MEVÂKİ'UN NUCÛM

YILDIZLARIN MEVKÎ

MUHYİDDÎN İBN'ÜL ARABÎ

Abdullah Tâhâ FERAİZOĞLU

KİTSAN

SUNUŞ

Kıymetli okurlarımız...

Hazret-i eş-Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.)'nun "MEVÂKİ'UN NUCÛM — Yıldızların Mertebeleri" namlı eserini nasipkârlarına ulaştırmaya vesile kılan ALLAH'a şükr olsun, yaratmış olduğu sonsuz âlemlerdeki zerreler miktârınca âlemlerin nûr kaynağı, HAK'kın Hâbibi, Rasûlallah Efendimiz Muhammed Mustafa Aleyhisselâtû Vesselam'a da Selâm olsun.

Çok sevinçliyiz, çok mutluyuz. Zira çok iyi idrâk etmekteyiz ki bu gibi Tasavvufî eserleri telîf etmek, neşr etmek, okumak ve özellikle de okunan nükteleri kavramak, onlarla özdeşleşerek yaşamak ancak ve ancak çok büyük bir lûtf-u ilâhî, ikrâm-ı ilâhî, tevfik-i ilâhî ve himmet sayesinde mümkündür.

İşte bu lûtf-u ilâhîye ve ikram'a nâil olabilenlere Selâm olsun. Allah cümlemizi bu yolda daim eylesin. MÛİN'imiz olsun.

Hazret-i eş-Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.) bu kıymetli eserini meşhur eseri "FUTUHAT"da gerek mevzûsu gerekse konulara açıklık getirmek için bir çok yerinde defalarca zikrederek tanıtmıştır. Adetâ Futuhat'da anlaşılamayan mevzuların daha da iyi anlaşılabilmesi için başvurulacak eser olarak "Mevâkî'un Nucûm"u tavsiye etmiştir. Dolayısıyla Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.) bu tanıtımlarının bazılarını SUNUŞ bölümüne koyarak eserin muhtevasını yani Eserin tanıtımını ancak Hazret-i Şeyh'in yapabileceğinin bilincinde olarak sözü ona bırakıyoruz...

— Mevâkî'un Nucûm'da zikr ettiğimiz herşey, bu açılmanın verdiğinin ancak bir kısmıdır...

İlim ve mârifet'in ve bu ikisi arasındaki farkın tahkik edilmesini isteyenlerin üzerine, bize âit Mevâkî'un Nucûm kitabını okumak gerekir.

Allah'a ait samedânî (ebedî) tecellîde marifetler, hakîkâtlar, ziya sırrları vesâireden (doğan) bu menzilin tazammum ettiğine vakıf olmak isteyen Mevâki'un Nucûm kitabında bâb'ül kalb -Kalb'in Feleği içinde onu mütâlâa etsin...

Biz bunları (uzuvlarla ilgili) tam olarak, onlara âit, nurlar, menziller, sırtlar ve tecelliler ile birlikte, Mevâkî'un Nucûm isimli kitabımızda beyân ettik... Onu, Ramazan ayında, Meriyye şehrinde (H.595. M. 1199) yılında onbir günde kayd ettim. O Üstâd'tan müstağnidir (hocasız okunabilir). Belki üstad ona muhtaçtır. Bu kitap, bir üstadın bulunabileceği en yüksek makamdadır.

Hz. Rasûlullah'ın işaret ettiği gibi, "Salât için TAM abdest alanlar, sonra iki rek'at rükû edenlere, bu iki rek'âtta onlara Cennette'ki göklerin kapıları açılmış olur. Hangisinden isterse girerler" bu şahsa böylece tahareti mükemmel ve sırrı temiz oluşunda uzuvların işlemlerinden (cennet kapıları, mertebeler) açılır. Uzuvlar için bu önemli mertebeleri, Mevâki'un Nucûm kitabında beyan ettik...

İnsandaki ana kuvvetler , sekîz tanedir. Beş tane hissî kuvvet ve ayrıca akıl, müfekkire ve hayal kuvvetleri. Bu kuvvelerden mâdası, bu sekiz kuvvet için gardiyan gibidir. Bu kuvvetler her ne kadar ana kuvvetler ise de, bunlarda diğerlerinden başka gardiyan ve ıktîd bir mertebe vardır. Bu nevîlerdeki fazilet ma 'lûmdur.

Her uzuvda kendisine mahsus bir amel olması gibi, işlem için dahî, kevn'den yana kendisine mahsus bir netice vardır ki ona keramet adı verilir. Bunu intâc eden, bu işlemin hâlidir. Mükellef uzuv ve bu uzva mahsus olan işlemin hâli, bu kerametle münâsibdir. Mevâki'un Nucûm kitabında bu kerametlerin fasıllarını zikr ettik; onun mertebelirin ve intâc ettiği şeyleri beyân ettik. Bunu "münâsebet" üzere bina ettik. Zira münâsebet, âlem'in varlığının ve âlemden mucizelerin aslıdır...Onun yanî işlemin, Hakk'dan yana bir neticesi vardır ki MENZİL adını alır. Bunu da bu işlem'in makamı intâc etmektedir. Bu menzil dahî, Allah'ın indinde sorumlu uzuv ile bağlantılıdır. Bu uzva mahsus olan makamın tafsilâtı çeşit çeşit menzilleri birinden ayırır. Bütün bunları bize âit Mevâki'un Nucûm kitabında beyan ettik. Bu kitap, talebe için hoca yerine kâim olur. Talebe güçlüğe uğradığı zaman, üstâd da bu kitabı eline aldığı alıp onu Mârifet'e hidâyet ettirir. Bu, doğru yollu,faydası büyük, cirmi küçük bir kitaptır.

Kur'ân; Allah kelâmıdır. Böylece, Allah'ın kelâmında Vâhid, lâfzı bulunduğundan bunun hükmü bundaki lafzî iştirak sebebi ile Ehadiyet hükmündedir. Vah id, Allah'tan başka hiç kimsenin isimlenmediği Allah ismi gibi olur. Allah'a mahsus bu tenzıhden ortaya çıkan bu menzile müteallik şeyden de, Mevâki'un Nucûm kitabında zikrettiğimiz marifetler hâsıl olur...

M. İbn ARABİ

HAK'tan niyazımız, Hazreti Şeyh'in bu eserinin seyr-i sülük okurlarımıza ve cümlemize rehber olmasıdır...

ALLAH, bu hakîki yolda siz okurlarımızla beraber cümlemize kabiliyet, samimi niyet, gayret, himmet, tevfîk ve inayet nasib etsin. Kolaylaştırsın, hazmını versin. İlmiyle amîl olan "MUHAKKİK" mü'min olmayı ALLAH (C.C) herkese nasip eylesin. Rasûlullah Efendimizin, Ashabının ve evlâdlarının halleriyle cümlemizi hâllendirsin...

Yayınevimiz KİTSAN'a da bu kıymetli zevât-ı kiram'dan olan zâtların eserlerini hatasız olarak yayınlamayı ve bu eserlerin kısmetlilerine ulaşmalarına vesile olmayı daîm nasîb eylesin.

Rasûlullah Efendimiz Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhisselâm'a zerreler miktârınca Salât-u Selâm olsun..

Güzide Al'î'nin, Ashabı Kirâm'ın, Rasûlullah evlâdı olan başta Abdulkâdir Geylâni (K.S.) hazretleri, Şeyh'ül Ekber İbn'ül Arabî (K.S) hazretleri olmak üzere tüm zevât-ı kiramın, ALLAH ilminin nasipkârlarına ulaşmalarına vesile olan kardeşlerimizin, âhırete intikâl eden okurlarımızın ve tüm mü'min kardeşlerimizin rûhaniyyetleri için

EL-FATİHA.

KİTSAN

MEVÂKİUN NUCÛM

Hamdler Hayy ve Kayyum olan ALLAH'a mahsûsdur.

Öyle ALLAH ki; sabit ve gezgin olan yıldızlarla yemin eden, yüce mevkilerden başlayarak yıldızların altındaki cisimlerin karanlığında gizlenmiş ruhlara Rabbani hikmetleri bağışlayan, rüsum ve himmet ehlî arasında çok aydınlatıcı hakikât nurunu yağdıran, hiçbir şarta bağlanmaksızın dilediği kuluna hikmeti verendir.

Özellikle HİKMET, dilediği kulları için takdîr ettiği bir rızıktır.

"O" ALLAH Aliym ve Hakiym'dir.

Allah'ın salâtı beyaz cevher ve yeşil zebercedin üzerine olsun.

Öyle cevher ve zeberced ki, yerleri ve gökleri dolduran nûr ve onları aydınlatan ışık Sahibidir.

Ve İmâm-ı Ezher, tevbe-i efhar sahibi, iksiri devlet ve Kibrit-i Ahmer olan MUHAMMED BİN ABDULLAH'dır.

Öyle şahsiyet sahibi ki ma'sûm-ı pak ve seçilmiş Nebî'dir.

Öyle Nebîki, Kadîmin huzurunda Yüce Makamda daha kâinat icâd ve hiçbir şey taksîm edilmeden, kendisine Hilâfet Sancağı verilendir.

Artık planlandırılan ve cisimlendirilen âlemde ızdırap ve ihsan sırr-ı ile zahir oldu. Ve bu âlemde Yüce Rabbi ve Mucidiyle ecel-i merkumu zamanına kadar hiç kimseyi dost edinmeksizin yaşadı. Sonra, bu tertib ve cisimlerden oluşan âlem den Kerîm Mucidine döndü.

Ki, bu dönüşümünü Ma'bûdundan hiçbir şekilde ayrılmaksızın gerçekleştirdi.

Ve "O" Nebî kendisinden sonra sırr ve anlayış ehlî olan şû'râ'yâ İmamet Sancağını emânet olarak terk etti.

Artık İmamet Sancağını asil ve şerefyâb olanlar ve ilâhî yakınlığa erenler nöbetleşerek alırlar.

Nöbeti bu surette devr alıp vermeleri, Kıyamet gününe kadar sürecektir.

Öyle MUHAMMED bin Abdullah Sallallâhû Aleyhî ve Sellem ki Nübüvvet ile Velayeti birleştiren seçkin ve merhametli babaya benzeyen felekî türabiyi devranını hatmedendir.

Sallallâhû Aleyhi ve A'lâ Âlîhî Efdale Salâtın ve Selleme E'mmete teslimin emmâ ba'du.

Ey Aklı selim sahibi ve güzel sıfat ve ahlakla süslenmiş Dostum!..

Ben MEVÂKİ-UN NUCÛM adlı Risalemi doğruları araştıran, engin idrâk sahibi olanlar, ilimde zirveye ulaşanlar ve içeceğini aynî saf iyeden içenler veya içeceğini kâfur ve tesnim ile karışık içenler için yazdım.

Bu Risalede bahs mevzu olan Yıldızlar idrâk sahibi olan araştırmacılar içindir.

Uhlet ise, ilimler ve ahlâkların sırlarına vâkıf olup o ilim ve ahlâk mucibince kendisine çeki düzen veren, Rabbânî terbiye ile yetişen Hakîmler içindir.

Ve ben bu Risalede ahmak olanlar ile Hakkını ısrarla arayanlar arasındaki münakaşalara cevâp vermekten de geri kalmıyorum.

Usul ve Furû'da muhalif olmayanlar hakkında necat ve hilmi elde etmekle hükm ettim.

Muhalif olanlar ise, çizmiş oldukları hayat safhalarına neyi işlemişlerse onunla, onlar hakkında hüküm ettim.

Yıldızlara mahsûs mertebelerden, her bir mevkî için mühürleyici ve mühürlenen güzel tedbir alıcı yağmurlar vardır.

Her mevkî için, şerefli mefhûmlar ve mühürlü olması gerekli olan yıldızların doğması kaçınılmaz bir gerçektir.. Her şeyin muayyen bir ömrü vardır. Ben, bu risaleyi bunun idrâk edilmesi için yazdım.

Kuşların kafeslerinden (*) ayrılıp gitmeleri ve müşahede bahçesinde dostlarına kavuşup dudak dudağa konuşmaları da bize ömrün sınırlı olduğunu tasdik ediyor.

Rabbani keşf ve İlâhî müşâhadede vukuf sahibi olan; Âlim ve Ariflerin huzuruna ulaştırmaya vesile olmasını temenni ederek yazdım.

Mutlak doğruların sahibi, her şeyin mucîd'i her şeyin yok edicisi, her şeyde kudretiyle tasarruf eden, her şeye hakîm olup hiçbir şeyin "O'na hâkim olamayacağı Zât ve müminlere şefkat ve merhametle muamele eden Ezel ve Ebed Sultânın rızasını celb etmeye bu risalenin vesile olması için telifine cü'ret gösterdim.

Not: Kuşdan maksat "Ruh", kafesten maksatda "beden'dir.

Bu risâle, güneş misli ışıklar yayar oldu. Seyr edilmesi doyumsuz bahçeler gibi kendisini temâşâ edenlerin her birine ayrı ayrı hazlar takdim eder.

Bu risalenin nurunun şulelerini ve çiçeklerinin güzelliklerini; ancak ana, baba, yâr, yaran ve vatanını terk ve Hakkın rızâsını kullardan tecerrud

edilmiş olarak taleb edenler elde edebilirler..

O halde, bütün kondurulmuş sınırları kaldırıp yakanlar, baharları uçsuz bucaksız konaklara vâsıl olmak için binek edinenler, beden karalarının avazını her şeyin en doruğuna ulaştıranlar, huzûr-u ilâhi ye vâsıl edecek önder ve içeriye alması için kapı kulu arayanlar ve kendi kendisine hem Resul hem de Mürsel olanlar için Rab'lerini bilmek talebi kalblerinde "O'nu bilmeye davetçisi olmuştur" hükmü verilmekten başka söylenecek bir şey kalmıyor.

İşte bu risale böyle olan kimseler içinde bir Rehberdir..

O kimselerden biri de temiz zâhid ve fazilet sahibi olan Ebu Muhammed bin Abdullah bin Nadr Abdullah Habeşil Harranil Temîmî, vakfa-ki tâlim esnasında ALLAH ona sıddıklâra has olan tevfîkîni versin bana "Allah'a kalb-i selimle kavuşmanın manâsı nedir?" diye sordu..

ALLAH, bizlerin herbirine ulaşılması güç olan hikmet ilmiyle ihsanda bulunsun.

AMİN

Biz Kitabın ana konusunu gelecek bölümden sonra yazacağız. Ancak, bu gelecek kısımda bu kitabın yazılmasına sebeb olan yönlendiricileri izah edeceğiz..

Sırat-ı Müstakime insanları ulaştırmak ancak "Hâdî" olan Allah'a mahsûs'dur.

Öyle ise biz dâim Allah'tan bizi İslâm üzerine dosdoğru kılmasını temenni ve niyaz ederiz.

AMİN

KİTABİN TELİF SEBEBİ

Vakta ki ALLAH Subhanehû bu kitabın vücûda çıkmasını diledi ve kerem hazinelerinde ki bereketli halka dilediği kulun eliyle hediye vermeyi irâde etti, kervanların Mürsiliyye'den Murebbiye'ye uzanıp gitmelerine sebeb olacak hareketle kalbimi hareketlendirdi..

Artık ben de devenin palanlarına binip en temiz ve şerefli bir toplulukla yola koyuldum.. Bu yolculuk 595 senesinde gerçekleşti.

Düşündüklerimi gerçekleştirmek için ne zaman ki Murebbiye'ye vardım, yüce Ramazan ayı hilâliyle beni karşıladı. Ramazanı Şerîf'in çıkışına değin orada Ramazan ayının geceleri benimle dostluk ederek musafahâ etti..

Böylece bana Ramazan-ı Şerîf'in bereketiyle orada herşeyi kolaylaştıran Asâ-yı Musa misli bir asâ verildi.

Madem ki bu ay beni bu kadar bereket ve ihsanlarla karşıladı artık ben de zikr ve istiğfarı en iyi arkadaş ve en güzel enis edinerek zikr ve istiğfar etmeye başladım.

Allah'ın yüceltilmelerine İzin verdiği evlerde huşu ve havf ile herşeyle alâkamı keserek Allah'a huşu ve havf ile ibâdet etmekle meşgul iken, Allah Subhânehu, kalbime ilham elçisini kasd ettiğim telifi yapmamı teyid ettirici olarak gönderdi. Artık Ramazan-ı Şerifin on üçüncü günü olmuştu..

Evet, bu ayın faziletini bilen Allah'ın sâlih kulları, o ayın gündüz ve gecelerini Allah ve insan haklarına riâyet ederek kulluk vazifeleriyle meşgul olanlar Ramazan-ı Şerîf'in feyz ve bereketiyle büyük kazanç elde ederler.

Allah'ın bana lütfettiği ilhamın mislini takva sahibi olan Abdullah El Habeşî'ye rüyada göstermesi yapmak istediğim telifi yazmam için ikinci bir te'yîd olmuştur.. Zira, rüyası ilhamıma muvafık olmuştu. Öyle ise bu bir tevâfuk-û ilâhidir.

Daha sonra, bu kitabda bahs edilecek hikmetler ilhâm-ı ilâhi eseri olarak, gönlüme en güzel bir tarzda manzume olarak doğdu.

Başta belirttiğim gibi... "ALLAH" DİLEDİĞİ KULUN VASITASIYLA BU KİTABI BİR HEDİYE OLARAK VÜCÛDA GETİRİR.

İşte bütün bu olan bitenlerin esnasında bu kitabın açığa çıkmasına beni vasıta kıldığını idrâk ettim.

Bu hikmetlerin bekçisi olduğumun ve tayin edilen planda bana tasarruf etme yetkisinin verildiğinin şuuruna vardım.

Ey Aziz!..

Allah'ın sonsuz lûtfuyla o kitabın ruhu kalbime döküldü ve irâdemin semâsında Allah'ın yardımıyla nurlar saçan dolunay doğdu..

Böylece, akl-ı ruhi bu kitabın tasnifini kabullendi. Ayrıca onun te'lîf edilmesine sebeb olan davet ediciler gitgide çoğalınca bu te'lîf in yazılmasının terk edilmeyecek bir hakikât olduğunu gördüm ve kitabı te'lîf ettim.

Rûh-u fikri, kitabın yüce keyfiyetini ve emsalsiz nazmının güzelliğini tefekkür ederek kitabı üç mertebeye taksim ederek tertibledi. Bu tertibi en salim üslûbu seçerek sülük etti.

Birinci Mertebe: İNAYET MERTEBE sidir. O da TEVFÎK'tir.

İkinci Mertebe: HİDÂYET MERTEBE'sidir. O da TAHKİK İLMİdir.

Üçüncü Mertebe: VELAYET MERTEBE'sidir. O da Sıddîklarm Makamına ulaştırmaya vesile bulunan SALİH AMEL lerdir.

Güzel sözler ALLAH'ın katına yücelirler.

Bu üç Mertebeyi Dokuz Felekte cereyan ettirdim.

Öyle dokuz felek ki, merkezleri olan çekim alanlarıyla fezada dolaplar gibi dönüp dururlar..

Bu (dokuz) feleklerden üçü; İSLÂMİ'dir. Birinci, dördüncü ve yedinci felekler.

Bunlardan üçü de; İMÂNİ'dir. İkinci, beşinci ve sekizinci felekler.

Bunların diğer üçü de; İHSÂNİ'dir. Üçüncü, beşinci ve sekizinci felekler.

İslâmî olan felekler, bîdayet yıldızlarının doğduğu yerlerdir.

Diğer feleklere gelince onlar ise nihayet ehlinin doğuşlarıdır., öyle ise felekleri şöyle özetleyebiliriz..

İslâm'ı Felekler Cismâni'dir.

İmâni Felekler Nefsanî'dir.

İhsâni Felekler Ruhanî'dir.

İhsâni Feleklerin her birisinin sığındığı ve bağlandığı kalasını ihsâni Feleklerin her birisinden sonra zikr ettim.

Her bir mertebenin birinci hilâlini her ayın son üç gününde ki hilâli kıldım..

NOT: Yani her bir mertebenin bir başlangıcı ve sonu vardır. Burada Şeyh-ı Ekber mertebeleri Kâmer-i aylara benzetmiştir. Nasıl ki Kâmer-i ayların başlangıcı ve sonu Hilalin doğmasıyla belli oluyor. Bu mertebelerin de her birinin kendisine has birer alâmetleri vardır. Bu alâmetlerden biri o mertebenin başlangıcını ve diğer bir alâmet ise, sonunu gösterir. (Mütercim)

Yine her bir Mertebenin ikinci Hilâlim bütün afatlardan gözetilen Hilâli yaptım. İşte bu iki makamdan dolayı, her bir mertebe için iki hilâli münasib gördüm.

Beşinci feleki sekiz nurla müşerreftendi.. Bu nurlar görsel ve gaybî olarak diğer sekiz felekte yüzerler ve İslâm'ı mevki'nin üçüncü mertebesine devran ederler.

Daha sonra bu kitabı güzel bir fasılla bitirdim.. Bu Fasılda Yıldızların yerlerinden ve delillerle tertipleyerek muğlak meseleleri izah edici sırr ehlinin doğuş yerlerinden bahsettim.

Bu izahlarda şu yolu kasd ettim; nesir ve nazmen bu kitabda geçen kokuları kemâli vuzuhla açıkladım ki benden başkasına bu kokularla alâkalı ihtiyaçtan istiğna etsin.

Allah'ın lûtfu keremiyle aynen kasdettiğim uslûbla bu kitab vücûda geldi.

Ey Aziz!..

Ben bu kitabı ve diğer eserlerimi Mabud-u Zişâni'nin meleklere ilkâ ettiği hikmetleri direkt kendisinden telakki ederek yazdım.

ALLAH'ın Rahmetine muhtaç kul dedi:

— Vakfa ki kitab ve fasıllarının tertiblenmesi bitti şereflendirmeme vesile olan minbere çıkıp ehli tevfîk ve ilimler deryası zevata zeki ve mübarek oğlum olan Bedreddin tanıtmaya yönelerek kalabalık bir topluluk huzurunda şu dizeleri irticalen okudum..

Biz Vucûd-u Ebedin (kudretiyle zahir olan) sırr-ı ezeliyiz.

Biz, yükselmekle Makam-ı Kudsiye'ye eşit olduk. Bize bağışlananlar, Bedr-i Habeşi'nin sır Narıdır.

Biz onu zeki reislere elçi gönderdik.

Yazdığım kitabla (öyle kitab ki okuyucusunu) içinde ki ilimlerle sahibul hikmet zâtlara muhtaç bırakmaz.

Bu kitab, insanlara varlıklarının sebebi olan amellere kavuşmaya rağbet ettirir. Ve en son ulaşabilecekleri ahlâkî makamlara onları yönlendirir.

Halbuki Âlemde yüce ve düşük bütün varlıklarda Zât-i Esmalar tecelli eder. İnsanlardan o isimlere imân edenleri o isimlerin hayatıyla hayatdar olurlar. Ve o isimlerden i'râz edenler hiçbir şeyi elde etmeyen (hüsran ehli olurlar),

MUHYİDDÎN İBN'ÜLARABÎ

KİTABIN FİHRİSTİ

<u>Birinci Mertebe:</u> İnayet Tevfîki hakkındadır.

Tevfîkin birinci mevki'nin unvanı Âlem-i Şehâdet'te tedbirci olan İmâm'ın kalbine vâki olan **inayet** yıldızıdır, O kalbin her tarafını örerek kapatır. Bu da **İSLÂMÎ olan Feleklerin ilkidir.**

Vifâki olan birinci Matla'ın unvanı Âlem-İ Ceberut ve Âlem-i Melekût'da tedbirci olan İmâm'ın nefsiyle doğan ayın son üç gününde ki hilâl ki, o kalbe ğâlabet eder.. Bu da **İMÂNİ olan ikinci Felek**'tir.

ilâhi olan birinci matla'ın unvanı Âlem-i Rahamût ve Rahabût berzahinde mutasarrif olan Kutbun burcunun doğmasıyla gözetilen Hilâl'dir. Hilâl hem vermeye hem de engellemeye sebebdir. Bu da, **İHSÂNİ olan feleklerin üçüncüsüdür.**

<u>İkinci Mertebe:</u> Hidâyet Mertebesidir.

ilmi olan **hidâyet** yıldızıdır. **Bu yıldız hidâyetin kabulüne sebebdir.** Bu da **İSLÂMI olan feleklerin dördüncüsüdür.**

Yani, Ayanı olan matla'ların ikincisinin ünvanı Âlem-i Ceberut ve Melekût'ta müdebbir olan İmâmın zatiyle doğan ayın son üçüncü günün hilâlidir. Bu Hilâl'de hidâyetin kabulüne sebebdir. Bu da **İMÂNİ olan feleklerin beşincisidir.**

Bu hilâl kudsî sekiz nuru aydınlatır..' Onlar ise, **Güneş, Hilâl, Kamer, Bedir, Sabit Yıldız, Şimşek, Ateş** ve **Sırâc**'dır.

İlâhı matlaların birincisinin Rahamût ve Ceberut berzahinde kutbun ruhu ile doğarak yükselen hilâldir. Bu Hilâl Hidâyet ve sapkınlığa sebebtir. Bu da **İHSÂN'ın Feleklerinden altıncısıdır.** Hemen ardından ünsiyet ettiği karasını zikr edeceğiz..

<u>Üçüncü Mertebe:</u> Velayet İlminin Mertebesi'ün.

ilmi olan mevkilerin üçüncüsünün unvanı; Âlem-i Şehâdette müdebbir olan İmâmın kalbiye vaki olan **velayet** yıldızıdır. **Bu yıldız, nehyin yapılmasına sebebdir.** Bu da **İSLÂMİ olan feleklerin yedincisidir.**

Bu Mevkide; aynı zamanda İmân-ı hilâl'ın matlalarından olan Beşinci Felekteki sekiz nûr'un felekleri de vardır. Bunlarda sırasıyla; **İşitme Feleği, Görme Feleği, Lisân Feleği, El Feleği, Karın Feleği, Fere (Tenasuf) Feleği, Ayak Feleği ve Kalb Feleğidir.**

Ahlâkî olan matla'ların ikincisinin unvanı Melekût ve Ceberut ilminde

müdebbir olan imâmın nefsiyle doğan ayın son üç gününün hilâl'ıdır. Bu hilâl'da nehy sebebdir. Bu da **İMÂNİ olan feleklerin sekizincisidir.**

İlâhi olan matla'ların üçüncüsünün unvan Rahamût ve Rahabût berzahında Kutbun burcuyla doğan, gözetilen Hilâl'dir. **Bu hilâl, zengin ve fakirliğe sebebdir. Bu da İHSÂNİ olan feleklerin yedincisidir.** Hemen onun peşinde unsiyet ettiği kalasının zikri gelecektir. Ve bütün bu sözlerden sonra da kitabın son faslının zikri gelecektir.

ALLAH'ın Rahmetine muhtaç olan kul dedi ki;

— İnşâAllâh yazdığımız bu tertib ve taksîm aynı zaman da kitabın fihristi olur.

Varlıkları icâd eden Mucîd-i Ezeli ve Ebediden bize güç vermesini ve yardım etmesini diliyorum..

Lâ havle velâ kuvvete illâ bil'lahil aliyyi'l-azîm ve hasbûnallahû fil külli mevtinin ve ni'mel vekîl.

BİRİNCİ MERTEBE

Birinci Mertebe, inâyet-i ilâhiye vesile kılınan tevfîk-i İlâhî hakkındadır.

İslâm-i Feleklerden ilki kutbun kalbinden doğan İnayet Yıldızıdır.

İslâm ve imânın ilk kelimesi LÂILÂHEİLLÂLLAHdır.

BİSMİLLÂHİRRAHMANİRRAHİYM

Ve Sallallahû a'lâ Seyyidenâ Muhammedîn ve Âtihî ve Sahbîhi ve Selleme teslîman kesîran.

Ey Bedr Munâdi'nin çağrısına süratle yönel ki kendini kötülüklerden koruyasın.

Seni Hak'ka, ulaştıran ni'metlerden ötürü nankörlerin yapamadığı şükr vazifesini ifâ et.

Sana gelen Hak'kın nûr'undan (hikmeti) al. (Bundan sonra) boş fısıltılara meyi etme.

Her kim ki kazâ-i ilâhi kendisini rızâ-ı ilâhi'den geri bırakmışsa o murekkeble yazı yazmayı terk etsin.

(Madem öyle) öyle ise İlâhi Sıfatlarla ahlakını güzelleştirmeye çalış ve (sebeblere güvenmeyi kalben terk ederek) bütün nesnelerde (tecelli eden) Allah'ın Sıfatlarına nazır ol.

Dâ'vet-i ilâhiyeye muhatap olduğun vakit de kulaklarını (O'nun dışındaki çağrılardan) muhafaza et.

Sen ilâhi dâ'vaya çağrıcı olduğun zaman sözlerinde samimi ol.

Cevvad ve Vâhibin ikrâmlarıyla hâz almak diliyorsan, Mevlâ'nın rızâsı için fakr elbisesini kendine giysi edin.

Ve, Mevlâ'nın huzuruna fakîr (zelîl) olarak çıktığında **"Ey Padişâh'ım (senden başkasına olan) güvenimi kalbimden kaldır.**

Ve, **"Visal şarâbını bana kana kana içir, öyle şarâb ki devamlı suda uzak kalanlar şekva ederler ondan.."** de.

(Öyle uzak kimseler ki) ay çiçeğinden başka yiyecek görmediklerinden ötürü uzun bir müddet azıksız olarak şaşkın kalmışlar..

Tâ ki çok kınayanlar acı ve ızdıraplarla ölünceye ve düşmanlık ateşi sönünceye değin.. Sen onlara Rahmet azığı olmaya devam et.

insanlar dalâlet ehli olup da inayeti ilâhi ile: hidâyete geldikten sonra, mürşid olmalarına şaşırırlar.

Ölü olup da dirilenler hiç şüphesiz yok olmaktan uzaklaşırlar.

Musa'dan başkası Tür dağının eteklerinde ki Eymen vadisinde nâleyn'i (ayakkabılarını) çıkarmadı. Evet, (ayakkabısı) nâleyn'i çıkartılan kimsenin sözleri doğruluk rütbesine ulaşır.

Eğer sen Haşemi'nin vârisi isen, o verasetle doğruluk yolundan git. Ve, papuçlarını giyin.. Zira, papuçlarını giyinmeyen kimse çukurlu bozuk yollarda kalır.

Ve papuçlarını giyin.. Zira, çukurlu yerlerde papucunu giyinmeyen kimse nasıl yolculuk edebilir.. (1)

Dikilmiş elbise ile dikilmemiş kumaş acaba eşit olabilir mi..???

Hak'kın Kudret eserlerini bu âlemde müşahede edemeyen kimse heiâktadır.

Kalb de vâki olan kudsî bineklerde (ilhamlarda) (nefs ve şeytan'ın) hilelerini gördüğün anda, o hileleri İlhâm-i Rahmâni'den temyiz et.

İlhamların ilk gelişin de sırr'ın sırrlarla gizlice konuştuğu anlarda (ilham eseri olan) ilimleri tertible,

(1) Bütün bu anlatılan şeyler, nefs muhasebesinde kullanılan üsluplardır. "Papuç'tan" maksâd, ilim olması gerekir.. Zira halkın içine girdiğin zaman bilgi silâhını kuşanmak gerekir.. Tâ ki insanlara doğruyu yanlışlardan ayırd etmeye sebeb olsun.. Allah'ın huzurunda ise, Hazreti Musa gibi papuçlarını çıkarması gerekir. Zira, O huzurda bilginin fâideden ziyâde zararı olur. (Mütercim)

Ve heran gelmek ve gitmek özelliği bulunan her sırrın vehminde ilimleri gözet. (1)

Ve kâlb'e gelen ilhamları sekr hâlinde iken meclisinde bulunanlar ve bulunmayanlara hemen dağıtma!. (2)

Eğer sekir hâlinden intibah ederek dönüşün sana bağışlanırsa, hazır ve gâib olanlar arasında ayrım yap.

Küheylan ile vahşi eşeklerin birlikte olduğu zamanda develere binmekten sakın. Yani, sür'âtle gelip giden bir takım ilhamlar ile ısrarla tekrar tekrar aynı gelen ilhamların ikisini bırakıp nefsin hoşlanacağı, kıymettar surette gelen Şeytan'ın hilelerine binmekten sakın.

(1) Kalb'e vâkî olan her vehm ve ilham da bir çok hikmetlere anahtar olabilecek sırlar vardır.. Sakın hal. Kâlb'e gelen bu tür ilhamları boş ve abes şeylerdir diye kulak ardı etme!. Şunu bilmek gerekir ilimler yâ bilinenleri tertibleyip o tertiple bilinmeyenleri açığa çıkarmakla elde edilebilir. Veya direk ilhamlarla gelir. Sofiler ikinci şıkkı tercih etmişlerdir. Yalnız ilhamları İslâm ölçüleriyle ölçmek şarttır.

(2) Mü'min, yapacağı işlerde teenni ile hareket etmek zorundadır. Teenni ise, yapacağı işin Allah'ın emirlerine uyup uymamasını ölçmeye sebeb olur. Zira mü'min irâde ettiği işi yapmak için sür'âtle Kur'ân'a ve Rasûlullah Efendimizin Sünnetlerine başvurur ve onun izni dairesinde yapacağı veya yapmayacağı işe teşebbüs eder. Konuşmakta bu durumdadır... Öyleyse kâlb'e gelen ilhamları konuşmadan önce Kitâb ve Sünnet ve icmâ-i Ümmette müracaat etmek zaruridir. Mütercim.

Seni, o yarışın yükseklikleri, hedefine ulaşmandan alıkoymasın. Ve, o yarışı güçlükle elde edebilen mühimmatını kazanmaya sabırla çalışarak elde et.

Ve (Omühimmatlara ulaşmak için) baş gözünü, gönül gözüne bağlayarak sana hikmetleri bağışlayan Zât'ın kereminde tefekkür et.

Ve o hikmetlerin kabul görülmesindeki hükmü de, O Zât'a nisbet et ki, dayanağı olan kimse olasın. Yani, olan biteni kendine nisbet etme.

Bu makamla alâkalı açıkladıklarım hususunda, başkalarının sözleri, seni aldatmasın. Zira Hak, karmakarışık duruma giren kalbe nida etmiş. Yani, hakikâte ermek; Tevhîd-i Kıble etmek lüzûmiyetiyle gerçekleşir. **Tevhid-i Kıble ise, itimâd edilen zatlardan birisinin sözleriyle amel etmek suretiyle oluşur.** Amma bir ondan, bir bundan seyr-u suluk hususunda ihtilâfı gerektirecek tarzda Hakk'ın nidasını anlamaya engeller oluşur. Ve bu makam derûnidir. Nasıl ki, küheylanın olmadığı yerde hiç kimse o asil atı, emsali bulunmadığından dolayı tanıyamaz...

Öyle ise şiddetli rüzgârların getirdiği ilim ve hâlle Hak'la ol. erken

Hak'kın sıfatlarıyla vasıflan. Amma, Hak'kın zatiyle Hak'la olmaya kalkışma!..

Zira, varlığını Hakk'ın varlığına mukayese etmek bizzat mûhâl bir kıyaslamadır.

"O"nun Zât'ını bilmek arzu ve sevgisini taşıma. Zira, muhiblerin kalblerinin susuzluğu şiddetlidir.

Hasret gerektirecek bir şeye aşık olan kimseye kalbin harareti dâima o şeyden şikâyetçi olur.

Muhabbet ettiğin Zât'a ayrılık gözüyle bakarsan, kulluk hikmetini bilirsin.

Ve hazm etmenin, tembellik, sulhun ve celladın hikmetini de bilirsin.

Âlemde ki zıtlık hikmetini, sayıları az olan hikmet sahiblerinden başkası göremez.

Şüphenin büyük düz kayalarını ağaçla vurana bak!. Ve, böyle yapan genç adam diyet alandır.

O genci müşkülen çözümleyen dost edinirsen, ateşlemekte kendine onu tetik gibi bulursun..

Su, rûh için ilim azığıdır.. Cisim, ateş için azık gibidir..

Su dünya yurdundan gelip geçerse, âhıretin için onu bulamazsın.

Velevki onun ateşi yatakta ölen kimsenin sertleşmesi gibi, geceye değin devam etmede.

Sen hür irâde sahibi isen, ben sana öyle sırlar açıkladım ki, o sırlarla tetiği ateşleye bilirsin. Her kim ki Hak'kı ilmi zevk ile bilirse onda tuğyanla hidâyet birleşmez.

Öyle ise habîb-i keşf cihetiyle kendisine gelen kimse, uyku lezzetinin ne olduğunu bilemez.

Allah Rasûlü Aleyhisselâm gibi. Zira, o Rasûl'ün kalbinde uyku denen şey mevcûd değildi.

Şayet ekin tarlada olgunlaşırsa, insanlar o ekinin hasadıyla meşgul olurlar..

Veyahud düşman orduları bir kal'aya girse o ahali cihada süratle başlar..

Allah için söyle ey halilim!. Hiç halis ipekten yapılan döşek ceviz ağacına benzer mi?

Hayır! Aynen öylede kendisine yönelmemiz emredilen Zât'ın katında iyilikler kötülükler gibi değildir.

Senası yüce ve esmaları mukaddes Rabbimiz şöyle buyurdu:

«Benim muvaffakatiyyetim ancak Allah'ın yardtmıyladır.»

(Hûd Sûresi, Âyet: 88)

Allah Subhanehû bu âyette kula verdiği tevfîk-i, Zât'ının esma, sıfat ve fiilleriyle bağlantısı olan İsm-i Azam **"ALLAH"** lafza-ı celâline nisbet etti..

Niye?.

Zira, Lafzâ-ı Celâl taalluk içindir, tehalluk için değildir. Yani, lâfza-ı celâl

kul baz alarak belirli bir ahlâk elde edemez. Fakat **Esmâ-ı Hüsna'nın her birisinde işaret edilen ahlâkla kul ahlâklanabilir.**

Bu said yıldızın hilalinde İnşaallahû Teâla tevfîk'in lâfza-ı celâle isnadındaki güzel hikmetlere işaret edeceğiz.

BİRİNCİ FELEK

Ey necib ve hür oğlum!..

ALLAH sana muvaffakiyet versin. Şimdi, Tevffki sana izah edeceğim..

Tevffk; ebedi sa'detin anahtarı, Nebî-ı Zişânin yolunda sülûka kulu vâsıl edici ve ilâhî ahlâkla ahlâklanmasına rehberdir.

Tevfîk-i ilâhi'ye nail olan kişi, büyük ganimeti eide etmiştir.

Tevfik-i ilâhiden mahrum kalan kimse de hayrın tamamını yitirmiştir.

Ey Azîz!..

Tevfîk; kulun çalışarak elde edeceği bir şey değildir.

TevfTk, Allah'ın kendi huzuruna seçtiği hâs kullarının kalblerine ilkâ ettiği bir nûr-u ilâhidir.

Kulun kurtuluşu ancak Tevfîk-i İlâhî ile gerçekleşir. Kul yüce derece ve mertebelere de ancak Allah'ın yardımıyla ulaşabilir.

Tevfîk hibe edilen bir sırr ve kulun kalbinede kondurulmuş bir nurdur. Kulun İrâdesi tevfîk'in özelliklerini ve hakikâtlarını bilmesi itibariyle, tevfîkle vasıflanması ve tevfîkin kulda peyda olmasında Allah'ın İrâdesinin bağlantısı vardır. Böylece de, kul için bu irâde hâsıl olur ve o irâdeyi kendi kesbi olduğunu tahayyül eder.

Halbuki **kulun tevfîkle vasıflanmasında ki gerçek sebeb; Allah Subhânehû'nun iradesidir.** Fakat kul, kendisini tevfîkin talebine sevk eden irâdesinin, İlâhi Tevfîkin eseri olduğunu bilemedi.

Evet!., ilâhi Tevfîk olmamış olsaydı kulun irâdesi gerçekleşemezdi. Zira, kulun tevfîki irâde etmeside İlâhi Tevfîkdendir. Ancak insanların çoğu bunu bilincinde değildir.

Şimdi tevfîki anlattığımız tarzda isbât ettiğimizde, insanlar, ancak Hakîm, bağışlar yapan ve kula muaffakiyeti veren Zöt'tan tevfîk'in kemâlini taleb edebilirler.

Tevfîk'in kemâli ne mânâya geidiğini şöyle izah edebiliriz: **Kulun bütün fiil ve hâllerinde tevfîki ilâhinin kula arkadaşlık etmesidir.**

Kulun hâlleri şöyle taksîm edilmiştir.

1- İtikâd,

2- Kalb’e gelen ilhâmlar,

3- Akıl ve kalbinde doğan nûrlar,

4- Müşahedeler,

6- Mükâşafeler,

7- Zahiri ve batini bütün fiiller.

<u>Netice-i Kelâm:</u>

Kul, bütün hâllerinde İlâhi Tevfîk'in kendisine devamlı surette arkadaş olmasını taleb etmesi, tevfîkin kemâl mânâsıdır.

Öyle ise, kul zâten kendisine verilen muvaffakiyetin artmasını tâleb eder. Yoksa tevfîk bölünmeyi kabul eden bir şey değildir. Zira, tevfîk insanla kâim olan mânâlardan bir mânâdır. Mânâ ise bölünmeyi kabul etmez. Tevfîke nisbet edilen noksanlık ise, Tevfîk-i İlâhinin kulun her hangi bir fiilinde kul ile kâim olması ve diğer bir fiilinde kul ile kâim olmaması itibariyledir.

Tevfîk-i İlâhinin kulun bütün fiillerine olan beraberliği de aynı anlattığımız gibidir.

Artık bu izahlarımızda kulun tevfîki Allah'tan istemesinin hikmeti de zahir oldu.

İlerde şunu da izah edeceğiz:

— Kul Allah'tan tevfîki istediği vakitte kulda Tevfîk-i İlâhin yoktu denilemez. Zira kulun isteme fiilinde yine ilâhi muvaffakiyet vardır. Tevfîk lâfzı Arap dilinde muvafakat babından Tefti babına intikâl etmek suretiyle türetilmiştir. Tevfîk de kulda sudur eden fiillerin peyda olması esnasında zâten kulda kâim bir mânâdır. Dolayısıyla kulla kâim bulunan o Tevfîk-i İlâhi kulu, kuldan sudur edecek fiili hakkındaki islâm ölçülerine muhalefet etmesinden engeller. Fakat bu engellemesi sadece kendisinde sudur edecek olan fiilde gerçekleşir. Diğer fiilleriyle alâkası olmayabilir. Öyle ise hükmü böyle olan her mânâya tevfîk ismi verilir.

Ey Oğulcuğum!..

Günahkarı kendisi için meşru olan her hangi bir ameli yapmaya muvafık olursa o günahkar olmaz.

Fakat meşru haklarından herhangi birisine muvafakati gerçekleşmezse, o zaman İslâm'a muhalefet etmiş olur. Zira **kaidedir bir mahal şeyden veya onun zıtından boş kalmaz. Tabiatın boşluğu kabul**

etmediği gibi. Kulda yapacağı fiilinin mahalidir. Dolayısıyla ya o fiil İslâm'a muvafak veya muhalif olması zaruridir.

Bazen bir zamanda, kulun yaptığı bir fiilinde, tevfîk kendisiyle kâim olduğu gibi, aynı o anda diğer bir fiilinde kendisiyle kâim olmayabilir. Buna misâl: Gasb edilen bir evde namazı edâ eden musallidir. Zira o salâtı edâ etme fiiliyle tevfîk kendisiyle kâim olmuştur. Fakat aynı anda salâtı kendisinde edâ ettiği yeri gasb etmesinden ötürü tevfîk kendisiyle kâim değildir. Öyle ise **aynı anda kulda hem tevfîk hem de hizlan kâim olabilir.**

Hizlan ise; **Allah'ın razı olmadığı bir fiili kulun talebi üzere Allah'ın kulda muvaffakiyet vermesine denir.**

İşte bu anlattığımız sebebden dolayı **kul, Mevtasından tevfîk'in kemâlini ister.. Böylece de kul, İlâhi Tevfîk'in kendisine bütün hâllerinde arkadaşlığını istemiş olur.** Tâki kul, hiçbir fiilinde şeriat ölçülerine muhalefet etmesin.

Açıkladığımız tarz üzere kulla kâim olan **Tevfîk-i İlâhi tam ve kâmil olursa**, artık o tevfîk; **Hıfz-ı İlâhi** ve **ismet diye ta'bir edilir.** Yani, **böyle olan kul, ALLAH'ın koruması altında olur.**

Allah Tealâ vakitlerin aleyhimizde geçip gitmesinden ve gafletin neticelerinden cümlemizi muhafaza etsin.

ALLAH, hayırlarla cömertlik yapan Cevâd-ı Mutlakdır.

Ey Oğulcuğum!..

Tevfîk: Kul yaratılmadan önce, Allah'ın katında kul için olan inâyet-i ilâhi'dir.

Tevfîk: Allah kulu icâd ve hitâb ettiği esnada kulun üzerine olan en yüce ihsanıdır.

Tevfîk'in İlâhi bir inayet ve ihsan olduğuna, Allah'ın şu buyruğu delâlet etmektedir.

«İmân edenlere Rab'leri indinde kendileri için muhakkak bir kadem-i sıdk olduğunu müjdele.»

(Yunus sûresi, âyet: 2)

İmân edenler daha yaratılmadan önce kendileri için bu kadem İlm-i İlâhide gerçekleşmiştir. Bu kadem de Allah'ın kendi Zâtına yazdığı Rahmeti İlâhidir.

Vakta ki **Allah Tealâ, Kerem sıfatıyla Ayân-ı Sabiteleri icâd etti ve onların varlığını açığa çıkardı, lûtfuyla onların ihtiyaçlarını üstlendi.**

Artık, Allah Azze ve Celle onları tevfîk'in hakikâtlarıyla donattı ve onlara, O'na ulaştırıcı yolları açıkladı.

Enbiyâ'ya melekler, Evliyaya da Enbiyâ'lar ve meleklere de yaratılışları vasıtasıyla açıkladığı gibi.. Böylece onlar güneşe giden aydınlık yolu üzere hidâyeti kabullendiler. Ve Mi'raca vesile olan yükseliş kanatlarına binerek uruc ettiler. Artık Tevfîk, bütün hâllerinde onları yalnız bırakmayan sadık bir arkadaş olmuştur. Tevfîk onları Allah'a yaklaştıran amellere yön vermekten de geri kalmadı.

Allah'ın rızasına vesile olacak ameller; kalbî, nefsi ve duyu organlarına mütevecih muamelattan ibarettir.

Tevfîk-i İlâhi onları himmetlerinin fevkine varıncaya değin yönlendirdi..

Tevfîk-i İlâhi onları hazreti Cud ve Kerem Makamına indirdi.

Onlar o ni'metler deryasında ve Cennet nimetleri içinde gark oldular. Ve Tevfîk-i İlâhi onları istivaya benzer bir makama çıkardı.. O makamda Allah'ın onlara, vermeyi takdir kıldığı nimetleri bağışladı.

Bütün bu olan bitenlerin esnasında, Hak'kın onların işlerini üstlendiğini bildiler. Halbuki daha "İNSAN" namıyla yâd edilen bir şey değildiler..

Sonra, onlar için duâ etme mahallinde Allah'a sözlü yakınlıkları, o işlerden uzak olduklarını gösterdi. Zira, Allah'ın ihsan ettiği bunca cesim ve lâtif nimetlere karşı şükür etmeyi irâde ettiler. Halbuki Şâkir meşkûr ve Zâkir mezkûr idi. Dolayısıyla bu hakikât onları, irâde ettikleri sözlü Şükür'den engelledi.. Artık kul, bütün gücünü sarf etmesine rağmen, Allah'a hamd ve sena etmekten aciz oldu. Ve, bu hâlin senanın fevkinde olduğunu gördüklerinden, şaşkınlık ve hayret makamında durakladılar... Sonra, insanlar kendilerinden açığa çıkan Allah'ı övmeleri sena etmeleri, ancak Allah'ın kendi fiiliyle Zâtını sena etmesi olduğunu bildiler.

İnsanların böyle idrâk etmelerinin lüzûmiyetini yazacağımız âyet delâlet etmektedir.

«Zaten size az bir ilimden başkası verilmemiştir.» (İsrâ Suresi, Âyet: 84)

Öyle ise, az bir ilim de Allah'ın inâyetiyle bize bağışladığı bir terazidir. Çok ilme ulaşmamız ise bizim için mümkün değildir. Öyle ise ilimde çokluk iddia edebileceğimiz şeylerden değildir.

Muhakkik şeyh, herşeyi inceleyip yontandır. Fakat o, **yaptığı işlerde samimidir.**

İddia sahibi ise, o da herşeyi inceleyip yontar.. Fakat o, **yaptığı işlerde samimi değildir.** Bu makamda **Allah Rasûlü Aleyhisselâtu vesselam** şöyle buyurdu;

«Senin med ve senanı sayamam, sen kendini övdüğün gibisin.»

(Ebû Davud ve Tirmizi)

Ve **Sıddık-ı Ekber'**de - ***Allah ondan razı olsun***- bu makamda şöyle buyurdu;

— **"Allah'ı idrâk, idrâk edilemeyeceğini idrâk etmektir."**

Yaratıcısını idrâk etmeyi kasd edene şöyle söyle!..

— "Allah'ı idrâk, idrâk edilemeyeceğini idrâk etmektir. Kim Allah'a hayretle kulluk ederek yaklaşırsa, işte o nihayet Rahmanı idrâk edendir. Gerçekten Allah'ı idrâk etmemek nusuk semâsında cevelan eden feleklerin doğuş sebebi olan duha vaktindeki Güneş'tir.

Tevfîk'in başlangıcı, ortası ve gayesi vardır.

Ey Oğulcuğum!..

Tevfîk, her fazilete yönlendirici, temiz sıfatlara uiaştıncı ve gözleri cilalayan, sırlan islah eden ve kalbe hulûsiyeti veren bütün güzel ahlâklarıda celb edici olduğunu bii.

Tevfîk kalbde ki kilitleri açan, kalblerde ki şek ve şüpheleri gideren, kalblerin varlık hikmetini bağışlayan ve azâmet-i İlâhiyeyi öğretendir.

Tevfîk, kulun istikâmeti taleb etmesine sevk eden, esas muharrik ve kulu selâmet yoluna ulaştırıcıdır.

Tevfîkle vasıflanan her kul, hidâyete erip doğruluk üzere olur. Tevfıkden mahrum kalan da rezil ve rusva olur..

ALLAH emirlerine muhalif olmaktan ALLAH a sığınırız.

Tevfîkin başlangıcı İslâmı, ortası imânı ve nihayeti ihsanı sana verir.

Tevfîkin başlangıcı olan İslâm, kan ve malı korur.

Tevfîkin ortası olan imân, nefisleri sapıtma ve saptırma zulmünden muhafaza eder.

Tevfîk'in sonu olan ihsan, ruhu Allah'tan başkasına bakmaktan engellediği gibi rûh'a murakabe ve Allah'tan utanmayı bağışlar.

Öyle ise...

Nefis, Cennette şehvetlerini yerine getirmekle mutlu olur.

Göz, Rahmanı görmekle huzur bulur.

Ruh, nimetlerin hakikâtlarından lezzet alır.

Ey Oğulcuk!..

Tevfîkin ulaştırdıklarında tefekkür et!..

Öyle ise, bütün hâllerinde seni tevfîk'e davet eden, hiçbir iyilik yoktur ki Allah sana vermesin. Artık sana düşen, onları geri çevirmemektir.

Tevfîkin mebdei, sana ilim ve ameli ihsan eder. Ortası, seni pis hedeflerden temizler. Sonu, varlık ve ezelin sırrlarım verir.

Tevfîkin başlangıcı seni hislerinden, ortası nefsinden uzaklaştırır ve sonu sana senin güneşinle cömertlikte bulunur.

Tevfîkin başlangıcı sana kerametleri ihsan eder.. Ortası, seni sıfatlardan fâni kılar.. Sonu, seni Zâtla mutlu eder.

Tevfîkin başlangıcı sana Cennetle, ortası varlıkla ve sonu varlığın fenasıyla şahidlikte bulunur.

ALLAH'tan başka umutlarımızı

bağlayabileceğimiz bir varlık mevcûd değildir.

Menân ve bütün nimetleri bağışlayan ALLAH bütün noksan sıfatlardan münezzehtir.

TEVFÎK İN KISIMLARI

Ey Oğulcuğum!..

ALLAH seni muvaffak kılsın.

Tevfîk. GENEL ve ÖZEL olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır..

1) GENEL TEVFÎK; bütün insanların kendisinde müşterek oldukları tevfîkdir. Müslüman ve müslüman olmayanlar eşittir. Genel tevfîkde iki kısma ayrılmaktadır.

a) Hikmete muvafak olan tevfîk. Bu tevfîk, hikmetle eşyanın yaratılışında ki sırları bilmekle gerçekleşir,

b) Şahsın maksadına muvafık olan tevfîkdir.

Bu tevfîkde;

1) Maksada muvafık olan,

2) Hikmete muvafık olan, diye ikiye ayrılır.

1) Maksada muvafık olan tevfîki şöyle izah ederiz: Su bulunmayan bir yerde hangi dinde olursa olsun bir kimsenin kuyu kazıp su çıkarması oradan gelip geçen kimselerin maksadına o suyun çıkması muvafıkıdır,

2) Hikmete muvafık olan tevfîki de şöyle açıklayabiliriz: Nesnelerin arasındaki mesafeyi ve onların asıllarını bildiği için nesneleri birbirinden ayıran kimsenin tevfîkidir. Zira, bu tür bir çalışmaya her hak sahibine

hakkını vermek denir.

Meselâ; eşyanın hikmetini bilen bir adam elekle su içmeye ve bardakla un elemeye teşebbüs eden bir şahsı gördüğünde, derhal unu eleğe ve suyu bardağa boşaltır.. Ve o şahsa da şöyle der; "Bu elek un elemek ve bardak su için yapılmıştır." Görüldüğü gibi **nesnelerin hikmetini bilen şahıs, ilmi ve ameli olarak bütün nesnelerin yaratılış gayesine riayet ederek muamele eder.** İşte bu **hikmet tevfîkidir.**

2) ÖZEL TEVFÎK; seni zulumattan nura çıkaran ve bütün mertebeleriyle ebedî saadete velev ateşe girsende seni ulaştıran tevfîkdir.

Bu Özel tevfîkde; ÖZEL ve GENEL olmak üzere iki kısma ayrılır.

a) Özel Tevfik'in Genel kısmı: Allah'a, Rasûllere ve Allah'ın katından gelenlere imân etmekten ibarettir.

b) Özel Tevfîk'in Özel kısmı: Meşru olan ilimlerle amel etmekten ibarettir.

Şöyle de açıklayabiliriz...

1) Genel olan Özel Tevfîk ki sadece Farzların edasından ibarettir.

«Zümman ibnu Sa'lebe Allah Rasûlü Aleyhisselatu Vesselama;

- "Farz ibâdetler nelerdir?" diye sorduğunda Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam da ona cevap verdikten sonra Zümmam;

- "Saydıklarının dışında üzerine başka Farzlar var mıdır?" diye sordu. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam;

- "Hayır yoktur. Yalnız dilersen nafilelerle meşgul olursun." buyurunca

Zümmame;

"Allah'a yemin ederim üzerime farz olanlardan ne noksanlık ve ne de fazlalık yaparım.." dedi. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam o gittikten sonra;

- "Söylediklerinde sadık olursa kurtuluşa erdi." buyurdu.»

İşte bu Hadis'te Özel Tevfîk'in Genel bölümünü böylece ğrenmiş bulunmaktayız.

2) Özel Tevfîk'in Özel bölümüne gelince, o da kalbi tasfiyeye, marifete, boş şeylerden arınmaya, riyâzat ve mücâhedeye seni ulaştırandır.

Bu kısımda a) Genel ve b) Özel olmak üzere iki kısma

ayrılmaktadır.

Bu kısmın <u>a) Genel tevfîki</u>; senin için bütün ulvi ahlâkları ve Rabbani sıfatları meyve verendir.

Bu kısmın b) <u>Özel tevfîki</u> ise, tahkik etmek mânâsını ve ahlâk sırlarını senin için meyve verir.

<u>Tahkik etmek mânâsı ve ahlâk sırları da 1) Özel ve 2) Genel olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.</u>

<u>1) Genel kısmı</u>, sana ahlâklanacağın hususları ve o ahlâkların sırlarını ihsan eder.

<u>2) Özel kısmı</u> da, seni muhtaç olmak mülâhazasından musteğni kılar.

Öyleyse, **kulun zahiri ve kalbi bütün hareketlerinde ve durgunluklarında kula arkadaşlık eden tevfîk, ilmiyle âmil ve veresat-u enbiyâ olan Ariflerin tevfîkidir.**

Hareket ve durgunluğun bazısında kulla arkadaşlık eden tevfîkde o ba'za nisbet edilir ve özellikle o kula varlık mertebelerinden verdiği şeye muzafdır. İşte bu da, sadece Arif, Zahid, Abid ve bunlardan başka suluk ve makamat erbabından olanların tevfîkidir.

Tevfîkin peyda olması da muhakkikin ulema katında, iki kısma ayrılmaktadır.

1) Allah'ın <u>vasıtalı</u> sende var ettiği tevfîk,

2) Allah'ın <u>vasıtasız</u> olarak sende icâd ettiği Tevfîk.

Bunları da şöyle açıklarız:

Vasıtalı sende icâd edilen tevfîk; ana ve babanın telkin ettikleri İslâm Dinini kabul etmen gibidir. Zira, her çocuk İslâm fıtratı üzere doğar. Anne ve babası onu ya Yahudi ya Mecûsi ya da Hıristiyan yaparlar.

Bu anlattıklarımız **Allah Rasûlü**'nden rivayet edilen bir Hadis'in mefhumudur.

Veya hiç ummadığın bir anda yoluna, seni çirkin ameller işlemekten engelleyen nasihâtlarda bulunan bir şahsın çıkması gibi, Yapılan nasihâttan ötürü sen gaflet uykusundan uyanırsan, Allah Subhânehû, senin kalbine tevfîk nurunu ilkâ eder... O şahsın vasıtasıyla gönlüne İlkâ edilen tevfîk nuru, seni nefsin hilelerinden kurtulmaya ve sai'dler zümresine girmeye sevk eden ilâhi bir rehber olur.

2) Vasıtasız olarak sende hâsıl olan ilâhi tevffk'e gelince; o da kimsenin yardımı olmaksızın Allah'ın senin ayıblannı görme duygusunu sana bahş etmesidir, öyle duygu ki işlemiş olduğun çirkin amellerinden ötürü nefsin ve hâlin sana buğz ettiğini idrâk edersin...

Bu duygun güçlendikçe kurtuluş yoluna ve senin için ezeli olarak takdir edilen güzel amellere seni süratle sevk eden ilâhi bir rehber olur.

Özel Tevfîk'in makamlarının ilki hiç şüphesiz Allah'ın sana tahsil etmeni emrettiği şer'i ilimlerle iştigâl etmendir.

Özel tevfîk'in seninle arkadaşlık etmesi yönüyle son makamı da, şayet özel tevfîk'in bütün makamları tamamlanırsa, aklı hiçbir şeyin kendisiyle oluşması mümkün olmayan Tevhîd-i Zât sende kendi Tevhîdiyle hâsıl olmasıdır.

Velev ki bazı huzûr-u vücûdiye ve kerem-i lûtûfiye sende noksan olsa da bu durum değişmez.

Netice-i Kelâm; **cehaletle birlikte ne hayat ne de makam söz konusu olmaz..** Yani, şer-i ilimlerden cahil olan bir şahsın ne hayatının ne de makamının hiçbir kıymeti harbisi yoktur.

BÖLÜM:

Bu bölüm, zahiri ahkamlarla bağlantısı olan muamelelerde tevfîkin hâsıl olacak neticeleri ile alâkalıdır.

İnsanlar bu neticelerin hâsıl olması itibariyle iki kısma ayrılır.

1) Kendilerine tam neticelerin hasıl olduğu kimseler ki "Zamanın Sahibi" diye işaret edilen Kutub'lardır.

2) Kutubların dışındakilerdir ki, Alîm ve Hakîmin onlar için ezelî ilmînde neyi takdir etmişse, onların ona ulaşmasıdır.

Ey Oğulcuğum!..

Eğer tevfîkin sıhhatli olursa, - ki sıhhatli oluşu da ancak şer'i ilimleri tahsil etmekle gerçekleşir...

Artık tevfîk, sana inâbeyi, inâbe de tevbeyi, tevbe de hüzünü, hüzün de havf'u, havf'da insanlardan uzaklaşmayı, insanlardan uzaklaşmada, halveti, halvette tefekkürü, tefekkür de huzuru, huzurda murakabeyi, murakabe de haya etmeyi, haya etmede edebi, edeb de İslâm'ın hükümlerine riâyet etmeyi, Allah'ın emir ve yasaklarına riâyet etmekte yakınlığı, yakınlıkta visali, visâlda ünsü, üns de nazlanmayı, nazlanmakta istemeyi ve istemekte Allah icabet etmesini netice verir.

<u>**İşte bütün bu makamlara bir kısım Tasavvuf Ehlî MARİFET ve diğer kısmı da İLİM diye isimlendirmiştir.**</u>

istemek ***-duâ etmek-*** kendi açısından çok çeşitli olduğundan kişinin bulunduğu durumda kesin bildiği makama bakar. Bu da **kendi hâlini müşâhade etme makamıdır.**

Kimi bir resmi, kimi bir alâmeti, kimi hayret ve şaşkınlığı ve kimi de

acziyeti duâ etme makamında kendisinde müşahede eder. Herkes kendi durumuna uygun olan meşrebini bilir.

Bütün bu makamlar ise ancak RESMİ ve ZEVKÎ ilimleri tahsil etmekle gerçekleşir.

<u>**RESMİ ilimleri iki bölümde ele alabiliriz.**</u>

1) Akaid bilgilerine bağlantısı olan <u>Aklî ilimler</u>.

2) Mükellef olduğun amellerin İslâm da ki hükümlerini bilmekle alâkalı olan <u>Şer'i ilimler.</u>

Bu ilimlerden ihtiyacı miktarı öğrenmek zaruridir. Zaten ilim mertebesinde ilerde bu ilimlerden ne kadarını öğrenmek gerekir İnşaallahu Teâia açıklayacağız.

<u>ZEVKÎ ilim</u>'den maksat ise, <u>şer'i ilimlerle amel etme neticeleri olan sırrlardır.</u> Bu da Allah'ın senin kalbine ilkâ ettiği ilâhi bir nurdur. Sen, bu nûr vasıtasıyla mevcûd mânâların hakikâtlarına, Hakk'ın kullarında gizlediği sırrlara ve nesnelerde ki yaratılış hikmetlerine vakıf olursun. Bu ilme; "İLM-İ HÂL" derler. Zira kul, Esmâ-ı İlâhiden herhangi birisiyle ahlâklanırsa kendi halini o Esma ile müşahede eder.

Kişinin hâlinin delilleri ya onun hâlinin doğruluğuna veya yanlışlığına şâhidlik yapar.

Ey Oğulcuğum!..

Taleb edlien saadeti ebediye veya başka bir şey için kendisiyle tevfîkin kâim olduğu şahsın delileri ya onun da'va ettiğini tasdik veya tekzib eder.

Hâlinin delilleri iki kısma ayrılmaktadır.

1- Bir şeyi iddia eden şahısla kâim olan deliller.

2- Başkasıyla kâim olan deliller. Yalnız başkasının hâli, iddia edicinin iddia ettiği şeyleri bir fiil icraat etmekle vasıflı olması şarttır. Bu husûsda üçüncü bir delil yoktur.

<u>Birinci delil:</u> **Hâl sahibinin durumunu gösteren delile gelince, o da korkuda yüzünün sararması, utandığında kızarması ve ilâhi hükümlerde Allah'a karşı itirazları terk etmektir.**

Mutlak surette kadere teslim ve kaza-ı ilâhiyeye razı olduğunu iddia eden bir kimsenin kendisine isabet eden musibetlere karşı sabırlı olması da o hâlinin delilidir.

İkinci delil, **Başkasının haliyle kâim olan delildir.** Öyle delil ki hâl sahibinin bulunduğu durumu, hâl lisanıyla bildirmektedir.

Bu durum şöyle tasvir edilebilir. Kendisinden vücûd diliyle muayyen bir şeyin ayrıldığını söyleyen şahsın hâli gibi.. **Bu da iki çeşit olur.**

1) Maharetiyle kendisinden ayrılan muayyen şeye ulaşması mümkündür. Halbuki bu kimsenin daha önceki hâlinin müşahedesi onda böyle bir maharetin olmadığını bildirmektedir.

2) Yahud o ayrılan muayyen şeyin, insan gücünün haricindedir. Artık bu da tekrar ulaşması ancak bir lûtfû ilâhi gerekir.

Buraya kadar yaptığımız izahatlar kısaca hâllerin belirtilerini bildirmek içindir. Zaten bu kitabtaki ana gayemiz, veciz bir tarz ile bu risaleyi yazıp tebliğ etmektir. Yoksa sadece şöhret bulmak ve mevzuları gereksiz uzatmalarla izah etmek değildir.

Her yönüyle mükemmel vecîz kelâmla maksat Allah'ın izniyle hâsıl olur. Zira, bıkkınlığa sebebiyet ancak gereksizce kelâmı uzatmaktır.

Hakiki Mürşid ALLAH Tealâdır. Ondan başka Rab'ler yoktur.

İKİNCİ FELEK

İMÂNİ Feleklerin ikincisi: Âlem-i Melekût ve Ceberût'ta tedbir alıcı Kutbun zâtıyla doğan vifâk hilâlinin doğuş yeridir ve bu hilâl onun kalbinin her tarafını örerek örter..

Zekâ ve anlayış sahibi olan âlim, muvafakat sabahının nuru teneffüs ettiğini bilmez mi?..

Sabah nûr'unun muvafakati, içindeki güzellikleri açığa çıkarıp gecenin karanlığını giderir,

Eşyanın suretlerinin bulunduğu Âlem-i Misâl'de tam bir benzerlikle birbirine benzeyen iki şey'in zâtının muvafakatiyle, Allah'ın keremine mazhar olan keremi misâl âleminde onlar hakkındaki tevfîk-i ilâhi açığa çıkar. **Bu âlem, gerçek âlemdir. Burada ki suretlerin gölgesi, maddi ve hissi suretlerdir.**

Bu mertebe; bir şey'in zâtının parçalanma ve bölünme kabul etmeyen şekiller ile hariçte zuhurudur.

Bu mertebeye "Misâl" denmesinden maksat; ruhlar âleminde bulunan her bir ferdin cisimler âleminde bürüneceği bir şeklin benzerinin bu âlemde zahir olmasından ötürüdür.

Beş hazret, kudret ve onun temsilcileri yerinde kullanılan bir terimdir. Bu, Allah'tan zuhur ve sudur eden sıfat ve fiillerin geçirdikleri beş âlemdir. Bu beş âlem şunlardır:

1- <u>Mutlak Gayb hazreti;</u> ilim hazret-i alemindeki Âyân-ı Sabite

buradadır.

2- Gayb-ı Muzâf hazreti: Bu da iki kısımdır.

3- Ya mutlak gayba yakın olana muzâf olur: Bu hazret; **Ceberûti** ve **Melekûti ruhlar çâlemidir. Bunlar; mucerred nefisler ve akıllar âlemidir.**

4- Ya da şuhûd-ı mutlakaya yakın olana muzâftır: Bu misâl âlemidir. Buna Melekût Âlemi'de denir.

5- Bu dört Âlemi bir araya getiren, toplayan hazrettir: Bu **Âlem-i İnsandır.** Öyle bir insan ki, **bütün âlemleri** ve **ondaki varlıkları kendisinde toplamıştır.**

Bu Hazret-ı Hamseden **üçüncüsünün** ve **dördüncüsünün** biz bu bölümde izahatına gayret sarf edeceğiz.

Bu iki hazret için ikişer alâmet vardır.

1- Eğer vücûd-ı mislinin tecellisi bazı benzetimle taalluk etse, muvafakat hazret-ı farkda gizli ve Tevfîk-i İlâhi sonucunda mislinin Âlem-i Ezel'de yaratılışı cihetiyle tahakkuk eder.

2- Eğer tecellisi kullT benzetimle ta'alluk etse muvafakat hazret-ı cemde hakiki olur ve vücûdu mislinin Âlem-i Ezel'de yaratılışı cihetiyle gerçekleşir.

Öyleyse, Âlem-i Şehâdette tezahür eden varlıkların vücûdu hususundaki Tevfîk-i İlâhi, Âlem-i Misâldeki özlerinin muvafakat etmesinin feridir.

İnsanların bedenleri oluşlarının itibariyle gerçekleşen Tevfîk-i ilâhi'de onların ruhlarının muvafakat-ı nahiyesinin neticesidir.

Bu hakikâta **Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam** bir Hadis-i Şerifte şöyle buyurarak işaret etmektedir:

«Ruhlar, toplanmış muhtelif nevilere ayrılmış zümrelerdir. Cesedler ise, sağlam örülmüş boş kalıplardır. Binaenaleyh bunlardan Allah yolundan tanıyanlar vasıfları, huyları müttehit olanlar birbiriyle hak için tanışmışlardır, aralarında tevâfuk ve tenasüp bulunmayanlar da ihtilâfa düşmüş, birbirlerinden nefret edip durmuşlardır.»

(Buhari, Müslim, Cami-us Sağir)

öyle ise, Tevfîk-i İlâhi ebrar ve işlerinde muvafakati olanlar hakkında muamelelerde ve muvafakat-ı ilâhi'de onların münacatlarında gerçekleşir.

Tevfîk ile muvafakat arasında intisâb vardır.

Şöyle ki: **Şayet bir kimsede tevfîk-i ilâhi ve muvafakat toplanıp**

birleşirlerse, o kimsenin yapacağı işlerde hayret verici şeyler zahir olur.

Eğer her ikisi de bir kimsede ayrılsalar, onunla Hak arasında engelleyici perdeler vakî olur. Tevfîk ve muvafakat'ın bir kimsede toplanmaları insafa dayalıdır. **Ayrılışları Riyaset sevgisiyle gerçekleştiği bilinmektedir.**

Tevfîk-i ilâhi; kul hakkında kesbi olan şeylerde gerçekleşir.

Muvafakat-ı İlâhi: kul hakkında vehbi olan şeylerde gerçekleşir.

BEYT

Eğer said yıldızı hilâline muvafak olursa,

Her ikisinin varlıkları bir akışta olur.

Onlardan dostça biribiriyle yaklaşım olmazsa,

Varlık, zaid varlığından noksanlaşır.

Öyle ise, kalbine bak bakalım!..

Onlarla olan hazzın birleşmeden mi?..

Yoksa.. Uzaklaşmak âleminden mi?..

ÜÇÜNCÜ FELEK

İHSANÎ Feleklerden Üçüncüsü:Âlem-i Rahamût ve Rahabût berzahında mutesarrıf olan Kutbun burcunun doğmasıyla doğuş yeridir.

Öyle hilâldir ki hem ihsanda bulunur hem de men etmekte.

Rahamût ve Rahabût Âlemlerinde ki varlık, açılan sabahın nuru ve bitmekte olan gecenin aydınlığı olduğunu ve karanlık zindanda kurulan mecliste en zarif ve lâtif zinetlerle süslenmiş kandillerin ışıklarının idrâki, duyu organlarını aydınlattığını hikmet ehli bilmez mi..?

Ve o Âlemde soluklamalarının bahçesinde gizlenen ceylanın yatağı imânlarının vasıtasıyla onlara zahir oldu.

O Âlemde kendi şemaillerine olan Cinsiyetlerinden ötürü oluşan kalıpları sinsice hakikâtlara ulaşmaya engellemeye çalışan her azgının hilesine karşı güvenceleridir.

Ve o Âlemde âb-ı hayatı içme duygusu ve onlarla birlikte içme arkadaşlarına su yatağının oluşumunun yeri zuhur etti. Ceylan yavrusu "Cinsiyet edilecek bir müşfik ve her şeyden alâkasını kesen hiç kimse yok mu?" diye haykırarak, eline aldığı ümitsizlik kılıncıyla başına vurarak

sallanan ağacın yaprakları gibi onlardan uzaklaştı.

Su yatağından göç ettirildi.. O suya en güzel giysiler geçirildi, insanlar imtihana duçar oldular. Muhafızlar kıskandılar. Arkadaşlar kibirlendi... Sizin için hiçbir zarar endişesi yoktur.

Ey altışarları beşlerle çarpan kişi!.. Ben insanlardan gafil değilim.

Hannastan kork! Zira vesvese onun ilhamıdır.

Rabbiniz terazileri sonra o âlemde Kutub yazılı evrakları teraziyi kurmak için okumaya başladı ki o evraklarda şöyle yazılıydı;

— Arşın ihtiva ettiği felekler kendilerine münâsip varlıklarla doludur. Ve Rabb'inizin bu ihtişamlı arşına bakın!, öyle Arş ki; koruyucu muhafızları tarafında korunmaya alınmıştır. Bu varlıkların içinde Melek ve Hannâsı bir arada cem etmiştir, ilhama mazhar olacakları da hem İlhâm-ı Melek hem de İlhâma-ı Hannâsa mustaid olarak yaratmıştır. Yani, ilhamın açığa çıkacağı yerde Melek ve Hannâs'ın ilhamını birleştirir.

Öyle Rabbiniz ki; aşkının ateşini hazret-ı kudsî'ye mahsûs kıldı ve nimetlere ünsiyet etmeyi ondan uzaklaşmak azabı yaptı.

Arifler, Rableriyle unsiyet etmekle soluk alıp verirler. Artık Rabbiniz o âlemde ki varlığı, irâde deryasında his edilmecek tarzda akıttı. Aşıkların hâllerinin dalgaları da o deryaya vurdu..

Binaenaleyh, o irâde deryası da onları yaydı. Fesahat yokuşunda ki yolda Rabbinizin askerleri, fasih Arab ve Acemleri dilsiz bırakarak mağlûp ettiler.

And ederim o geri dönüp aydınlık neşreden, akıb akıb yuvalarına giden yıldızlara o derya, izleri yok eden akışların ve sönmüş görüntülerin kal'ası ve sığınağıdır.

O Âlem-i sırr erbâbları yaymıştır. O Âlemde ki kâselerin ayakları neşr edilmiştir.

O kâselerde soylu develer hudus etmiştir. Ve Rahman onun başına gelecek olan her boyadan nefis cevherlerle sağlamlaştırılmıştır. Veyahud onun vücûdunu en lâtif cevherlerle süslenmiş zırhla sağlamlaştırmıştır.

Bu Âlemin sonu, akıl ile idrâk edilir.

Önü ise, müşahede etmek suretiyle his edilir.

öyleyse, Kutub yedi yıldızın varlığı sürdüğü müddetçe Kuds Deryasında yüzer. İşte bu Âlem'e ruhlar çıkar aklî ve hissî bilgilerle geri gelirler. Bu durum, ilk hâli üzere haps edilen ile Arslan yatağında emin oturan arasında baki olur.

İnsanları yüzü ekşi, ahmak ve müdebbir öncüler arasında gelip giden, kılan Zâtı noksan Sıfatlardan tenzih ederim.

BEYT

ALLAH'ın Esmâsıyla su yüzünde yüzen Arşa bak!

Ve Arşın içinde devran edici murekkeb cisimlerin yerleştirilmesine taaccubla bak!

O murekkeb cisimlerle birlikte Arş, gecenin zebun karanlığında şahitsiz bir deryaya yüzer.

O geminin yönünü Hak aşıklarının hâlleri tâyin eder.

Ve o gemiyi yüzdüren rüzgâr ise, o aşıkların tükettikleri aşk nefesleridir.

Arşı, ihtiva ettiği varlıklarla elifinin hattından yarına seyr edici ve bu seyrin varacağı nokta ilk çıkış yeri olduğunu bil!.

Arşın seyr-u seferi esnasında kendisinde açığa çıkacak şeylerin sonu yoktur.

Arş sabahları gecelerin üzerine sarar ve onun sabahı geceye muhtaç değildir.

Feleklerin derinliklerinde ve ortalarında ki seyyare olan hikmete bak!

Her kim o hikmetlerin oluşumlarını bilmeyi taleb ederse, o dünya da kendi idaresiyle oturur.

Böylece kendi zatında ki, ALLAH'ın inşâ ettiği Feleği ve sanatı görür.

İHSANI FELEKLERDEN
ÜÇÜNCÜSÜNÜN UNSIYET ETTİĞİ KAL' ASI.

Hilim sahibi olanlar bu güzel karanın hakikâtini bilmezler mi?

Doğruluk, bu kala da akan gözyaşları ve özür sahibi aşıklardan devran eden aşkın ateşinin sıcaklığıdır.

Gaddar ve yalancılar evin ve ziyâretgâhın uzaklığından şikâyetçi olurlar. Halbuki seven sevgilisini arzuladığında onun ziyaretine gider.

Salgın develer ne zaman doğum yapar?.. Deveye katırların eziyeti ne zaman giderilir?.. Yıldızlar ne zaman doğacak?.. Yağmur damlaları eziyet verici nesneleri ne zaman giderecek?..

Denizler teşbih eder. Sınırların hiçbir anlam kalmayacak bir tarzda

uzayacak. Engeller çoğalacak.. Yurdlardaki evler birbirleriyle birleşecek..

Yazıklar olsun!!! Yazıklar olsun!!! İnsanla oyun oynayacak.

Artık böyle asırların kendisini oyuncak yaptığı kimseyi seherde doğan yıldızların vaktinde riâyet etmesi gereken amellerinden, bakirelerle oynaşması, güzel kokulu çiçeklerin kokusunu koklaması, mevyelerin özlerinden lezzet alması, kuşların nağmelerini dinlemesi ve makyaj yapan kızlarla müzik yaparak dönüşüm yapması, hakikâtten meşgul ederek onu her şey'den engeller. Böylece böyle olan herkes sapıtarak şaşkın hâlde kalır.

Herkes kaçmaktan şikâyetçi oldu.. Hakîm-i Mutlak'ın san'atının ve Cebbarının sibğasının nuruyla parlayan İftar hilâli gözüktü. Öyle hilâl ki parlayan bileziğin yansı gibidir. Hilâl ve Dolunay'ın devranı ve onların çizdiği çizgileri feleğin ortasıdır.

Asıllarının kuvvet yerlerinde gelip-gitmeleri karşı karşıya gelir, O asıllarında ki güç tek yönlüdür. Ve Dolunay ve Hilâl Ay'ın ortasında varlıklarında asıl olan yerde bir hizaya gelip birleşirler,

Dolunay ve Hilâl ateş ve sudur. Ateş ve Su ise, ancak merkezlerinde aslî unsurlarda ehemmiyetli bir şe'nden ötürü karşılaşıp birleşirler. Onların birleşimleri büyük bir hükümdür.

Ateş harb için alevlendi. Eserleri taleb etmek için alevleri sür'atlendi. Ve, alevler, bazen mağaranın sağ bazen de sol taraflarına meyi ederek mağrada mazinin tercübesizlikleriden oluşan boş nesneleri gösterdi. Orada esareti kabul edenleri sağlam bir tarzda bağladı.. Helak olmak kâfirlerin sahasına bu sebebden ötürü kondu. Ehlinin zilletinden ötürü paraya karşılık kendisinde sulh yapılan yurdun akibeti ne kötü akibettir.

İmân ışıklar yayarak o yeri aydınlattı. Israrın düğümleri bu vesile ile çözüldü. Aslan ve ceylan imân nuru ile dostlaştılar. Öyle nûr ki, onun tesiriyle ceylan kurttan uzaklaşmıyor. Kurt'da onun tesiriyle ceylan'a karşı komşuluk hukukuna riâyet etti.

İmân nurunun tesiriyle muhsin kullar, maddi ve ma'nevi faideleri elde etmekte başkalarını kendi üstlerine tercih etmek ahlakıyla ahlâklandılar.

İmân nurunun bu tesirleri itibariyle Mukarribinin seyiati Ebrar'ın hasenatı olmaya intikâl etmiştir.

Evet!. Evet!.

Sebat, seçilenlerin yüksek zirvelerde ki en hayırlı evleridir, öyle seçkinler ki, onlar arınma vadisinin ortasında otururlar.

Peyderpey nadir vaki olan olaylar ve yaygın haberler sağlamlaştı..

Duraklamanın kendisine meşakkatli gelmeyen seyyarlardan bir hatib

emr-ı ilâhi ile kâim oldu. Hürlük ve köleliğin sırlarını açıklayıcı olarak bizleri da'vet etti.

Tefekkür edenler ve herşeye ibretle bakanlar nerede?

Sabah olunca ayan ve ağyarın karanlıkları kayb olup nurlar belirtir. Artık o karanlıkları çirkin serlere konar.

Ay, ne zaman bilezik gibi yusyuvarlaklaşır ondan nice sırrlar zahir olur., öyle sırlar ki, çizilmiş olan eserlerin tamamını siler, öyle çizilmiş eserler ki, onlar görüş ve yeşermek için ölçüdür. Öyle ölçüler ki yükseklerde sabah akşam ışık yayan büyük bir fenerdir..

Abd-ı Muhtar, inkârı istimal etti.. Düşünceler onu seyyar ve mukim olmak arasında sevk etti..

Bu hâl üzere intizarı uzadı. Artık ihbarlar o halde hibe edildi. Hibe edilen ihbarlardan bir azı güneşin yükseliş vaktinde nuzûl eder etmez hemen âlemde inkâr vaki olup perdeler kaldırıldı.

insanla Hak arasında vaki olan varlık perdeleri kaldırılınca insanın teslim olmasını iltizam eden Dolunay nûr'lanarak doğdu. Böylece varlık âleminde olanların tamamı müjde hilâlini ve Melik-ı Kahhar'ın Resullerini iza'n ettiler.

Not: Bu anlatımlar tamamen kalbî duygularla alâkalıdır. Yani Dünyadaki nimetlere kalben yapılan ünsiyetleri izah edilmiştir. Hz. Şeyh Kuddise Sırruhü'nun bu tarz beyânları daima kalbin nefsin tesirlerine karşı okuyucusunu ikâz etmektedir. Binaenaleyh günümüzde İslâm'ın emr ettiklerini yaşamadığı hâlde tasavvuf bilgisiyle dem vuranlara ne demeli? (Mütercim)

BEYT

Ey karanlık gecelerde parlayan hilâl gündüzleri de parla.

And olsun Sen görmenin nurusun.

Sen her izi yok eden ve gözler için dolunaysın.

Senin tecellinle ışıkta imâr vardır..

Sırlar bahçesinde mânâların hilâl gözüktüğünde ona yükselt tevazuyla şöyle söyle; "Ey iki taraf arasında seyr eden hilâl ağyarın karanlıklarından ayrılma!."

O hilâlin sarayına köle ve ayın son gününde size ulaşan izleri mahv ediciden sonra kral ol!.

Bu öyle bir hikmetdir ki akıl onda hayrete duçar olur..

Gündüz ile aydınlık veren iki kandildir.. Onlar, yüksekliklerde nasıl görünüyorlar diye taa'cub edilir..

Güneşin yüksekliği ise bütün nurların mezhebidir..

Muhtarın varislerinin kalbine gelen nurların dışındaki her kalbe vaki olan her nur ay yıldızıdır..

Öyle ise, ey gardaş fikirlerin neticelerinin bağışladığı şeylere karşılık ALLAHa şükr et!.

İKİNCİ MERTEBE

İkinci Mertebe: HİDÂYET MERTEBESIdir

İlmi olan ikinci mevkinin unvanı Âlem-i Şehâdete müdebbir olan imamın kalbine gelen hidâyet yıldızıdır.

Bu yıldız hidâyetin kabulüne sebebdir. Bu da islâmi Feleklerden dördüncüsüdür.

«Allah, şu hakikâti: Kendisinden başka hiçbir Tanrı olmadığını, adaleti ayakda tutarak (delilleriyle, Âyetleriyle) açıkladı. Melekler (bunu ikrar etti, hakîkî) ilim sâhibleri (Nebîler, Alimle)de (böylece inandı). Ondan başka hiçbir Tanrı yoktur. "O" mutlak ğalibdir, yegane hüküm ve hikmet sahibidir.»

(Al-i İmrân Sûresi, Âyet: 18)

Bu Âyette **Allah Subhânehu**, kullarına ilmin şerefini kendi Zât'ını ilimle vasıflayarak bildirmektedir. Öyle ise, **Ey muvaffak ve said oğlum!, ilmin şerefi kâmille sahib olduğunu itikad et.**

ilim sıfatı varlığı vacib, varlığı caiz ve varlığı muhal olan her şeye bağlantısı bulunduğundan ötürü, sıfatların en kapsamlısıdır. İlmin dışındaki hiçbir sıfat, varlığı vacib, varlığı caiz ve varlığı muhal olan şeylerin tamamına taalluk etmez. Belki ilmin dışındaki sıfatlar ya varlığı caiz olan şeylere veya varlığı vacib ve caiz olanlara bağlantısı olur.

Ey Aziz!.

İlim için iki şeref vardır.

Bu şereflerden **birincisi;** ilmin kendisi itibariyle,

İkincisi; bilinen şeyler yönüyledir.

<u>Bunların açıklaması:</u>

İlmin kendisi itibariyle olan şerefi, üç şeyden dolayı hâsıl olmaktadır.

1- ilmin, eşyanın nefs-ul emir (realite)de bulundukları hakikâtlarına seni ulaştırması,

2- Bilmek istediğin şeylerle alâkalı sende bilgisizlik varsa ilim o bilgisizliği senden gidermesi,

3- ilim, zanni, şüpheli, ilmi gerçeklerle ters düşen bilgileri ve gaflet edilen meselelerdeki gafleti izâle etmesi itibariyle, ilmin bizzat kendisinde büyük bir şeref vardır.

Bilinen şeyler yönüyle ilimdeki şerefe gelince.. O şerefi ma'lumu elde etme itibariyle hâsıl olan şereftir.

Yani, ma'lumatların bir kısmı, bazı kısımlarına nazaran daha şerefli ve üstün olduğu gibi, bazı ilimlerde bazısından daha üstün olur. Meselâ; Hak'kın Sıfat ve Fiillerini bilmekten ötürü Hak'kı bilme vasfı kendisinde bulunan şahısla Zeyd'in evde olmaklığını bilmekten ötürü kendisinde Zeyd'in evde oluşunu bilme vasfı.. Bulunan şahıs arasında şeref bakımından çok büyük fark vardır. Nasıl ki bu iki malum arasında şeref bakımından hiçbir münasebet yoktur.. Aynen öyle de o iki ilmin arasında da şeref cihetinde hiçbir alâka mevcûd değildir, öyle ise bu ikinci şeref malumdan ilme arız olan üstünlük ve şerefdir.

Allah Tealâ, Kurân-ı Kerîm'in birçok yerinde alimlerden övgüyle bahsetmektedir. Birçok Âyette de kendisini ilimle vasıfladığı gibi, kullarını da ilimle vasıflıyor. O Âyetlerden biri de mevzunun başlangıcında zikr ettiğimiz Al-i imrân Sûresinin 18. Âyetidir. **Bu Âyette Allah Subhanehu kendisini Melekleri ve insanları ilimle vasıflamıştır.** Zira şahidlik bir şeyi görüp onu itiraf etmektir. Dolayısıyla burada ki itirafda ancak bilmekle oluşur. Öyle ise bilinmeyen bir mevzuda şahidlik yapılmaz.

Bu Âyetin işaretiyle şöyle bir netice zuhura gelmektedir. Hakikâtte Tevhîd Ehlî ancak Ulemâ'dır. Ve böyle olduğunu bu âyetle **Allah Subhanehu Celle**, bil'işâre ile bizlere bildirmektedir.

Tevhid kendisine ulaşabilen makamların en şereflisidir. Tevhidin ötesinde hiçbir makam yoktur. Fakat ikilik vardır.

Öyle ise **Tevhîd yolunda itikâd veya hâl yönüyle bir kimsenin ayakları kayarsa hiç kuşkusuz o kimse şirkin içine düşer. Artık her kim ki ayağı inançta (itikâtda) kayarsa, o ebedi olarak şakilerden olur. Ve onu ebedi ateşten ne şefaatçıların şefaati ne de başka bir şey çıkaramaz.**

Her kim de **hâl de (yani ameli konularda) ayağı kayarsa o da gaflet sahibidir. Öyle gaflet ki Zikrullah onu giderir. Veya tevbe eder ve terk ettiği şeyleri yapabilir. Zira bu gafletten ötürü Allah'ın emirlerine ve yasaklarına riâyet etmeyen şahısta imân billah bakîdir. İmânı kaldığı müddetçe umulur ki Allah ona lûtfuyia afveder.**

Öyle ise **Allah'ın Rasûlü Aleyhisselâm'ın vasıtasıyla bizlere dinen inanılması zaruri olan şeylere inanmayan insanlar ebedi olarak ateşte kalacaklardır.**

Ancak dinen inanılması zaruri olan şeylere inandığı halde,

gereğince yaşayamayan insanlar ise, onların hâli Allah'ın dileğine bağlıdır, isterse onları afveder Cennete koyar ve isterse amellerinden dolayı cezalarını çektikten sonra Cennete dahil eder.

ilmin faziletine delâlet eden âyetlerden birisi de Allah Tealâ'nın hazreti Musa'nın arkadaşı hakkında ki buyruğudur:

«Derken kullarımızdan (öyle) **bir kul buldular ki biz ona tarafımızdan bir Rahmet vermiş, kendisine nezdimizden** (haas) **bir ilim öğretmiştik.»** (Kehf Sûresi, Âyet: 65)

Burada ki ilim, ilhamla öğrenilen ilimdir. Öyle ise âlim, ilmi kesbiye sâhib olduğu gibi ilham ve hikmete de sâhibdir.

İlmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de şu âyettir:

«Allah'tan, kulları içinde, ancak alimler korkar.» (Fatır Sûresi, Âyet: 28)

öyle ise ulema; ilim, ilham ve hikmete sâhib oldukları gibi haşyete de sâhibdirler, ilmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de:

«İşte misâller!. Biz onları insanlar için irâd ediyoruz. Âlim olanlardan başkası onları anlamaz.» (Ankebut Sûresi, Âyet: 43)

öyle ise âlimler Allah'ın âyetlerinin hükümlerini ve tafsilatlarını gereğince anlarlar, ilmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de;

«ilimde yüksek payeye erenler ise; "Biz "O"na inandık. Hepsi Rabb'imizin katındadır" derler.» (Al-i imran Sûresi, Âyet: 7)

Öyle ise; âlimler, ilimde kök saldıkları için şüphe, şek gibi şeyler asla onları, ilimle müşahede ettikleri hakikâtlerden saptıramaz.

ilmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de;

«İsrail oğulları bilginlerinin bunu bilmesi de onlar için bir âyet (bir delîl) değil miydi?» (Şuarâ Sûresi, Âyet: 197)

Öyle ise **ulema nesnelerin varlığı açığa çıkmadan önce onların oluşumlarını bilirler ve onlar husûla gelmeden oluşacaklarını bildirirler.**

ALLAH Tealâ, Nebîsine -Allah'ın Salât ve Selâmı onun üzerine olsun- ilimde ziyâdeliği tâleb etmesini emrederek ilim sıfatının yüksek şerefini bildirmektedir.

Rabbi zidnîilmâ.

«"Rabbim, ilmimi artır" de.»

(Tahâ Sûresi, Âyet: 114)

Ey Aziz!.

Cenab-ı Hak, Rasûlüne ilmi sıfatının dışındaki sıfatlar hakkında böyle bir talebi emretmemiştir. Bu da bize **ilmin Allah katındaki şerefini izah etmektedir.**

ilim hakkında niye bu kadar çok beyanatta bulunduk. Zira, ilmin makamı hakkında kendilerinde cehaletin gâlib geldiği ve heva-ı nefsin kendileriyle oyun oynadığı adedleri sayılmayacak kadar kimseler bu zamanda türemeye başladılar. Hattâ onlar; ilmin perde olduğunu söylerler.

And olsun!..

Onlar, söylemiş oldukları bu şeye inanıyorlarsa farkında olmadan doğru söylemişlerdir.

Evet!.

İlim, kalbi gafletten, cehaletten ve ilmin zıttı şeylerden engelleyen büyük bir perdedir.

Öyle ise, **ilim hakikâte ulaşmaya kesinlikle engel değildir. Ancak, İlimle gururlamlmadığı müddetçe.**

İlim ne şerefli bir sıfattır ki; Allah Subhanehû bizlere, ondan lezzet ve hâz almakla ihsanda bulundu. Nasıl olur da insan ilimden ötürü sevinmez.

İlim, öyle bir sıfattır ki onu elde etmek için her şey terk edilebilir.

İlim için iki yüce şeref vardır. Şöyle ki:

1- Allah Tealâ, kendi Zâtını ilimle vasıflamıştır.

2- Kur'an'da Enbiyâ ve Melekler ilimle övülmeye mazhar olmuşlardır.

Dolayısıyla **Ulemâ, Enbiyâ'nın varisleridir.**

Ey Aziz!.

Allah Tealâ, bizleri ilimde Enbiyâya varis kılmakla bize en büyük nimetle ihsandan bulunmuştur.

Bu ihsana nail olmamızı da **Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam** şöyle beyân etmiştir:

«Enbiyâ ne bir dinar, ne de bir dirhem miras bırakmışlardır. Onların bıraktığı miras, ancak ilimdir. Kim ilme nail olursa büyük bir nasibe, yüksek bir dereceye ulaşır.» (Tirmizi)

Ey insanlar!.

Allah ve Rasûlü'nün bizler hakkında kullandıkları ismi niçin değiştirip yerine Arif diyorsunuz? Bu yaptığınız, nefsin yaratılışında asi olan muhalefet etme özelliğinden peyda olmaktadır. Zira **nefis Allah'ın emir ettiklerine muhalif hareket etmek üzere yaratılmıştır.** Ve sen halâ

"Âlim" demekten kaçınıp "Arif" istimal etmekte ısrar ediyorsun..

Allah'a muhalefet etmekten hâsıl olacak mahrumiyetten Allah'a sığınırız.

Marifet, Arap lisânında ilmin derecesinden haddi zatında düşüktür. Zira marifet tek mefu'le geçiş yaptığı için onunla tek bir fâide hâsıl olur.

ilim ise, iki mef'ule geçiş sağladığı için onunla iki fâide vücûda gelir. Zikr edeceğimiz âyette ilim, marifetin yerinde kullanılmıştır. Şöyle ki: **«Hem de sizin bilmediğiniz..»** (Enfâl Sûresi, Âyet: 60)

Aslında ilim, iki mef'ule tesir edendir.. Fakat burada marifet yerinde niyâbeten istimal edildiğinden ötürü tek mef'ule tesirde bulunmakta esas anlamına bir noksanlık peyda olmuştur, ilim ve marifete her ne kadar bir şeyin hakikâtini olduğu gibi idrâk etmekte birdirler.

Bize ne oluyor ki, biz Allah'ın kullandığı ismi terk edip yerine başka bir şeyi zikr ediyoruz!!!

İlimle marifet arasında çok ince bir fark vardır. O da ilim; külliyatlara taalluk eder. Marifet ise cüzivatlara.

Öyle ise, **ilmin muteallak külliyatlara nazaren cûziyatlara olan muteallakı itibariyle küllileri kapsamına almaz, işte bu farka binaen Allah'a "Âlim" denir. "Arif" denilmesi caiz değildir.**

ilmin kendisinde vaaz edilmesi gerekli olan makamda marifeti kullanan şahıslar, Verasat-ı Nebevide tahkik sahibi olsaydılar o makama ilim ve makam sahibine de Âlim ismini verirlerdi. Böylece onlar, adâb-ı ilâhiye ile hareket etmiş olurlardı.

Sehl bin Abdullah -Allah ondan razı olsun- bu makamda alâkalı söylemiş olduğu şu cümleleri, işin hakikâtini ne güzel izah etmektedir.

— "Kişinin Ârif-i Billâh olması; ilim ile ALLAH'I bilmesine bağlıdır. Âlim olması da mahlukata Rahmet ile muamele etmesiyle gerçekleşir."

Sehl ***- Allah ondan razı olsun -*** böyle dedikten sonra da;

— "Semâlar yeryüzü için, yerin içi yerin üstündekiler için, âhıret dünya için, ulemâ cahiller için ve Nebî-i Zişân - Allah'ın Salât ve Selâmı onun üzerine olsun - bütün mahlûkat için Rahmet'tir." dedi.

Ey Aziz!.

Allah seni muvaffak kılsın!.

Düşün, bak!.. Sehl, âlimi hangi makama koydu ve kime benzetti!!!..

Bu yüce imâmın idrâk ettiklerini bize de idrâk ettiren Allah'a hamd olsun. Öyle imâm ki muhakkikin sofîlere karşı Allah'ın hüccetidir. Zira Ebu-l

Kasım Cüneyd onun hakkında şöyle söylemiştir:

— "Hz. Süleyman, meliklere karşı, Hazreti Eyyub belâlara duçar olanlara karşı, Hazreti MUHAMMED Aleyhisselâm fukaraya karşı ve Sehl bin Abdullah da sofîlere karşı Allah'ın hüccet ve delilidir."

Cüneyd, Enbiyâ'yı bir takım şeyleri iddia edenlerin her bir grubuna karşı Allah'ın hüccet ve delilleri olduğunu söylüyor. Bu söz Cüneyd'in Sehl bin Abdullah'ın makamı için yaptığı şâhidlik vesikasıdır.

imâm Kuseyri "Risâle-i Kuşeyri"de Cüneyd için; **"O Seyyidu-l taifedir."** Yani, **"Sofilerin önderlerinden biridir."** diyor, imâm Kuseyri'de sofilerin önderlerinden biridir.

Öyle ise söylediğimiz bu hükümde onlara muvafık oluşumuzdan ötürü Allah'a hamd ederiz.

Sehl'in söylediği bu cümlede şu sonuca varıyoruz..

Kişinin Ârif-i billâh olması ancak kendisinden önce yaşamış muhakkiklerin usûl ve kaidelerinde, söylediği şeylerin denk olması ve bu husus da onlar gibi İlâhi ahlâkla ahlâklanmasıyla gerçekleşir. İşte bu ahlâk gereği zahiri ve batini ilme sahib olanlara "Âlim" derler.

Ebû Tâlib-i Mekkî "Kut" adlı kitabında Sehl bin Abdullah'ın ilim sahibleri hakkında şöyle dediğini nakleder:

— Â'limimiz ve büyüğümüz olan Sehl bin Abdullah; "Âlimin üç tür ilmi vardır.

1) Zahir ehline öğrettiği ilmi zahirisi,

2) Ehlinden başkasına öğretmediği ilm-i bâtınî,

3) Allah ile ilim sahibi arasında sırr olan ilim ki, bu da onun imân hakikâtidir. Ne zahir ehline ne de bâtın ehline söylemez." dedi.

Görüldüğü gibi Sehl üç tür ilim sıfatıyla mevsuf olan şahsı, âlim ve bildiklerine de ilim ismi vermiştir, işte Sehl'i böyle söylemeye yönlendiren tek unsurun Ahlâk-ı ilâhi ile ahlâklanmasıdır.

Bu şerif makamdan dereceleri düşük olanlar ve himmetleri ya Rab'lerine veya nefislerine taalluk edenlere, bulundukları makam kendilerine Arif demelerine sebeb olmuştur. Zira **muhakkikin sofilerin katında <u>Bekâ-ı Resm</u>"** diye tâbir edilen **<u>kemâl-ı hakikî;</u> ancak Rab'lerini ve nefislerini birlikte müşahede edenlerde gerçekleşir.**

Şehrzurîve başkaları;

— "Hâli itibariyle yalnız Rabbisini müşahede eden kimsenin kemâlat dereceleri noksandır, ve o kişi fâideden beridir" demişlerdir.

Kulun, hem nefsini hem de Rabbisini müşâhade etmekiiğinde,

Hakkın kendisini kendisiyle muşâhadesi gerçekleşir. Ve bu durumda Rabb'in Ganî, Kadir ve bütün kemâlatlara sahib ve nefsinin aciz, fakir ve bütün noksanlıklara sahib olduğunu müşâhade etmekle iki fâide elde etmiştir.

Ancak hâli itibariyle yalnız Rabbisini müşâhade ettiğine inanan kimse, kendi nefsini müşâhadesizliğinden ötürü, kendisinden geçip giden fâideleri kazandığını ZAN eder. Halbuki bu kimse, varlığı kesinlikle gerçekleşmeyen bir müşahedeyi iddia etmiştir. Bu da müşahede makamında bir şeyleri birbirine karıştırmaktan ibarettir. Kendisine nefsi duygulardan arınmaktık bu müşahede de onun işlerini üstlendiğini zan etmesidir. Artık böyle bir kimse, hâli ile beşeri özelliklerden arınarak ilâhi ahlâklarla ahlâklandığını hayâl eder.. Halbuki bu durum sahibi olan şahıs, bütün işlerini ve nefsini gark eden derin bir uykuya dalan şahsın hâli gibidir. Öyle uyku ki uyuyan şahıs o hâlde ne hisleri ne de nefsiyle birlikte olamaz.. Aynen bu makamı iddia eden şahısda, bulunduğu müşahede de ne nefsiyle ne de Rabbisiyle beraber değildir.

His ve nefsinden alâkasını kesen uykuya dalan kimseyi o şahsın hâlini izah etmek için örnek vermemiz mevzûyu daha iyi idrâk etmen içindir.

Bu uykuda ki adam uyandığında ona şöyle denilecek; **"Sen uyuduktan sonra his âleminde bizlere peyda olan nice ilimlerden sen mahrum kaldın. Peki hayâl âleminden senin için hâsıl olan bir fâide var mı? "** o da; **"Hayır!. Bir şey görmedim, bir şey bilmedim"** diyecek. Ona bu cevâptan sonra şöyle diyecekler; **"And olsun ki, sen ne bizimle ne de nefsinle birlikte bir fâide elde etmedin. Sen bu suretle vaktini boşa harcamaktan başka bir şey yapmamışsın."**

işte bu durum gerçekleşmeyen bir müşahedeyi iddia eden şahsın hâlidir. Bu hâli de sofilerin usûl ve kaidelerini bilmeyen ve kıyâs-ı fâsidle meseleleri ölçen kimseden başkası konuşmamıştır.

Veyahud hâl ilmi, kendisine iltibas eden kimsenin söylemleridir, Eğer bu şahıs iddia ettiği o müşahedesinde bir fâide ile gelse ve Bekâ-ı Resmi hâl ile inkâr etse bu adam Fena- Resme Arif olmayan ve vaktin fenasını bilendir. Müşahedesi bu surette gerçekdir. Fakat ona müşahedesinde ilim hâl ile ilTibâs etmiştir. Öyle ise bu kimse açıkladığımız gibi noksanlık sahibidir. Kemâl ehli değildir.

Buraya kadar hâlini izah ettiğimiz kimse, yalnız Rabbini müşâhade ettiğini söyleyenin durumudur. Aynen onun gibidir, ikincisinin hâlide. Bu ikincisi yalnız nefsini müşahede eden kimsedir. Bu da gaflet, iddia ve şirk sahibidir. Böyle olan muallimlerden ALLAH'a sığınırız.

Gerçekten kâmil olan şu kimsedir ki, kemâlat ondan başkasında mecazen bulunur. Zira <u>gerçekten kâmil olanlar Rabbisini hem ilmen</u>

hem de hâlen ve nefsini yalnız ilmen müşahede edenlerdir.

Burada işaret edilen malûm kesinlikle mevcûd olmayan YOK'luktur.

Ebûl Abbâs Kasım ibn-ul Kasım El Seyyarı, bu Makama şöyle **"Akıllı olanlardan hiç kimse müşahedeyle lezzet almamışlardır. Zira Hakkın müşahedesi kendisinde lezzet bulunmayan yokluktur. Ancak bu müşâhadeyi eden kimseye, ilim müşahedesi hâl müşahedesine galabet etmiştir. Velevki her iki müşahede bir anda hâsıl olsa da.."** diyerek işaret etmektedir.

Bu zât; **"Akıllı olanlardan hiç kimse müşahede ile lezzet almamışlardır.."** sözüyle Bekâ-ı Resm'in hükmünü ifâde etmiştir.

öyle ise, **Bekâ-ı Resm** şöyle tanımlayabiliriz; **"Nefs'in arzu ve isteklerinden arınmak." Nefs'in arzularından arınmakta Hakkın arzu ve isteklerin de YOK olmakla gerçekleşir. Hak'kın arzu ve isteklerinde YOK olmakta, beşeri duygu ve ahlâklardan arınmaktır.**

Öyle ise, müşahede de lezzet edinmek nefsin hâz duymasıdır. Nefs'in hâz aldığın bir şeyin Rabbanî olması düşünülemez. Eğer bu kimse hakkında şöyle dersek **"Rabbisini hem ilmen hem de hâlen müşâhade ettiği gibi, nefsini de ilmen ve hâlen müşahede etti."** o zaman o kimsenin müşahedesi tamamen mevcûd olmaya yokluğa taalluk etmiş olur. Yani o kimse, Bekâ-ı Resm ve Fenâ-ı Resm ile vasıflanmış olur.

Bütün bu izahatlarımızda şu gerçek sabit oluyor: **Bu müşahede sahibi İM fâide elde edendir. Biri zahmet çekmek diğeri de lezzet almak fâidesidir. Zahmet fâidesinin hâsıl olması esnasında Bekâ-ı Resm ile müşahede de hâsıl olan marifete lezzet denir.**

İlmin iki mefule geçiş yapmasından ötürü iki fâideyeye sâhib olana "Âlim denir. Âlim için hâsıl olan fâidelerden birisini kazanana "Arif" denir. Çünkü o, Âlim'in ulaştığı ilim Makamına ulaşmamıştır.

inayet yıldızı mebhasında açıkladığımız gibi, eğer o kişinin Âlem- i Misâl'de Hak'la olan muvafakatiyeti gerçekleşmişse Âlem-i Şehâdet'te Tevfîk-i İlâhi onun hakkında vakî olur.

Biz, ilmin marifetten üstün olduğunu söylediğimiz gibi Âlim de Ârif'den üstündür deriz.

TENBİH

Sehl bin Abdullah ***Allahondan razı olsun***- nakl ettiğimiz kelâmı Ebû Abdullah Hüseyin bin Musa En Nişâburî **"İzâhât-ı Tarik fî Usûli Ehli Tahkik"** Melâmiye'lerin usûl ve kaidelerini izah eden kitabda rivayet etmiştir.

Cüneyd-i Bağdadî'nin Sehi'den nakl ettiği kelâm da; "**Kitab Muhtehab il Esrar fî Sıfatıssıddıkin vel Ebrar**" adlı kitapta zikr edilmiştir.

Ebû'l Abbâs El yessâri'den nakl ettiğimiz kelâm da; "**Risâle-i Kûşeyri**"de mevcuttur.

TEYİD VE BURHAN

Aşağıda yazacaklarım arifin sıddık âlimden derecesinin düşük olduğunu te'yid edecektir.

Allah'ın, kalbini genişlettirdiği kimse, âlemde üstün olur. Zira bu ihsana mazhâr olan, dâim huzûr-u ilâhi'de olmak şartıyla Hakk'ın edebiyle edeblenmiş olur.

Hakk'ın edebiyle edeblenmekte; onların nasıl ve neler oldukların bilmekle gerçekleşir. Öyle ise âlim, bütün bunları bilen ve uygulayandır.

Ahvallerden ağlamak, makâmatlardan işitmekle imân etmek ve amellerden Allah'ın rızasını kazanmak, salîhlere karışmak ve şâhidlerden yazılmak nasibi olanları ALLAH Tealâ, "Arif" diye isimlendirmiştir.

Anlattıklarımız kendisine nasib olanlara Arif denilmesine delil yazacağımız Âyetlerdir,

«Rasûle indirilen (Kur'ân-ı Kerîm)**i dinledikleri vakit Hakkı tanıdıklarından ötürü gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün onlar** (şöyle) **derler "RABBENA ÂMENNA FEKTÜBNÂ MAAŞŞÂHİDİYN - Ey Rabbimiz imân ettik. Artık bizi** (Hakka) **şahid olanlarla beraber yaz.»** (Maide suresi, âyet: 83)

Böyle talebte bulunanlara ilim mastarından türetilen fiili isnad edilmeyip tanımak mânâsına gelen marifet mastarından çıkarılan "arife" fiili nisbet edilmiştir. Bu da bize onlara niçin Arif denildiğini yani onların Arif diye adlandırmalarına sebeb teşkil eden fiillerini göstermektedir. Âyetin devamında onların şöyle dediklerini de görmekteyiz:

«Zaten biz, Rabbimizin bizi de salîhler katarına katıb koymasını unutup dururken ne diye Allah'a ve bize gelen hakikâte imân etmeyelim?

İşte Allah'ın onların (bu) **söylediklerinden dolayı altından ırmaklar akan Cennetleri - kendileri için ebedî kalıcı olmak üzere - onlara mükâfat olarak ihsan etti. Bu iyi hareket edenlerin mükâfatıdır.»** (Maide Sûresi, Âyet: 84-85)

Hâli böyle olan kimselerin kendi nefislerinden işitmeyip Kitâb-ı Kebîr'den dinlediklerini ALLAH Subhânehu bize bu âyetlerle bildirmektedir.

Allah Tealâ'nın şu; **«İşte onlara mükâfat olarak ihsan etti»** kavlinde bizden olanlara işaretler vardır. Şöyle ki:

Arifler, salîhlerden ve şâhidlerden olmayı taleb ediyorlar. Halbuki Sıddıkiyyetin Mertebesi bu iki sıfatın mertebesinden üstün olduğunda hiç şüphe yoktur. Öyle ise; **Sıddıkiyyet'in Mertebesi o iki Sıfatın dışındadır.** Hâl böyle olmasına rağmen onlara Arif denilmiştir.

«Kim Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine ni'metler verdiği Nebilerle, sıddıklarla, şâhidlerle, iyi adamlarla beraberdir. Onlar ne iyi arkadaştır.» (Nisa Sûresi, Âyet: 69)

Sıddıkların derecesinin salîhler ve şâhidlerin derecelerinden üstün olduğunu yazdığımız Âyette anlaşılmaktadır. Zira Allah'ın kendilerine ni'met verdiği kimselerin içinde en büyük dereceye Nebîier ve onlardan sonra sıddıkların sahip olduğunu Âyetteki sıralamada anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sıralamada önde olanların derecesi sonra gelenlerinkinden üstündür.

Bunların aralarındaki derece farklarını anlamak için sıhhatli tefekkür etmek gerekir ki netice alınabilsin.

Şunu da bilesin ki; **Arif, şehîdler ve sâlihler katarına girmeyi arzulayandır.**

Halbuki katarına girmek istediği **şehîdler ücret ve sevabın hâsıl olması karşılığında amel ederler.** Yani onlar, yaptıkları güzel ameller karşılığında ücret ve sevabı taleb ediyorlar.

Sıddıklar, yaptıkları güzel amelellere karşılık gönüllerinde ücret ve sevab orzusu bulunmadığından ötürü, Allah Azze ve Celle onları ivaz ve sevab beklentisinden beri kılmıştır.

Binaenaleyh **sıddıklar dâima kendilerini kul olduklarını müşahede ederler. Kulluk ise, kendilerinden açığa çıkan fiilleri kendi güç ve kuvvetleriyle olmadığını kabul etmekle onların katında gerçekleşir. Bu sebebten ötürü; yapmış oldukları güzel amellere karşılık ücret ve sevab istemezler.**

Yapan da, veren de HAK olduğuna göre HAK'kı taleb etmekten daha güzel bir mükâfat olabilir mi?

Sıddıklar, kendilerini hakikaten "Abd" mecazen ise "Malîk" görürler. Yani, dünyada icra ettikleri her şeyi bir emânet olduğunu ve kendilerini de emanetçi kabul ederler.

Sıddıkların amellerine karşılık mükâfat beklemediklerine delil ise yazacağımız Âyetdir:

«**ALLAH ve Rasûllerine imân edenler işte onlar sıddıklardır.»** (Hadîd Sûresi, Âyet: 19)

Allah Azze ve Celle onların amellerine karşılık bir "ivaz" zikr etmemiştir. Zira yaptıkları amellerde kendi güç ve kuvvetleriyle olmadığını müşahede ettikleri için, gönüllerinde o amellere karşılık ücret bulunmak endişesi asla mevcûd değildir.

Sıddıklar, yaptıkları hiçbir şeyde "biz bunu yaptık" iddiasında bulunmaktan beridirler. Onlar, bütün hareket ve durgunluklarının HAK'kın kudretiyle oluştuğunu müşahede ederler.

Allah Azze ve Celle, şehîdlerin Rab'leri katında ecirlerinin ve nûr'larının olduğunu bize Kur'ân'ın birçok âyetleriyle bildirmektedir.

Arifler ise şühedâ olmayı ve onların divanlarında yazılmayı taleb ediyorlar. Allah Tealâ, onları Hazret-i Rububiyyete hâs kılmıştır.

Allah Tealâ, ariflerin imânında şart kıldığı işitmeyi, sıddıkların imânında şart koşmadı. Allah'ın böyle yapması ise, bizlerin varlıkların nasıl tertiplendiğini ve onlara karşı hangi edeble muamele etmemizin doğru olduğunu öğrenmemiz için bir hikmet'dir.

Böylece biz her varlığın menzili ve mertebesinin istediği şeyleri yerli yerince oturturuz. Ve **Hak'kın onlara verdiği isimlerden başkasına yönelmeyiz. O hangi isimleri kullanmışsa bizler de o isimleri yâd ederiz.** Öyle ise, **isimlerin bilgisi yüce bir ilimdir.** Ve **isimlerdeki ilimle Allah'ın ahlakıyla ahlâklanan Allah yolunun yolcusunun edebi belli olur.**

İsimlerin ilmiyle babamız Hazreti Adem Aleyhissalatu Vesselam, katıra, katırın babası eşek olduğu için merkeb adını vermiş olsaydı, Allah'ın ona öğrettiği isimleri yerinde kullanmadığından öğrendiği ilme saygısızlık etmiş olurdu.

Öyle ise **Hak'ın edebiyle edeblenen, ilâhi edeble durur ve ilâhi edeble yürür.** Böylece o Hazret-i ilâhiyenin hürmetine riâyet etmiş olur. Yani **o edeble edeblenen kişi, her hâlinde Hakkın bildirdiklerine riâyet eder. Hatta en masum bir şeyin adında bile o edebe uyar.** Kendisi yeni bir ad koymaktan kaçınır. Bir şey'in adını bilmediğinde; o şey'e bir şeyle işaret edersin. Eğer **bir şey'e ad koyan kimse hikmet ehli ise ad koyduğu şey'in mânâsına yakın bir ismi yeni bir ıstılah olarak verebilir.**

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselamın;

«Kim nefsini tanırsa Rabbisini tanır." demekle Hak'ka karşı olan edebine nazâr-ı ibretle bak!. Hak, arife ne makamı vermişse Allah Rasûlü de ona riâyet etmiştir.

"Kim nefsini tanırsa.." cümlesinde ki **<u>TANIRSA</u>** fiilinin Arapça karşılığı; "**ARİFE**"dîr. Allah Rasûlü cümlede geçen kime Arife fiilini nisbet ederek Arife verilen değere kemâl-ı edeble açıklamıştır.. Zira, "**Kim**

nefsini tanırsa.." cümlesinde ki "**Âlime**" fiilini kime nisbet kılmakla, Arifi Hazret-ı Rububiyyet ve Hazret-ı Nefs Makamından indirmemiş oluyor. Öyle hazret-ı Nefs ki Cennette ki ni'metiere sahib olmaktan ibarettir. Zira âyetlerin beyanatına binaen **Nefsin arzuladığı herşey ancak Cennette mevcûd olur..**

Öyle ise **Arif, sıddîk âlim'in gözetimi altında arifi terbiye olunan güzel arzuların sahibidir.**

Ey Ğâfîl!. Hakikâtların mülâhazasında edebli ol!.

ÎTİZAR (ÖZÜR) :

Bir kısım sofilerin açıklamasını yaptığımız makam sahibine, Arif ismini verip o makam sahibine Âlim denilmesi her yönüyle daha uygundur. O sofilerin böyle o makam sahibine Arif adını koymalarının özrünü aşağıda izahı gelecek. Bu özrü de ashabımızdan, o sofileri savunmak için keşif sahibi muhakkikler beyân etmişlerdir.

Bu makama erişenlerin katında Âlim ismini bırakıpta Arif ismine meyi etmelerinin aslında hiçbir özür yoktur. Zira böyle davrananlara;

— «Allah del. ve onları terk et!..» hitabının hükmü bu davalarında yönelmektedir. Ve o makama ulaşmanın şartı; **o makamda edeb-i ilâhiyeye üzere hâlin devam etmesidir. O makama erdikten sonra, ilâhi edeblere riâyet etmemek edebsizliktir.**

Fakat muhakkik sofiler üzerine Allah yolundan giden gerçek bilginleri, başkalarından korumak tarafı ğalabet etti. Zira onlar, âlemde herhangi bir bilgiye sahib olanın Âlim denilmesinin yaygınlaştığını görüyorlar. Halbuki bu bilginlerin birçoğu, şehvetler içinde yüz üstü dalmış, şüpheli şeylerde vartalarla dolup taşmışlar. Bu bilginler, haramları da işlemekten geri kalmıyorlar.. Bunlar, dünya hayatını âhırete tercih edip kanaatkârsız olmuşlar.

Onlara söyle!. Dünya meta'ı azdır!!! Bu meta'ın azlığını o bilginler de bilmektedirler. Böylece **onlar, dünyalarını tamir, âhıretlerini de tahribkârdırlar. işte böyle olan Âlim, sözleri yaşantısıyla çekişen kimsedir.**

imâm Müslim'in **Ebu Hureyre**'den tahric ettiği Hadis'in ifâdesine binaen **hâli bu minvalde olan Âlim, herkesten önce Cehennem azabını tadacak üç sınıftan birini teşkil etmektedir.** Daha sonra bu Âlim tevbe etse de nefs, ona hakîm ve mâlik olduğundan onun mücâhedesinin amacı Cennetteki ni'metlerden hâz almaktır. Bütün bu olumsuz hâllerine rağmen bu kimseye Âlim (!) denilmektedir.

Muhakkik sofiler, sâadatları için hâsıl olan yüce makamın ilme ve o makama ulaşanlarında Âlim ismine daha uygun olduğunu biliyorlardı. Zaten Cenab-ı Hak'ın o makama; ilim ve sahibine de; Âlim demesi de onların edeb-ı ilâhiyeye riâyet etmelerini gerektirmekte idi. Fakat muhakkik sofiler, âlemde her hangi bir bilgi sahibi boş kimselerin bu yüce makam sahiblerine isimde ortak olmalarına razı olmadılar.

Eğer muhakkikler, o yüce makam sahiblerine "Âlim" ismi vermiş olsaydılar, o boş bilgi sahibi kimselerle aralarında ki makam farkı temyiz edilemezdi.

Artık bu durum, muhakkikleri, o yüce makama; "**Marifet**" ve sahibine de; "**Arif**" demeye zorladı. Zira **hakikâtte; ilim ve marifet tanım açısından eşittirler.** Dolayısıyla muhakkikler bu iki makam sahibleri arasında ki farkı da böylece oluşturmuşlardır.

Öyle ise muhakkiklerin bu anlatımında şunu anlamaktayız: Onların **yüce makam sahihlerine "Arif" demeleri lâfzî bir deyimdir. Mânâ bakımında yine Âlim anlaşılmaktadır.** Binaenaleyh onların böyle davranmalarında mânâda ittifak, lâfız da ihtilâf vardır. Zira bu yolda mânâ da asla ihtilâf olmaz. Eğer ihtilâfı ifâde edecek bir söz onlardan tezahür ederse o ihtilâf mânâ bakımından olmayıp lâfzı bir ihtilâf olduğuna hami ederiz. Fakat bu anlattıklarımız, o yüce makam sahiblerini korumak tarafı kendilerine galebet ettiği esnada üzerlerinde geçen gaflet vaktinde kendi İstılahlarını Allah'ın verdiği isimler üzerine tercih edenlere nazarandır. Öyie ise o yüce makamı ehil olmayanlardan böyle söylemekle tenzih etmeyi kâsd ettikleri için ehl-i huzur için hâsıl olan makamların oniar içinde hâsıl olması umulur,

El hamdu lillâh-il muni'mil mufaddili.

Nimetleri ihsan eden ALLAH'a hamd olsun.

HİDAYET

- İlmin tanımı ve hakikâti nedir?

- İlim bir şeyi gerçeğe uygun şekliyle algılamaktır.

- İlim nasıl fâideli olur?

- İlim kendisiyle amel edildiğinde fâide verir. İlimdir saâ'det-i ebediyeyi sana veren. Bildiklerine zıt amel etmekle muhalefet etmekten sakın.

Bizim ilim hakkında bildirdiklerimiz gerçekleştiği zaman, herkes dilediğini söylesin.

Yine ilim hakkında yaptığımız açıklamalara zıt getirilen bütün deliller

bâtıldır. Bu **bâtıl delilleri getirenlerin Allah'tan tevbe etmeleri ve mağfiret istemeleri gerekir.**

ALLAH, Ğafûr ve Rahiym'dir.

Ey Azîz!.

İlim ilâhi bir nûr'dur.

Allah, o nuru kullarından dilediğinin kalbine ilkâ eder.

İlmin envari ilâhi'den bir nûr oluşunu yazacağımız âyet ifâde etmektedir:

«Bir ölü iken kendisini diriltdiğimiz, ona insanların arasında yürüyeceği bir NûR verdiğimiz kimse; içinden çıkamaz bir hâlde karanlıklarda kalan kişi gibi olur mu?» (Enam Sûresi, Âyet: 122)

O nûr ilimdir.

İlim, kulun nefsi natıkasıyla kâim bir mânâdır. Ve bu mânâ kulun eşya'nın hakikâtini algılamasına vesiledir.

Meselâ; Güneşin ışıkları gözün görmesi için ne hassaları varsa ilmin de basiret için aynı özellikleri vardır. Belki ilmin basiret için olan özellikleri Güneşin gözlerin görmesi için olan hususiyetlerinden daha kâmil ve üstündür.

Ulemâ, ilmin malûmu yönüyle ilim hakkında **üç** görüş beyân etmişler. Kimisi ilmin sayımları olan malûmu ile birleşik olduğunu, kimisi ilmin sayımları olan malûmu ile tekliğini ve kimisi de ilmin sayımları olan malûmu ile çokluğunu söylemişler. **Her malûmun bir ilmi vardır ilim, kesinlikle tek bir maluma bağlantısı vardır.**

ilmin bu tasnifinde ulemâ, Allah'ın ilmini kasd etmiyor. Zira "O"nun ilmi, bu tür tasniflere tabî edilemez. Belki burada insanların ilminden bahs edilmektedir.

ilmin ma'lûma olan bağlantısında iki görüş beyân edilmiştir:

1) ilmin ma'lûma bağlantısı hiçbir kayıtla mukayyet olmaksızındır.

2) İlimin ya iki ma'lûma veya daha fazlasına bağlantısı vardır.

İlmin ma'lûma bağlantısı da iki çeşittir.

Ya ilmin bağlantısı, malûmun çeşit çeşit olmasıyla bağlantısı da çeşit çeşit olur.. Veyahut ilmin ma'lûma bağlantısı malûmun zamanla olan bağlantısı itibariyle gerçekleşir.

Aslında bu mevzu bu kitapta kendisine ihtiyaç duyulan meseleler değildir, öyle ise biz gayretimizi toparlayıp, bizi ebedi saadete ulaştırmaya vesile olacak ilimleri izah edelim.

BÖLÜM:

Bu bölüm: Selâm yurdunda sonsuz mutluluklara vesile olacak ilimler hakkındadır.

İlmin çeşitleri çoktur. Akliyat, Haber, bitki, hayvan ve felek ilimleri gibi. Ve her ilmin kendisine has bölümleri vardır.

Biz kitabın bu bölümünde ebedi saadetimize vesile olacak ilimden bahs edeceğiz. O ilmin hangi ilim olduğunu anlatacağız ki onun tahsiliyle iştigal edebilelim.

Ey Aziz!..

ilimden bilinmesi zaruri ihtiyacımız olmayanları, vakitlerin Allah'ın izniyle lehimizde geçmesi için terk edelim.

İlmin bölümlerinden kendisine ihtiyaç duyulan iki bölümdür:

1) Aklî ilimlere dahil olan ilm-ı Kelâm,

2) Haber ilmine delil olan Şerîat ilmi'dir.

Bu iki kısma giren malûmatlarda sekiz sınıfa ayrılmaktadır.

1) Vacib, 2) Caiz, 3) Muhal, 4) Zat, 5) Sıfat, 6) Efal, 7) Şekavet, 8) Saadet ilimleridir.

Kendisinin kurtuluşunu arzulayan her şahsın bu ilimleri öğrenmesi vacib'dir.

Saadet ve şekavet ilmi sekiz şeyin bilinmesine bağlıdır. Sekiz şeyden beşi ahkam itibariyle bilinmesi zaruri olan ilimdir. Bunlar: 1) Farzlar, 2) Haramlar, 3) Menduplar, 4) Mekruhlar, 5) Mubahlardır.

Bu beş hükmün aslı da üç şeydir.

1- Kitab,

2- Mutevatir Sünnet,

3- İcma-ı ümmet.

İnsanlar bu ilimleri tahsil etmekte iki mertebeye ayrılmaktadır.

1) Âlim olanlar,

2) Bir âlimi taklid edenler.

Artık insan bu ilimleri öğrendiği zaman teklif-i ilâhinin vazifeleri onun üzerine teveccüh eder.

Öyle ilâhi teklifler ki, kulun sekiz organında açığa çıkan fiillerine bağlantısı vardır. Bu organlar şunlardır: 1) Göz, 2) Kulak, 3) Dil, 4) El, 5) Karın, 6) Tenasül organı, 7) Ayak, 8) Kalb.

Bu organlardan açığa çıkan fiillere bağlantısı bulunan teklifât-ı Nahiyeyi bilmek ebedi saadete ulaştırmaya <u>öncü ilimdir.</u>

İnşaallah bu bölümden sonra yazacağımız velayet yıldızında ilimle alâkalı bilgileri daha genişçe anlatacağız., insan bildiği ilimlerle amel ederse hangi mertebelere ulaşacağını o bölümde göreceğiz.

İlmin müfid olması kişinin bildiklerini yaşamasına bağlıdır. Yaşantısız bilgi, insanın ilim sıfatıyla vasıflanmasına yeterli sebeb değildir. Zira **kişinin yaşantısına tesir etmeyen bilgi tasavvuridir.** Tasavvuri olan bir şey ise, sadece sureti zihinde peyda olan nesneler hükmündedir. Varlığı zihni olan bir şey ise haricde hiçbir fâidesi yoktur. Öyle ise ilmin mücerredlikden muşahhaslığa geçişi tasavvur hâlinden izan ve kabulü gerektirdiği tasdike bağlıdır. Tasdik ise; varlığı zihni olan nesneleri bir hükme bağlamaktır.

Binaenaleyh **insanın ilimle vasıflanması; ilmi kendisinde somutlaştırmasına bağlıdır. İlmin insanda somutlaştırması ise; o ilmin gereği yaşamasıyla gerçekleşir.**

Ey Oğulcuğum!.,

Allah, senin gönlünü ferahlandıran işleyeceğin güzel işlerde sana tevfîk versin.

Şunu bil!.

Âhırette saadete vesile olacak ilimleri Allah Subhânehu zikr edeceğimiz âyette nûr ile isimlendirdiği muhtemeldir.

«Nurları önlerinde ve sağlarında koşacak..» (Tahrîm Sûresi, Âyet: 8)

Yine Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam da şu Hadiste; **«Gece karanlıkta nuru tam ile mescide gidenleri müjdele»** ilimleri "nûr'u tam" ile adlandırmıştır.

Öyle ise ilim zihinde algılanmaktan ibaret olan edilgenlikten çıkması o ilmin kişinin yapacağı işlerinde etkili olmaklıgıyia gerçekleşir.

Bu nurların sekiz ad, her bir ismi için sekiz sınıf insan, her bir sınıf için sekiz makam ve her bir makam için sekiz zulmet vardır.

Şehvetlere düşkünler, bu karanlıklarda şaşkındırlar. Onların bu hâlini Cenab-ı Hak şöyle bildirmektedir:

«Allah nurlarını giderip (söndürüp) **kendilerini karanlıklar içinde, görmez** (ve şaşkın)**ler hâlinde bırakıvermiştir.»** (Bakara Sûresi, Âyet: 17)

Huzur ve inayet ehli, dâima ilâhi nurlarla şerefyab olmaktadırlar. Onlar Allah'ın onlara ihsan ettiği nûr üzerindedirler.

Bunlardan başka bir taife daha vardır. Onlar **bazen güzel amel bazen de kötü amel işlerler.** Dolayısıyla onlar bazen nûr bazen de zulumat üzere karışık hâl sahibleridirler.

«(Onlar) **diğer bir kısmı da günâhlarını itiraf ettiler. Onlar iyi bir ameli başka bir kötü ile karıştırmışlardır. Olur ki Allah onların tevbelerini kabul eder.»**

(Tevbe Sûresi, Âyet: 102)

- BEYT -

Nur seher vaktinin askerlerini yendi,

Gece de gündüzü aramak için geldi..

Artık hiiekârların kaçışı gibi kaçıp gitti..

Sehere sığınmak için geri dönüş yaptı..

Nurlar sekiz felekte yüzerler..

Sekiz felek için sekiz hareket..

Sekiz doğuş ve batış yeri..

Ve istiva noktasının merkezinde sekiz orta yeri vardır..

O sekiz orta yerini ayın küre-i arza en yakın noktası karşılar.

NURLARIN İSİMLERİ

Nurların **sekiz ismi** vardır, Bu İsimler şunlardır: **1) Güneş, 2) Hilâl, 3) Kamer, 4) Bedir, 5) Sabit yıldız, 6) Şimşek, 7) Sirâc ve 8) Ateş.**

Bu isimler için de sekiz sınıf insan vardır. O insanların sınıfı şöyledir:

1) Güneş nuru marifet ehlî,

2) Hilâl nuru murakabe ehli,

3) Kamer nuru hikmet ehlî,

4) Bedir nuru sohbet ehlî,

5) Sabit yıldız nuru gözetmek ve koruma ehlî,

6) Sırâc nuru halvet ehlî,

7) Ateş nuru mücâhade ehlî,

8) Şimşek nuru ilim ehlî içindir.

Öyle ilim ehlî ki anlatılan bütün makamları kendilerinde toplamakla

başkalarından temyiz etmişlerdir. **İlim ehli, Zât ehlidirler.** Şimşeğin nuru onlar için diğer nurlardan daha yücedir. Şimşek, âlimin hatırına gelen kuvvetli bir ışıkdır. Öyle ışık ki sabitleşmez ve helak edicidir. Her ne kadar öldürücü olsa da fâideleri çoktur. Şimşeklerin çakmasından sonra heybetle yıldırımlar ve esrar yağmurları açığa çıkar.. Evet, bütün bunlar, şimşeğin heybetle tecelli etmesinden sonra gerçekleşir. Şayet şimşek tecellisi Cemal'le olursa o vakit, yağmursuz buluttan başka bir şey açığa çıkmaz, işte anlatılan ilim etbâbı; bu hâl ve sırrlar sahibi kimselerdir.

Bu nurların delâlet ettiği mânâları yönüyle makamları da sekizdir.

1) Bedir nurunun mânâsı; büyük Dünya,

2) Sabit yıldızı nurunun mânâsı; küçük Dünya,

3) Sırâc nurunun mânâsı; büyük Cennet,

4) Ateş nurunun mânâsı; küçük Cennet,

5) Kamer nurunun mânâsı; büyük Cehennem,

6) Hilâl nurunun mânâsı; küçük Cehennem,

7) Güneş nurunun mânâsı; mânâ sıfatları,

8) Şimşek nurunun mânâsı; Zat sıfatlarıdır.

Bu nurların mânâlarından büyüklükle vasıflananları, küçük âlem olan "Âlem-i insan"a aittir.

Küçüklükle vasıflanları ise, büyük âlem denilen "Kâinat"a mensuptur.

Tefekkür et gerçeklere ulaşasın.

*

Bu nurların karşıtı olan sekiz zulumat (karanlık) vardır. Her bir nur, karşıtı bulunan karanlığı gidermektedir.

1) Güneşin nuru nefsin,

2) Hilâlin nuru şekkin,

3) Kamerin nuru gafletin,

4) Bedrin nuru hiyanetin,

5) Yıldızın nuru cehalet ve şüphenin,

6) Siracın nuru vesvesenin,

7) Ateşin nuru ahmaklığın

8) Şimşeğin nuru tenzihin zulumatını giderir.

Bu nurlar haddi zatında çoktur. Şayet hepsini anlatsak kitabın yazılışında ki gayemizden çıkarız. Zira kitabı muhtasar yapmaktır

amacımız.

ŞİMŞEĞİN NÛR'U:

Şimşeğin nuru, basiretleri örter ve o nura sahib olanları acz ve hayret denizine atar. Bu nur, kıyas ve misâl ile algılanamaz. Bu nûr, insan hayâlinde şekillenmez. O nurun böyle olmaklığı onun mahiyetinin keşf edilmesine engelleyici sırrdır. Bu nûr, kendisini varlıkta ferdâniyetle ve tenzih kılmakla kıyas ve teşbih edilmekten engelleyen manîdir. Öyle ise varlıkta hiç kimse o nurun mâhiyetini açıklayıcı tâbirlere asla güç getiremez. Zira o nurun şanına lâyık marifette ikiliğin bir arada birleşmesi mümkün değildir.

O nurun marifetinde kulun; algılamaları tâbiri caiz ise: cihazları kapalıdır. Binaenaleyh kul, kendi anlayış ve kavrayışından sıyrılmadıkça o nurun mahiyetini kavravamaz. Kul da dünya hayatında olduğu müddetçe bu anlayış ve kavrayıştan sıyrılamaz.

Öyle ise, o nurun sanına lâyık marifet; bu yönüyle dünyada kula açılmaz. Ancak kul, acziyet ve hayret deryasında yüzmekle kendi açısında o nurun mahiyetini hep hayretle seyre dalar.

Her kim ki hissi ve tecrübi bilimin kıyaslarıylg ve ana maksattan uzak örneklerle o nûr'u tanımlarsa; büyük vebal altına girer ve tenzih inancına da çelişik olur. Tecrübi bilimlerin kıyaslarıyla o nûr'u ölçmeye devam ederse artık bu kimseye vehim musallat olur.

Öyle ise, Allah'ın varlığını; tecrübi bilimlere dayatarak izahat yapmaktan kaçınmak gerekir.

Allah'ın Zât ve Sıfatlarının mahiyetlerinden bahs edenler, haddi zatında kendilerine musallat olan vehimlerin mevhum varlıklarından bahs ederler. O mevhum varlıkları Allah'ın Zâtı, Sıfatı ve Ef ali diye isimlendirirler. Öyle ise, Allah, bize kendisi hakkında hangi isimlerle hitâb etmişse, bizde o isimleri zikr eder keyfiyyetleri ile alâkalı konuşmaktan kaçınırız.

Şayet, Murid, akılla algılanmayan, zevk ile gördüler babında hâsıl olan, ilâhi bağışlardan bulunan bu sırra ulaşmayı arzularsa, şunu bilsin ki **kâmil tevhîd aklî delillerle oluşmaz.** Zira **akıl, bu yolda kördür.** Edineceği deliller ise, kör bir şahsın gören kimseye şehrin güzelliklerini anlatmakta getireceği misâllere benzer.

Tevhîd-i Hakikî: Allah'a her yönüyle teslim olmakla oluşur. Ancak müridin ulaşmayı arzuladığı o sırra ulaşmasının yolu; Rabbani vasıflarla vasıflanıp ilâhi edeplerle ahlâklanmasıyla gerçekleşir. Tâ ki, onun gönlünde var olan ve var olmayan hiçbir şeyin izi kalmayacaktır.

Artık o kişinin gönlünde var olan ve var olmayan hiçbir şeyin izi

kalmamışsa o nurdan gelen yansımaları zevk etmeye lâyık olur. Veyahud mahv isbât, fena ve bekası nisbetince o nûr'dan birşeyler tadar. Öyle ise o kimse bağışlar yapanın diledikleriyle lezzet alsın.

Hiç balın mânâsını ve tadını bilmeyenin balı alıp önüne koyup bakmasıyla aldığı lezzetle, bal yiyen kimsenin tattığı lezzet eşit olur mu?. Balı önüne koyup bakan kimse balın lezzet ve tadını anlatmak için toplarca kağıtlarla misâller yazsa da bal tadını zevk edenin zevkini hissedemez.

Bir tek şeyi temaşa eden iki şahıs arasında da zevk ve lezzet alma bakımında nice farklar vardır. Birisi baktığı şey de ni'rnetlerin hakikâtlannda şuuru açılmasıyla bir çok hikmetleri zevk eder. Diğeri ise, abes ile iştigal ettiğinden hüsrana uğrar.

And olsun ki kendilerine verilen vazifeleri icra etmekten noksanlık yapanlar hiçbir zaman o vazifeleri hakkıyla yapanları geçemezler. Tenbel ve gafil olanlar asla gayret sahiblerinin derecelerine ulaşamazlar.

İnsana verilen en yüce şeref, insanın bütün varlıkların özelliklerinin kendisine yerleştirilmesi yönüyle Âlem-i Sağtr (küçük âlem) oluşudur.

İnsan, Hakkın sıfat tecellilerinin birbirine benzetilmesi mahallidir. Mü'minin aynası Zat ve Sıfat Marifetidir.

İnsanı en aşağılara indirmeye sevk eden unsur; kendisinde bulunan bunca mânâları görmekten körleşmesidir.

YAZIKLAR OLSUN!.

İnsan, Allah'ın dışında ki varlıklardan lezzet almasıyla şakilerin en büyüğü olur.

Ey Oğulcuğum!.

Allah, sana Zatî şimşeğin nuruna has kimselere verdiği tevfîkle seni muvaffak kılsın.

Bil kil.

Semavi nurlar ve ruhani yüce kamerler insani feleğin heyeti var olduğu müddetçe o feleklerde devran edecekler.

Mücâdele nûr'u; nefsin ayıplarını bilme feleğinde yüzer.

Halvet nûr'u; afatlardan korunma feleğinde yüzer ve o nurun devranı da doğusundan başlayarak batıya yönelir. Ve o felek doğudan başlayarak batıya doğru devran eder. Halvet nûr'u afatlardan korunma feleğinde yüzer ve bu felekte doğudan batıya doğru döner. Zira insanın ağyar ile irtibatı yoksa onun halvete girmesine ihtiyacı kalmaz.

Burada zikr edilen ağyar ve afattan maksad; sebebler âlemi olan zahiri varlıklardır. İşte bundan dolayı bu feleğin devranı doğudan batıyadır.

BÖLÜM:

Feleklerin Devranı Hakkında

Bu feleklerin devranı hem zahir hem de bâtına nazarandır. Öyle ise, bu feleklerin hareketlerinin aslı batıdan doğuyadır.

Sebebler âleminde zahiri ve batini mücâhadeye insanı yönlendiren unsur; kalbin kemâlat yarışındaki İhtimamı, insanı seri koşan küheylan ve sert kafafı deve gibi olan nefsini zayıflattırmaya başladı. Nefs'in zayıflamasının neticesinde; Hak'kın neşvesinde ki yarışta yarışanların zümresine ulaşabilsin.

<u>Gözetme ve koruma nuru</u> muamelelerin tertibini feleğinde yüzer. Bu feleğin devranı doğudan batıyadır.

<u>Murakabe nuru:</u> Allah'ın koyduğu sınırları muhafaza etmek feleğinde yüzer. Bu felek de devranı doğudan batıyadır.

<u>Hikmet nuru;</u> amellerin mizanı olan felekte yüzer.

<u>Sohbet nuru;</u> tedbirler feleğinde yüzer. Bu felek de doğudan başlayarak batıya doğru döner.

<u>Marifet nuru;</u> müşâhade feleğinde yüzer. Bu felek batıdan başlayarak doğuya doğru döner.

Bu felekler kimi vakitlerde iki türlü devranı olur. Nûr-u Zat-i de böyledir.

<u>Nûr-u Zât'i; ilim nurudur.</u> Bu nûr, TEVHÎD feleğinde yüzer. Bu nurun doğusu batısı yoktur. İlim nûr'u bütün nurların asıl maddesidir. Bu nurun maddenin aslı oluşunu yazacağımız âyette ifâde etmektedir:

«O kandil de sanki bir inci (gibi parıldayan) **bir yıldızdır ki güneşin doğduğu yere de, battığı yere de nisbeti olmayan mübarek bir ağaçdan, zeytinden tutuşturulup yakılır. Onun yağı, kendisine bir ateş dokunmasa da, hemen hemen ışık verir.** (Bu ışık da) **nûr üstüne nûr dur. Allah kimi dilerse onu nûr una kavuşdurur.»**

(Nûr Sûresi, Âyet: 35)

<u>İlim nûr'u. onu zevk ile algılayan muhakkik ve yakîn sahibi ilim erbabına zahir olur.</u>

<u>Bu nurun neticesi;</u> eşyanın hakikâtlarının iktizâ ettiği gerçeğe binaen o nûr sahibinin katında <u>ilim ve hâl yönüyle varlığın fena bulması ve eşyanın birbiriyle ittihadır.</u> Böyle olması da <u>o nûr sahibinin idrâkında tevhîdle birlikte hiçbir şeyin varlığının mevcûd</u>

olmamasıdır. Zaten Tevhidin tevhîd olabilmesi de ancak bu tarz ile gerçekleşebilir.

Tevhîd. varlıkta açığa çıkan hiçbir şeyin Allah'ın Zât. Sıfat ve Fiillerine eş. benzer ve ortak olmamasıdır. Hatta varlıkta açığa çıkan şeylerin de müstakil olmadığı ve Allah'ın isimlerinin ve sıfatlarının gölgeleridir.

ilim nûr'u, güneşin batıda doğuşuna misâl olduğundan ötürü biz de o nûr'a çabukça kayıb olan şimşek nûr'unu misâl verdik.

Artık o nurla batı şark olmaya dönüşür ve bütün cihetler aydınlık verir. Bu durumda batı yok olduğunda baki olmaz. Batı yok olduğunda, zıttı bulunan batı da doğu da, doğu olması yönüyle intifa bulur. Fakat doğu zatı itibariyle doğudur.

Her hangi bir sıfat ve fiilde fena bulmakta ki müşâhade de böyledir. Bu hakikâti zevk edenin mahiyeti, mükellef olduğu teklifler ve zatı o makamda fânî olur. Zira bu makamın hakikâti bu hâli ihsan da bulunur. Fakat bu makamda olan insan bildiklerini halka tebliğ için döndüğünde artık hazret-ı tefrikte hareket edici olmaya intikâl eder. Yalnız onun hakikâti fena makamında resmen ve hükmen sakin olduğu gibi, o makamda İlmen ve keşfen de durgundur.

BU RUHANİ FELEKLERİN MARİFETİ

Ey Oğulcuğum!..

Ruhanî feleklerin her birisinin kendisine özgün hareketi vardır. O hareket de bizim sana izah ettiğimiz devranlarıdır.

Sen o feleklerle ahlâklandığın zaman, o hareketleri, yani her feleğin kendisine özgün hareketini o feleğe yerleştirmen için senin o hareketleri öğrenmen zaruridir.

Nefsin ayıblarının feleğinin hareketi; hayırlı işlerde acele ile o hayratı yapmaya yönelmektir.

Afatlardan korunmanın feleğinin hareketi; ulemânın sohbetine gitmekte yarışmaktır.

Gözetme ve koruma feleğinin hareketi; ahde vefa etmeye cüretkâr olmaktır.

Amellerin mizanının feleğinin hareketi; nefis muhasebesinde en ayrı inceliklere dalmaktır.

Tedbir feledinin hareketi; gönlü boş hatiratlardan temizlemeye vesile olacak kendini ve kainati okuma kabiliyetidir.

Marifet feleainin hareketi; ihlasin devamlılığıdır.

İlim nur'unun feleainin hareketi; daimi sukunettir. Yalniz bu

sukunet, tenzih ve takdis sukunetidir.

Eğer işin hakikatini bilmeyenlerin ifadelerinde herhangi bir gunde ilmi nur'un feleğine hareket nisbet edilirse bu hareket Rahmet ve bağışdır.

İşin hakîkatinden cahil olanlar yazacağımız âyetlerin ifâde ettiği anlamları anlamadan cihet vehmine kalıyorlar.

«Rabbinin emri gelib melekler saf saf dizilir. » (Fecr Sûresi, Âyet: 22)

Ve kâfirlerin şöyle dediklerini Allah Subhânehû bizlere bildirmektedir:

«Allah buluttan gölgelikler içinde geliversin. » (Bakara, Âyet: 210)

Bu tür soylemler haddi zatinda tevhîd'i idrak edemeyenlerin sözleridir. **Tevhîd ehli, böyle cihet ve mekan ifade edecek söylemlerden kaçınmalı.** Zira **bu tur itikatta bulunmak tevhid'in geregi olan tenzihe ters düşmektedir.** Hele **Allah'in Zat'min mahiyetini asla yaratılan nesnelerin hiç birine ne benzerligi ne de zıdlıgı tasavvur edilmez.**

Gök nedir?..

Arş kimdir?..

Fezâ ve insan hangi hakikâtlere binaen yaratılmışlardır?..

Bütün bu incelikleri ancak; Allah ve Rasûlü'nün yolunda ittibâ edenler Allah ve Rasûlü'nün bildirdiklerine çelişmeyecek tarzda anlatanlar idrâk edebilir.

Allah Celle ve Alâ; «Ben, kâinatı, arşı, insanı ve bütün varlıkları yarattım» diyor. Hayır efendim, "âlemde hiçbir şey yoktur, yalnızca ALLAH mevcuttur..." veya "Allah âlem'in bâtınında ve zahirinde görünmektedir.." denilebilir mi?.. Tâbi ki Hayır!. Ancak, **varlık Allah'ın sıfatlarının gölgesidir..** Dolayısıyla, **âlemde Allah'ın "El- Bâtın" isminin tecellisi batini ve "Ez-Zâhir" isminin tecellisi zahiri olmak yönüyle, âlem'in batini ve zahiri özellikleri o isimlerin hakikâtlarinde sabit olan hakikâtlarıdır.**

Ayrıyetten şunu da belirtmekte fâide vardır. Zira **Esmalar Uluhiyet Makamında her birisi diğerinin aynıdır. İşte bu cihetle "Vahdet-i Vücûd" denmektedir.**

Yani, **Esma ve Sıfatlar, Zât-i İlâhinin varlığında her biri bir diğerinin aynıdır. Orada isimlerde taaddüt yoktur. Ve Zâtta bütün Esmalar birbirinin aynıdır.**

Âlemde ki tecellilere gelince, bu **varlıkların istidadına göre açığa çıkmaktadır.** Öyle ise, varlıkta açığa çıkan isim ve Sıfatların özellikleri Hak'kın isim ve Sıfatlarının aynı değildir.

Meselâ; **insanda açığa çıkan ilim Hakkın İlim Sıfatının tecellisidir, fakat Hak'kın ilmi, diğer bütün Sıfatların aynı olduğu gibi Ezelî ve Ebedi'dir, fikir yoluyla elde edilmiş değildir. Bizim ilmimiz ise, sonradan olma olduğundan Ezelî ve Ebedî değildir. Ayrıca bizde açığa çıkan ilim, bizim diğer sıfatların aynı da değildir.**

Şayet, **"bizden açığa çıkan sıfatlar ve özellikler Hakkın Sıfat ve özellikleridir" dersek Hakkı kayıt altına sokmuş oluruz.. Bu da apaçık olarak Tevhîd'e aykırıdır.**

Zât-ı İlâhî'yi kayıt altına aldıktan sonra tenzîh'in ne anlamı kalır...???!!!

Ey Oğul!..

Anlatılan her nurun maşrığı (doğusu), mağribi (batısı) ve mutevasıtı (ortası) mevcuttur. Biz bu bölümde onları anlatacağız.

Bil ki!..

İlâhî bir takım hususiyetler, sırr'lar ve ihtimamlar vardır, Her nûr'un maşrik, mağrib ve ortası olduğunu tenbih etmiştik..

<u>Nefsin ayıplarının nûr</u>'unun maşriki nefsi zayıflatıp güçsüzleştirmek, ortası susmaktır. Bu nûr'un mağribi de dilsiz kalmaktır.

<u>Halvet nûr</u>'unun maşriki mahfillerde nefse boyun eğdirmek ve ortası kadeh ve o kadehten ayrılmaktır. Bu nûr'un mağribi de her hâlde ünsiyet etmektir.

<u>Gözetme ve koruma nûr</u>'unun maşriki duaya yönelmek ve ortası yapılan her davete icabet etmektir. Bu nûr'un batısı edeblî olmaktır.

<u>Murakabe nûr</u>'unun maşriki bütün uzuvlarını haramdan engellemek ve ortası nefsi mubahlardan engellemektir. Bu nûr'un mağribi kalbi gaflete vesile olacak hatıratlardan muhafaza etmektir.

<u>Hikmet nûr</u>'unun maşriki memleketlerde seyahat etmek ve ortası dağların tepelerine koşmaktır. Bu nûr'un mağribi de nerde olursa olsun var olmak şuurunda olmaktır.

<u>Mücâhade nûr</u>'unun doğusu uykuyu terk edip teheccüde kalkmakta sadık olmak ve ortası Hakkın kulu işittiğinde n lezzet almaktır. Bu nûr'un mağribi de Hak'kın kulun üzerine tilâvet ettiğine vakıf olmaktır.

<u>İlim nûr</u>'unun maşriki Velayet ve ortası Nübüvvettir. Bu nûr'un mağribi mde Risâlettir.

İMÂNÎ FELEKLERİN BEŞİNCİSİ

İmânı Feleklerin beşincisi Âyanî olan matla ların ikincisi Âlem-i Ceberut ve Melekûf da müdebbir İmâmın zatıyla doğan ayın son üç günün hilâlidir. Bu hilâl de hidâyetin kabulüne vesiledir.

Bu makam da öncü ve önder olan Zat bilmez mi nurlar, asillerin övgülere mazhâr olan meclisinde toplanarak birleşir. O asillerde nurlarla müdafaa etmeye ve yorumlamaya başladılar.

işte bu mecliste hazır bulunanların dereceleri artık yüceldi. Gelen sesleri can kulağı ile dinlediler. Hâl böyle olunca artık, onlar, hakikâtları görmek ve anlamak kabiliyeti sahiblerine, o mecliste kendilerine ulaşan ilâhi lutûfları bildirdikleri gibi, hiç birisinin okunun, Allah'a hamd olsun hedeften sapmadığını da söylediler.. Böylece, adalet övgüleriyle dimdik duraklayıp kaldı.

Artık güneşin ilk ışınları nefiste gizlenenleri apaçık olarak ortaya çıkardı. Güneş, temizlik minberinin üstüne "karanlık gecelerde hisleri aydınlatıcı olan nefise ***ışıklar salıyor***." diyerek yükseldi..

Öyle güneş ki bütün emsallerinden daha â'li ve daha pâk idi. Öyle güneş ki "hazret-ı Kuds"ta tecelli etti.. Kargaşalar vâkî olduğundan ötürü, insanlar onu inkâr etmeye teşebbüs ederek gerçeği örttüler.

Öyle güneş ki dar bir yerde oturdu ve bugün ve dün ile kayıtlandı..

Öyle güneş ki nasıl ona dokunulur. Halbuki gizli nidalar geldi. Bütün bunlardan sonra, en pâk düğünle o asilzade tertemiz eve Beytu'l Kuds'e girecek.

Araplar hiçbir semeresi olmayan fasihler oldukları için onu inkâr ettiler. Fars ise, ona imân getirdiler.

Allah Subhânehû insanları teşvik etmek için Risâletini nereye tahsis edeceğini bilir.

BEYT

Âlem de hidâyet güneşi ışıklar saldı,

Artık o güneşin doğuşu esnasında kalbler aydınlandı.

Ey Mevlâmın sevgisi benden yüz çevirme!..

Sensiz hayatın anlamı yok. Sensiz hayat güzel değildir.

Kalb, ancak sevgilinin tecelli ettiği zaman,

Ahbablarıyla saf ünsiyet edebilir.

Ben sevgiye, zeki Ariflerin sözlerinden daha müştakım.

Daha sonra, güneş indi ve hilâl visal minberine yükseldi-çıktı ve

şöyle dedi; "zahir ol!' Artık apaçık olarak gorunmesiyle ayrılmak deliliyle muteâl ile birleşik olmak şüphesini kendisinden giderdi. Hilâlin sıfatları misâllerde serap gibi belirdi. Dolayısıyla hilâlin misâllerde ki varlığı seraba benzedi. Herşeyi kendi hükmü altına sokmak için hücum etti. Ve uzun uzun konuşmalar yaptı. Sözleri de helâl sihri gibi her işitenin kalbinin derinliklerinde ona karşı hayranlık uyanıyor du. Galip olmak ve mal hırsı, hâün siyakı (sevk etmesi-yönlendirmesüdır. İki şey vardır ki onlar, kâmil insanların katında ancak güzel amellerin neticesiyle ve tertemiz hâllerle elde edilebilir.

Âraf'da kital meydanında bir takım adamlar vardır. Onlar, zeval vaktinde güneşin meyi ettiği esnada "Haydi buyurun!." diye davet olunacaklar.

EY ELI BOŞ ADAM!..

Kahramanların vuruşmalarını kendine örnek al!.

Şayet visal ehli olmak dilersen, muhal şeylerle meşgul olma.

Kıyam, Zekât ve Savm ayının hilâli gözüktü... Artık "Halim", şahsiyetler sıfat isminden oruç tuttular.

Dar-ı Selâm'da Zât cihetiyle orucunu açarlar. Ve orada güzel kelâm ve tecelli nûrlarıyla gıdalanırlar. Ve "Enel Hak" nidalarıyla söyleşirler.

Tek olarak dolunay tamamlandığı esnada hilâl vasıflarıyla ondan yüce oldu.

Daha sonra, hilâl minberden indi ve kamer gayet berrak ve beyaz bir minberin üstüne yükselerek çıktı.

Nurlarla güzel ol!.

Konuş ki sihir gibi tesir et!..

Cevher ve elmas gibi olan kelâmını ipe nazm ve nesir suretiyle en güzel tarzda diz!..

Ben en büyük sırr, en belirten berzah ve berrak nûr sahibiyim..

ALLAHÛEKBER!. SUBHANÎ!. SUBHANÎL

insanların bu cihette ibret nazarları çok değildir. Öyle ise, nuru her şeye ğalabet eden Cemâl'a ve müşâhade ve tefekkür edenlerin tamamını saran Celâl'a ibretle bak ki, bu Cemâl ve Celâl kimden açığa çıkacak. Öyle Cemâl ve Celâl ki, sırrı kader olarak gizliyor. İlim kader sırrıdır. Marifet fikirin neticesidir. Nefis hepsini gömer. Kötülükler onlara ğalebet eder. Rûh ise, yeşertip güzelleştirir.

Hepsinin yükü gemiler üstünde geçip gitti, (veyahut Atmosferde geçip giden gemilerle hepsinin yükü gitti.) **Kaderde takdir edildiği**

işin üzerine su gözlerle karşılaşıp buluştu. Dolayısıyla o su gözlerimizle akıp gitmektedir.

Bütün bunlar, gerçeği örtüp gizleyenlere cezadır.

Cisim gömüldüğünde ağlar. Rûh üstün gelir. Çeşme üstünde bütün zerreler gözyaşı döker.

Gerçek haber, seher vaktinde umulmadık bir tarzda peyda olur.

Ey Rûh!.

Muktedirin sırrı; beşerden sefer etmekle gerçekleşir. Beşerden uzaklaşmak, huzur ve kurtuluştur.

Çiçeklerin üstüne gölgelerin düştüğü günde, berraksuları akan nehir de sururlar üstünde hayatını idâme et!.

BEYT

Kamer, gaybı ayan olarak cisim ve ruh arasında müşâhade etti,

Cenâb-ı Hak, katında ki ilimle kamere o müşâhadeyi sevdirdi.

Kamerin o müşâhadesine istikrarlı itaatkâr bundan sonra ulaşamadılar.

İşte bu güzelliklerin tepelerinde sükûnet esnastnda açığa çıkan HİKMET'tir.

O HİKMETİ kendine ğanimet bili.

Daha sonra Kamer minberden indi ve dolunay minbere yükselerek çıktı... Ve şöyle konuşmaya başladı:

— Ben, kadri yüceyim.

Ve her tarafı örten elbiseler sahibi güzel yetimin eviyim.

Artık ayın gecelen karardı.

Beni karanlık gecelerin katibi karşıladı.

Fakr, ancak benimle boyun eğerek tevazu sahibi olabilir.

Arablar Kameri gecelerde konuşurlar...

Benim sağım sağdır.

Benim solum soldur.

Ben güzel çiçeklerin bakıcısı ve önderiyim.

Med ve Cezir sahibiyim.

Nehirleri uzun uzadıya uzatan benim.

Nehirler az olmalarına rağmen çoğaldılar.

Ve yeryüzünün işlerini üstlendiler.

Büyüklük benimle arkadaş oldu da örtüler kendilerini salıverdiler.

Her şeyi sarıp örten, kendisine sabır verilen ve fakrı kabul eden benim dedim.

Dolunaya özür beyân etme hakkı sana verildi denildi.

Beşer geldi ve ben sarhoşluktan uyandım.

Beşerin bana gelmesiyle kıymetim kaya parçalarının kıymeti gibi oldu.

Ömrümün sonuna kadar sarhoşlukla kâim kalacağım.

Dolunay denizde cari olmaz. Denizin bilimleriyle de sınırlanamaz. Mahv'dan sonra, ona nûr peyda olur.

Dönüp dolaştıktan sonra, o nûr yine ona dönüşür.

Dolunayın sırlarının temeli üçtür. Rab, Melik ve Tek olan ALLAH, Bu sırrlar ona mahv da gerçekleşir. O da kendisine verilenlerden ötürü. O Zât-ı Celil'e sena eder..

O Zâtta Dolunayın üç sırlarıyla abdın çamurunu kemâlatta vücûda getirdi.

Daha sonra, bütünsel minberin üstüne Yıldız yükselerek çıkıp şöyle hitâb etti;

— "Belirli bir gidişatla ana yoldan sapmayan Yıldızlar doğdu!. Bütünsel yıldız kümesi merkezde odakiaşarak semâlarda ki her varlığın gidişatının içinde tevassutta bulundular.

Hayatın her safhasında, meyvelerin sıkılmasıyla elde edilen özlerinden daha tatlı ve leziz olan güzel kokulu ağızların salyasına gönülden iştiyâklı kimseler, bakî kaldılar.

Fakat, hayatta bakî kalmak, kalbi, nefsin arzularına karşı meyi etmekten bıktırmakla gerçekleşir. Zira kalb ismi gereği dâima değişim de bulunur. Kalbin her değişim hâlinde gözyaşlarını sel misli akıtır. Kalb, sıkıntılar içinde azâb çeken gönüllerin ihtiyacını gidermeğe rağbet eder.

Artık yıldıza; "Her meşreb de güzelleş!." denildi.. Ve "Her meşreb de kendine güzellikleri alıp, seferine devam etmeksizin uzaklaş.

Şayet, hiçbir meşreb de güzelleşmezsen. Doğuya ve batıya yönelerek ikisi arasında matlubuna ulaşmakta şaşkınlığa uğrarsın. Öyle ise, senin gidişatın tarzı, kendisinde hiçbir oyuğun oyulmayan o ağacın gelişmesi ve yazı yazılmamış tertemiz kağıdın paklığı gibi olmalıdır. Tâ ki, arzuladığın hedefine ulaşabilesin.

YAZIKLAR OLSUN!..

Şaşkınlıklar içinde kalan kimseye. Tercihin vâki olmasıyla parlak yıldızlar eğlenmek ve çalışmak arasında yalancı oldular.

Gizli yalanlarla tertib edilmemiş Semavi

Kitablar bu yalanın hakikâtini belirtmekle nutuk ettiler.

Şüphe yalandır. Şüphe, sesli ağladığında kin ve gazâb kusar. Gayib olduğunda ise, elbiselerinde nehirler belirir. Şüphe giysilerindeki zehirin bütünüyle suyun başına geldi. Kabuklarının soyulup atılmasını bekleyenin yerinde beklemeye başladı. Pamuğun tomurcuklardan patlayıp açığa çıkması gibi, kendisinin de dönüşümünü isteyerek zahir olmayı istedi.

Artık, incileri gerdanlığa dizerek hitâb etmeye başladı. Kurak topraklara berrak sular döküp kusurlarını itirafta bulundu. Suyun serabında oluşan yalan, Arapların içinde şaşırdı.

Artık tâleb ettikleriyle açtığı küçük küçük delikleri gidermeye çalıştı. Karşısına kısa perdeler çıkmaya başladı...

Artık sözlerini çok uzatma!. Kısa kes!. Davet edildinse icabet et!.. Emr edildiklerinin icâbı teslim ol!.. Şafak kanatlarınla kendini sor.

İşte bunlar; Rabbinin gerçekleştirdiği delillerdir.

Yaklaş Ey Yıldız!..

Ve Yıldız da bu beyitleri terennüm etmeye başladı:

— Yıldız kendi zatının tenzihiyle konuştu..

Hayret de onu kabir hapsine atıverdi.

Mevlâ'sının hikmeti geceleri onun dirilişiyle doğdu!.

O da eğilip iki kat oluverdi.

Yıldız vecd ve şevk ile şikâyette bulundu.

Öyle Vecd ve Şevk ki Yıldız onları kendisinin hem cinslerine karşı parlatarak yüceltirdi..

Hikmet'e:

— "Ey Hikmet bu beş günde bir nöbetine ulaşan ve rağbet eden Mûhib ve Hakiym'dir.. **"denildi.**

Öyle Hikmet ki; yıldız onu cilâsıyla alıp Yaratıcısının Kudsî huzurunda tenzihle kuşandı.

Hikmet yıldızı çağırdı. Yıldız da ona;

— "Kendi zâtı için bizi arzulayan Muhîb merhaba!. Her hâlinde Allah şükür edici ol!.. Güzel düğünle bu yolda sülük edeceğin kimselerle Ünsiyette bulun!.." diyerek icabet etti..

Daha sonra, minberden yıldız indi ve ateş nurlardan oluşan minberin üstüne yükselerek çıktı.

O minber ateşe şöyle hitâb etti:

— "Ey ateş, ağyarı ve âsârı yaktın. Perdeleri yırttın. Bakire mevzuları açığa çıkarttın. Basiret ehlîne esrarları keşf ettin. Çokça gözyaşların tanımadığı hararet içinde mutlu ol. Şayet o hararet aydınlanırsa aşıklar nefretin işkencesiyle azâb çekmezler..

Ateş minberi mezarın yakınlığıyla ve vatanların ıttısalıyla sevinmez.. Kuşlar ağlamaz. Asarlar pişmanlık duymaz. Yerin en güzeli o nurlar için vâcibdir.. Zira o yerler sırrlnra mekândır.

Öyle ise, tecelli nurları ağyarla ilişkisi bulunan kalblerde zahir olmaz. Ancak tecelli nurları büyük muhiblerin kalbinde açığa çıkar. "

Ve, ateş te şu beyitleri şöyle terennüm etmeye başladı..

— Kalb ve ciğerimde, Samed ve Vahidin rızasına iştiyakından ötürü ateş tutuştu..

Zâtın nuruyla bana münferid olarak ikram da bulun!.

Tâ ki, bu ikramın beni Tevhîd'den ğayıb etsin..

"EHAD" ile

Mabûd-u Zişân da derhâl o nurla bana ihsan eder itmez aklımı cesetten gayb ettiren hakikâtler şekillenmeye başladı..

Artık, ben de O"nu O'nun inâyetiyle uzak ve yakın her tecelli de müşâhade eder oldum."

Daha sonra, ateş minberden indi ve kandil sevgi minberine yükselerek çıkıp şöyle hitaba başladı:

— "Karanlık gecede uçsuz bucaksız yollarda gidebilmek için, Tacın kendisiyle aydınlatıldığı sabah rüzgârının sahibinin hediyesiyim. Bu gidişat benim için, sevgi makamına yapılan en sağlam mi'rac'dır. Öyle Miraç ki, başa giydirilen mücevherlerle örülmüş Tac ve baş bağını verir. "

Ondan sonra, kandile şöyle denildi:

— İzdivaç hikmetini ve kadeh sahibinin lütfûnu bulmak için, meni yatağına yerleş.. O yatağı, camın duruluğunun kandilin saflığına kanşıncaya değin kar sularıyla yıka!. Artık, mizadan güzelleştiğinde neticeleri gerçekleşir.. Ve, onların biribiriyle depreşmesinden ötürü

oluşan nârları parıldamaya başlar. Ve, hikmet lâmbası için Makam-ı Muhammediye ile sevgi tacı oluşmaktadır. Makâm-ı uhammediye ile münâsebet vücûda gelmeden sevgi tam elde edilemez.

BEYT

İlmin güzelliği İsrâ Gecesinde kasd edilen için aşkın kandilini yaktı.

O geceyi kendi katında kasırgaların dinmesi esnasında doğan yıldızların vaktinde güzelleştirdi.

Artık, her Sâlik İsrâ Gecesi nin ışıklarıyla Sera Makamından İstiva Makamına ulaştı.

Daha sonra bu seyrû suluk'da ne zaman ki mustakîl oldular, onların şerefli öncüleri ihtidaya dayandılar..

İşte bu, MUHEYMİ'nin bizim içimizde Kâf, Dâl ve Banın arasında gerçekleştirdiğ

Hikmeti'dir.

Daha sonra, minberine yükseklerde çıkıp şöyle hitab etti:

— "Ayrımın boşluğunda parlayan şimşek.. Delili ardında helak edici olarak gelen yıldırımdır.. Eğer doğrulukta parlar sa birleşik I iğ i açığa çıkarır.. Şayet konuşma da hafifçe gözükse yarıklarda belirtir.. Varlıkta, ğarb ve şark arasında gidip gelir.

HAK, Hakkın Zâtının sırrıdır. Melek vasıtasıyla nura hizmet eder. Ahestelik baygınlığı giderir. Şimşek aşkla gider ve hürriyeti verir, öyle ise, o nurlarda yarışmakta olan, yarışçıların içinde her şeyi kuşatan Hak'kın yarışçısıdır.

BEYT

Yatsı vaktinde geceiyi gideren sabahın parlaması gibi, şimşek üzerimize aydınlıklar saldı.

HÂKİM'in ismiyle o geceyi yakaladı ve yazın zayıflayan vaktini gizleyip kışı açığa çıkardı.

Hikmeti bir topluluğun tarlasına ekti ve o tarlaya yüceliklerden olan güzellikleri giydirdi.

İHSÂNÎ FELEKLERİN ALTINCISI

İhsânî Feleklerin altıncısı; İlâhî matlâların birincisi olan Rahamût ve Ceberrût berzahında Kutbun ruhu ile doğarak yükselen hilâldir.

Bu hilâl; Hidâyet ve Sapkınlık sebebidir.

Keşke bilseydim!..

Tekrarlanmak tarzı ile biribirine sorular sorup cevap veren hikmetle kuşanmış iki güvercinin hâlini müşâhade bostanında görüp açıklayan hikmet sahibi var mı?

Öyle güvercin ki, gına bahçesinin derecelerinde birinin sırrı diğerinin sırrına zıt değildir.

Onlardan biri, perdelerin keşfi için yükselen diğeri de ediblere edebi öğretmek için inendir.

Onlardan biri, ekvatora çıktı, diğeri de suyu yatağında kala kaldı. Artık her birisi, kendisine verilen vazife gereği eşya'nın hakikâtına uzandı.

Eşyanın hakikâtini idrâk etmeye ancak LÂTÎF ve ÂLİM lûtfuyla ulaşılabilir. Yalnız aklı kullanmak ve aklî delilleri dayanak yapmakla hakikâtleri kavramaya kimsenin gücü yetmez.

Daha sonra, iki güvercinden suyun yatağına ineni, dönerek ve ekvatora yükseleni toparlayıcı olarak geri döndüler. Ve, havada birbirini karşıladılar, ikizler Burcu'nun mıntıkasının altında muhabbetle kucaklaştılar.

Kameri ay'ın sekizinci ve dokuzuncu gecesinde kum tepeciklerinin üstünde vefakâr kalb ile münâcatta bulundular.

Gökte ve yerde ki topluluklar, iki güvercinin bulundukları yere gelip toplandılar... öyle bir kalabalık- oluştu ki Bethâ meydanının genişliğini daralttılar.

Ekvatora yükselen güvercin, gök ve yer ehlînin topluluğa sevgi, hulûsiyet ve aşk meşrebti olanları hidâyete ulaştırıcı bir lisânla, Ilgın ağacından yapılmış minberin üzerinde hitab etti.

Artık bilginlerin kalblerine, kimya bilgilerini ve simyanın alâmetlerini yağmurlar gibi yağdırdı.

Emin-ul umana Sıdretû-l Müntehâ ağacından yapılmış minberden, inip geri çekilirken, suyun makarrına inecek güvercin o minbere hitâb etmek için çıktı.

Gizli kalan sekizinci nûr, tefekkür sahasında birbirine benzerlik arz eden meselelerle dile geldi..

Artık Melekler, Nebîler ve Nebîiere ittiba ederek hayatını düzenleyen Veliler sebebler halkasına mukarrenet ettiler.

Artık, sebebler de kavuşmaya vesile kılınan Bekâ'nın gerçekleşmesinin alâmetleriyle ve fenanın hakikâtlerinin bilgileriyle, kıtlığın dilinde nucaba, nukeba ve ebdalların kaibeierine ni'met yıldızlarını yağmurlar gibi boşalttı.

Her iki güvercinin hitabı bittikten sonra, o muhteşem topluluk

muttakilerin meselelerde delil edinmeleri üslûbu üzere delillerini alıp her varlığın toplatılıp cem edileceği ve Mahkeme-i Kübrâ'nın kurulacağı güne değin oradan ayrıldılar.

Bundan sonra, iki güvercin sağiam, temiz ve düpdüz büyümüş kamışta birleştiler. Ve, bütün âlemler kuşatılması eşit bir tarzda kabullendiler.

Biribirinden uzaklaşmaksızın ve yakınlaşmaksızın o iki güvercinden biri zahir oldu diğeri de gizlendi.

Öyle ise, **Ey Aziz!..**

Hem cinsin olan insan âlemine ibretle bak ki, bahtiyarların hayatıyla hayatını sürebilesin. Zira nefsin eli seninle hep oyun oynamaktadır.

Şüphesiz insan, şeytan-ı insi ve Çin'inin hilelerinden ancak; Enbiyânın getirdikleriyle amel etmekle kurtulur.

Senin vazifen; amme hukuku ile alâkalı mevzularda hiç kimseye zarar vermemektir. Kendin için arzulamadığın bir şeyi başkaları için arzulayamazsın.

Ey Aziz!..

Kalb Âleminin hikmetlerine müdrik şahıslar, ammenin işine karışmazlar.

BU FELEĞİN ÜNSİYET ETTİĞİ KALASI

Özlem içinde kıvranan aşığın ve aşkta zevk duyan maşuğun yumuşak sırrında yaşayan iki çıkıntılı güneş ziyasının en hayırlısını hikmet sahibleri MÜHEYMİN için hazırlayabildiler mi?. Fakirlik çözülünce düşkünlük zail olur.

Ayrılık geldiğinde iştiyakın başı sağa sola düşer. Ve iştiyak köprücük kemiğine soluklamaya başlayarak gözyaşlarını akıtır.

Beni kim ıslâh edecek? deyimi doğru olmayan bir sözdür.

iki çıkıntılı ışıktan biri, kötü ahlâkları giderici suyun mihrakına iniverdi.. Diğeri de cömertlikte eşi olmayan ve kat kat göklerde yollar açan Müşteri Yıldızına yükseliverdi.

Güzel ahlâkın çıkış yerlerini bağışladı ve o ahlâklar sabitleşti. Bütün kilitler çözüldü.. Artık ayın sonunda ki üç geceye girerek ışıklar sevkiyât üzere üç makam verdi.. Kendisine verilen hükümleri en güzel sevkiyâtla sevk ettiğinde o makamlar çözülüverdi. Bineklerde semizlik vâkî oldu.. Yapraklar karartıldı. Bineklerin boyunlarına binildi. Yarış başlatıldı, at başı tâbir edilecek tarzda yarış meydanına koyulu verildiler.

Bu yarışta "Burak" hızla koşuya başladı ve gökleri tabaka tabaka aşıp geçti.. Verdiği sözü yerine getirenin gözlerini dikip bakması gibi baka

kaldı...

Karşılaşma gerçekleştiğinde ayrılıklar birleşti ve ittifakları infâk düzeni üzerine oluştu.. Burak'ın yıldızı dalga ve köpüğü olmayan çığıltıya yöneldi...

Yağmur yüklü bulutlar himmetlerini kıtlık bölgesine sarf edince esirlerin boyunlarına vurulan esaret zinciri çözüldü. Hiç kimseye köle olunmayacağını açıklamakla onlara serbestliği ikram ettiğinden ötürü hürriyetleri peyda oldu.. Artık yapraklar yeşerdi.. Ve onların bütün bu rızıkların Rezzâk'ın rızık hazinesinden cevherler misli gerdanlıklara dizilmiş olarak takdîm edildiğini apaçık bildiler.

ÜÇÜNCÜ MERTEBE

Üçüncü Mertebe: "VELAYET" ilminin merfebesidir.

Ve âmeli mevkilerin üçüncüsü; Âlem-i Şehâdet'te Müdebbir İmâmın kalbine vaki olan Velayet Yıldızının yeridir. Bu yıldız yasaklara sebebdir.

«Dediler: "Bize (Cennet) **va'dinde sadık otan, bizi Cennetten neresini dilersek konmak üzere bu yere mirasçı yapan Allah'a hamd olsun, (iyi) âmel (ve hareket) de bulunanların mükâfatı ne güzel"»** (Zümer Sûresi, Âyet: 74)

Bu âyette Allah Subhânehû, Allah'ın tâ'yin ettiği sınırları koruyanlara ve fililerine bakan ilâhi hükümleri ile meşgûi olup Allah'a verdikleri sözleri yerine getirenlere dünya ve âhıret saltanatını verdiğini bize bildirmektedir. Onları âlemlerin içinde kusurlardan beri kılmıştır. Onları kereminin katında ve Azîz Kitabında lisânı Sıdk ile anmıştır.

Allah yüce ihsan sahibidir. Dilediğini ihsanına mazhar kılar.

Ey Evlâdım!..

Allah hâlinizi güzelleştirsinl. Şunu bil kil.

ALLAH Subhânehû, Azîz Kitabında her hangi bir kulunun lisanıyla ve Nebisinin diliyle Hadislerinde övdüğü kimseleri ancak güzel âmellerinden ötürü sena etmiştir. Öyle ise, Allah Tealâ, kullarında açığa çıkan amelleri yapma gücünü kullarına bahş etmesine rağmen amelleri kullarına nisbet etmesi Allah'ın kuluna verdiği apaçık bir Kerem ve ihsanıdır.

Neden apaçık bir kerem olmasın..?

Hem seni hem de amellerini yaratan "O"dur.

Buna rağmen, sana amelleri yapma gücü veriyor ve o amellere

karşılık seni övüyor. Halbuki senin bu işleri işlemekte ne müstâkil irâde ne de kudretin yoktur. Zira, ALLAH Subhânehû senin alnından tutan ve sen gaflette bilinçsiz olduğun hâlde ALLAH sende açığa çıkmasını istediği işlere seni yönlendirendir.

Öyle ise, kulda açığa çıkacak bütün amelleri Hakkın üstlendiğinin bilincinde olan kimseler, yazacağımız şu âyette yâd edilenlerdir:

«(Öyle mü'minler)ki onlar namazlarına devam ederler.» (Mü'minûn Sûresi, Âyet: 9)

Niçin?.. Zira onlar, âlemde cereyan eden her şey de ve kendi amellerinde Fâil-i Hakîkîyi müşâhade ederler ve devamlı munacaatta bulunurlar.

Kulda açığa çıkan fiillerde anlattığımız bilinçte olmayanlar ise, yazacağımız âyette vasf edilenlere dahildirler:

«Onlar namazlarından gafildirler. (Maun Sûresi, Âyet: 5)

Böyle kimseler, "namaz kıldım, oruç tuttum, sadaka verdim, cihad ettim, hayırda yarıştım ve cemaatta hazır oldum.." der. Görüldüğü gibi böyle kimseler; bütün amelleri kendilerine nisbet etmekle yani "kıldıM - tuttuM- VerdiM -EttiM - YarıştıM - OlduM -" demekle Fâil-i Hakîkîden gafildirler..

Halbuki ilâhî lûtuflar kulun her tarafını sarmıştır ve kulu o nimetler, sahili olmayan ihsan deryasında yüzdürmektedir.

Allah'a and olsun!..

Şayet kul, her yapılan fiilde Fâil-i Hakîkinin müessir olduğunu müşâhade eder ve Hakkın bütün varlıkların alnından tutan olduğunu görürse, kesinlikle hiçbir fiili nefsine nisbet etmekten kaçınır.

Ve, "namaz kıldım, oruç tuttum.." ve bu tür fiillerinde nefse hiçbir paye vermez. Zaten mümine lâyık olan hâl de budur. Zira o bütün fiilleri Hakkın lûtfu ve keremiyle kendisinde açığa çıkar.

Hazreti **İbrahim Aleyhissâlatû** Vesselâm'ın bu makamda söylediği şu sözlerini;

«(O Rabb)ki beni yaratan ve bana doğru yolu gösterendir. Bana yediren, bana içiren "O'dur. Hastalandığım zaman bana şifâ veren "O"dur.» Şuâra Sûresi, âyet: 78-80) bilmedin mi?

Hazreti **İbrahim** Aleyhisselatû Vesselâm'ın hastalığı kendi nefsine nisbet kılmakla Hak'ka karşı edebine dikkâtle tefekkür et!. Nübüvvet gereği olan şu hikmetli deyişine de ibretle bak!.

«Ceza gününde kusurlarımı yarlığayacağını umduğum da "O'dur.» (Şuâra Sûresi, Âyet: 80)

Hazreti **İbrahim** Aleyhisselatû Vesselam hastalık ve kusurları kendisine nisbet ederken afv, bağışlamak ve şifâ vermeyi de **Cenab-ı Hak'ka** nisbet etmiştir.

Öyle ise **Allah'ın işlerini üstlendiği sâlih kulların özelliklerini elde etmeye çalış...** Zira **ALLAH, Salihlerden bir taifeyi takva ile, bir kısmını da imânla ve bir bölümünü de ilimle övmüştür. İlim de amellere dahildir.**

Salîhlerin ALLAH katında ki şereflerinden ötürü ve bizlere de onların özelliklerini öğretmek için, **Allah Subhânehû**, yazacağımız âyetlerde Salîh olma vesilelerini şöyle açıklıyor:

«Onlar (o takva sahibleri) bollukta ve darlıkta infâk edenler, öfkelerini yutanlar, insanlar(ın kusurların)dan, afv ile geçenlerdir. Allah iyilik edenleri sever.» (Al-i imrân, Âyet: 134)

«**Siz Rabbinizden bir bağışlanmaya ve eni yerle göğün eni gibi bir cennete (ulaşmak için) yarışın ki bu, Allah'a ve Rasullerine inananlar için hazırlanmıştır. O Allah'ın lûtfudur, onu dilediği kimselere verir ve Allah çok büyük lütuf sahibidir.»** (Hadîd Sûresi, Âyet: 21)

Bu âyetlerde kulun ancak salihlerin, Allah katındaki mertebesine güzel amelleri işlemekle ulaşabileceğini anlamaktayız ve Allah Tealâ'nın salihlerde yarattığı güzel amellerle salihleri vasıfladığını görmekteyiz.

Allah indinde kulun nail olacağı makamı da Allah Subhânehû âyetlerde hep salih amellerle birlikte zikr etmektedir. Böyle zikr etmesinde şu hikmet anlaşılmaktadır.

«Ey kulum, söz verdiğim bu makamlara ulaşmanın tek şartı vardır. O da dünya da iken bildirdiğim salih amelleri işlemendir. Yalnız o amelleri kendi nefsine nisbet etmekten sakın!. Zira amelleri nefse nisbet ettiğin anda amellerin ruhu olan ihlâs bozulur. İhlâssız amel ise, Benim katımda hiçbir değeri yoktur.»

Yazacağımız âyette salîh ameller işleyenler için büyük müjdeler vardır.

«Onlara dünya hayatında da âhirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde değişmek yoktur; işte bu o büyük kurtuluş.» (Yunus Sûresi, Âyet: 64)

«"Rabbimiz Allah'tır" deyip de sonra doğru gidenler var ya, onlara kesinlikle hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar, cennetliktirler, yaptıklarına mükâfat olarak sonsuza dek orada kalacaklardır.» (Ahkâf Sûresi, Âyet: 13-14)

ALLAH Subhânehû, Ashâb-ı Rûsum'u şöyle vasıflıyor:

«Şüphesiz ki takva sahipleri cennetlerde, ırmaklar (kenarların)da (dırlar).» (Kamer Sûresi, Âyet: 54)

Ashab-ı Kiram, Rasûller, Kutubiar ve varisleri de şöyle vasıflıyor;

«Hak meclisinde (ve) kudret sahibi, mülkü çok yüce olan (Allah)ın yanındadırlar.» (Kamer Sûresi, Âyet: 55)

öyle ise, dereceleri bakımından birbirinden üstün olan o makamlara Allah Subhânehû ancak kulun saîih amellerle ulaşmasını dilemiştir. Salîh amel işlemeksizin kulun o makamlara erişmesi mümkün değildir.

İnsanları Allah İndinde ki yüce makamlara bazen de musibetler ulaştırmaya sebebtir. Halbuki "musibetler insanın yaptığı amellerden değildir.." denilirse.. Deriz ki; bu tarz mütaalâ etmek hatâdır. Zira bizatihi makamları musibetler vermez ve Allah indinde de hiç kimsenin değerini yüceltmez. Şayet Allah indinde musibetler insanı makamlara yükseltmeye ve ebedî saadete ulaşmaya sebeb olmuş olsaydı, musibetlere duçar kalan müşrik ve kâfirler hakkında ki ebedî azabın dünya da ta'cilidir.

Niçin müşriklerin ve kâfirlerin musibete duçar olmaları onlar için azâb-ı ilâhînin dünyada ta'cilidir?.. Zira Allah Subhânehû, yazacağımız âyette onlara isabet eden belâları bir tür azaptır diye bizlere bildirmektedir:

«Allah'a ve Rasûlüne (müminlere) harb açanların, yeryüzünde (yol kesmek suretiyle) fesâdcılığa koşanların cezası, ancak öldürülmeleri, ya asılmaları, yahud (sağ) elleriyle (sol) ayaklarının çaprazvâri kesilmesi yahud da (bulundukları) yerden sürülmeleridir. Bu onların dünyada ki rüsvaylığıdır. Âhıret de ise, onlara (başkaca) pek büyük bir azâb da vardır.» (Mâide Sûresi, Âyet: 33)

Öyle ise müşrik ve kâfirin duçar kaldığı musibetler âhıret azaplarının başlangıcı olarak dünyada ızdırabını tatmaya başlayacaklardır. Ve âhırette de o tattıkları azâbdan daha şiddetlisine duçar kalacaklardır.

Musibetzede müminlere ancak Allah'ın indindeki yüce makamlar onlara isabet eden belâlara karşı sabırlı ve razı olmalarından ötürü verilmektedir. Verilen makamlar ise, her birisinin meşrebine göredir.

Sabır ve rıza şer'ân yapılmaları emredilen amellerdendir. Zira Allah Subhânehû, bize isabet eden musibetlere karşı sabr etmemizi emir etmektedir,

«Sabret!. Senin sabrın Allahdn tevfikına istinad)dan başka (bir şey) değildir. Sabırda ancak meşakkat ve belâlara karşı gerçekleşir.» (Nahl Sûresi, Âyet: 127)

Saadetin esâsı; şer'ân bize emr edilen ve yasaklanan hususlarda Hak'ka muvafak olmamızdır. Yani, **yaptığımız her amelin Hakkın irâde edip ve razı olduğu buyruk ve yasaklarına riayet etmemizle, İrâde-i İlâhiye ye uygun hareket etmemizdir.**

Zaten bu mevzûyu inayet Yıldızında açıklamıştık. **Bu muvafakiyet de**

ancak; Allah'ın inâyetiyle gerçekleşir. Fakat kulu yüce makamlara ulaştıran esasın; kendi ameleri olmadığını itikâd etmesi farzdır. Kulu o makamlara ulaştıran ana esas; Allah'ın kula olan Rahmetidir.

Öyle Rahmet ki, kulun makamlara ulaşmasının vesilesi, amelleri işleme sebebi gücü kula vermesi ve o amellere karşılık mükâfatlandırmasına sebeb olan Tevfîk-i İlâhidir.

Ey Evlâd!..

Kesinlikle bil ve yakînle imân et!.

İhsan yurdu Cennet'e girmek ancak Allah'ın Rahmetiyledir. **Zira Allah Rasûlü Aleyhisselâtü Vesselam;**

- "Hiç biriniz amellerinden ötürü cennete girmeyecektir." Buyurduğunda Sahabî

- "Ey Allah'ın Rasûlü sen de mi?" diye sormuş.. Allah Rasûlü Aleyhisselâtü Vesselamda;

- "Evet, ben de. Yalnız Allah rahmetiyle beni örtüp bağışlarsa.." diye cevap verdi.

Öyle ise, **Cennet'e girmek Allah'ın Rahmetiyledir.** Ve Cennetteki derecelerin kişilere taksimatı salîh amellerine göredir. Cennetteki ebediyet ise niyetlerle gerçekleşir. Bu üç şeye de makamlardan ibarettir.

Şekavet yurdu Cehennem'e girmek ise, Allah'ın adaletiyle gerçekleşir.

Cehennem'deki derekelerin ehline göre taksimatı kötü amellere göredir. Cehennem de ebedî kalmakta niyetlerle gerçekleşir.

İlâhî azabı gerektiren ana esas; kulun, Allah'ın emir ve yasaklarına muhalefet etmesidir.

Allah'tan bize, sana ve bütün müslümanlara Allah'tan hâyâ etmelerini ihsan etmesini, cümlemizi "O'nun rızasına muvafık salih ameller işlemeyi müyesser kılmasını... Allah'tan akibetimizi hayır etmesini isteyelim.

Ey Evlâd!..

Şayet muvafakat-ı ilâhi ve tevfik-i Rabbani elinden tutmuşsa ilk öğrenmen gereken farz inayet yıldızında açıkladığımız ahkamların ilmini tâ'lîm etmendir. O ahkâmları öğrendiğinde artık Allah'ın o hükümler vasıtasıyla olan hitabı sana teveccüh eder.

İlim talibi, tâleb ettiği ilim itibariyle amelde sebat etmeli, zira ilim talibi ancak ilimle gerçekleşir.

Öyle ise, bulunduğu makamda muhtaç olduğu ahkâmlarla alâkalı ilim

tahsil eden şahıs, muhtaç olduğu bilgiden fazlasını öğrenmesin. Zira, ilimde gereğinden ziyâdesini öğrenmek kişi için önemli olan şeylere nazaran vakti boşa harcamaya sebebdir.

Şayet bulunduğu belde de fetva işlerini üstlenen biri varsa onun muhtaç olduğu ilimlerden ziyâdesini öğrenmesi, kendisini fetva vermek makamına çıkarma arzusundan kaynaklanmaktadır. Böylece o makama tâyin edilmeksizin fuzûli bilgilerle meşgul olmakla kendi açısında daha ehemmiyetli bilgi ve amelleri zâyî etmiş olur.

Müslüman ve aklı baliğ olan herkesin ilk önce Akaid ilmini tahsil etmeleri farzdır. Akaid ilmide ya delilleri tahlil etmekle öğrenilir veyahud bir başkasını taklit etmekle. Fıtratı delilleri kavramak ve delille medlul arasında tam bir bağlantıyı yapmaya kabiliyeti olanlar Akaid ilmini Kitab ve Sünnet ışığında akli delilleri araştırmak suretiyle öğrenebilir.

Amma yaratılışında bu kabiliyetten mahrum olanlar ise bir başkasını taklit etmekle yetinir. Deliller ile meşgul olmasını şiddetle men edilir. Zira böyle olan bir kimse, doğru ile yanlışı birbirine karıştırması mümkündür. Bu da onun inancına zarar verir.

Tahkiki veya taklidi olarak Akaidini öğrenip inancını hatâlardan koruyan kimselere İslâm'ın kaide ve kuralları tanıtılır.

Artık islâm'ın kaide ve kurallarını bildiği zaman; mükellef olduğu ibâdetlerin hangi vakitlerde yapıldığını öğrenmesi vacibdir.

Meselâ: Aklı baliğ bir müslüman her hangi farz olan Namaz'ın vaktini idrâk ettiğinde derhal abdestin veya taharet'in hükmünü, abdest ve taharetin nasıl yapıldığını ve namazı eda edebilmek için Kur'ân'dan bir miktarı öğrenmesi farz olur.

Bu vakit esnasında bu bilgilerin dışında ki bilgilerle meşgul olması fuzûlidir. Ramazan ayını idrâk ettiğinde de orucun farzlarını öğrenmesi farzdır. Hac, zekât, nikâh, ticaret ve diğer bütün muamelelerde muhatap olacağı şeylerin hükümlerini öğrenmelidir.

Mü'minin idrâk ettiği vakitlerde muhatab olacağı Allah'ın hükümlerini çok iyi anlaması için uyanık olmalıdır.

Öyle ise, mü'min, yapmaya kalkışacağı her hangi iş olursa olsun o işle alâkalı hükümleri o işe başlamadan önce öğrenmeli ki kendisini haramlardan ve yanlışlardan korumaya alabilsin.

Bizim beyân ettiğimiz tarz üzere ilmi okuman ve kurtuluşuna vesile olarak iyi işlere nefsini bağlaman sana farzdır.

Herhangi bir işe başlamadan önce o işle alakalı ilmi tahsil etmelisin ki, başka şeylerle meşgul olmakla vaktini boşa harcama.

Muhatab olduğun işlerde Allah'n buyruk ve yasaklarını öğrenmeyi terk

edersen yazacağımız âyette ki tehdide maruz olursun..

«Sizi çoklukla böbürleniş, (o derecede) oyaladı (ki) tâ kabirler (e kadar gidip) ziyaret ettiniz..» (Tekâsur Sûresi, Ayet: 1-2)

Yapmaya kalkışacağın işin hakkında ki ilâhi hükümeleri öğrenmeyi bırakıp gereksiz bilgilerle iştigal ederek çok veya az olsun bilgi edinmen de **«Sizi çoklukla böbürleniş..»** hükmünün altına girer ve böyle davranmakla sana; "Allah'ın kötülediği işlerle meşgul olan kimse.." denir.

Ey Evlâd!..

Muhatab olacağın işlerin hükümlerini öğrenmen aslında senin için önemi daha büyük iken, sen o hükümleri öğrenmeyi bırakıp, muhatab olmadığın işlerle alâkalı ilimler tahsiliyle meşgul olman zamanını boşa harcamandır..

Zamanın kıymetini bu itibârle nazar-ı dikkate almalısın. Öyle ise, insanın kendisi için önemli olan işlerle meşgul olmakla vaktini imâr etmeli. Kul, gaflet hazinelerinin kapılarının kendisine açılmasına mubahlarla tasarrufta bulunduğu vakitlerde kaçınmak ve o vakitleri zikrullah ile doldurmaya gayret etmelidir.

Kul, farzları, haramları, mekruhları, mendupları ve mubahları bilmedikçe vakitlerini zikrullah ile dorduramaz. Öyle ise, kul neyin farz, olduğunu öğrenmeli ki o farzları edâ etsin. Neyin haram kılındığını bilmeli ki, onu işlemekten kaçınsın. Neyin mekruh olduğunu öğrenmeli ki, kendini ondan korusun. Neyin mübâh olduğunu bilmeli ki, onları işlerken gaflete düşmesin. Neyin de sünnet olduğunu öğrenmeli ki onları işlemeye rağbet etsin.

Bu anlatılan mevzular mânâları cihetiyle Usul-u fıkh ve Fıkıh ilminin en önemli ahkamlarıdır. Bunları bilmek ancak Usul-u Fıkıh ile Fıkıh ilmini öğrenmekle gerçekleşir. Usûl-u fıkh ile Fıkıhın dayanığı hiç şüphesiz Kitabullah, Sünnet-i Resûlullâh ve Ulemânın icmaıdır.

Ey Evlâd!..

Artık senin katında bu ilim sabit olduğunda, muhatat? Olduğun ahkamlardan bir kısmının bütün bedenini kapsadığını ve bir kısmında bedenin bazısına has olduğunu bilmen de sana farzdır.

Bütün bedenini kapsayan ahkâmlardan maksadım kendisiyle meşgul olduğunda seni onun dışındaki bütün fiil ve ibâdetlerden alı koyan ibâdetlerin hükümleridir.

Bu tür ibâdetlerden biri namazdır. Zira namazın edasıyla iştigâl ettiğinde, namaz, seni namazdan başka helâl olan bütün fiil ve hareketlerle meşgul olmanı namaz da olduğun müddetçe haram kılınmasına sebebdir. Meselâ; namazla meşgul olduğunda konuşmak, yürümek ve yemek yemek

gibi bütün mübâh fiiller haramdır.

Bedenden bazı kısımlara hâs olan ahkâmlardan maksadım ise, insanın bir kısım uzuvlarıyla edâ ettiği ibâdetler veya edasıyla meşgul olunduğunda insdnı bir takım helâl fiillerden alıkoyan ibâdetlerdir. Bunlara misâl alışveriş, zekât, Hac, oruç ve cihaddır.

Hulâsa **namaz dışındaki bütün ibâdetler hemen hemen her birisi insanın uzuvlarından bir kısmıyla edâ edilmektedir.** Veya namazın dışında ki ibâdetlerin her birisi bir takım helâl işleri işlemekten alıkoyan Meselâ; oruç yemek, içmek ve cinsi münasebetten alıkoyduğu gibi.. Amma konuşmak, çalışmak ve daha başka bir takım helâl fiillerin işlemesinden alıkoymaz.

Ey Evlâdl..

İnsan bedeninde şer-i hükümlerle mükellef olan sekiz uzuv vardır.

1) Göz, 2) Kulak, 3) El, 4) Lisân, 5) Karın, 6) Tenasül uzvu, 7) Ayak, 8) Kalbdir.

Bu uzuvlardan her birisine has şer-i ahkâmlar vardır. O uzuvlardan her biri o hükümleri yapmak veya yapmamakla yükümlüdür.

Şer-î uslubla bu uzuvları iki yerde kullanabilirsin. İki yer, ya bizatihi senin bedenindir veya senin dışındaki varlıklardır.

Şayet bu uzuvları kendi bedeninde kullanırsan ya o tasarrufdan ötürü Allah indinde övgüye veya Allah katında kötülenmeye mazhâr olursun.

Allah indinde, **övgüye** mazhâr olmana vesile olacak tasarrufuna misâl **o uzuvları namaz ve oruç gibi ibâdetlerde kullanmandır.**

Allah indinde **kötülenmene** sebebiyet verecek tasarrufuna da misâl de **kendini öldürmek için o uzuvları istimal etmendir.**

Bir de Allah katında, **ne övülmene ne de kötülenmene** sebebiyet verecek tasarrufun vardır. Bu da **o uzuvları mübâh işlerde kullanmandır.**

Son şıktaki tasarrufun senden başkasına uygulanması caiz değildir. Senden başkaları da sekiz sınıftır.

1) Çocukların, 2) Anan, baban 3) Zevcen. 4) Elinin altında ki kölelerin 5) Hayvanların. 6) Komşuların. 7) Ücret karşılığında çalıştırdığın kimseler. 8) İnsanlar Ben-i Adem olmalarından ötürü kardeşliğin ve inanç bağından ötürü olan kardeşliğindir.

Ey Evlâd!..

Allah sana ilim ve ihlâsla ilminle amel etmenin tevfîkîni verdiğinde sana Melekût Âlemine açılan bir kapıyı açar.

Öyle kapı ki, seni müşâhadelerin de şehvetler âlemine dönmeni ve o kapının ardında ki gaflet yollarına düşmeni engeller. Ve orada hakikâtlerin keşfi ve varidat-ı iiâhi'nin sırrlarıyla iştigal edersin. İşte bu yaklaşmak ve karşılaşmaktan ötürü kazanılan ilim-i keşfidir.

Öyle ise, Ey Evlâd!..

Kalbini fuzûli havatırdan korumakla, konuşmalarına dikkat etmekle, az yemek yemekle, güzel ve helâl yiyeceklerle gıda edinmekle, halvete girmekle ve devamlı Zikrûllâh ile meşgul olmakla kendini bu ilmin tahsiline salı ver!..

Ey Evlâd!..

Sözünü tutacağın bir mürşidin terbiyesinin altına gir ki, onun emredeceklerini ve yasaklayacağı şeyleri uygula. Zira terbiye edici mürşidten mahrum kaian kimse, hep şaşkınlık içinde ömrünü heba eder. Dolayısıyla mürşidin terbiyesi altında hareket etmekle, senden sudur eden fiillerin başkasının arzusu üzerine cari olmamıştır. Ve mürşidin yönlendirmesiyle gerçekleşen bir amelden diğerine geçişinde nefsinin arzusuyla oluşmaz. Mürşidsiz ömrünce nefsinle zorluklara karşı mücâhade etsende yaptığın bu mücâhade aslında nefsin arzusunun tâ kendisidir.

Şayet böyle mücâhade ederek sana muşâhade ve keşfin lâtif sırları açılsa da o keşf ve muşâhade sana yorgunluk ve bıkkınlıktan başka bir şey vermez.

Ey Evlâd!.

Artık bu hâlle içinden çıkılmaz bir şekle girilir.. Bu hâle duçar kalan kimseye mürşid-i kâmilden başkası yol gösteremez. Öyle ise sen senin benzerin olan bir üstadın emirlerine itaat et ki bu çıkmazlara duçar olma.

Nefsin terbiyesi ancak bir başkasının nefsine boyun eğmekle gerçekleşir. Zira nefs perdelerinin yoğunluğu ve başka nesnelerle ortaklığının büyüklüğü lâtif ve nazik keşfi idrâkına engeldir.

Sen!. Mutlak emrin idrâkına ulaşıncaya değin mürşidin emrine boyun eğ!. Mürşide itaat etmen; mutlak emri idrâk etmene ulaştırmaya vesile olan merdivendir..

İşte bu hikmete binaen bazı muhakkikler şöyle buyurmaktadır:

— Bir mürşidin yönlendirmesiyle yapılmayan bütün ameller nefsin arzu ve hevâsıdır. Sıddıkların kalbinden en son çıkacak sevgi riyaset sevgisidir.

Beyâzıd-i Bestâmi ***Kuddise sırruhu***'ya Cenâb-ı Hak bazı müşâhadesinde şöyle hitâb ettiği rivayet edilmektedir:

«Ey Beyâzidl. Benim için kendisinde zillet ve ihtiyâcın olmadığı

amellerle Bana yakîn ol.»

İşte bu hikmet riyaset sevgisinin kalbden giderilmesine işarettir.

Ey Evlâd!..

Seni varlığını İlâhî Sıfatlarla olgunlaştırmaya vesile olacak bir Mürşid-i kâmili aramaya çalış!. Artık Mürşid-i kâmilin terbiyesine girdiğinde kendini ilâhi korumaya alarak her işinde tedbir-i ilâhî ile hareket edersin.

BÖLÜM

Bu bölüm insanın mükellef olduğu amelleri uzuvlarına tatbik edenlerin alâmetleri hakkındadır.

GÖZÜN ALÂMETLERİ:

Göz hakkında varid olan şeriat hükümlerine riayet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; **gözü bakılması haram olanlardan muhafaza etmesidir.**

Şer'an nazar etmesi haram olan kimselere insanın ilk bakışı zarureten muaf sayılmıştır. Fakat bu bakışın kişinin arzu ve isteği ile gerçekleşmediğinin belirtisi ise, lüzumsuzca sağa sola bakmamayı kendisine prensip etmekdir. Göz hakkında ki ahkâmlara riâyet ettiğini söyleyenlerde açıkladığımız hâller görülüyorsa yalancılardırlar.

KULAĞIN ALÂMETLERİ:

Kulak hakkında varid olan şeriat hükümlerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; **ilmi mevzuları dinlemek, zikir meclislerine devamlı gitmek, işittiği her hayırlı şeylerle amel etmek** ve şu âyettir:

«(O kullarım ki) onlar söze (dikkâtle) kulak verirler de onun en güzeline uyarlar.» (Zümer Sûresi, Âyet: 18)

Bu makamı iddia edenler, devamlı olarak ayrıldıkları vatan-ı aslîlerine iştiyak duyarlar ve o vatan için hep hasret giderici nağmeler söylerler. Onların bu vatana olan iştiyaklarının belirtisi ise, ona ulaşmaya vesile kılınan her iyi anneli işittikleri de güçlerinin nisbetince o iyi amelleri uygulamakdır. Zira seven, sevdiğinin bulunduğu yerde kendisine bir çağrı gelse hep o çağrıya iştiyakla kulak verir. Öyle ise, sevgilisi onu herhangi bir yöne çağırırsa o derhal o çağrıldığı yöne şevkle yönelir. Bu vasıflara sahib kimse maşukuna hiçbir şeyi denk ve karşılık görmez. Yani onu hiçbir şeye karşılık satmaz.

Cenâb-ı Hak, bir kimsenin halvete girmesini irâde ettiğinde ona **"İnzivaya çekil!."** nidasıyla seslenir. Bu nidayı işiten, derhâl insanlardan uzaklaşarak halvete girmeye büyük bir iştiyak duyar. Ve halvete girmeyi diğer bütün makâmiardan üstün olduğunu tercih eder.

Bir kimse de; **"Hikmet ilmiyle iştigal et!."** diye çağrılsa o insanlara danışır ve bu makamı kendisine tercih eder. İnsanlar ise, ona hiçbir şeyi danışmazlar.

Bir kimse de; **"...kulluk yap!."** diye nida edilse ona insanlar müracaat eder.. Ve o da bu makamı kendisine seçer. Fakat insanların ona müracaat etmeleri aslında eziyet vermekten başka bir şey değildir.

Hâl böyle iken **her makam sahibi, edindiği makâmıyla mutluluk duyar. Ayrıca hem kendisini hem de başkalarını hep bulunduğu makama çağırır.** Zira bunlardan her zümre, nezdlerinde olanla böbürlenicidirler.

Kâmillerin durumu, bunlarınkinin hilafıdır. Zira kâmiller sadece bir makama iştiyak duymazlar. Ve himmetlerini tek makama sıkıştırmazlar. Kâmiller vaktin sahibidirler. Bütün hikmetleri kendilerinde toplamışlardır. Kâmiller, kolay kolay başkalarını bulundukları makamlara dâ'vet etmezler. Ancak onlarda bulundukları makama karşı güçlerinin olduğunu müşâhade ederlerse maslahat icâbı ya onların isteklerine muvafak veya muhalefet uslûbû ile bulundukları makama onları dâ'vet ederler. **Kâmiller, kendilerinde ancak zaman gereği açığa çıkan şeylerin hükmü icâbınca çağrıda bulunurlar.**

DİLİN ALÂMETİ:

Dil hakkında vârid olan şeriatın hükümlerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; **az konuşmak,** Kur'ân ehlî ise çokça **Kur'ân tilâvetiyle meşgul olmak, Zikruliâha devam etmek, doğru konuşmak, bir soru kendisine sorulduğunda cevap vermekte acelecilik yapmamak, birisine soru soracağında dünyası ve âhıreti için fâideli şeyler hakkında soru sormaktır.** Yalnız **ilmi sohbetlerde, doğrulukları tebliğ etmekte, irşadına nâsihatlarda çokça konuşmanın bir zararı yoktur.**

İlhama mazhâr kimselerin de kalblerine geleni olur olmaz konuşmaktan sakınmaları gerekir.

ELİN ALÂMETİ:

E! hakkında vârid olan şeriat hükümlerine riayet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; **kişiye nikâhı caiz olan yabancı kadınları elle temasla bulunmamak, haksız yere insan öldürmemek, hırsızlık yapmamak, yazılı metinlere yazıyla hile karıştırmamak, kendi tenasül uzvunu sağ eliyle ellememek, tuvalete çıktıktan sonra temizlenmek için sağ eli kullanmamak, ve uykudan uyandığında ellerini yıkamadan sıvı nesnelerin içine daldırmamaktır.**

KARININ ALÂMETİ:

Karın hakkında vârid olan şeriat hükümlerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; yiyeceklerden mekruh ve şüphelilerden iştiyak etmemek

için helâl yiyecekleri çokça yemekten kaçınmak ki vera'dır; **yiyecek ve içeceklerinin kendi el emeğinden olmasına dikkât etmek ve karnını tıkabasa yemekle doldurmamaktır.** Zira böyle yemek yemek insanı tembelleştirir. İbâdetlere karşı tutarsız ve duyarsızlaştırır. Başkalarının açlığını kişiye unutturmaya sebebdir.

Bu hususla alâkalı Selefin şu sözü ne güzeldir:

— Helâl gıdalarla tıkabasa doldurulan karın; kötülükle doldurulmuş kapların en kötüsüdür.

TENASÜL UZVUNUN ALÂMETİ:

Tenasül uzvu hakkında vârid olan şeriat ölçülerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; **nikâhının altında olmayan hür ve cariyelerle zina etmeye gitmemektir.** Halbuki her insanın kalbine makamınca böyle yapmak arzusu gelmektedir, insanın vazifeleri ise, kalbe gelen bu tür arzuları fiiliyata dönüştürmemektir.

Artık bu makam bazı şahıslar hakkında Havf makamı, bazısı hakkında Kabe makamı, bazısı hakkında Heybet makamı ve bazısı hakkında da Celâl makamı diye ad verilmektedir. Bu isimlendirme ise huzurda olmak şartıyladır..

Huzurda bulunmayan şahıslar hakkında bu makama, makamların ihtilâfınca ya Sekir makamı veya Mahv makamı veya Muhik makamı veya Fena makamı ismiyle isimlendirilmektedir.

Herhangi bir şahıs, bu makamları tafsilatıyla araştırıp hakikâtlarmı kavrarsa, o makamlar onu Mevlâsının tâyin ettiği sınırları aşmaktan alıkoyarlar. Bu vesile ile Mevlâsı kulunu yasakladıklarıyla iştigâl edici ve emr ettiklerini terk edici görmez.

Allah Celle ve alâ;

«Allah'ın emri biçilmiş bir kaderdir.»

(Ahzâb Sûresi, Âyet: 38)

kavlinin hükmünü yerine getirmeyi dilediğinde kulun fiillerinde zilleti gerektirecek oluşumları açığa çıkması için kulun bulunduğu makamı ondan alıkoyar ve kul gaflete duçar olur. Böylece Hakim-i Mutlâk'ın kul için irâde ettiği kaderi kul üstünde icra eder.

Beyâzid-ı Bistâmi **Kuddise Sırruhû**'ya; "Arifler günâh işleyebilirler mi?" diye suâl edildi.. O da; **"Allah'ın emri biçilmiş bir kaderdir.."** âyetini okuyarak cevap verdi..

Görüldüğü gibi bu zâtın cevabı bizim sana anlatmaya çalıştığımız hikmeti takviye etmektedir. Daha sonra kul, inayet ve vuslat ehlî ise, kendisinden alınan makam tekrar lûtfu ilâhi ile ona geri verilir. Artık bu hâle

duçar olan şahsın tevbesi bulunduğu makamın itibârına göredir.

öyle ise bu edineceği yeni makamın yüceliği ve yaptığı tevbesinin yüceliği işlemiş olduğu günâhın büyüklüğü nisbetindedir. Her ne kadar o kul günâh işlemiş olsa da sıdk ile yaptığı tevbeden ötürü sanki hiç bir zarara uğramamış olur. Bize ulaşan bilgilerin dahilinde Mâiz'in tevbesinin gibi bir tevbenin olmadığını görmekteyiz. Zira Maiz zina suçundan ötürü taçlanarak öldürülmüştü.

Maiz ve bir kadın Allah Rasûlü'ne varıp "Ey Allah Rasûlü biz zina ettik ve biz tevbe etmek istiyoruz." Allah Rasûlü'de onların recm edilmelerini emr etti. Kadın ve Maiz taşlanarak öldüler. Bunun üzerine Ashabdan bazısı **Allah Rasûlü**'ne "Onların tevbesi kabul olundu mu?." diye suâl etti. **Allah Rasûlü; "Eğer onların tevbesinden ötürü hasıl olan sevâb yer ve gökler ehline taksim edilirse hepsine yeterli olur."** diye cevap verdi.

İşte tevbe'nin yüceliğinden ötürü hasıl olacak makamın büyüklüğü böyle gerçekleşmektedir.

AYAKLARIN ALÂMETİ:

Ayaklar hakkında vârid olan şeriat ölçülerine riâyet etmenin alâmeti; **müslümanlara iyilikde bulunmaya koşmak, ibâdetlerde güç sarf etmek, aile efradının nafakasını temin etmek için çalışmak, mescidlere adımlarını çoğaltarak gitmek ve cihada hazır olup küffâr ve zâlimlere karşı cihâd edip, savaş meydanından kaçmamaktır.**

KALBİN ALÂMETİ:

Kalb hakkında vârid olan şeriat ölçülerine riâyet etmenin alâ'meti; **gafil olmamak, tefekkür etmek, heybetli olmak, hased ve kini terk etmek, tevekkülde bulunmak, işlerin oluşumunu Allah'a bırakmak, her şeyinde Allah'a teslîm olmak ve murakabe etmektir** (yani devamlı gözetim altında olduğunun bilincinde olmaktır.)

Eğer kişi, halvet ehli ise, onun halka karışmak duygusundan arınması şartdır. Velev ki onun halka karışmasında büyük iyilikler oluşsa da o duyguya kulak vermeyecektir.

Devamlı hüzünlü olmak da kalb alâmetlerindendir. Hüzün makamının niteliği de hüzündür.

İnsanın vücûdunun uzuvlarından sudur eden en güzel fiil; kalb de (uyanıklığı) itibahı tesir eder. Kalb, bu vesile ile gafletten arınır.

Ey Evlâd!..

Anlattığımız bütün bu ameller insan irâdesinin ve süluk'un başlangıcıdırlar.

İnsan ölmeden bu ameller insandan ayrılması mümkün değildir.

Öyle ise, bir mürid hâllerinde sülukunda ve gidişatında bu amelleri kayb etmişse o kimse aldanmıştır. Ve o kendisini gözetemiyorsa nasıl **Hak yolunda sülük edebilir?.. Halbuki Hak yolunda sülük etmenin birinci şartı; imân ve salîh amellerdir. Kendisinin oluşturacağı hiç bir sistemi Allah ve Rasûl-i Ekrem'in bildirdiklerinin üstüne tercih edilir bir tarzda tebliğ etmemelidir.**

Günümüzün bazı gafilleri görüyoruz ki, Allah emirlerine riâyet etmeye hiçbir ehemmiyet vermeden, insanlara bir sürü nafile ibâdetleri yüklüyorlar, Bunu da büyük bir marifet sayarlar.. Siz hiç mi Allah'tan utanmıyorsunuz?

Ey Evlâd!..

Allah'ın emirlerini ve'O'nun pâk Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselamın sünnetlerini kendi arzunun üstüne tercih ederek yaşa!..

Zira; **"Siz Allah Rasûlünü kendi öz benliğinizden daha fazla sevmedikçe kâmil imân sahibi olamazsınız."**

Allah Rasûlünü sevmek; bu makamda O'nun yaşadıklarını yaşamakla gerçekleşir. Ve, O'nu öz benliğini kendisinin tanıttırdığı tarzda idrâk etmelisiniz… Yoksa, hayâlinizde sevdiğinize tâbî olursunuz. Bu da büyük bir gaflettir.

Vâsıl olanlara gelince.. Onlar, bildirilen şeriat ölçülerinden hiçbir edebî kesinlikle terk etmezler.

Bir kimse, bildirilen ölçülerin tamamını terk ederek vuslat ehli olduğunu iddia ederse, bu iddiası apaçık bir yalandır.

Şayet bu yalancı, bir takım hakîkâtleri keşf ederse bu onun hakkında istidracdır ve böylelikle onun ilmi onu aldatmaya vesiledir.

Kul, şeytan ve nefsin arzularından ve hilelerinden arınmadıkça, vuslat ehli olması mümkün değildir. O iki büyük düşmanın şerrinden korunmak ancak Allah Rasûlü Aleyhissalâtu Vesselama hem zahiri hem de bâtınî olarak uymakla gerçekleşir.

Vâsıl olduğunu iddia eden yalancıların alâmeti: Her iş ve hareketlerinde nefsin bönlüğüne ve hedeflerine yönelmektir. Sözleriyle doğru şeylerden bahs ederler fakat gidişatları, yaşantıları ve insanlarla ilişkileri hep nefsin hoşlandığı tarzda şeylerdir... Külfete katlanmazlar, kendilerinin övülmelerinden hoşlanırlar, aşırı tevazulu gözükürler, söyledikleri doğru bir şeyi bir başkası da söylediğinde böbürlenirler.

Onlar, "Enaniyeti terk edin!." diye emr ederler fakat öz benliğinde ise bu hastalıkla hastadırlar.

Kendilerine uyan kimselere ise alçaltıcı bir uslûbla hakaret ederler.. İnsanları hor ve hakir görürler. Şeriat ölçülerine riayet eden insanları şekilcilikle ittiham ederler.

Bu bedbahtlar hakkında **Ebu Süleyman Ed-Dârânî** şöyle buyurmaktadır:

— Bu kimselerin hakikî vuslattan mahrum oluşlarına usul-u dini zayî etmelerindendir.. Yani, vâsıl olmamaları usulsuzluklarındandır.

Gerçekden vasıl olanların alâmeti; onların beşeri ahlâklardan arınıp Hakkın edebiyle edeblenmeleri ve şer-î ölçülere riâyet ederek hayatlarını düzenlemeleridir. Şer-î ölçülere riâyette ancak Allah Rasûlü'ne ittiba etmekle gerçekleşir.

Ey Evlâd!..

Nefsin öldürücü zehirlerinden şifâ bulmak, anca Kur'ân ve Sünnet ilimlerini bilmekle gerçekleşir. Bu iki haslet sende bulunduğu zaman, hakikâtle senin aranda perdeler kalkar ve sen gerçekten kurtuluşuna vesile olacakları Allah'ın izniyle idrâk edersin.

SEKİZ UZVUN MÂNEVİ MERTEBELERİ

Ey Evlâd!..

Şimdi de bu bölüm de açıkladığım sekiz uzvun mânevi mertebelerini ve o uzuvlar hakkında varid olan ölçülere riâyet edenlere armağan edilen ilâhi nimetleri ve kerametleri açıklayacağız.

İlâhi buyruk ve yasaklara riâyet edip Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselamın edebleriyle edebienenlere, ALLAH Subhanehû bir takım hikmetleri lûtfu ilâhi olarak bağışlar. O lûtfa emir ve yasaklara riâyet etmeyenler ulaşamazlar. Zira, Allah'ın adeti bir ni'meti vermeyi bir takım sebeblerin oluşmasına bağlamıştır. Kulun keramet ve hikmetlere nail olmasını da salih amellere riâyet etmesini sebeb kılmıştır. Bu hikmet ve sırra; «gaybin hâlinin şahidleri» ve «melekûti ahlâk ile ahlâklanmanın alâmeti» diye isimlendirilmiştir.

Bu sırr, Allah Rasûlü'ndan **-Aleyhisselâtu Vesselam-** rivayet edilen **Kudsi Hadis'in mânâsıdır.**

«Kulum nafile ibâdetlerle bana yaklaşmaya devam ederse, Ben onu severim. Onu sevdiğim zaman da, onun duyan kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum.» (Buharî)

Allah, adeti üzre hayatını ilâhi buyruk ve yasaklara riayet ederek düzenleyenleri yüce makamlara ulaştırır. Onlara bulundukları makamda sebat etmelerinin tevfîkini verir ve onlara dış âlemde harikulade olan kerametler ihsan eder.

Fakat Sofiler, kerameti bu makam sahibi olmanın zorunlu şartı koşmuyorlar. Kimisi o makama erişmiş olur ancak kendisinde bu tür kerametler gözükmeyebilir. Zira, **keramet Velî olmanın şartı değildir. Belki o şart bildirilen buyruk ve yasakları ihlâs ile uygulamaktır.**

Öyle ise biz bu bölümde şu sekiz uzuvdan her birisinin elde ettiği bereketleri ve ruhanî olan Âlem-i Melekûti de ve beşerî olan Âlem-i Melekût-ı Turabi de ulaştıkları kerametlerden bir nebze açıklayalım..

Bu sırr gizlidir.. İnsan, açıkladığımız amelleri işlemekle ahlâk-ı ilâhi ile ahlâklanırsa zikr edeceğimiz makamlara ulaşır.

Batınî olarak seyr-u sülûkunda mutlu olur. Kudsî esrarların müşâhade etmesinde zahirî sebeblere başvurarak genel adetlere intibak sağlar..

Öyle ise bu uzuvların feleklerini bulundukları düzenle açıklamaya başlayalım..

GÖRME VESİLESİ OLAN GÖZ FELEĞİ

BEYT

Perdelerle örülmüş Feleğin sahibi gözlerini yum..

Ki, bütün varlığın, idrâk etmekle aciz kaldıkları, Zâtın Sıfatlarını kendinde müşâhade ederek kavra!.

Eğer gözlerini âleme abesle iştigal ederek sağa sola salıversen...

Bil, ki bu varlık perdesi altında gizlenir kalırsın.

Ey Evlâd!.

ALLAH Cemâlini dar-ı kudsî de sana temaşa etmeyi nasip etsin. AMİN.

İnsanın kalbe gelen havatırları ve hâlleri tezkiye edilirse, söz ve fiilleri güzelleşirse, bil ki böyle kimse Allah'ın tevfîk verdiği saîdlerdendir. Yalnız bu güzel hâli son nefesine değin devam etmelidir.

Kul, göz hakkında mükellef olduğu buyruk ve yasakların riayetinde tahkik ehli olduğu zaman ve gözün tasarrufu için Hakîm-i Mutlâk'ın tayin ettiği sınırları aşmadığı vakit ve Hak'kın kula mübâh kıldığı nesnelerde kul gözlerini kullandığında -eğer gücü yetiyorsa gözlerini sadece kendisine vacib kılınan ve sünnet olan şeylerden istifade etmek için istimal ettiğinde- işte bu hukuka riayet eden tahkik ehli kul, sofiler katında gerçek göz sahibidir.

Artık kul bu makamı elde ettiğinde ve göz hakkında meşru kılınan hükümlerin sınırlarını aşmazsa, Allah Subhânehû dilerse o kula bulunduğu makamdan ötürü göze has bir takım kerametler ihsanda bulunur ve ihsân-ı ilâhiyeye rnazhör olanlardan başkasının erişemeyeceği menzilleri de bir lütuf olarak bağışlar. Bu lütuf Allah'ın minnetine mazhâr olup, "O"nun lûtfuyla herşeye nazar edenlere mahsusdur.

Ey Evlâd!.

öyle ise **menziller ancak vusul ve inayet ehlileri için peyda olur.** Öyle **inayet ehli** ki, onlar **ilim de her inceliğe vukûfiyeti olan ve ilimleri gereği iyi ameller işleyen kimselerdir.**

Keramet ise, lûtf-u ilâhî olması cihetiyle inayet ehline verilmektedir. Bazen de kâfir ve fasıklarda harikulade yönüyle onu elde edebilirler.

Olağanüstü olaylar Enbiyâdan zuhur ederse mucize denir.

Allah ve Rasûilerine imân edip salîh amel işleyenlerde sudur ederse kerâmet denir.

Kâfir ve Fasıklardan sudur eden olağanüstü olaylara istidrac denmektedir.

Ey Evlâd!..

Sen daima nefsinin ayıplarını tesbit etmekle meşgul ol!.

Öyle ise senden olağanüstü bir olay sudur ederse, bu olay seni nefsinin şeriat ölçülerine karşı olan durumunu tesbit etmekten engelleyen bir perde olmasın. Yani nefsini kontrol ettiğinde kendinde Kitap ve Sünnette ittiba edenlerin niteliklerini bulunduğunu nefsin ile mükellef olduğun ilâhi emirler ve yasaklar arasında tam bir uygunluğu, sülûkun da zahiri ve batini olarak ilâhi buyruklara imtisal ve yasaklardan istinab ettiğini ve ilâhî edeblerle adablandığını bildiğinde senden sudur eden olağanüstü olay keramettir. Artık bu ni'metten ötürü Allah'a şükr edici ol!. Ve, Allah'tan kerametlerini yapmış olduğun iyi amellerden ötürü dünya da hâsıl olacak hazzı olmamasını ve seni keramet için iyi amel işleyenlerden kılmamasını niyaz et!.

Şayet sen kendini kontrol ettiğinde zahiri ve bâtınî olarak Allah'ın emirlerine riayet ederek yaşamadığını görürsen, senden sudur eden olağanüstü olayı, senin için bir keramet olmadığını kabul et..

Eğer sen o olaydan sonra, istikâmet ehlî olursan, o zaman senden açığa çıkan olağanüstü olayı bir ikaz olduğuna inan.. Senden vaki olan o olaydan sonra, istikâmet ehli olmazsan o zaman o olağan üstü olay istidrac'dır. Fir'avun ve Şeytanın hâli gibi.

Allah'tan bulunduğun hâlden seni Sırât-ı Müştekime ulaştırmasını iste!.

Esas keramette kulun Allah'ın lûtfuyla bu açıyı idrâk etmesidir. Zira manevi keramet hakiki keramet olup istikametten ibarettir. Olağanüstü olaylar ise, gelip geçici şeylerdir. Onlara aldanmamak

gerekir. Tabi ki kul acziyetini kabul edip, şeriatın zahir ve bâtını hükümlerine uyarak yaşarsa kendisinde kerametler sudur edebilir. Amma o onları (kerametleri) kendisine nisbet etmemelidir. Belki Hakkın bir lûtfudur demeli, ve kerametlerinden bahs etmemelidir. Zira keramet "hayz-ı ricâl'dir denilmiştir.

Kerametler çeşit çeşit olmaktadır: Bir kimsenin uzak mesafeden gelecek misafiri daha kendisine gelmeden önce görüp haber vermesi ve yoğun perdelerin ardındaki nesneleri görüp müşahede etmesi ve namazda Kabe'yi görmesi gibi..

Turâbi Âlem-i, Melekûti ve Ruhani Âlem-i Melekûti de ki hakikâtleri müşahedesi de kerametlerdendir. **Bu iki âlemi müşahede** etmekte gerçekleşen keramette **kul için asi olan maksat; Allah Subhanehû kulun basiretini açarak varlık alemindeki harika sanatlarını kula göstermek ve kula müşahede vesilesiyle bulunduğu makama karşı rağbetinin artmasıdır.** Zira isrâ Sûresinin birinci âyetinde **Resulü Ekrem Aleyhisselâtu Vesselam** isrâ etmesinin gerekçesini Allah Subhanehû şöyle buyurmaktadır:

«Ona bizim âyetlerimizin bazısını göstermek için gece yolculuğunu ona yaptırdık..» (İsrâ/1)

Öyle ise isrâ'nın ana gayesi Allah'ın Habibine birtakım sırrları göstermesidir.

«Kulunu bir gece Mescid-i Haramdan (alıp) Mescid-i Aksa'ya kadar götüren (Zat-i Ecelle ve âlâ her türlü noksanlardan) münezzehdir. (O Mescid-i Aksa'ki) biz onun etrafına (feyz ve) bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) ona âyetlerimizden bazısını gösterelim diye (yaptırdık)»

(İsrâ Sûresi, Âyet: 1)

Öyle ise ittiba sırrına binaen kula Allah Subhanehû o âlemleri müşahede ettirmesinde ki payede bir takım sırlara onların vakıf olması içindir.

Kulun Allah Rasûlü Aieyhisselâtu Vesselama her yapacağı amelinde güzelce iktidası gerçekleştiğinde Allah Subhanehû, Rasûlüne kemâli edeble uyan kula güzel kerametleri ikramda bulunması uzak bir şey değildir. Bilâkis kulun o kerametlerle şereflenmesi Allah Rasûlü'nün Allah indindeki şerefine intisabının bir göstergesidir. Zira **kerametler her ne kadar o kuldan sudur etsede aslında Allah Rasûlüne aiddir. Sırrı Nübüvvetin Velî kulda açığa çıkması ancak o Velînin Nebiyi Zişân'a kemâli edeble her fiilinde uymasıyla tahakkuk eder.**

Yani **Velî, Velî olması yönüyle o kerametler ondan açığa**

çıkmamıştır. Belki Velînin Nebîye imân etmesi ve Onun sünnetlerini kendi arzu ve isteklerinin üstüne tercih edip hayatını O Nebîye uymakla düzenlemesi itibariyledir.

Ey Evlâd!..

Âlem-i Melekût-ı Ruhanî ve Âlem-i Melekût-ı Turabi Ruhanî'ye gelince...

Âlem-i Melekûti Ruhanide ki varlıklar Meleklerdir. Bazısının görüşüne göre, o âlemdeki varlıklar Melekler ile Ruhani Cinlerdir.

Âlem- i Melekûti Turabideki ruhanî varlıklar da Ebdallardır. Ve onlar, Âlem-i Melekûtide ki Melekleri ve Mele-ı Âlâyı müşahede ederler.

Allah Subhânehû onların mertebesinin üstünlüğünü bize şöyle bildirmektedir:

«Onlar gece gündüz ara vermeyerek (Onu) tebih (ve tenzih) ediyorlar.»

(Enbiyâ Sûresi, Âyet: 20)

«Melekleri, görürsün ki, Rablerine hamd ile teşbih ederek arşın etrafını kuşatmışlardır. Aralarında hak (ve adalet)le hükm olundu ve (ehli cennet tarafından) "Âlemlerin Rabbı olan Allah'a hamd olsun" denildi.»

(Zümer Sûresi, Âyet:75)

Allah Subhânehû, Mele-i Âlânın mertebesinin üstünlüğünü şu âyetle de şöyle bildirmektedir:

«Arşı yüklenen, bir de onun etrafında bulunan (melekler) Rablerini hamd ile (tenzih ve) teşbih ederler. "O'na imân ederler. Müminlerin de yarlığanmasını (şöylece) isterler: "Ey Rabbimiz, Senin Rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe edenleri, Senin yoluna uyup gidenleri yarlığa, onları cehennem azabından koru." (Mü'min Sûresi, Âyet: 7)

Ey Evlâd!.

Gafletten mutevellid her türlü füturlardan ma'sum olan, bu yüce insanlarla arkadaşlık edenlerin durumu hakkında zannın nedir?..

Bunlar, öyle bir topluluk ki daima Hak'kı zikrederler ve kendilerinin işlemiş oldukları güzel amelleri hep kusurlu görürler. Onlar, Celâl makamından kendilerine müşahede etmekle işlemiş oldukları hiçbir ameli Cenab-ı Hakka lâyık görmezler.. Öyle ise bunlara arkadaş olanların hâli de kurtuluştur. Zira **kurtuluşa erenlere dost olanlarda kurtuluşa ermiştir.**

Turâbî ruhanilerden maksadım; ictihad meydanı olan dünyada

daima Hakkın huzurunda olma bilincine erişmekle meleklerin nitelikleriyle vasıflanan ve Hazreti Hızır Aleyhisselâm'a has bulunan kemâlatlarla nitelenen Ebdallardır.

Görmüyor musun, Havvastan Hazreti Hızır Aleyhisselâmla buluşanlar onun görüşmelerini kerâmetdir diyorlar.

Havvasdan biri bir gün Hazreti Hızır Aleyhisselâm'la görüştüğünde Hızır Aleyhisselâm'a şöyle sual etti: **"Seninle görüşmeme hangi amelim vesile oldu?.** Hazreti Hızır; **"Anana olan hürmet ve hizmetin bereketi benimle görüşmene sebeb oldu."** diye cevab verdi.

Öyle ise, Hızır Aleyhisselâm ve Meleklerle görüşmek, lûtfu ilâhi ile gerçekleşen bir keramet olmamış olsaydı havvas, Allah'tan onlarla görüşmeyi dua ederek taleb etmezlerdi.

Ey Evladl..

Bu sâdatı kiram ve nûcaba-i i'zamin sohbetiyle mutlu olmaya gayret etmelisin.. Ve onlarla sohbet etme şerefine kavuşmayı da Allah'ın sevdiği kullarına bir iûtfu olduğundan asla şüphe etme.

Artık bu sadat-ı kiram kendi yaratılışının aslı olan toprak unsurlarından Meleklerin yaratılışında asi olan nûranî madene intikal etmişlerdir. Onlar dolayısıyla beşeri niteliklerden sıyrılıp Melek! vasıflarla vasıflanmışlardır. Onları inayet güneşi lâtif mizaçlı ve bereketli toprakla pişirdi.. Artık inayet güneşi bu işleviyle onları bulundukları merkezden çıkartıp Âlem-i Âlâya ulaştırdı. İhsanlar da cisimlerle yaratıldı. Ve mezmum tabiat gerekçelerinde ezeli kudretin nurlarının kapsamı altına alındılar..

Vakta ki cevher lûtufyab olup hafifleşti ve saflaştı, yüceliği istedi.. Artık kahredici kuvvetin musallat olduğu cismin tesiriyle o cevher kendi cismiyle olan bağlantısıyla gizli gizli seslendi.. Dolayısıyla kahredici kuvvet onu bakanların gözlerinden perdeleyerek o cevheri Âlem-i Âlânın sıfatlarında Meleklere ilhak etti..

Bu sınıfın hâlini şu misâlle izah edebiliriz: Toprak kütlesinin içinde çeşit çeşit madenler vardır. Bu madenler içinde cevheri saf ve lâtifleşerek toprak yüzeyinde berraklıkla parıldayan altundur.. Altunun toprak yüzeyinde berraklıkla bariz olmasına sebeb; hiç şüphesiz güneşin o cevheri mükemmel bir şekilde ısıtmasıyla pişirmesidir... Ancak bu hususiyet altun dışındaki madenlerde gerçekleşmez. Zira altun olmayan madenler toprağın yüzeyinde güneş ısısıyla temasa geçtiği andan itibaren berraklaşmaz bilâkis kararırlar.. Altun madeninin cevheri aslında bulunan saffiyetiyle güneş ışınlarıyla temas ettiği zaman, onun cevherine karışmış olan başka madenlerden arınarak tertemiz olur. işte saf altının oluşumu bu tarz ile gerçekleşerek aslının cevherine karışan başka madenlerden temizlenir..

Kul da, altun gibi kendi toprağından zikr ettiğimiz tarzda çıktığında ve Meleklere iltihak ettiği zaman Meleklerde yaratılışında asi olan nitelikleri onlardan kesb eder.. Kulun bu kesbi görsel olmayanların (gaib) görsellere (şahid) üzerine o niteliklerle tesir etmesidir.. Artık kul Meleklerden kesb ettiği melekût-i lâtif niteliklerle ve bu surette elde ettiği müşahedesinde ona peyda olan ağaçla beşeri âdetlerden sıyrılıp çıkar. Öyle müşahede ki onu görenlerin gürüş alanında gizlenmesine sebebdir. **Gizlenmelerinin sebebi; görüş idrâkıyla kaim bir engeldir.** Öyle gizlenmek ki seni çağırırlar sen onları görmezsin.. Hava ve suda yürüseler de farkına varmazsın.. **Onlar, heyula gibi her şekle ve surete girerler.** Ruhanî âlemdeki varlıklar gibi. Cebrail Aleyhisselam bazen Hazreti Resul-ı Ekrem Aleyhisselâm'a Dihye suretinde gelirdi.. Bazen de yer ve gök arasını kapsamış büyüklükte teelli ederdi.. Bu halde ki tecellisinin görünümünde altı yüz kanatlı olduğu sahih rivayetlerde sabittir.

Ehl-i Sünnet, ruhanîlerin farklı şekillere ve suretlere bürünmesini inkâr etmez. Biz de bu inanç üzereyiz.

Hazreti Hızır Aleyhisselâm'da sevdiği her hangi suret ve şekilde görünmektedir.. **Hızır ve ruhanilerin göründükleri suret ve şekilleri kişmin bulunduğu makamıncadır.**

Meleke; sana verilip sen de somutlaşan fiildir. O fiil kendi yaratılışının sureti üzeredir asla değişimi söz konusu olmaz.

Seyr-u sulukta mubtedi olanlar, bu makamda hatâ ederler. Onların hatâya düşmeleri şundandır: Yaratılan varlıkların bulundukları hakikât ve suretlerine vakıf olmadıklarından o varlıkları değişik suretlerde gördüklerini ifâde ederier.

Ey Oğul!.

Bu makamdan sana gelen herşey ihsandır,. Yalnız o ihsanları idrâk etmeye engeller ise, sende mevcuttur, Bu makamdan gelenlerin senin ve bütün mevcudatın üstünde delilleri vardır. Bunlardan başkasını hiç bir varlık üstünde burhanları yoktur.

Evlad!.

Nefisler yaratılışları yönüyle mahiyetleri birdir. Nefisler değişik mizaçlar üzere yaratılmış cisimlerde bütünleştiği zaman, nefs, mizacın tabiatına komşuluk etme yeteneğine sahib olmaya intikal eder. Dolayısıyla mizaç, nefsle mucahede etme ateşini tutuşturur...

İşke bu durumda mizacın toprağı mutedil ise, nefs derhal kötülüklerden arınarak kendi âlemine ilhak eder...

Artık, nefsin hayatının ibkası için alacağı tedbirleri de onu kendisine özgün âleme ulaşmasına engelleyici perdeler olmaktan çıkar.

Cismin halide nefsin durumu gibidir.. Amma mizacın toprağı mutedil değilse o zaman nefsin kötülüklerden arınma mücahedesinde meşakkat ve yorgunluk artar.. Ve bu zorluklar uzun uzadıya devam eder...

Öyle ise **bu yolda sülük edenler, ya vâsıl veya *mukârib veya mudellis* olmak üzere üç kısma ayrılırlar.**

Vâsıl: her işi yerli yerince işleyerek bütün ibâdetlerinde sadece Allah'ın rızasını gözeten hakikât sahibidir.

Mukarib; ibâdetlerini kusursuzca yapmaya çalışan ve ibâdetlerle iştigal ettiği esnada bazen matlubundan kendisine şimşekler parıldar.. O parıldayan şimşekleri bilen ve onunla kalbi sükûnet bulan kimsedir.

Mudellis: hiç bir makamı olmayan fakat makam iddia edendir.

Kâmil Velîler *-Allah, onlardan razı olsun.-* nefsin yaratılışı gereği oluşacak tenbellik ve gevşekliği kendilerinden arındırmak için tedbir almaya kalkışmamışlar! Öyle tedbir ki nefsi o tembellik ve gevşeklikten çıkartıp nefse özgün âleme ulaştırmaya vesiledir. Yani o Velîler fuzuli riyazatlarla meşgul olmayı terk edip sadece Allah'ın ve Resûlü'nün bildirdikleri şeyleri işlemekle hayatlarını düzenliyorlar..

Sehl et Tüsteri *-Allah ondan razı olsun-* kavmin büyüklerinden ve öncülerindendir. Ona bir mecliste şöyle sual edildi; "Gıda nedir?.." O da "**Zikrullah**" diye cevab verdi. Oradakiler; "Ey Sehl bu verdiğin cevap ruhların gıdasıdır.. Bizse senden cesedin gıdasından sual ettik.." deyince, o zatı muhterem bir önce verdiği cevabı teyid edici olarak şöyie buyurdu; **"Evi ustasına bırakın!. O usta dilerse o evi imar eder ve isterse de o evi bozar.."**

Öyleyse **size düşen; her halükârda Yaratıcının zikriyle meşgul olmanızdır. Dünya hayatıyla alâkalı alacağınız tedbirlerin hiçbir anlamı yoktur. Kendi cevherinin kurtuluşuna tevfik-i verilmeyenler ne mahrum kimselerdirler.**

Biz hayru hasenatlardan mahrum kalmaktan Allah'a sığınırız.

GÖZE HAS OLAN MENZİLLER

Bu bölümde göze has olan menziller açıklanacaktır.

Ey Evlâd!..

Sen bil ki!. **İnsan, kendisine özgün olan Âlem-i Melekûtunin ru'yetine (görüntüsüne) geçiş yapar.**

Kendisine özgün Âlem-i Melekûti öyle bir âlemdir ki kulun ya bâtını veya kuldan gayib olanların kulun müşahede etmesinden ibarettir. Yani

kul kendi iç dünyasında kendisinden gizli olan sırr ve hikmetlere vakıf olur. Zira müşahede iki türlü ya Afaki veya Enfüsi Âlemi müşahede etmektir.

Öyle ise **kul, Afaki Âlem-i Melekûti müşahede etmekten Enfusî Âlem-i Melekûti müşahedesine geçiş sağlar.. Bu ru'yet (görmek); kulun basiret gözünün açılmasından ibarettir. Öyle açılma ki kul onun vasıtasıyla Allah'ın kulda sabit kıldığı sırrları, düzenlediği hikmetleri ve yerleştirdiği faideieri müşahede eder.**

Bu hazreti ilâhiyeyi görmeye engelleyen kilit vurulmuş kapılar vardır.. O hazrette bulunan her bir sırrı, gizleyerek örten sakinleri mevcuttur. O hazrette gözleri açılan kimseler hakkında basiret gözünü örtecek perdeler mevcuttur,

Ve aynanın kendisine açılımı olanlar hakkında da paslar vardır.. Bu örtü ve pas da izah edeceğimiz tarz üzere olur: **Basiret gözünün üstündeki perdeler kalktığında, aynadaki paslar temizlendiğinde, kapıya vurulan kilit açıldığında, içinde kapalı kaldığı odacıklar yok olmasıyla gölgelerin kayıb olduğunda ve bulunduğu mertebelerin üstüne tafsilatlı olarak hakikât güneşi doğduğunda o güneşin nuru ile basiret gözünün nuru birleşir veya o güneşin nuru ile aynanın cilâsı birleşir., ikisinin nurunun birleşmesiyle ru'yet, idrâk ve mühür neticede hasıl olur.**

Kula inayet ilmi geldiğinde hazret-i ilâhînin kapısına vurulan kilidi açılır. Hikmet ehlî de o kapıdan içeriye girer..

O hazrete girdiğinde örgülerinden çıkmış ilâhi sır ve nurlar hikmet ehlini o hazrette gelişini sevinçle karşılarlar. Hikmet ehli de o hazrette keşfi nisbetince ilâhi nûr ve sırrlar ile devamlı lezzet alır.

Bu bakış kul için ancak, gözünü Allah'ın haram kıldığı nesnelerden koruduğu, -Allah'ın kovduğu kanunların sınırını aşmadığı ve kulun idrâki batınesi kuva-ı müfekkiresinin peyda ettiği gerçek hayâller hazinesine açılım yaptığı zaman gerçekleşir.

Artık kulun hayâl hazinesinin aynası berraklaştığında ve basiret gözüne ilâhi nûr ile sürme çekildiğinde de güzel örgülerle perdelenmiş kalb de kök salan sırrlarının hazinesine ulaştırıcı güçler kula bahş edilir.

Böylece hazinelerin açılmasından ibaret bulunan kalbî örten perdeler kaldırılır ve hayâl aynasına tecelli edecek ilâhi sırlar ve mânâlar görünür.. O sırr ve mânâları kul basiret gözüyle görür veya gözün idraki batmesiyle görür.

İşte bu vesile ile bulunduğu makamda; varlığın hakikâtlerini örten karanlıkları keşf etme yeteneği, kula ilâhi bir lütuf olarak verilir. Öyle ise, bu

makamla belirginlik elde edenler, kalbe gelen hatıratlar ile nitelik bakımından ferasetle konuşurlar. Yani onların kalbine zahir olan ilhâmlarıyla kendilerinin söyleşi yapmasıdır.

Bu makam sahibi ehli hikmetin kalbine başkalarının kalblerinde hasıl olan hatıratlarının keyfiyetinin husulüne gelince şöyle gerçekleşmektedir: **Kalb gözü, kendisini örten perdelerden arındığı zaman kalbe mukabil olacak her kalbin durumunu hissiyatı kalbiye ile idrâk eder.**

Sen bil kil. Her kalb mazhâr olduğu ilhamlardan ve ilimlerden yazılmış birer kitabdır. Her kalbin, mushafının yaprakları gibi tabakaları mevcuttur. Her kalb sahibi mushafını bir an okumaktan beri olamaz.. Ya okuduğu şeyi okuyup geçer veya onu defalarca tekrar ederek okur.. Veyahut birçok meseleler kalbine tulu' eder.

Artık keşif sahibi hikmet ehli dahili kitab ve mushafın varlığından haberdar olur. Kendisinin o kitabın hangi sahifesinde ve o sahifenin hangi âyetinde de olduğuna nazar eder. Kitabının varlığından haberdar olduğu vakit de kitabın içinde yazılanların hayır mı şer mi olduğunu bilmediği halde bütün bunlar gerçekleşir.

Hikmet ehli kalbinde yazılmış kitabları okuyup nefsinde varlığı mevcud olanları tahsil ettikten sonra, vaktin, maslat ve faidenin icabında dilerse onları başkalarına bildirir ve dilerse onları gizler. Burada keşifle alâkalı anlattıklarımız, bazı Ariflerin keşif için yapmış oldukları tanıma binaendir.

BİR BAŞKA KEYFİYET

Başkalarının kalbindeki duyguların hikmet ehlinin gönlüne yansımasının bir başka keyfiyeti de şöyledir; Hikmet ehlinden kimi gönül paklığından ötürü, kendi kalblerine başkaların kalbinden geçen duyguları mukâbele tarzı üzere nakş edilir. Bu hâl ancak hikmet ehli gönüllerini arızı duygulardan arındırdıklarından ve her makama has olan varidatları bildiklerinde ve kendilerinin bulundukları makama özgün hatıratları tahkik ettiklerinde gerçekleşir.

Anlatılan niteliklere sahib olan biri bulunduğu makamın gerektirmediği bir duygu kalbine geldiğini hissettiğinde kesinlikle bilsin ki, o duygu ona ait olmayan fakat orada hazır bulunanlardan birisinin duygusudur. Onun kalbine mukabele tariz üzere yansımıştır..

Hikmet ehli, ne zaman makamların arasındaki farkları temyiz ederse, kalbe gelen duyguların hangi makama ait olduğunu bilir. Fakat onun gönül aynasına yansıyan duygunun kime ait olduğunu bilemez. Artık o kalbine gelen duyguları açıklar, ki o duyguya sahib olan işitip hem hâlini öğrenir hem de makamını ve o makamda tasallut edecek vehim ve vesveselerden şifâ bulur.

Hikmet ehlinden öyle kimseler vardır ki, onlar gönüllerine yansıyan duyguların sahiblerini bilirler ve o duyguyu sadece sahibine anlatırlar.

Kalbe gelen duyguların bilinmesinin asıl sebebi; kalbler yaratılış itibariyle asılların bir oluşundan dolayı aralarında şiddetli bir münasebetin var oluşudur. Bu münasebetin var oluşu, bütün kalbleri birbirine karşı duyguları yansıtmaya sevk eder.

Mürşide muhatap olan şahsın veya mürid olan kimsenin kalbine bir duygu geldiği zaman; eğer o duygu kötü ise o duygu kalbden çıkar ve mürşidin gönlüne bulut gibi gelir.. Mürşid o şahsa kalben yöneldiğinde o bulut gitgide yoğunlaşır.. Mürşid o şahsa yönelmeyi kalben bıraktığında artık o bulut darmadağın olup onun üstünden geçip gider.. Hâli kendisine yansıyan şahsı Mürşid de tanır. Şayet

Mürşidin huzurundaki adamın kalbine gelen duygu güzel ise, yoğunlaşan bulut yerine lâtif ve güzel kokulu bir buhar hâlinde Mürşidin gönlüne zahir olur. Öyle güzel kokulu olacak ki onun kokusunu burnunla hissedecektir.. Bu hâl bir öncekinin hâli gibidir. Yani Mürşid ona muvacehe ettiğinde nasıl ki yoğun bulutlar darmadağın olup giderdi bu seferde lâtif ve güzel kokulu buharda dağılıp gidecektir.

Bu anlattıklarımız şayet muhatab şahıs huzurunda ise geçerlidir. Şayet varidatların kalbine geldiği şahıs huzurda değilse onun kalbine gelen duyguların yansıması huzurda olanların duygularının yansımasından farklıdır. Meselâ mescidde ibâdetler için inzivaya giren abidin ev halkından birisinin gönlüne et yeme iştiyakı oluştuğunda, abid onun gönlüne gelen et yeme duygusunu kalbinde his eder. Yalnız abid kendisini böyle bir şehvetten beri olduğunun bilincindedir. Böylece abid gönlüne yansıyan bu duygunun kendisine ait olmadığını ve onun aile efradından birisine geldiğini fark eder.

Şayet meçhul bir şahıs Arif hakkında böyle bir temenni de bulunsa o şahıs o şehvetleri satın aldığından ötürü Allah Subhânehû onun vasıtasıyla bu temenni ettiği şeyi vücûda gelmesini irâde eder.

Her ne zaman iki şey bir birine denk geldiğinde onlardan birisi için bir benzer hasıl olur ve kendisine benzerliğin belirttiği şahıs onu tanımayı arzular. Veyahut onlardan birisi için menzili bilinen birisi örnek verilir.. Velevki bu şahıs anlattığımız bu sınıftan olmasa da. Zira o belirli bir gidişatı kast etmeksizin Allah'ın yönlendirdiği yöne döner. Ve onun kalbine gelen duygular devamlı tahrik edici olur. Bu şahıs gönlüne yansıyan duygunun sahibi veya ev halkıyla karşılaştığında o duyguyu onlardan giderip ve oradan çekip gider.

KEŞFİN BİR KEYFİYETİ

Keşf'in lâtifelirnden burada antacağımızlarla iktifa et!.

Bazen kalbine bir duygu gelir sen de onu uygulamayı niyet edersin... Sen bu durumda iken karşına keşif ehlinden biri çıkar ve o duygunu giydiğin elbiselere nakş edildiğini görür... Sana uygulamasını niyet ettiğin o duyguyu ya "Terk et" veya "Uygula!" diye haber verir...

Bu hâli izah etmek için Şeyh **Ebu Medyen *-Allah ondan razı olsun-*** bir gün gönlüne hanımını boşamak geldi.. Ve o da o işi uygulamayı niyet etmişken **Ebul Abbas *-Kuddise sırruhu-*** ile karşılaşıyor.

Ebul Abbas, onun elbisesine o duygunun nakş edildiğini görünce Ebul Medyen'e "Hanımını boşama!.." dedi. O da o büyük ustanın sözünü dinledi. Zira o hâlini kimseye arz etmemişti. Ve böylece keşif ehlinin hâline itminan oldu, ve hanımını boşamaktan vaz geçti.

"**İlkaî**" adlı kitabımı yazdığım sırada gönlüme "Bu bölümün vasıf edilmesi zor ve keşf edilmesi engellenir.." diye yazmamı emr eden bir ilham doğdu. Ben de aynen gelen ilhamı yazdım.. Daha sonra, ne yazacağımı unuttum ve bir türlü hiçbir şeyi bilmeyen bir kişi oluverdim.. Bunun üzerine gönlüme gelecek ilhamları beklemeye koyuluverdim. Artık nerdeyse mizacım bozulacak ve hemen hemen helak olacak bir duruma giriftar oldum.. Hâl böyle iken ansızın önümde nurdan bir levha peyda oluverdi.. O levhanın içinde yeşil nurdan şu metin yazılıydı: **"Bu bölümün vasf edilmesi zor ve keşf edilmesi engellenir."** İşte "**İlkaî**" adlı Kitabın bu bölümünü sonuna kadar o levhadan istifâde ederek yazdım ve ondan sonra o nurdan levha kayıb oluverdi. Keşfin latifelerinden burada anlatacağımızlarla iktifa et!.

Bu mevzûyla yani "Keşfin keyfiyeti" ile alâkalı daha geniş malumatı erbabından istifâde etmek gerekir.

FİİLİ KEYFİYET

Hırsızlık yapan veya zina eden veya herhangi bir haram fiili irtikab eden bir şahıs, keşf ehli olan birisinin yanına gittiğinde keşif ehli o şahsın hangi uzvuyla haram fil işlemişse o uzvunun üstünde siyah hatlardan başka bir şey görmez.

Ebu Yâri *-Allah ondan razı olsun-* hâli ekseriyetle bu minval üzere idi. **Yalnız bu keşf, ver'a makamında tahkike ermiş vasiline aittir. Ver'a ve takvadan noksanlık edenlerde böyle bir hâlin suduru mümkün değildir.**

Ferasetin ve havatırın marifeti için bu makamdan başka bir makam daha vardır ki o makamın keşfinin husulü herkes için gerçekleşmez. Bu makam, inayet ehli olan Ricâl-i Kâmiline ait yüce

bir makamdır. O makamın keşfini tadan onunla surur bulur. Kâmil insandan maksadım, Nebîler veya Sıddıkların bir kısmıdır. Bu yüce makama ait keşfe; Keşf-i Melekî denmektedir.

Keşf-i Vahyî Keşf-i Melekîden lâtiftir.

Keşf-i Kalemî Keşf-i Vahyîden lâtiftir.

Keşf-i Nûnî Keşf-i Kalemî'den lâtiftir.

Keşf-i Hakîkî Keşf-i Nûrî'den lâtiftir.

Keşf-i İradi Keşf-i Hakikîden lâtiftir.

Keşf-i İlmî Keşf-i İradîden lâtiftir.

Keşf-i Zâti Keşf-i İradîden lâtiftir.

İnsan-ı Kâmile hâs bulunan bu keşifler asaleten Nebî ve Resullere bahş edilmiştir. Niyabeten onlara ittiba eden Sıddıklara verilmektedir.

HAREKET ve DURGUNLUK MENZİLLERİ

Feraset: reisiye (üstün) ve **deniye** (düşük) **olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.**

Feraseti deniye de iki kısma taksim edilmektedir. Ferasat-ı deniye ekseriyetle insan mizacı ve o mizaçların neticelerinden bahseden felsefecilerin ilmi sahasına dahildir.

Biz bu kitapta ferasetin bu bölümünü açıklamaya ihtiyaç duymuyoruz.

Feraset-i reisiyenin hükmü ise, diğer ferasetin hükmünden tamamen apayrıdır. Şöyle ki: insanın son hâli çoğumuzun meçhulüdür. Fakat **feraset-i reisiye ile vasıflananlar, akibeti meçhulümüz olanların ne hâle giriftar olacaklarını önceden kesinlikle bilirler. Varlıkların hakikâtinin idrâkına ulaşan hikmet ehlinden başkasının, anlattığımız mertebeye vâsıl olması mümkün değildir. Yani bu mertebeye ulaşmak iki şartı yerine getirmeye bağlıdır. İki şarttan biri; mevcudatın hakikâtinin ne olduğunu idrâk etmektir, ikincisi; mevcudatın tamamında ardı ardı dizilmiş ilâhî hikmetlerde kendi nefsinin menzil ve kemâlatı üzere seyr-u sülûk'a ayak basarak yürümesidir. Tâkî nefsle alâkalı olan bütün menzîl ve hâlleri kavrayabilsin.**

Seyr-u sulukta hem kendi nefsinin hem de başkalarının hâllerine muttali olması bu iki şartı hakkıyla yerine getirmesi lâzımdır.

Diğer bir deyimle hem seyr-ı afaki hem de seyr-ı enfûsiyi bütün mertebe ve menzillerini geçmesiyle ancak ferâset-i reisi'yeye ulaşılabilir.

Seyr-u sulukta ki yürüyüşün gerçekleşmesi ancak kişinin bütün menzil ve hâlleri bitmesiyle oluşur. Kişi, o menzil ve hâlleri bildikten

sonra yürüyüşünü selâmetle yapar. Seyr-u sülûku tamamladıktan sonra yolcu kendi nefsini tekrar tekrar gözetir ve öğrendiği menzTI ve halleri gerçekte onda ya hareketli olma bakımında veya durgun olma bakımında tesir ettiklerini müşâhade eder.

Bu menziller muhteliftir. Her bir menzil de kendisine özgün değişik perdelerle son bulmaktadır. Artık seyru sulukta kişi tahkîk ehlî olduğu zaman izah ettiğimiz o rütbelerle ahlâklanır. O kişi her bir menzîl ve hâlin kendilerine özgün tesirlerini bildiğinde de mükemmel riyaset onun için gerçekleşir.

Bu makama erişmiş bir kâmil insan varlık âleminde bir şahsı gördüğü zaman -gördüğü şahsın hareketli veya durgun olması kaçınılmaz bir gerçektir. Hareketlen veya durgunluğu ister lisanıyla, eliyle veya herhangi bir başka uzvuyla olsun- **hareket veya durgunluklarla gördüğü şahsın menzilini ve o menzillerin doğuracağı sonucu da bilir. Artık o menzillerin vardıracakları sonuçlarla gördüğü şahıs hakkında hükmünü açıklar. Artık o şahısda aynen o insanı kâmilin bildirdiği gibi olur.**

Şeyh Ebu Medyen *-Allah ondan razı olsun-* bir gün meclisinde hazır olanların içinde sohbet esnasında hareket eden birini görünce oradakilere "bu adamı derhâl meclisimizden çıkarın.." diye emretti. O adam meclisten çıkarıldıktan sonra orada hazır bulunanlara "birkaç yıl sonra bu adamın ne hâle gireceğini göreceksiniz" buyurdu. Orada hazır bulunanlardan bir kısmı yıllar sonra meclisten çıkarılan şahsın ne durumda olduğunu araştırmaya başladılar.. Bir de ne görsünler, adam, kendisinin insanları hidâyete erdirdiğini iddia etmektedir. O araştırmayı yapanlar, hep birden "Evet, Şeyh Ebû Medyen'in söylediği hakikât tam yirmi yıl sonra bu adamda zahir oldu", işte görüldüğü gibi **seyr-u sulukta mükemmel riyasete sâhib olan İnsan-ı Kâmil kat ettikleri ve hâllerin nefsle alâkalı bütün mertebelere hâiz oldukları için insanın hâl ve hareketlerinde nefsin bulunduğu makam ve menzillerini tesbît ederler. Ve o menzillerin doğuracağı sonuçları önceden kesinlikle bilip haber verirler. İşte bu ilim Ayn-el Yakîn ve Hakkâl Yakîyn derecelerinden peyda olan ilimdir. Ve bu ilme; İlhâmatı ilâhî ve Zâti de denmektedir. Bu ilmin daha çoğalması ise, ilâhi lutûflarm açılımının miktarmcadır. Kul, o lutûflara mazhar oldukça ilminde de artışı olur.**

Yüce menziller arasında olan Furkân Mertebeside açıkladığımız ilmi matlarındandir.

Daha sonra kul, seyr-u sulukta nefsin hâl ve menzillerden terakki eder. Bu terakkî (yükseliş) kulu her varlıkta kemâl sıfatlarıyal tecelli eden Hakk Teâlâ'nın sıfatlarının kemâlatını müşahede etmeye ulaştırır. Halbuki bu müşahededen önce olan müşahede Hakk Teâlâ'nın ef'al mertebesindedir. Yani Hakkın sıfatlarını sebeblerin

ardında görmektir- Böylece kul devamlı infiali devrelerin sfatlarımn müşahedesinden Basâit'in kemâlatını müşahede etmeye terâkki eder.

Diğer bir deyimle şöyle izah edebiliriz: Kul, önce varlık alemindeki kesretin her bir ferdin kendisine özgün vahdetini görür ve bu müşahedesini öyle bir hâle getirir ki bu sefer âlemin bütünündeki kesretin tamamında vahdeti görür.

İnfiali devrelerin sıfatlarının müşahedesi; âlemdeki her bir varlığın kendisine özgün durumlarıdır.

Basaitin sıfatının kemâlatı ise, bölünmez hakikâtlere işarettir.

Dolayısıyla Hakk Teâlâ'nın sıfatlarına işarettir. Zira âlemin tamamı; Allah'ın sıfatlarının gölgesidir. Daha sonra kul, Celâl ve Azamet müşahedesine yükselir. Öyle Celâl ve Azamet ki sebepleri kendisine aklın nazarında perdeler kılmıştır. Bu müşahede Zatîdir.

Allah Rasûlü Aieyhisselâtu Vesselam Efendimizden rivayet edilen şu Hadis işte bu müşahedeyi ifâde etmektedir:

«Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve insanın aklına hayâline gelmeyecek ni'metler vardır.»

Bizim bu dünyadaki Cennetimiz ise, âhırette Cennete girmeye vesile kılınan imân ve sâlih amellerimizdir.

Ey Evlâd!. Sen bil ki!..

Allah Teâlâ'nın Zâtıyla alâkalı bilgiyi edinenler, o bilgiyi, sadece nefî cihetinden edinmişler. İsbât cihetiyle o bilgiyi edinmek mümkün değildir.

Nefî cihetiyle bilgi edinme usûlü de şu âyetlerde ifâde edilmiştir:

"Onun benzeri yoktur."

(Şuara Sûresi, âyet; 11)

Yani, **"Allah'ın zâtıyla ilgili bizim bilgi edinmemiz mümkün değildir. Zira O'nun Zâtı akla, hayâle ve vehme gelen her şeyden münezzehtir" dememiz ve itikâd etmemiz lâzımdır.**

Öyle ise **nefî'den; Allah'ın bütün noksan sıfatlardan berî olduğunu ve Zâtının da akla ve hayâle gelen hiçbir şeye benzemediği kast edilmektedir.**

İsbât ise, hâşâ Allah'ın Zâtını herhangi bir varlığa benzetmek yoluyla Zâtını idrâk etmeye kalkışmaktır. Bu çok tehlikelidir ve inşânı imânsızlaştırır. Allah, cümlemizi böyle yanlış düşünce ve hareketlerden korusun.

Hz. Sıddıkı Ekber - Allah ondan razı olsun- bu hakikâte işaret etmek

için şöyie buyurdu:

— Seni idrâkten aciz olmaktır seni idrâk etmek.

Resulü Ekrem Aleyhisselâtu Vesselam da:

«Ben, Seni Senin kendini övdüğün gibi övemedim.» buyurmasıda yine o hakikâte işaret etmek İçindir.

Allah Teâla cümlemizi istikâmet üzere olanlardan etsin, Zira istikâmet; kerametlerin en büyüğüdür.

İŞİTME VESİLESİ OLAN KULAK FELEĞİ

BEYT:

Ey kulak sahibi!..

Kulaklar sana nida ediyor...

Rahmanın sana münâcatı zamanında hitabını yükselt.

Eğer sana gelen hikmetleri dinleyip darıcağında toplarsan, bütün surlar senin için birer felek olur.

Yok o gelen hikmetlerden sağırlar gibi davranıp hiçbir şey elde etmezsen, o vakit bütün varlıklar ortağın olur.

Ey Evlâd!. Allah seni muvaffak kılsın.

İşitmek güdüsü ancak huzûr-u kalb ile dinlerse, hikmetleri işitir.

Söylenecek sözler veya gelecek sırları kavramak için kalbinde gaflette olmaması şarttır, işitme güdüsünün huzûr-u kalb ile işitmesinin delili yazacağımız âyettir.

«Şüphe yok ki, bunda elbette bir öğüt vardır, kendisi için bir kalb olan veya kendisi şâhid olarak kulak veren kimse için.»

(Kaf Sûresi, Âyet:37)

Öyle ise **işitmenin hakikâti; Allah'ın, insan üzerinde okudularından anlamaktır.**

Ey Evlâd!.

Hakk'ın senin ve ebna-ı cinsinin üzerine olan okumasını sadece Kurana has olduğunu zan etme!.

Zaten Hakkın okumasını böyle zannetmekte sofilerin meşrebî değildir. Bilâkis bütün kâinat kitabının sahifelerini, satırların ve kelimelerini akıl edesin diye okumaktır. Zira Allah Subhânehû şöyle buyurmaktadır:

«Ve şu misâlleri ki, onları insanlar için irâd ediyoruz. Maamafih onlara bilginlerden başkası akıl erdiremez.»

(Ankebût Sûresi, Âyet:43)

Senden ibaret olan küçük kitaptan hiçbir şeyin mülâhazası seni o yazılmış büyük kitabı okumaktan engellemesin. Zira Hak Teâlâ kitab-ı kebîr olan şu kâinatı sana tilâvet eder. Bazen de seni sana tilâvette bulunur. Öyle ise sen hangi makamda bulunursan bulun, Rabbinin sana olan hitabına kulak ver ve hep Onun hitabına karşı hazırlıklı ol. Kendini ağır işitmek ve sağır olmak illetlerinden koru!.

Sağır olmak illeti, Kur'ân diye tâbir edilen Kitab-ı Kebîrden Hakkın sana tilâvet ettiklerini idrâk etmene manîdir.

Ağır işitmek illeti, Hakkın seni sana olan tilâvetini idrâk etmene engeldir. Senden ibaret olan kitabın bu kısmına "Furkan" diye tâbir edilmektedir. Zira insan, kâinatta ayrı ayrı dağılmış bütün unsurların birleştiği yerdir.

Tilâvet mânâsını inşallah bu bölümden sonraki kısımda açıklayacağım..

FASIL

İşitme duygusunda tahkîk sahibi gerçek bir dinleyicinin alâmeti:

Dinlemek ile alâkalı varid olan ilâhi buyruk ve yasaklara kulak verip ve o buyruk ve yasaklara riâyet etmektir. İlim, zikir, güzel vaiz, güzel söz ve Allah'a yapılan güzel övgüleri dinlemek gibi..

Gerçek bir dinleyici, saydığımız bu hususlarla alâkalı buyruk ve yasakları dinlemesi gereği, o güzel şeyleri can kulağıyla dinler. Ve onların birer emrî ilâhi olmasından ötürü derhâl uygular.

Yazacağımız hususlara riâyet etmekte gerçek bir dinleyicinin alâmetidir:

Boş söz, gıybet, iftira, bühtan, cidal ve Allah ve Rasûlü'nün dinlenmesini yasakladığı şeyleri dinlemeyi terk etmek.

Allah Celle ve A'lâ, yüce kitabında bu sıfatlarla vasıfladığı kimseleri övmüştür. Tâki başkalarıda onlara uysunlar.

Biz de o niteliklerle vasıflananların yoluna girdiğimizde, Allah'ın yüce kitabında onlara olan övgülerinde bizlerinde payı olduğunu bilelim.

Allah Subhânehû onları şöyle vasıflamaktadır:

«Bunlar yaramaz lâkırdı(lar) işittikleri zaman ondan yüzçevirdiler ve "Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size aiddir. Size selâm (olsun). Biz cahilleri aramayız." dediler.»

(Kasas Sûresi, Âyet: 55)

Bunlar, cahillerin irşadından ne zaman ümidsizleştiler işi Allah'a havale ettiler. Ve kendileri her şeyden yüz çevirdiler. Yalnız Allah'a yakîn olmaya vesile olacak amellerle iştigal ettiler. Böylece şer'an cahillerden yüz çevirdiler ve hakikaten de selâmeti buldular.

Yine Allah Azze ve Celle gerçek dinleyicileri yüce kitabında şöyle yad etmektedir.

«Rasûie indirilen (Kur'ân-ı Kerîm)i dinledikleri vakit de Hakkı tanıdıklarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taşıdığını görürsün onların, (şöyle) derler. "Ey Rabbimiz, imân ettik. Artık bizi (Hakka) şâhid olanlarla beraber yaz.»

(Mâide Sûresi, Âyet:83)

«"Zaten biz, Rabbimizin bizi de salihler katarına katıp koymasını umutup dururken, ne diye Allah'a ve bize gelen hakikâte imân etmeyelim?"»

(Maide Sûresi, Âyet:84)

«İşte Allah'ın onların (bu) söylediklerinden dolayı, altından ırmaklar akan cennetleri -kendileri için ebedî kalıcı olmak üzere- onlara mükâfat olarak ihsan etdi. Bu, iyi hareket edenlerin mükâfatıdır.» (Maide Sûresi, Âyet: 85)

Allah Azze ve Cellenin yüce Kitabında gerçek dinleyicilere nasıl mertebeler verdiğine bir bak ve ibret al.

Onlar, öyle kimseler ki işittikleri hususları tanıdıklarından ötürü gözleri yaşlarla dolup taşar, imân onların makamı ve muhsinler ile onların varacakları yer Cennet'tir. Öyle ise **Hak'tan gelen herşeyi can kulağıyla dinlemek çok önemli bir vasıftır.**

Allah Subhânehû gerçek dinleyiciyi yine şöyle tanımlamaktadır.

«Ancak seni (can kulağı ile) dinleyenlerdir ki (davetine) icabet eder.»

(En'am Sûresi, Âyet: 36)

Allah Subhânehû, görüldüğü gibi bu âyette **Allah'ın da'vetçilerine icabet edenleri övmektedir.**

Bir sonra yazacağımız âyette ise, da'vetçilerin da'vetine icabet etmenin ilâhi bir emir olduğunu göreceğiz.

«Ey kavmimiz, Allah'ın da'vetçisine icabet edin. Ona imân edin ki (Allah) sizin günâhlarınızdan bir kısmını yarlığasın ve sizi çok elem verici bir azâbdan kurtarsın.»

(Ahkâf Sûresi, Âyet:31)

Hikmetin iki şey arasındaki münasebette bağlantısı olduğundan dolayı Allah Subhânehû, da'vetçilerin da'vetine icabet edenlerin davetine bizzat kendisi icabet etmektedir. Öyle ise icabet edenlere, icabet edilir.

Allah Subhânehû'nun bu hakikâti nasıl beyân ettiğini görmüyor musun?..

«Kullarım (Habibim) sana beni sorunca (haber ver ki) işte ben muhakkak yakınımdır. Bana duâ edince Ben o duâ edenin da'vetine icabet ederim. O halde onlar da Benim davetime (itaatle) icabet ve Bana imân(da devam) etsinler. Tâki (o sayede) doğru yola ulaşmış olurlar.» (Bakara Sûresi, Âyet: 186)

Allah Subhânehû'nun da'vetine onların icabeti gerçekleştiğinde Allah'ın onların da'vetine icabeti gerçekleşir. **İşte bu gerçek dinleyicinin can kulağıyla dinlenmesinin hakikatidir. Allah, yüce faziletlerin ve nimetlerin sahibidir.**

Allah Subhânehû bir başka âyette şöyle buyurmaktadır:

«O, size kitapta "Allah'ın âyetlerine küfredildiğini ve onlarla eğlenildiğini işittiğiniz zaman onlar bundan başka bir söze dalıncaya kadar, yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de şüphesiz ki onlar gibi (olursunuz)" diye (bir âyet) indirmiştir.»

(Nisa Sûresi, Âyet: 140)

Âyette geçen "işittiğiniz zaman" bölümde tefekkür et. Her kim ki konuşması esnasında konuşulan mevzûyu can kulağıyla dinlemiyorsa, o kimsenin konuştuklarıyla inkâr vadisine düşüp düşmediğini bilemez ve dava ettiği şeylerde tasdik olunamaz. Yani, **sadece kulakların işitmesi hiçbir fâide vermez.** Zira Allah Subhânehû şöyle bildirmektedir:

«Ve kendileri dinlemedikleri halde "dinledik" diyenler gibi olmayın.»

(Enfâl Sûresi, Âyet: 21)

Bir başka âyette dinlemeyenler şöyle vasıflanmaktadır:

«Eğer onlara duâ ederseniz duanızı işitmezler, (bîlfarz) işitseler bile size cevâp vermezler.»

(Fatır Sûresi, Âyet: 14)

bir başka âyette de şöyle nitelendiriliyorlar:

«(onlar bir sürü) sağırdırlar, dilsizler ve körlerdir. Onun için düşünemezler.»

(Bakara Sûresi, Âyet: 171)

«Âyetlerimiz hakkında (münasebetsizliğe) dalanları gördüğün zaman -onlar Kuranda başka bir sözle meşgul oluncaya kadar- kendilerinden yüz çevir.»

(En'âm Sûresi, Âyet: 68)

Allah Subhânehû Kur'ân âyetleri hakkında münasebetsizce dalanları dinleyenlerin o münasebetsizliği işleyenlerle aynı makamda olduklarını bildirmektedir. O münasebetsizlerle, onları dinleyenlerin cezalarında bir olduğunu, bu âyet ve başka âyetlerde anlaşılmaktadır. Niçin bunlar o münasebetsizlerle aynı makamda olacaklar ve onların cezâlarıda bir olacak? Zira **Kur'ân âyetleri, hakkında münasebetsizce dalmakta münafıklardan başkası hoşlanmaz. Kur'ân hakkında ileri geri konuşanları, kafirler ve onları gizlice sevdiklerinden ötürü münafıklar dinler. Zira inkâr ehlinin İslâm ve Kur'ân ehline saldırmalarına ancak münafıklar razı olur.** işte bu hakikâtlere binaen **Allah azze ve celle**, Nisa Sûresinde şöyle buyurmaktadır:

«O, size kitapta Allah'ın âyetlerine küfr edildiğini ve onlarla eğlenildiğini işittiğiniz zaman onlar bundan başka bir söze dalıncaya kadar, yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de şüphesiz ki onlar gibi (olursunuz)" diye (bir âyet) indirmiştir. Allah, muhakkak ki münafıkları da, kafirleri de Cehennemde toptan bir araya getirecek olandır.» (Nisa Sûresi, Âyet: 140)

Sıddık ve Ariflerle arkadaşlık eden ve onların güzel sohbetlerinde bulunan ve meclislerinde bulunmayı arzulayanlar da, Sıddık ve Ariflere verilecek bütün hayır ve sevaplarda ortak olurlar.

ÜÇÜNCÜ MERTEBE - 203

«Onlar, öyle bir topluluktur ki onlarla arkadaşlık edenler şaki olmazlar.»

öyle ise, kişi, arkadaşlık ettiği kimsenin ahlâkı üzere olur. Zira arkadaşına olan muhabbeti, onu dinlemeyi ve onunla beraber bulunacağı mecliste olmayı doğurmaktadır.

Allah Rasûlü bu hakikâte şöyle işaret etmektedir: **"Kişi sevdiği kimse iledir."**

Arkadaşlık yapmanın hikmetide işte budur. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam hem dünyada hem de âhıretteki birlikteliği kasd etmektedir.

Kişinin dünyada sevdiği kimse ile olacak birlikteliği taat ve şer'i adablara riâyet etmekle gerçekleşir. Âhıretteki birlikteliği ise, inayeti

ilâhiyeye mazhar olmak ve kurb-ı şuhûdiye nail olmakla oluşur.

Duyduğu ilâhi emir ve yasakları hayatına geçiremiyen kimse, akıllı olduğunu iddia etse onun bu iddiası yalandan başka bir şey değildir. Bu mübarek işitmeye özgün keramet ve menziller vardır.

Biz daha önce bu konuyu işlemiştik. Hasan-ı Basri'nin bu türden nail olduğu kerameti yazmıştık.

İŞİTMEYE AİT KERAMETLER

Gerçek dinleyiciye hâs kerametlerden biri: O kimsenin hidâyet ve marifet ehli olduğunun müjdesinin kendisine ilâhi bir lûtufla apaçık olarak beyân olmasıdır, işte büyük keramette budur. Zira o kimse hidâyete erenlerden olduğunun müjdesini, Cenâb-ı Hak'kın kabul ettiğini işittiğinden ötürü Allah'ın hidâyet ehlini hangi sıfatlarla vasıflamışsa o onları can kulağıyla dinliyor ve o vasıfları taat ve imânda sebat etmek suretiyle icabet ediyor... Ve Cenâb-ı Hak'kın buyruk ve yasaklarına icabet edenleri neyle müjdeliyorsa, o kimse, o müjdeleri de can kulağıyla dinler. Ve kendisinin de müjdelenenlerden olacağını ümit eder.

Bu açıkladığımız mânâları anlamaya çalış, zira **bu insanın iki cihanda bahtiyar olması için çok güzel bir cevherdir. Bu cevherin güzelliğinden anlayanlar gayet azdır. Hiçbir şey yapamasanda bari bu mânânın güzelliğinden dolayı onu anlamaya çalış.**

Allah Subhânehû bu mânânın güzelliğini şöyle beyân etmektedir:

«(o kullarım ki) onlar, söze (dikkâtle) kulak verirler de onun en güzeline uyarlar. İşte bunlar, Allah'ın kendilerine hidâyet ettiği kimselerdir, işte bunlar temiz akıl sahipleri olanların ta kendileridir.»

(Zûmer Sûresi, Âyet: 18)

Bir başka buyurmaktadır:

«Haberiniz olsun ki Allah'ın velî (kul)leri için hiçbir korku yoktur. Onlar, mahzun da olacak değillerdir. Onlar, imân edip takvaya ermiş olanlardır. Dünya hayatında da, âhıretde de onlar için müjde(ler) vardır.»

(Yunus Sûresi, Âyet: 62-64)

Halbuki **<u>imân, ancak imân edilecek şeyleri işitip kavradıktan sonra gerçekleşir.</u>**

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam dan rivayet edilen şu Hadis o hakîkâte işaret etmektedir.

«Her kim, güzellikler için yaratılmışsa, o güzellikleri elde etmesi için kolaylıklar onun için hazırlanır.»

Başka bir âyette de aynı bu mânâ teyîd edilmektedir:

«(Bundan sonra) kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdîk ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız.»

(Leyl Sûresi, Âyet: 5-7)

Âyet ve Hadiste geçen hususların bir insanda tahakku ancak o hususların işitilmesi ve kavranmasından sonra mümkündür.

Gerçek dinleyiciye hâs kerametlerden biri de: Rûh sahibi olmayan varlıkların konuşmalarını işitmektir. Bu varlıkların her birisine kendi mertebelerine göre harikulade konuşma yeteneği verilmiştir. Onların tenzîh ve teşbihleri de bu konuşmalara dahildir. Âlemdeki bütün varlıkların, aslında bu yeteneği mevcuttur.

Amma bizler her ne hikmetse onların konuşmalarını işitip kavrayamıyoruz.

Bu varlıklarda iki kısım olağanüstü olay mevcuttur. Bu olaylardan biri bizimle kâimdir. Diğeri de, o varlıklarla kaimdir.

Olağanüstü olaylardan insana ait olanına gelince, o da insanın o varlıkların hakikâtini idrâk etmesinden ibarettir.

O olaylardan varlıklara ait olanına gelince o da, onların keramet ve icaz sureti ile kendi kendilerine konuşmalarıdır. İşte bu vücûd lisânıdır. Bu lisânı Nebîler ve Nebilerin gerçek varislerinden başkası anlayamaz.

Bu keramet nasıl zuhur ederse etsin Allah Subhânehû varlık âleminde zuhur ettirdiği bu kerametlerle insanı dinde istikâmet üzere olmaya rağbet ettirmektedir. Öyle ise olağanüstü olayların varlık âleminde zuhurunun faidesi bizzat bizlerin her halükârda dosdoğru olmak şiarını edinmemiz içindir.

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselamın son mirası bu tür olağanüstü olaylardır. Onun varislerinin de veraset sırrına binaen Allah Rasûlü'nün hayat tarzıyla hayatlarını düzenlerler ve onlardan da bu tür harikuladeler sudur eder. Allah Rasûlü'nün avuçlarındaki taşların teşbihi, hurma kütüğünün inlemesi, taşların O'na selâm vermeleri ve zehirlenmiş koyunun pişirildiği hâlde dile gelmesi anlattığımız olağanüstü olaylardandır. Yazacağımız âyet geçen hakikâtleri ne güzel izah ediyor:

«Yedi gökle yer ve bunların içinde bulunanlar onu teşbih eder. Hiçbir şey hariç değil, hepsi Ona hamd ile teşbih eder. Fakat siz onların teşbihini iyi anlamazsınız. O hakikaten Halimdir, gerçekten yarlığayıcıdır.»

(İsrâ Sûresi, âyet: 44)

İnsan varlığın hakikâtini bildiği zaman, kendisine bütün mevcudatı müşâhade edeceği bir hâl peyda olur. insan o durumda mevcudatın

tamamını Zeyd ve Amer gibi konuştuğunu görür. **Bütün âlemlerin teşbih ettiğini duyar. Onların konuşmalarını hâl sahibi anlar. Bazı münkirlerin iddia ettiği gibi bu anlamak; hâl ile sağlanmaz. Öyle münkirler ki tarikatte hiçbir şey tatmamışlardır. Hâlin şahitlik ettiği kimsenin işitmesi ve anlaması doğrudur. Yoksa mevcudatın konuşmalarını hâl ile duymak ve anlamak doğru değildir. Şayet sen onların konuşmalarını bizzat kendileri konuşmadığı halde işitirsen işte bu işitmen hayâlin kuvvetidir. Bu kuvvet ise sende mevcuttur. Halbuki sen o kuvveti senden hariç olduğunu hayâl etmektesin.**

Bahsi geçen **münkirler**, bu hâle işaret etmektedirler. Onlar **kendi hayâl dünyalarında canlandırdıkları konuşmaları kendilerinin dışında varlıklara nisbet ederler.**

Bu anlattığımız hâl aslında **zamanımızda keşif iddiasında bulunanların çoğunun hâlidir. Yanlız onlar bulundukları bu hâlin şuurunda değildirler.**

Allah Subhanehû'ya hamd-u senalar olsun. Bütün bu hâlleri biz yolun başında iken kendimizde müşâhade ettik..

Gerçek dinleyiciye has kerametlerden bir diğeri : Bu makam sahibinin **ilhamla konuşan kimse olmasıdır.** Yalnız Hazret-ı Sem'i de kendisine ilhamları haber verenleri görmez. Şayet onları görse artık bu görme onun Hazret-ı Basar daki tahakkukundandır. Öyle ise işitmeyi, ilhama mazhar olanların "**muhaddes**" mertebesine ilhak etsin ve sana gizlice hâlleri iletsinler. Böylece sen hitabları ya bedihî veya senin suallerine cevap olarak işitir olursun. Artık ilhamı sana getirecek varlıkların (meleklerin) selamlamalarına da karşılık verirsin. Allah'a hamdler olsun ki biz bütün bunları müşâhade ettik.

Birçok güvenilir kimseler bana Ebul Abbas'ın muhaddes olduğunu söylediler ve "muhaddeslikle ünü her tarafa yayılmıştır.." dediler. **Muhaddes, ilhama mazhar olan kimselerdir.**

Gerçek dinleyiciye has olan kerametlerden biri de: Sariye'nin Hz. Ömer'in Medine'de ki konuşmalarını işitmesidir. Halbuki Sariye'nin bulunduğu yer İran topraklarında bir bölgedir. O yerle Medine arasında bir kaç günlük mesafe vardır. Öyle ise kendisinde hitabın bulunduğu bütün kerametler anlattığımız bu bölümdeki kerametlere dahildir.

Şayet başka bir şey hitâbdan ziyâdeleşirse o vakit o ziyâdeleşen şey başka bir hazretin tahakkukundan oluşmuş bir keramettir. Onu araştırdığın zaman bulursun.

Allah Subhanehû adetleri bize göre birbirine bağlamıştır. Hikmet gereği eşyanın arasındaki münasebette böyle olmasını iktiza etmektedir. Durum böyle iken aklen bu münasebetin iktiza ettiği şeylerde değişimde olabilir. Bu anlattıklarımız salim olarak

gerçekleştiğinde bütün bunların olması mümkündür. Fakat **bu tür kerametlerin varlığı şart değildir. Bilâkis tahkik ve vilayet, bu kerametler zuhur etmese de olabilir.** Biz bu kitabda kulak ve işitme güdüsünün, mertebelerini izah etmeyi kastettik, ki şayet bir kimsede bu güdü ile alâkalı bir keramet zuhur ettiğinde o kerametin kendine nereden geldiğine ve o kerametin hazret-ı Vücûdiyede hangi makamdan olduğunu bilsin. Artık bu makamatlara ait olan menzillerin izahına geçme vakti geldi. Öyle ise biz de o menzilleri açıklayalım.

Allah ne güzel yâr ve yardımcıdır.

BU UZVUN MENZİLLERİ

Bu menzillerin peyda olmasının sebeb-i aslisi, işlediğin amellerinde hangi makamda olursan ol, işittiğin veya gördüğün veya konuştuğun şeylerde tahkik yapmana engel olacak manilerden zihnini boşaltman d ir. Bütün bu meşgalelerden zihnini boşaltırsan o zaman işittiğin veya gördüğün şeylerin hakikâtine vakıf olursun. Zihin, boş meşgalelerden işitme güdüsünün ilhamlara mazhar olması için boşaltılmazsa, bedenin uzuvları ilâhi ahlâkla ahlâkla nmaz. Bedenin uzuvları ilâhi ahlâkla ah lâk lan madiği vakit de tahkik gerçekleşemez.

Tahkik için bir birinden üstün çok makamlar vardır. MENZİLLER diye tâbir ettiğimiz aslında tahkike ait olan makamlardır.

Öyle ise...

Ey Evlâd!..

Senden istenilen hakikatler için çalış!.

O hakikatlardan biri; işitme güdüsü ilhamlara mazhar olması için zihin ve gönlünü boş meşgalelerden boşaltmandır. Zihin ve kalbini boş meşgalelerden boşaltırken hangi mekanda olursan ol durum değişmez, ister yanlız başına ol. İster topluluk içersinde...

Şayet **topluluklara katılmak sana zarar vermiyorsa ve onlarla birlikte olmakla bir takım ilhamlara mazhar olursan, onlarla oturup arkadaşlık yapmanda hiçbir sakınca yoktur. Eğer, onlarla arkadaşlık etmekte hiçbir ilhamla mazhar olmuyorsan derhal halvete çekil. Bu durumda halvet en güzel arkadaştır. Ve halin istikamete girinceye deyin halvetten çıkma!.**

Ey Evlad!..

Araz-ı lâzımın cevhere imtizacı gibi işitmek seninle imtizaç ederse, o vakit ne topluluk ne de başka bir şeye aldırış etme. Vakta ki sen bütün menzillere ulaştın Cenab-ı Hak seni inâyetiyle korumasına alır ve sana olan hitabın dışındaki bütün hitâbları senden uzaklaştırır.

Tâki o hitâblar idrâkini perdelemesinler ve senden sana olan ilâhi hitâblar bulunduğun makam nisbetince, menzil menzil ve hâl hâl ve tabaka tabaka olmaya intikal eder.

Onlara ne oluyor ki, işittiklerine imân etmiyorlar?.. Onlara Kur'ân okunduğunda onlar secdeye gitmezler?..

Cenab-ı Hak, kendilerine yerleştirdiği sırr ve hikmetlerle onları çağırıyor. Böylece onlar kulluk etmenin hakikâtini tanırlar. Bu tanıma Hak'ka secde etmelerini vacip kıldı Ve kendi zatlarına olan nuzulu sağladı. Artık bu tarzla Allah'ın işitici olduğunu anlamak nimetiyle rızıklanırsın. Senin gizlice veya hâlinle nida ettiğin hiçbir şey yok ki nida ettiğin şeylerin ruhu hibe edilmesin.

Senin ondaki hazzın nedir? Onların da varlıktaki hazları nelerdir ve varlık âleminde onlar kaç mertebeye ayrılmaktadır?., v.s..

Bunların hepsi sana ilâhi bir nimet olarak verilir. Böylelikle işitmenin çeşitlerinden devamlı tarzda terakki edersin. İşitmenin çeşitleri de insanda mevcûd olan Muhammedi Makamlardan ibarettir. Bu terakki, bu hayatta senin için takdir edilen mertebeye ulaşmanla son bulur. Takdir edilen mertebeye ulaşmak yaratılış kanunlarındaki ilâhi makamları, makam makam geçip gitmekle ve her bir makama has sesleri işitmenle gerçekleşir. Artık bu sıfat, Kelâm-ı Kadîmi işitmedikçe senden ayrılmaz. Zaten Allah Subhanehû varlığından irâde ettiği hakikât senin Kelâm-ı Kadîmi işitmendir.

Eğer elersen ki,

— *Yarın herkes Allah'ın kelâmını işitecek, o zaman bana verilen özellik ne olacak? Zira o gün işitme fiilinde herkes ortak olacak.*

Sen bil ki sana anlattıklarım doğrudur. Fakat sadece faide ve özellik tanınması Hakkın bizimle olan konuşmasına ait değildir.

Aslında faide bizim Hak'la yapacağımız konuşmada ve Hak'tan anladıklarımızdadır.

Lezzet ise, anlayışlarımızın nisbetincedir.

Öyle ise kıyamet gününde üstünlük ve fazilette her kesin birbirinde ayrı ayrı oluşları vakidir. Hiç şüphesiz Hakkın has yaranları diğerlerinden temyiz edileceklerdir. Her nekadar orada herkes aynı şeylerle muhatab olsalarda mertebeleri nisbetince lezzette farkları olacaktır. Her zümre, nezdlerinde olanla ferahlanırlar. Kendi varlık perdelerinin ötesinde işitmesiyle tahkike eren herkes, tahkikteki erdiği mertebenin nisbetince ahlâkında güzellikler tezahür eder.

Öyle ise... Ey Evlâd!.

Hangi zümrede olmaklığın irâde edilmişse, sende o zümreye

girmek için çalış. Herkesin bir zümrede olması irade edilmiştir. Her bir zümrenin ferdlerinin mükellef kılındıkları vazifeleri ihtiyar etmeleriyle ve o vazifeleri- yerine getirmekle birbirinden ayrı ayrı zümreler oluşur.

Muhakkik kul, Hak kendisini işitinceye değin Hak ile işitir. Hak onun işitmesiyle işitir öyle olur ki kul Hakkın sıfatlarının hakikâtinde mevcûd mefkuddur.

Allah sıfatlarının hakikâtlerini bizlere tahkik ettirsin.

LİSAN FELEĞİ

Lisan, Rahmanın insana yerleştirdiği cevherleri beşere açıklayan kalb elçisidir.

Artık sıdk bazen sakınmayı güzel giysilerle örter. Bazen de metanet güzellikleriyle tehlikeleri örten bir rida olur. Bunların her ikisinin başında ateş şuleleri bulunan alâmetlerdir, ibretle bakanların dışında hiç kimse onlardaki hikmeti idrâk edemez.

Dürüst insanın gidişatına bak ve onun vardığı sonuç ne güzeldir. Yalancı, çıktığı her yolculukta rağbet görmek için yaptığı hilelerle vardığı sonuç aldatmadan başka bir şey değildir. Halbuki yaratılışları itibariyle her ikiside birdir. Yalnız keyfiyetleri ayrıdır. Öyle ise her şeye ibretle bak. Tâki Hak'kın beşerde yerleştirdiği gizli hikmetlere vakıf olasın.

Ey Evlad!..

Allah seni doğruluğa ulaştırsın ve seni çok konuşmak belâsından korusun.

Lisan süratle hareket etme kabiliyetine sahibtir. Onun hareketi insanı her zaman helâka yaklaştırır. Zannetme ki kurtuluşa vesile olur. Konuşurken lisanın sürçmeleri de alabildiğince çoktur.

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam çok konuşmanın tehlikesini bir Hadis-i Şerifte şöyle beyan etmektedir:

«İnsanları yüzü üstü Cehennemde sürünmelerine dillerinin biçtiklerinden başka bir şey sebeb olmamıştır.»

Lisan Cenab-ı Hak'kın iradesinin tercümanıdır. Cenab-ı Hak, **Âlem-i Şehâdetde ceza veya mükafat vermeyi irâde ettiği kimseye lisanı tercüman kılarak bildirir. Bir şeyin tercemesi ancak manâ bakımında o şeyin hakikâtine muvafık olmakla gerçekleşir. İster terceme eden sadık olsun ister deccal (çok yalancı) bu durumda bir değişiklik gerektirmez. Öyle ise âlemde zuhur eden her varlık, ya varlık diliyle veya konuşmalarıyla Hak'kın iradesine tercemanlık etmektedir. Zira âlemin tamamı ilm-i ilâhide sabit olan hakikâtlerinin gölgeleridir. O hakikâtlerde Esma-i ilâhinin gölgesidir.**

Dolayısıyla Âlem-ı Şehâdette zuhur eden her bir varlık Esma-ı ilâhinin gölgesi olan Âyan-ı Sabitenin gölgesidir. Birinci gölge Âyan-ı Sabitedir ki Esmalardan birisinin gölgesidir. İkinci gölge ki Âyan-ı Sabitenin gölgesi olan bizim varlıklarımızdır. Bu varlıkta zuhura gelen herşey ayan-ı sabitedeki hakikatlen üzeredir. Muradı ilâhi orada nasıl tecelli etdiyse bu âlemde de öyle zuhur etmektedir. Dolayısıyla bu âlemdeki bütün varlıkların konuşmaları iradeyi ilâhinin tercemanlarıdır. Varlıka nisbeten bu konuşanlar ya doğru sözlü veya yalancıdır. Fakat Arif ve hikmet sahibi kimseler şöyle derler: "**Ey Rabbimiz seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederiz ve bizi Cehennem azabından koru.** "

Evet söylenen sözler velevki yalan olsa da Arif o sözde hikmetleri arar ve alır. Yalancıya ise yalanı kalır. Zira **âlemde yaratılışı itibariyle batıl bir şey yoktur. Varlık ise büsbütün gerçektir. Batıl yokluğa işarettir.** Sen bunu tahkik ettiğinde anlarsın.

Bil ki!.. Lisan, kalbin kalemidir. Kudret onunla varlıkların zahirinde ki kağıtlara irade-i ilâhinin söylediklerini yazar. Yazacağım beyt de işte bu makama işaret vardır.

BEYT

Kalemim ve levhime varlıkta Allah'ın kalem ve levh-ı mahfuzu yardım eder.

Elim ise, melekut âleminde Allah'ın kudretidir. Dilediğimi orada icra ederim. Âlemde görünen bütün resimler ise h azlardır.

Ben derim ki; kul, ilâhi ilhamların kendisine yapıldığı yerdir. Ve kul, mahv ve isbat levhasıdır.

«Allah ne dilerse onu yapar. Bazısını mahv eder vücûda getirmez, bazısını da vücûda getirir. Ana kitab Onun nezdindedir. »

(Ra'd sûresi, âyet: 39)

Kulun kalbine her hangi bir işi yapması için bir duygu gelir. Sonra bir başka duygu gelir ve bir önceki duyguyu kalbden siler, ilk gelen duygu mahv edilmiş olur ikincisi ise sabit kalır. Bu hâl kul kalbine gelen duygulara aldandığı ve ilâhi ilhamların keşfinden mahrum kaldığı müddetçe devam eder... **Nihayet duyguların kalbine (özüne) gelen kul, şayet Nebî ise ismet sıfatıyla vasıflanır. Şayet Velî ise o da hıfzı ilâhî ile korunmaya alınır. Nebî ve Velî ismet ve hıfz-ı ilâhiyle teyid edildiklerinde onların kalbleri levh-i mahfuz olur. Öyle levh-ı mahfuz ki bir şeyin onda yok edilmesi tasavvur edilmez ve tebdil ve tağyirden beri olur.**

Anlattığımız makama sahib olan bir Nebî veya Veliden varlığın zahirinde bir duygunun vücûda gelmesinden sonra o duygunun mahvı zuhur ederse —ki böyle olmasıda kalble kaim olan Hak'kın bir

takım tecellilerindendir.— **onlar hakkında "mahv ve isbat levhasıdır" denilmez. Zira onlar keşif sahibidirler. Mahv ise varlığın zahirinde vaki oldu, hikmeti ise kalbde bakidir.**

İnsan Âlem-i Kebirin bir nüshası olmasından ötürü bu makamları biz şu isimlerle isimlendirdik. **Âlem-i Kebirde şu iki levha mevcuttur biri mahv diğeri de isbat levhasıdır. İnsan da âlem-i kebirin ufak bir nushasıdır dolayısıyla insandada âlem-i kebirde bulunan iki levhanın mukabili iki levha vardır.** Bizim gayemiz burada sana, insanda bulunan mahv ve isbat levhalarının yerlerini, keyfiyetlerini ve ne zaman oluşacaklarını tanıtmaktır. Bütün açıklamalarımızda bu hakikâte işaret etmek içindir.

Ey Evlad!. Allah sana afiyet versin.

Kelam, çıkış yeri itibariyle işlenmiş amellerden biridir. Melekler o ameli kayıt altına alırlar. İşte bu hakikati yazacağımız âyet ifâde etmektedir:

«O, bir söz atmaya dursun, mutlak yanında hazır bir gözcü vardır.»

(Kaf sûresi, âyet: 18)

Sonra melekler amelleri her sabah ve akşam huzur-u ilâhiye çıkarırlar. Artık o amellerden halis olanları İlliyine koyuverirler. O amellerden halis olmayanları da Sicciyne bırakırlar. Halis olmayan ameller ise şunlardır: Riya, yalan, başkalarına çalım satmak için bilgifruşluk yapmak ve zulme yardım etmek için mücadele etmek ve bunlara benzeyen amellerdir.

Halis amellerin illiyin'e koyuverilmesine yazacağımız âyet delildir:

«Hakka ki iyilerin ameli kitabları, hiç şüphesiz "illiyin "dedir.»

(Mutatfifin sûresi, âyet: 18)

Halis olmayan amellerinde Siccin'e bırakıverilmesine delil de yazacağımız şu âyetdir:

«Sakın hileye sapmayın. Âhıret hesabını unutmayın. Çünkü kötülerin kitabı muhakkak ki "Siccin'dedir.»

(Mutatfifin sûresi, âyet: 7)

Bu feleğin sonunda inşallah bunları ayrıca yazacağım.

Bu kitab ve diğer kitabların menzillerini, varlıktaki mertebelerini bilmesi için ve **insan ne olursa olsun kıyamet günü kitabını okuması için çağırılacak.** O gün Allah'ın korudukları müstesna herkes kitabını okuyacak. Allah koruyucuların hayırlısıdır. Kul, dil hakkında varid olan ilâhi emir ve yasaklara uyma konusunda işin hakikâtini bilse ve yani dil için tayin edilen sınırlar içinde hareket etse, o zaman kul konuşmak hususunda

vacibatı ifâ edecek mevzûlarla iştigal eder. Vacibatı da şöyle sıralaya biliriz: **Kelime-i şehâdet, kimi zamanlarda Kuran okumak, emr-i bil maruf, insanlar arasında sulhu tesis etmek, dürüst şahitlikte bulunmak, sapkınları irşad ve selam verildiğinde selama cevap vermek ve bunlar gibi dünya ve Âhıret menfaatlarmı celb edecek, zararları def edecek hususlarla iştigal eder.** Kulun, söylevlerinde rağbet etmesi gereken şeyler de vardır. Kur'ân tilaveti, devamlı teşbih, zikir ve vaizler gibi. Kulun konuşması haram olan şeylerde vardır. Gıybet etmek, söz taşımak, ifsada sebeb olacak iftira etmek ve söz söylemekte cahil olmak. Ve dinen yasaklanan kötü konuşmaların tamamı.

Kul, dil hakkında vasf ettiğimiz bu sıfatlarla işin hakikâtine erdiğinde diline malik ve şeytanı uzaklaştıran yıldızlar olur. İşte böyle olan kula sahib'ul-kelam "söz ustası" denir.

BU UZVA AİT KERAMETLER

Dil içinde diğer uzuvlarda olduğu gibi menziller ve kerametler vardır. **Dil için kuldan istenilen iki yüce menzil vardır ki onlardan üstün başka menzil yoktur.** Bu menzillerden **birincisi** bu bölümde açıklayacağımız gibi **Hakk'ın sana kendi kitabını tilavet etmesidir.** Bu tilâvet de tayin ettiği sınır ve belirttiği alâmetlerle gerçekleşir. **İkincisi, Hakk'ın kitabından dilediği miktarı sana tilâvet etmesidir.** Sen de onu işitirsin. Bizim şart koştuklarımıza binaen **evla olan** şudur **bu menzilin işitme idrakinde telakki edilmesidir.** Zira kul işitip dinleyendir konuşan mütekellim değildir. Yalnız kul ile Hakk'ın tilavetteki iştiraklerini bu bölümün sonunda inşaallah izah edeceğiz.

Lisana has olan kerametlerden biri: Kulun alem-ı ala (melekler) ile konuşması ve onlarla sohbet etmesidir. Kul meleklerin dediklerini duyup işitmesini pekiştirdiğinde, o melekler tarafından çağrılan ve kendisiyle iletişim ilişkisi kurulan olur. İşte bu kul âlem-ı ala arasında karşılıklı konuşma sağlandığı zaman; kulun meleklere söyledikleri kendi lisanının hakikâtine ermesinin yönüyle gerçekleşir. Ve meleklerin söylediklerini kavramasında kulun kendi işitmesinin hakikatine ermesinden ötürüdür. Kulun âlem-ı alayı müşahade etmeside görmesinin hakikâtine ulaşmasındandır. Hal diğer zikredilen uzuvlar hakkında da böyledir. Niye diğer uzuvlarda da durum böyledir? Zira insan vücudunda mevcûd olan her uzuv arasında ihtiyari bir tertib vardır. İşte bu tertibin münasebetiyle her bir uzuv arasında manevî ve maddi bir bağlantı oluşmaktadır. Bu uzuvlardan birisinin ulaştığı her hususa diğerleride ulaşır.

Lisana özgün kerametlerden biri de; varlığın vücûdu zuhura gelmeden önceki letafet halinde iken o varlıkla olan konuşmaktır ve Âlem-i Şehâdette maddi varlıkları husule gelmeden önce, varlıkların nasıl olacaklarını bildirmekdir.

Varlıkların oluşumu açığa çıkmadan önce onlarla olan konuşmak sofilere göre üç kısma ayrılmaktadır.

1- İlka, 2- Kitabet, 3- Lika.

İlka; ilham ve Vahyi kapsar. Kitabet yazışmak.

Lika; Kavuşma, yüzyüze gelme ve karşılaşma.

Takyuddin bin Muhammed Allah ondan razı olsun. O bu üç hususu cem edenlerdendi. Hz. Hızırla arkadaşlık edenlerden idi ve o bu sıfatıyla şöhret bulmuştur. O Hızır ile arkadaşlık etmiş ve bu üç hususu kendilerinde barındıran bir cemaatla bizzat görmüştü,

Bu fakîrde bu hali kendisinde defalarca müşahade etti. Bu özellikle nitelenenler bu makamdan şerefli bir makama intikal ederler. O geçiş sağladıkları bu şerefli makamda Allah'ın izniyle bir şeye "Ol!.." dediklerinde o şeyde Allah'ın izniyle oluverir. Bu ne şerefli bir makam ne yüce bir müşahadedir.

Hz. İsâ, Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine oisun, ölüleri diriltmesi, körlerin gözlerinin açılması ve ebrasların iyileşmesinde "Ol!" sözünü söyledi ve onların her biri Allah'ın izniyle oluverdi. Kör görür oldu, ebras iyileşti ve ölü dirildi. Bunların tamamı da Allah'ın izniyle oldu.

Hz. İbrahim Aleyhisselâm'ın halide böyle idi, O birgün kuşları Allah'ın emriyle kesti ve ayrı ayrı parçalara bölerek değişik tepelerin üstüne o parçaları karışık bir tarzda koydu. Sonra da onlara seslendi "Haydi Allah'ın izniyle dirilin" dedi. Onlar da Allah'ın izniyle dirilip onun huzuruna vardılar.

İşte **bütün bunların olması Allah'ın izniyle gerçekleşir.** Akıl kaziyesinde Allah Azze ve Celle Veiilerinden birisine böyle kerametleri ihsan etmesi ve dilediği birisinin elinde izhâr etmesi uzak bir ihtimal değildir. Yani bunu akılda kabul eder. Aslında **bu tür kerametlerden ötürü hasıl olan şeref Allah Rasûlü'ne aittir.** Zira kul Allah Rasûiü'ne her hâl ve hareketinde kemâl-ı ittiba ile uyduğundan ve Allah Rasûlü'nün bildirdiği sınırlara riayet etmesinden ötürü bu hususlarla müşerref olmuştur.

Olağanüstü olayların Velîlerden sudur etmesi meselesinde ulemâ arasında ihtilâf vardır... Kimi Allah Rasûlü Aleyhisselâm'ın mucizelerini Velîler için keramet olduğunu kabul etmiştir. Kimi de bunların tamamını inkâr etmişler, kimi de Nebîier için mucize olabilen herşeyi Velîler için keramet olabileceğine kaildir,

Ashabımıza (sofilere) gelince onlar, olağanüstü olayları hem kendilerinde hem de ihvanlarında müşâhade ettiklerinden ötürü asla inkâra teşebbüs etmezler ve ihtilaf da etmezler. Zira onlar hem keşif hem de zevk sahibidirler.

Eğer biz olağanüstü olaylardan müşâhade ettiklerimizi ve bize güvenilir kimselerden ulaşanları burada söylersek işitenler "Bu bühtandır" derler. Bu sebebden ötürü kendimizi cahillerin hedef tahtası haline getiririz. Onların bu olayları kabul etmeleri sebebi, olağanüstü olayların zuhur eden şahsa hakaretle bakmaları ve ondan sudur eden güzellikleri nazarlarındaki noksanlıklardan ötürü onun beşer olması hasebiyle görüntüsüne aldanmalarıdır. **Eğer bu kimseler olağanüstü olayları icra ettiren gerçek faile bakarak nazarlarını olgunlaştırlarsa bu olaylar onların da nezdinde ağır gelmezdi. Demek ki onlar, gerçek faili görmekte kusur işliyorlar. Sebeblere takılıp kalmışlardır.**

Çağdaş bilginlerden biriyle tanıştım... Onunla epey sohbet ettik. Konuşmamız birara kerametlerin olması mümkün mü değil mi mevzuuna temas etti. O şahıs aynen şöyle dedi: "Eğer bir şahısta olağanüstü bir olayı bizzat görürsem derim ki: "Dimağımda bir bozukluk peyda olmuştur da ben aldanıyorum. Yoksa bu şahısta böyle mükemmel bir şeyin suduru mümkün değildir.." Halbuki bu şahıs, diğer bir mevzuda "Böyle olağanüstü olayları Allah Subhânehû dilediği kulun eliyle icra ettirir." demekteydi.

Ey Evlâd!..

Gördüğün gibi bu ne şedid bir inkâr ve cehalettir. Allah nuruyla bizim ve onun önünü aydınlatsın ki basiretimiz marifet ilmiyle nurlarısın. AMİN.

HİMMET

Varlık âleminde zuhuru insana özgün olan olağanüstü olayların oluşmalarının asıl sebebi; kuvve-ı nefsin kendisine bağlantısı bulunan iç güdüdür. Bu iç güdüye sofîler "HİMMET" ismi verirler. Kimileri de o güdüyü "SIDK" diye isimlendirirler.

Sofilerin gerekçesi Araplar bir işi yapan kimse hakkında şöyle demeleridir: "Falan himmetini şu işin yapmasına sarf etti de o iş oluştu." Diğerlerinin gerekçesi de şu söylemleridir: "Falan yaptığı işte sadıklıkla yöneldi de o iş de oluştu." **Olağanüstü olayların oluşmasına sebeb olan bu sıfatta Nebî ve Velî müşterektir.**

Olağanüstü olaylara sebeb olan sıfatlardan diğer ikisi Nebî ve Velîye hastır. Onlara has olanlardan <u>birincisi:</u> Nebî ve Velîye ilmi birikimde tefekkür etmeksizin verilen ilmi kesbidir. ilmi kesbi Nebî ve Velîye delil ve medlul arasındaki bağlantı olduğu gibi ibdidaen verilir. Onlara bu ilmi aslında bir gayret harcamadan bir lütuf olarak ihsan edilir. Onlara has olan ilimlerden <u>ikincisi:</u> İnsanların uykuda rüya olarak gördüklerini

Nebî ve Velî uyanıkken görürler. Açıklamasıyla meşgul olduğumuz olağanüstü olayları Nebî ve Velîler himmetlerinin aracılığıyla ve insan gücünün dairesinden tamamen hariç olan ilâhi

bir lûtufla elde ederler.

İnsanda mevcûd olan bu himmet iki çeşittir. Ve **her bir himmet için iki mertebe vardır. 1- Fıtri olan himmet, 2- Fıtrî olmayıp sonradan oluşan himmetdir.**

Sofiler himmetin her iki kısmının da fıtrî olduğuna itikâd ederler.

Eğer birisi şöyle sual ederse:

- "Siz himmetin insan yaratılışında varolduğunu söylüyorsunuz. Halbuki yaratılışta olan bir şeyle insanın temyiz gücüne sahip olması, konuşmak, güzel veya kötü ahlakla ahlaklanmaktan sonra peyda olmaması gerekir. Himmet ise, ancak bu üç unsurun oluşmasından sonra husule gelmektedir?.. Buna ne dersiniz?..

- Biz de deriz ki; durum sizin anladığınız gibi değildir. Himmet aslında yaradılışta insanda var edilmiş bir güçtür. Şöyle ki Allah Subhânehû insanlardan dilediğini o sıfat üzere yaratır. Yalnız o insan bu gücün kendisindeki varlığının bilincinde değildir. Ve o gücü açıkladığımız şeylerin dışındaki olağanüstü olaylarda harcar. Amma insan kendisinde böyle bir gücün olduğunu bildiği zaman, mevcudatta dilediği şeylerde o gücü sarf eder. Hz. İsa Aleyhisselâm'ın Allah'ın emriyle beşikte konuşması gibi, Hz. Meryem'in hamileliği döneminde mağarada çeşit çeşit nimetlere ulaşmasına vesile olan himmeti gibi., işte bu zâtlar kendilerinde mevcûd, olan o gücü bildiklerinden onu diledikleri şeyleri peyda etmek için sarf etmişlerdir.

Bu olayı şöyle de izah edebiliriz: Nazar sahibi olan bir insan kendi hayâl dünyasında başkasının devesini tencereye ve başkasının çocuğunuda kabre gitmesini hükmederek hayâlini nazar düşüncesinde güçlendirir. Artık çocuğa nazar ettiğinde devenin akıbeti tencereye ve çocuğun akıbeti de kabre girmek olur.

Bu anlattığımız Allah Rasûlü'nün sadece göz değme hususunda isbât ettiği bir çok şeylerden biridir, işte görüldüğü üzere, **insan iç dünyasında mevcûd olan bir takım güçlerini farklı farklı açılarda kullanmaktadır. Kimi bunun farkında olur, kimi de farkında olmaz. Olağanüstü olaylar hakkında bizimle başkalarının arasında bir fark vardır. <u>Biz olağanüstü olayların sebeblerden bir sebeb olduğuna inanırız.</u> Şöyle ki: Yaratılması irâde edilen her hangi bir şeyin varlığı o sebebin varlığı esnasında oluşur.**

<u>Diğer taife</u> ise, <u>sebeblerin hakiki fail olduğuna inanırlar.</u> Bir şeyin yaratılmasında o sebeb kılınan şey olmazsa o şey de olmaz. Burada anlaşılan şudur: Onlar gerçek faili unutup esbab perestlik etmektedirler.

Kuva-ı Nefsânî olan himmetin cisimlerdeki infiali de bu hükümdendir: Yani cisimlerde infiale sebeb olan himmet de âlem-ı esbabdandır.

Vehmin tasallutuna uğrayan adamın durumu, iki yüksek duvarın üstüne bir karış enindeki tahtayı koyup bir duvardan diğerine geçmek isteyen şahsın haline benzer. Bu adam iki duvar arasına koyduğu tahtanın üstüne çıktığında altına bakar ki çok yüksekte olduğunu anlar. Ve hep hayâlinde şimdi düşerim diyerek hayâl kurar... Artık öyle bir hâle giriftar olur ki o yükseklikten yere çarpı verir. Halbuki bu adam daha önceleri bir parmak kalınlığındaki bir nesnenin üstünde o yüksekliklerde yürürdü. Ve onun düşmesi vakî değildi. **Vehim, olmamış bir şeyi olmuş gibi kabullenmektir. Bu adam mevhum düşmeyi hayâline sokup sonunda gerçekleştirdi.**

Müridlere araz olan hallerde bu bölümdendir. Eğer ilim gözüyle temaşa edersen, varlıktaki bütün hareketlerin sebebini açıkladığımız nükteden olduğunu bilirsin. Yalnız bu nükte çok gizli bir hikmet olduğundan, herkes onu anlayamaz.

Olağanüstü olayları bütün mertebeleri üzere oluşturan şey: insana verilen ilâhi bir kuvvet olan himmettir. Himmet insanda zahîr olan bir çok Esmanın birleşik bir şekilde tezahürüdür. Allah Subhânehû bazı kimseleri bu tür hikmetlerle donatarak yaratmıştır.

Görüyoruz ki zatları dinleyenlerde konuşmalar müthiş tesir etmektedir... Konuşmaları dinleyenlerde bazen sevinç bazen de gülme belirtir... O sevinç ve gülme, dinleyenlerin cisimlerinde açığa çıkıncaya değin sürer. Sultanlar saygın olmalarına rağmen böyle bir hâle sahip olmaya güç getiremezler. Fiiller cisimlerde çok büyük infiallerde bulunur. Öyle bir infial ki nefislerde tam uyumluluk sağlandığından ötürü cisimlerin dışındaki varlıklarda böyle bir infali görülmemiştir.

Bazen bu kelâmın aynını söyleyenlere rast gelirsin. Fakat onların nezdinde anlattığımız manevî kuvvetten bir eser yoktur. Bundan daha şaşırtıcı olanı da şudur: **Kuva-ı maneviyesi olan kimseden bu gücü görmeksizin, işitme yoluyla o kuvvetten fâa'l himmetin neşet etmesinin varlığını kabullenmektir.**

Buna misâl ise şu topluluğun hâlidir. "Bu sıfatlarla vasıflanmış bir kimsenin hali kendilerine ulaştığında, onlar o bilgilerden ötürü memnun olurlar ve nefisleri o kimseyi dinlemeyi iştiyak eder. Tam bu esnada onlara bir şahıs gelir ve onlara "işte bu gelmesini temenni ettiğiniz kimsedir" denir. Halbuki bu şahıs gelmesini arzu ettikleri kimse değildir. Ve bu şahıs onların bekledikleri olmamasına rağmen onlarla konuşmaya başlamasından sonra onlarda tarif edilmeyecek bir şekilde sevinç ve neşe peyda olur. Halbuki onlarda hasıl olan bu neşe ve sevinç gerçekte bizzat o

kimsenin söyledikleriyle hasıl olmamıştır. Aslında onların nefislerinde, o kimsenin konuşmalarında tefekkür etmelerine engel olan hayâlleri onlarda o sevinci oluşturmaktadır. O kimsenin konuşmalarını idrâk etmeleri o sevinçlerine sebeb değildir. Bu kimselerin halide kendisini görmeden haberini işitenlerin durumu gibidir. Hatta şöyle de diyebiliriz. Belki de o kimsenin konuşmalarını dinlemeleri musiki sesini dinlemelerine benzer. Musiki tesiri kendisinden olan ve soyut bir sestir. Musikiyi dinleyenler kendi nefislerinde onu somutlaştırmaktadırlar.

İşte bu nefsânî aşktır. Bunu da ancak hikmet erbabları bilir.

Birisi şöyle itirazda bulunabilir. Olağanüstü olayların vücûda gelmesini tesir eden kuva-ı nefse sahib bir kimse, peygamberlik iddiasında bulunsa ve bu iddiasını harikulade işleri yapmakla teyid etmeyi arzularsa, sana göre bu kimse bu davasında tasdik edilmesi gerekiyor. O davasını kuva-ı nefsin tesiriyle vücûda gelen harikulade işlerle te'yîd etmiştir ve onun kuva-ı nefsiyle oluşan bu davası kabul görür. Halbuki deliller bu olağanüstü olay onun davasına uygun olarak vakî olmayacağına delâlet etmektedir. Eğer olağanüstü olayların vücûda gelmesinin asıl sebebi kuva-ı nefsdir denilirse, o zaman bu iddia sahibinin arzuladığı şeylerin vakî olması lâzımdır. Çünkü o kişi kuva-ı nefs sahibidir...

Bu itiraza biz de şöyle cevap veririz:

— "Kuva-ı nefs, tek mertebeden ibaret değildir. Bilâkis o kuvanın çok mertebeleri vardır ve her bir mertebe diğerinden kat kat üstündür. Ehli akıl bu hususta ittifak etmişler. Madem ki her nefsin kuvvetinde üstünlük var, Hakkın Nebîlere hibe ettiği kuvvetin derecesinin üstünlüğü apaçık olarak görünür. Zira Hak Subhânehu Nebîlere bağışladığı gücü Nebî olmayanlara vermemiştir. İtiraz edici şöyle demişti "Bu yalancı Nübüvvetinde kendi gücüyle oluşacak olağanüstü olayları iddia edecek ve bu olayda onun davasının kabul edilmesine sebebdir"

Biz de itiraz ediciye deriz ki:

— Deliller bu işin muhal olduğuna delâlet etmektedir öyleyse iki şeyden birisinin gerçekleşmesi lâzımdır. O iki şeyden biri şöyledir. Şayet kuva-ı nefs iddia sahibinin yaratılışında mevcûdsa, Allah Subhânehû o kimsenin bilemediği arızı bir şeyle o güçle yapmak istediği şeylerden onu engeller. Eğer o güç o kimsenin yaratılışında mevcûd değilse ve o gücü kesbi yollarla sonradan elde etmişse Allah Subhânehû o kimsenin yapmak istediği şeyin zıddını yaratmakla onun arzuladığı şeyi yok eder.

Bu olaya Hz. İbrahim Aleyhisselâmın başına gelen vakıa en güzel misâldir. Zira Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'ı Nemrud ateşe atıp yakmak istemişti fakat ateş Hazreti yakmadı. Allah Subhânehû,

hazretin ateşe atılması esnasında ateşe şöyle emir etti:

«Ey ateş, İbrahim'e karşı serin ve selâmet ol."» (Enbiyâ Sûresi, âyet: 69)

Eğer Hazret kendi haline bırakılmış olsaydı ateş onu yakardı. Zira ateşin hakikâti yakmaktır. Allah Subhânehû ateşin yakıcılığını yok edip onda selâmet ve serinliği vücûda getirdi. Sonradan elde edilen kuvvetin durumu da böyledir.

öyle ise **kuvva-ı nefsin tesiriyle hiçbir hakikatin kalbi (değişimi) mümkün değildir.** Zira bir şeyin hakikâti eğer her hangi başka bir hakikâte geçerse, o zaman bütün hakikâtlerin aklen değişimi sahih olurdu. Elimizde hiçbir şeyin bilgisi kesinlikle kalmazdı. Umulur ki ma'lumun hakikâti değişmiştir. Ve hiçbir kalbde Tevhîd'in kesinlikle sabit olmaması lâzım gelir. Umulur ki Vahdaniyetin delilleri Vahdaniyete delâlet etmekten çıkmışlardır. Bu da kabul edilir bir şey değildir.

Bu hikmete binaen Kelâm Ulemâsı *"Eşyanın hakikâti sabittir, değişmez"* demişlerdir. Bizim açıklamalarımızı teyid eden bir çok deliden birisi **Allah Rasûlü**'nden rivayet edilen şu Hadis-i Şeriftir:

"Allah kaza ve kaderini infaz etmek murad ettiğinde, kaza ve kaderinin hükmünü infaz edinceye kadar, akıl sahiplerinin akıllarını kendilerinden alır. Emrinin hükmü yerine geldikten sonra ise onların akıllarını iade eder de onlarda nedamet vuku bulsun." (Cami'us Sağır)

Artık onlarda akıl kalmışsa onlarda ibret alma duygusu da vardır.

LİSAN'A AİT OLAN MENZİLLER

Ey Evlad!..

Mevcûd olan kitabları tanımadıkça o kitabların tilavet edilmesinin menzillerini bilemezsin. O kitapları tanıdığında nasıl okuyacağını ve kimlerden dinleyeceğini bilirsin.

Bir işi bilmeyi arzuluyorsan o işin hakikâtine muttali olmaya gayret sarf et!. ALLAH GERÇEK MÜRŞİD'DİR.

İNZAL EDİLEN KİTABIN İSİMLERİ

El MUNÎR: Aydınlatıcı,

El MUBÎN: Apaçık olarak herşeyi beyân edici,

El MUHSI: Bütün ilimleri sayan,

El AZIZ: Her açıdan bulunması nadir olan ve her kitaba gaiebet eden,

El MERKUM: Bütün ilimlere nokta koyan,

El MESTUR-UL ZAHİR: Zahiri olarak yazılan,

El MESTUR-UL BÂTIN: Bâtıni olarak yazılan,

El CÂMÎ: Toparlayıcı ve kuşatıcı kitab.

İnzal edilen Kitaba verilen bu isimleri tabi ki bilmek gerekir. Ve bu her bir Kitabın ihtiva ettiği mânâlara bir takım insanlar erbab olarak tayin edilmiştir. İşte bu her bir Kitaba tayin edilen erbablarıda bilmek lâzımdır.

Bunlar:

Kitab'ul Münir: Deliller Ehline,

Kitab'ul Mubin: Hakikât Ehline,

Kitabul Muhsi: Murakabe Ehline,

Kitab'ul Aziz: İsmet Ehline,

Kitab'ul Merkum: Rasuller ve onların varislerine,

Mestur-ul Zahir: Tevili ve itibar cihetinde imân ehline,

Mestur-ul Bâtın: Tevili ve itibar cihetiyle ibâhe ehline,

Kitab'ul Cami: Ruhanilere hastır.

Huzurda bu kitabları tilâvet edenlerin alâmetleri vardır. Şöyleki:

Kitab'ul Munîr'i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; mukâşefedir.

Kitab'ul Mübin'i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; temyiz ve tertibdir.

Kitab'ul Muhsi'yi tilavet edenlerin belirtisi tayin edilen şeriatın sınırlarında durmaktır.

Kitab'ul Aziz i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; kendi makamını bilmektir.

Kitab'ul Merkumu okuyanların alâmeti; bütün hâllerde Allah'a teslîm olmak ve iyiliği emretmek ve kötülüklerden engellemelerde bulunmaktır.

Mestur-ul Zahiri okuyanların alâmeti; mücahededir.

Mestur-ul Bâtını okuyanların alâmeti; zındıklıktır.

Kitab'ul Camii okuyanların alâmeti; beşeri vasıflardan çıkıp Meiekî heyulaya dâhil olmaktır.

Cenab-ı Hakkın kendilerine kitabı tilavet ettiği kimselerin de alâmetleri vardır. Bu hususu kulakla alâkalı olan felekte açıklamıştık. Fakat bu bölümde çok kısa olarak bu konuya değineceğiz.

Hak Subhânehû'nun kendisine Kitab-ı Muniri okuduğu kimsenin

alâmeti; nefsin arzu ve isteklerine uymaktan kaçınmaktır.

Kitab-ı Mubin'in kendisine okunan kimsenin alâmeti; o kitabın anlattığı manâları müşâhade etmektir.

Hak'kın kendisine Kitab-ul Muhsi'yi okuduğu kimsenin alâmeti; o Kitabın gösterdiği kurtuluş yolunda sulukta bulunmaktır.

Kitab-ul Aziz kendisine tilavet edilen şahsın alâmeti; kibirlenmekten kaçınmaktır.

Kitab-ul Merkum kendisine tilavet edilen kişinin alâmeti; o Kitabda açıklanan ana maksatlara vasıl olmakdır.

Mestur'ul Zahir kendisine tilavet edilen kimsenin alâmeti; Rahmet-i ilâhi ile kurtuluşa ermekdir.

Mestur'ul Bâtın kendisine tilavet edilen şahsın alâmeti; Şeytan'ın ona dostluğudur.

Kitab'ul Camii Hakk'ın tilavetini dinleme şerefine erenin alâmeti; ALLAH'tan başkasına iltifat etmemektir.

BİRİNCİ MENZİL

Birinci Menzil: Kulun kitabı Hakka tilavet etmesi hakkındadır.

Ey Evlâd!.

Kitabın harflerine göz gezdirmekle kitabın tâyin ettiği sınırlara riâyet etmeksizin, hatimler devirmekle ve o Kitab'ın bildirdiği haki kâtları anlamaya aldırış etmeyerek, Kitab'ı Hakk'a okuyan gerçek okuyuculardan olmayı umuyorsundur..

Veya, sen "El hamdu lillâhi rabbil alemîyn" demekliğin esnasında, Hakk'ın senin bu sözüne mukabil "Kulum bana hamd etti beni övdü.." demesini hayâl etmektesin...

Ey Oğul!.

Allah'a yemin ederim ki Allah Subhânehû tilavet esnasında huzurda olmayan kimsenin okuduklarına böyle mukhabele etmeyecektir. Salîh amellerle nefsinin kurtuluşuna gayret sarf edenler müstesna. Hak Subhânehû yüce Kitabında beyân ettiği hikmet ve sırrlan kullar ancak kendi makam, keşf ve zevklerine göre anlarlar. Dolayısıyla tefekkür ve zikir ehlînin anlayışıyla onlardan olmayanların anlayışı farklı olacaktır.

Anlattığımız bu hakikâtleri Cenab-ı Hak yazacağımız şu âyetle açıklıyor:

«(Bu Kuran), âyetlerini iyiden iyi düşünsünler, temiz akıl sahibleri ibret alsınlar diye sana indirdiğimiz feyz kaynağı bir kitabdır.»

(Saad Sûresi, Âyet: 29)

Başka bir âyetle de herkesin kendine göre anlama ve izah etmesine işaret edilmektedir,

«Her sınıf, su alacağı yeri öğrenmişti.» (Bakara Sûresi, Âyet: 60)

Fakat ben de derim ki **kul lisanıyla Kur'ân-ı tilavet etmese de itaati kendisine elbise edinir ve istikâmet caddesinde oturursa o kul haliyle Hakk'a hamd edici olur ve fiiliyle de verilen ni'metlerin şükrünü yerine getirir. Allah Subhânehû bu kulun yaptıklarına mukabil "Kulum bana hamd etti ve beni övdü" der.**

Lisân "El hamdu lillâhi" dediğinde kalb dükkanla veya evle veya dünyevi ve nefsanî herhangi bir maksatla meşguldür.. Niteliği böyle olan kimsenin Allah'ı övmesi nasıl gerçekleşebilir?

Kalbi, lisânın söylediklerinden tamamen ğafîl olan kimsenin Hakkı hamd etmesi tasavvur edilemez.

Ey Oğul!.

Allah Tealâ seni muvafak kılsın!

Sen, Hak Subhânehû'nun senin okumanı işitmesini, Kitabı gerçekten okuyanların kayd edildiği divâna isminin yazılmasını ve Hakkın "Kulum bana hamd etti" sana demesini istiyorsan, öncelikle tilavet menzillerini, vatanlarını ve sende ki okuyucuların kaçı Kitabı tilavet ettiğini bilmelisin.

Sendeki mevcûd bulunan okuyucuları şöyle taksim edebiliriz.

1- Lisân, 2- Bedenin bütün uzuvları, 3-Nefs, 4- Kalb, 5- Ruh, 6- Sırr, 7- Sırrın sırrı.

Lisânın tilaveti; mükellef insanın Kitabı tertil ile güzelce okumasıdır.

Bedenin bütün uzuvlarının tilâveti; insanın bedenindeki her bir uzvu Kitab'taki emr edilen ve yasaklanan hususlara riâyet ederek muamelesidir.

Nefsin tilâveti; esma ve sıfat-ı ilâhi ile ahlâklanmasıdır.

Kalbin tilâveti; ihlâs, tefekkür ve her şeyden ibret almakdır.

Ruhun tilâveti; Tevhîd'dir.

Sırrın tilâveti; ittihaddır.

Sırrın sırrının tilâveti; EDEBdir. Edeb ise, Cenab-ı Hak tarafından kendisi hakkında varid olunan tenzîhdir.

Bu sıfatların tamamıyla vasıflanan kimse gerçekten küllî kul olur.

Onun hiçbir cüzi Mevlâsının, rızasını celb edecek niteliklerden yoksun değildir. İşte bu adam, Rabbinin huzurunda kemâl-i edeble çıkmayı bilendir. Hakk Tealâ'da bu kul için "kulum bana hamd etti" der. Sözlü veya haliyle kulun söylediklerine Hak mukabele eder.

Bu vasıfların birazı kulda bulunur ve gafletle de bağlantısı varsa o zaman bu kul külli bir kul olmaktan çıkar. Artık o kulda, ubudiyyetten vasıflandığı miktardan fazlası mevcûd değildir. Bu durumda Allah için altıda birisi ve bakîsi nefsi için olan bir kul vardır.

Bu hâl şöyle devam ede durur. Allah için dörtte biri... Allah için üçte biri ve Hak ile olmakla kesb ettiği nûraniyeti itibariyle yarısı Hak için olan kul mevcûd olur. Bu da kulun yapacağı amelde kalben huzuru ilâhîde oluşunun bütün bedeninin uzuvlarına olan tesiri nisbetindedir.

NİYET amellerin ruhudur. Niyetin samimiyetinin tesiride samimiyetin nisbetine göredir. Eğer kul yapacağı amelde bütün uzuvlarıyla huzurda olursa, o zaman kul için tamamı hâsıl olur. Zira Hakk'ın sana gelmesi, senin Ona gitmenin nisbetindedir.

Allah Subhânehû kûdsî hadiste şöyle buyurmadı mı?

"Bir kimse bana bir karış yakınlaşırsa ben ona bir zira yakınlaşırım. Bir kimse bana bir zira yaklaşırsa ben de ona bir kulaç yaklaşırım. Bir kimse bana yürüyerek gelirse ben de ona koşarak gelirim."

Yürümeyi süratlendirmek koşmaktır. Bu Hadis-i Kudsi'de iki fâide mevcûddur. Bunlardan biri kulun istediklerinden çok çok üstün ve yüce mükâfatların kula verilmesidir. Yazacağımız Hadis bu hususu tasdik etmektedir.

"Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve beşerin hatırına gelmediği çeşit çeşit nimetler vardır."

Görüldüğü gibi Allah Subhânehû ilmimizin dairesinde dâhil olmayan bilemediğimiz nice ni'metleri bize ihsan etmiştir. Halbuki irâde ilimde şarttır.

Hadis-i Kudsi'de anlatılmakta olan hakikâtle alâkalı diğer fâide de şudur: Hakk'ın keremiyle sana gelmesi senin Hakk'a olan gidişinin miktârındadır. Zira sen Hakk'a bir karış yaklaşırsan Hak sana lûtfuyla bir zira yakınlaşır. Fakat kime bir karış yakınlaşıyorsan o lûtfuyla sana o karışın kendisiyle sana yakınlaştığı gibi mükâfat ve sevab bakımından da sana o karışın misliyle yakınlaşmaktadır. İşte o karışın oluşumu bir zira'nın gerçekleşmesidir.

Hadis'in metninde geçen diğerlerinin hâlide bunun gibidir. Öyle ise Hak **Subhânehû kuldan sudur eden fiil vesilesiyle dâima kula keremiyle**

yakın olandır. Sanki Allah Subhânehû bu kelâmla seni uyarmaktadır. Ve sana şunları söylüyor:

«Ey kulum bana yakın olmayı irâde ettiğinde ve bana yakınlığını sağlayacak amellerinde beni müşâhade kıldığında, ben de sana bir zira yakın olurum.

Beni müşâhade etmende ancak benim senin kâ'kûlünü tuttuğumu ve senin hiç hareket ve kudreti olmayan ölüler gibi olduğunu idrâk etmenle gerçekleşir. Artık ben de bunlara karşılık yaptığın iyi amelin misliyle seni mükâfatlandırırım.

Eğer sen bir iyilik yapmakla bana gelirsen ben de sana iyilikle karşılık veririm.

Şayet böyle yapmazsan ben adalet ve hüküm sahibiyim. Bu sizin amellerinizden başka birşey değildir."

Bu açıklamamız müşkildir. Her ne kadar bu izahata bir takım itirazlar yapılmaktaysa da bizim işaret ettiklerimizi incelersen o itirazların def olduğunu görürsün. **Bunları araştır ve kendinde incele. Bu makamda en yüce menzil kendi nefsinin kusurlarını incelemektir.**

Ey Oğul!.

Yaptığın amellerde ki kasdın nereyedir? Sen Hakkın nezdinde takdim ettiklerinden başkasını bulamazsın. Halbuki sen bütün menzilleri bildin. Ya tam bir kul veya noksan bir kul. İşte bu tilâveti güzelce tefekkür et. Hayatının bütün safhalarında o tilâveti kendi nefsine uygula!.

Billahi, Lillâhî, Mallâhi, Fillahi, İlâllâhi ve Anillâhî hareket et. Hep tâyin edilen bu sınır üzere ol!

Bütün hareketlerinde Billahi, Lillâhî, Mallâhi, Fillâhî, İlâllâhi ve Aniliâhî olmaya gayret göster!

Şimdi bu kelimelerin mânâlarını izah edelim ki Murid kendi nefsini hangi mertebede olduğunu gözetebilirsin.

Billâhî; Hakkın kulun yaptığı bütün işleri üstlenmesi,

Lillâhî; kulun işlediği herşeyi yalnız Allah için yapması,

Mallâhî; müşâhade ve murakabe de hep Allah ile olduğunun şuurunda olmak,

Fillâhî; Allah'ın sanat eserlerini tefekkür etmek,

İllallah!; yalnız Allah'a yönelmek ve Onu kasd etmek,

Anillâhî; sadece Allah'a karşı mükellef bulunmak.

işte Ey Oğul!.. Hakk'ça okuman böyle olmalı.

«(Zira O) gizliyi de gizlinin daha gizlisini de bilir.» (Tahâ Sûresi, Âyet:7)

Onun razı olmadığı bir ameli sende müşâhâde etmesin.

Ey Oğul!. Senin fiilini de, âlemde olup biten herşeyi icâd eden faili hakîki 'O'dur. Böyle olmasına rağmen, Hakka karşı hep edebini takın ve hazret-i ilâhinin iktiza ettiği tâ'zîm ve saygıda kusur etmemeye gayret sarf et.

Bil ki; Ey Oğul!.

İnsanların işledikleri fiillerin tamamını Allah Subhânehû yarattı. O fiilleri Mahmud ve Mazmum olmak üzere ikiye ayrıdı. Mahmud ilâhî övgüye mazhar olan fiillerdir. Mazmum da ilâhî yermeye müstehâk olan fiillerdir. Öyle ise bulunduğun an içinde işlemekte olduğun amellere bak, eğer o amel mazmum ise, bil ki sen o anda gazaba uğramışlardansın. Ve Allah'a yönelerek nasuh tövbe et. Eğer işlemek arzusunda olduğun amel Mahmud ise, bil ki sen Mahbub'sun ve buna şükürle mukabelede bulun.

Ey Oğul!.

Hakkın razı olmadığı bir amel işlemek işlediğinde kendi nefsine zem etmek ve taksirlikte bulunmakla sorgula. Zira sen böyle davranmakla Hakk tarafından mükâfatlandırılırsın. Bilâkis bu davranış Tevhidin de hakikâtidir. Zira edebli olmayı gerektirmeyen Tevhîd Tevhîd değildir. Eğer kusurların senden türediğini görmezsen, o kusurlardan dolayı nefsini yadırgamazsan ve işlemiş olduğun o kötülüklerden pişman olmazsan senin tevben sahih değildir. Tevbe etmediğin zaman da sen Mahbub olamazsın. Ve bu hakikâtlerden de dünyada ne de âhırette sana hiçbir fâide vermez.

Ey Oğul!.

Okumakla tâbir ettiğimiz fiilîn Billâhî Mertebesiyle sudur ederse, sen Mahv sahibi müşahade edicisin. Fiilin Ma'llâhi Mertebesiyle zahîr olursa sen hâl sahîbi muridsin. Fiilin Fillâhî mertebesiyle mevcûd olursa, sen İsbât sahibisin. Fiilin İllâllahi Mertebesiyle vaki olursa, Himmet sahibi Arifsin.

Bu makamları Allah Subhânehû bize ve sizlere müyesser kılsın. Hepimizi bütün afatlardan muhafaza eylesin. AMİN.

TİLAVET BÖLÜMÜ

Bu bölüm Hakkın kula kendi Kitabını tilâvet etmesi hakkındadır.

Ey Oğul!.

Umulur ki sen, Hakk Teâlâ Kitabını sana tilâvet etmesini

arzuluyorsundur. Halbuki sen her hâlinle hem cinslerinle varlığını sürdürmektesin ve her yapılan işlerde nefsini mülahaza etmektesin.

Heyhat!.. Bu hâlinle arzu ettiğin tilâvetin gerçekleşmesi uzak bir ihtimâldir.

Hakkın tilâveti ya sıfatları itibariyle veya fiilleri itibariyledir. Hakk Tealâ senin bu makamla müşerref olmanı ve sana tilâvetini duyurmayı irâde ettiğinde, seni beşeri ahlâklardan arındırıp varlıkta hiçbir nisbete sahib olmayan bir varlık hâline getirdikten sonra sana, kendi Kitabını tilâvet eder. Bu tilâvet, anlattığımız işlemleri sana uygulattıktan sonra gerçeklerişir.

Hakkın abd'e olan tilâveti üç kısma ayrılır. Üç kısımdan birincisi; Hakk'ın sende güzellikleri icâd etmesidir.

TİLÂVETİN BİRİNCİ KISMI:

Hak Teâlâ güzellikleri sende icâd ettiğinde ve sen de o güzelliklerin hükümlerini kendinde zuhura getirdiğinde bütün güzel sıfatlarla vasıflanırsın, Hak Tealâ sende açığa çıkan kendi fiillerinin eserleriyle "Övgüler sana olsun ey kulum" der. Kul da bu hâli ve vasfi olan hitabı müşâhade etmesinin esnasında "Rabbim beni övdü" der. Daha sonra kul kendisine bahş edilen bu yüce ni'mete karşılık "El hamdu lillâhi" diyerek Hakk'a mukabele eder. Kulun bu sözü söylemesinin esnasında Hak Tealâ'da "Kulum bana hamd etti" der. Hakeza sıfatların sena ile sende devam eden inayetin devamıyla sıfatlarla münasebeti sürer.

Öyle ise **HAK; "El Hamid" ve "El Mahmud'dur. Kul ise Hamid ve Mahmud dur. Yani kulun hamd etmesinde Hakkın hamdı da vardır. Yalnız Hakkın hamd etmesinde kulun hamdı yoktur. Bu itibârla kulun her hamd'inde Hakkın hamd'ide mevcûddur. Hakkın bazı Hamdleri vardır ki kulun hamd'ı ona dahil değildir. Mahmudiyet Makamında da durum değişmiyor. Onun için her ne varsa âlemde topyekun Hakk'a hamd etseler Hakkıyla hamd edemezler. Ancak Zâtını O kemâliyle hamd eder. Hamidiyyet ve Mahmudiyet ancak Hakka mahsustur.**

Görüldüğü üzere burada ilâhi iki ihtiyardan başka bir şey mevcûd değildir. Aynı zamanda **bu makam Hak ile kul arasını ayırd ettiren makamdır. Zira Hak Teâlâ'yı kendi varlığıyla hiç kimse -Hak onlarda hamd etme sıfatını icâd etmedikçe- hamd edemez.** Durum böyle olunca **Hak Subhânehû bu makamda bizzat kendi fiili ile kendisine hamd edendir. Kul burada o fiilin zuhura gelme yerinden başka bir şey değildir.** İşte bundan dolayı biz makamda kula hiç bir şeyi nisbet kılmadık. Öyle ise **kul, yalnız hamd edicidir Mahmud değildir.** Zira **Allah Subhânehû, kulu dilediği sıfatla vasıflar. Kul ise bu makamda vasıf edici değildir.** Artık Hakk'ın kula olan tilâvetine başlamadan önce sen tilâvetin birinci kısmını anlamaya çalış ki çok harika meziyetler göresin.

TİLÂVETİN İKİNCİ KISMI:

Bu kısım tilâvetin birinci kısmının kul için peyda olmasından sonra hâsıl olur. Bu tilâvet şöyle gerçekleşir: **Açıkladığımız mehamidlerin tilâvet edilmesinin husûlu esnasında kulda neticelendirdiği sırları, hikmetleri ve ilimlerin tertibi Hakkın kula tilâvet kılmasıdır. Hakkın bu makamda kula olan tilâveti sebeblere nisbet edilen tecellilere has olan tilâvetidir.**

Kul açıkladığımız niteliklerle vasıflandığında Hakk Teâlâ o kula hâl lisanıyla Rahman ve Rahiym gibi isimlerle hitâb eder. Kulda bu esnada güzel ahlâklanması yönüyle hâl lisanıyla şöyle der; "Rabbim akıl sahiblerinin idrâk edemeyecekleri nimetleri bana bahş etmesiyle beni övdü" der. Öyle bir haletî ruhiyeye erer ki himmeti o ni'metin talebinden dolayı seçilmiş hiç bir kayıtla kayd edilmemiş varlık olmayı arzular. Kendi beşeri niteliklerden arınmayı arzular ki o nimeti devamlı hasıl olsun.

Ey Rabbim bu nimetlerinden ötürü bana evvelin ve ahîrin içinde doğruluk lisânı ihsan et. Hakîkâtte ERRAHMAN ve ERRAHİYM SENsin.

Kulun terennümlerinin esnasında Rabbül Alemin şöyle der: "Kulum beni övdü ve Bana hamd etti"... Ve bu durum Hak ile kul arasında karşılıklı olarak devam eder.

Bu her iki tilâvet arasında fark vardır. Birinci tilâvet; ilâhî edeblerle ahlâklanmakla gerçekleşir.

İkinci tilâvet ise, hakikâti tahkîk etmekle oluşur, ikinci tilâvetle kulun vasıflanması mümkün değildir. Zira hakikât böyle şeyleri kabul etmez. Olsa olsa bu tilâvet ancak Rabbani bir hediye ve ilâhi bir varlıktır. Tilâvetin bu kısmında da tefekkür et ki harikalar göresin.

TİLÂVETİN ÜÇÜNCÜ KISMI:

Tilâvetin üçüncü kısmı halktan, ihtirâdan ve ibda'dan hariçtir. Bilmek ve hakikât cihetiyle tilâvetin bu kısmına dünyada ancak bir kısım muhakkikler ulaşabilir. Onların bir kısmı da ancak âhırette bu tilâvetin şerefine erebilirler. Bu öyle bir hikmettir ki sırrını açıklamamıza bizzat kendisi engeldir. Zaten onun sırrını her âlim ve arifin aklı tahammül etmez. Öyle İse biz seni bu sırrla başbaşa bırakalım ki sen onu kendi nefsinde keşf et ki o sırra erenlerden olasın.

Allah'a hamd olsun ki kitabın birinci bölümünü bitirmeyi bize İûtf etti.

FELEK-İ YEMÎNÎ BÖLÜMÜ

Bu bölüm Felek-i Yemî'nî hakkindadlr.

Umulur ki "EL"inin varlıkta ki yerinin nerede olduğunu ve hazret-ı cûd'ta

mertebesinin ne olduğunu soruyorsundur... Öyle ise **Ey Saîd Oğlum!. Sözlerime kulak ver dinle!.**

BEYT

Her kim Rahman ile alacaklarını tutarsa o gerçek gençdir.

İkramlar onun üstünde kesintisiz olarak yağar.

Ondan dünyayı tutmasını ve yaymasını taleb et.

Ellerin bu işleri yapar!.

Hayır! Hayır! Rabbiniz bütün işleri yapandır.

Ey Evlâd!.

Bu çok yüce ve şerefli bir makamdır.

Sen bu makama melekî vasıfları elde etmedikçe ulaşamazsın.

Melekî vasıflarıda ancak beşerî kötü duygularından arınmakla kazanabilirsin.

Edebin güzeliyle ahlâklanmadıkça da onların hakikâtini tahkik edemezsin.

Sana bu edebler hakkında tevfîk verilmedikçe de sen o adablarla edeblenemezsin.

Zarif insanlarla arkadaşlık etmedikçede muvaffak olamazsın.

Sana bu melekî edebler hakkında ilâhi tevfîk verildiğinde artık sen o edeblerle edeblenirsin.

Melekî ahlâkla ahlâklandığında onların hikmetlerini incelersin.

Onların hikmetlerini incelediğinde de kötü ahlâklardan arındığında da Meleklere ilhak olursun.

Meleklere ilhak olduğunda da kendine nisbet ettiğin bütün varlıkları elinden atar, kendi kendine köle olmaktan ve kötü sıfatların dairesinden çıkarsın.

Artık senin elin Hak'la veren ve Hakka engelleyen cömertlik eli olur. Ey Evlâd!. Murad ve muvaffak kul, "EL" hakkında varid olan emir ve yasaklara riâyet etme hususunda tahkike erdiğinde, ellerini ona mubah olan şeylerde kullanır ve onları kendisine farz kılınan şeylerde alabildiğince yayar. Kendisine haram ve mekruh olan şeylerde ellerini geri çeker. Veya mubah olan şeylerden vera'dan ötürü ellerini geri çeker. Zira boş ve abes şeyleri terk etmek kişinin İslâmı anlamasının güzelliğindendir.

Elle alâkalı varid olan yasakları kısaca şöyle tasnif edebiliriz.

1-Zekât ve benzerlerini ifâ etmek farzlardandır.

2- Nafîle sadaka vermek sünnetlerdendir.

3- Hırsızlık yapmak ve haksız yere adam dövmek haramlardandır.

4- Kaza-ı hacet esnasında veya başka bir yerde ön ve arkanı sağ elle ellemek veya yıkamak mekruhlardandır.

5- Herhangi bir insana veya arkadaşına, arkadaşın ihtiyaç duymamasına rağmen ellerinle ona yardımcı olmakta mubahlardandır.

Allah'ın kula mükellef kıldığı vazifelerin sınırlarını kul Rabbiyle olan ahde vefa göstererek tecavüz etmezse, kulun sınırları tecavüz etmemesi onun gönlünde cömertlik, zühd ve mal ile insanlara yardım etmeyi yeşertir. İnsan kendi eli ile ve elin komşularının isimlerinin hikmetleriyle ahlâklanmadıkça anlattığımız güzellikleri işleyemez.

İşte bu ahlâk ve anlayış ancak insanın gönlündeki dünyaya olan bağlılığın bağını koparıp atmaya ulaştırır. Gönüldeki dünyaya karşı bulunan alâkanın kesilmesinin peyda olması ise, ancak parmakları aracılığıyla yapacağı sena, hamd ve teşbihlerle gerçekleşir. Tırnaklarıyla o malın gönüle tesir ettiği alâkaların tutup koparmak suretiyle tasarrufu altında olan malına karşı zafer elde edebilir. Yani o malı takva ve birr yolunda harcamakla gönüldeki tesirlerinden kurtulur.

Velevki böyle birisine iki cihan serveti verilse de o kimse o servete gönülde asla meyi ve iltifat etmez. O, o servetin malikî olursa hemen elinden çıkarıverir. O, o servete karşı zühdü tercih eder. **Selef-ı Salîhinden bazılarının yalnızca Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselama ittibâ edenler ne güzel numune-ı imtisaldirler.**

İşte bu **zühd ve ver'a, varlıkla alâkalı esrar ve hikmetlerin yağmur misli yağmasına vesiledir. O hikmetlerin kul üstüne yağıncaya deyin kulun kalble dünya ve dünya içindeki beyhude şeylere meyi etmekten daima kaçınmalı. Ve ellerini Allah'ın haram kıldıklarına uzanmasını engelleyecek Allah'ın korumasıyla kendisini haram ve mekruhlardan koruyacak. Bu korumak esnasında ise, Allah'ın gerçekte onu muhafaza ettiğinin bilincinde olup ve hep Hakkın korumasını muhafaza edecek. Yani, kul ömrünce hep Allah'ın kendisini koruduğunu mülâhaza etmeli.**

Kul hayat safhasında geçiş yapacağı her bir mertebeye inâyet-i ilâhi ile ancak ulaşabilir.

Bu mülahazayı da şöyle yapmalı:

1- Başta Allah'ın onu yaratmakla yokluktan,

2- Genel (a'mm) Tevhîd'le genel (a'mm) şirkten kurtarmakla,

3- Tevhid-i has ile şirk-ı hastan halas etmekle,

4- İmânı ona ihsan etmekle nifaktan beri kılmakla,

5- İhsan mertebesiyle hicablardan temizlenmekle,

6- Hakkı müşâhade vesilesi olan ihsanla kula kendi kendisini müşâhade vesilesi olan ihsandan,

7- Hass ve a'mm (özel ve genel) hayatla,

8- Hass ve a'mm müesirle,

9- İnsaniyetle hayvanlaşmaktan,

10- Sıfatlarla afatlardan,

11- İlimle cehaletten,

12- Zühd ile dünya arzu ve isteklerinden koruduğunu mülâhaza etmeli.

Şayet kul ahlâk-ı hamidenin mertebelerini bir bir güzel ahlâkla kat ederse, Allah'ın onu koruduğunu şöyle tefekkür etmeli.

1. Sabır ile telaşlanmaktan,

2. Şükürle nankörlük etmekten,

3. Adil olmakla zülüm işlemekten,

4. Uyanmakla uyuya kalmaktan,

5. Hatırlamakla unutmaktan,

6. Dikkatli olmakla gaflette bulunmaktan,

7. Ayıklıkla sarhoşluktan,

8. Ümid var olmakla umidsizlikten,

9. Güleryüzlü ve geniş olmakla ekşi suratlı ve sıkıntılı olmaktan,

10. Cömert olmakla varlık kölesi olmaktan,

11. Unsiyetle heybetten,

12. Cemale temaşa ile Celalden,

13. Mutedil olmakla Cemala takılı kalmaktan,

14. Visalle arzularla yetinmekten,

15. Hatalardan geri dönmekle yerinde kalmaktan hep Allah'ın onu koruduğunu mülâhaza etmeli ve her mertebeye göre neden korunduğunu görmelidir.

Kula ömrü boyunca peyda olabilecek bütün hâl ve makamlarda durum böyledir, insanlar arasında ölçüyü doğrultmak ve adaleti izhâr etmek

için insanın mükellef olduğu vazifeleri kendisine zırh ve âlemde zuhur eden hikmetleri Meviâsına itimad ederek kendisine dost edinmeli. O zuhur eden hikmetlerin de bir kısmının da Mevlâsının yardımıyla onun için oluştuğuna inanmalıdır.

Mutluluk ve güzellikle ilâhi buyruklara yardım elini uzatmalıdır. Yaptığı yardımı da Allah'ın bildiğine ve gördüğüne yetinmeledir. Dünyevî ve uhrevî sadetine ulaştıran vesileleri de eliyle güçlendirmelidir.

Bütün bu hususları icra ederken de sağ eliyle kavga etmelidir. Sol eliyle de maddi ve manevî menfaatları edinmekte ihvanlarını kendisine tercih etmelidir. Şimaliyle de bütün hayr ve hasanat ve övgüleri kendisinde toplanmalıdır. **Ebedî saadete ulaştıran hikmet ve sırlarla vasıflananlar, elin isimlerinin sır ve hikmetlerini izah ettiğimiz tarzda hep temaşa ederler.** Zira Allah Subhânehû âlemde hiçbir şeyi batıl olarak yaratmadığı gibi hiçbir şeye de boş ve abes isimle ad koymadı.

«Ey Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın, seni bütün eksikliklerden tenzih ederiz; o hâlde bizi o ateş azabından koru.»

(Al-i imrân sûresi, âyet: 191)

«Hem o göğü, yeri ve arasındakileri oyunculuk etmek üzere yaratmadık.»

(Sad sûresi, âyet: 27)

«Biz göğü, yeri ve arasındakileri oyunculuk etmek üzere yaratmadık.»

(Enbiyâ sûresi, âyet: 16)

O halele **kâinatta mevcûd olan her bir varlığın kendisine has bir hikmeti vardır.** Öyle ise, **âlemin tamamında oluşan intizam ve birbirlerine olan nisbeti ya zahiri veya batınî bir münâsebetten dolayıdır.**

Varlık hikmetini inceleyenlerin öncü ve büyüklerinden olan Ebul Hamid İmam Gazâli'den rivayet edildiği üzere: **Varlıkta ki birbirine olan bu münasebeti nesnenin hakikâtini inceleyen hikmet ehlî araştırdığında o hikmeti keşf eder.** Gazâli'de varlıklar arasında münâsebetten bahseder ve o münâsebetler hakkında görüş bildirirdi. Bir gün imam Gazali Kuddus'ta bir güvercinle karganın birbirine bitişik olarak durduklarını gördü. Ve onlar birbirinden korkmadan ünsiyet ediyorlardı. Buna binâen Gazallî "Karga ve güvercin yanyana durmalarında bir münâsebet vardır" dedi. Ondan sonra eliyle onlara işaret edince birbirlerinden ayrıldılar. Onlar ayrıldıklarında her birisinin topal oldukları görüldü. "İşte bunların yanyana oluşlarının hikmeti topallıklarıdır"dedi.

Varlıkların birbirlerine olan münâsebetlerini inceleyenlerden biride **Ebu-l Medyen** diye şöhret bulan Mağrib diyarının Şeyhlerinin şeyhi olan **Ebu-n Neca**'dır.

Birgün onun gönlüne hiç kimsenin arzulamayacağı Allah'ın gayrısıyla alâkalı bir hatıra peyda oldu. O da bu hâl üzere iken o duygudan uzaklaşmayı arzuladı ve gönlüne peyda olan o hatırı sorguladı. Bir de ne görsün kalbinde hâsıl olan o duyguda Allah'a şirk katmayı müşâhade etti. Derhal o hatıratın hangi münâsebetten ötürü gönlüne geldiğini araştırdı ve sebeblerini öğrenir öğrenmez o duygunun oluşumuna vesile olanları ve mekânları terk etti.

Öyle ise varlıkların siyakında birbirine olan münâsebetleri gerçek ve doğru. **Yalnız eşyanın birbirine olan münasebetini bilmek tarikat ehli olan havvassın makamıdır. Onların münasebetini bilmek çok çetindir ve o münasebet bütün varlıklarda mevcuttur. İsim ve müsemme bağlantısında da vardır.**

Ebu Zeyd Essuheyli Allah Rasulü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın Muhammed ve Ahmed isimleri hakkında telif ettiği "**El Meârif ve El a'lam**" kitabında tasavvuf yolunun yabancısı olmasına rağmen anlattığımız hakikâtlere işaret etmiştir. O kitabda Allah Rasûlü'nün isimleri ile efâlı ve ahlâkı arasındaki münasebetleri hakkında uzun uzadıya açıklamalar yapmıştır.

Öyle ise **tasavvuf yolunda eşyanın birbirlerine olan münasebetini kabul edenler, murakabe, edeb ve kendilerinin halleriyle meşgul olanların en büyükleridirler. Bu hususiyet onlarda keşf-ı ilmi ve müşahad-ı Melekûti'den sonra hâsıl olur. Hususan Melâmilerde bu özellik daha açık olarak belirlenir.** Melâmiler başta Şeybânî Râî, ve Beyâzıd-ı Bestâmi ve kendileriyle sohbet şerefine erdiğimiz El Arabî, Ahmed El Mersî ve Abdullah El Bercânî gibi zatlardır.

Ey Aziz!.

Varlıkla alâkalı açıkladığımız

hakikâtları öğrenip ve kendi varlığında bulunan uzuvların isimlerinin gerektirdiği ahlâkla ahlâklamrsan Allah Subhânehû yapacağın her işte seni muvaffak kılar. O hâlde senin üzerine; zahiri ve batınî varlığında asıl olan karanlıkları kendinden kaldırman ve gidermendir. O da bu dünyâda kulun gözünü örten perdelerin açılımına sebebdir. O perdelerin açılımı da Cûd, Kerem, Sehâ ve İşardır.

<u>**Cûd:**</u> **Senden birşey istenilmeden başkasına bağışta bulunmandır.**

<u>**Kerem:**</u> **Birşeyin senden taleb edilmesinden sonra sadece hoşnutlukla, ilâhi edeblerle ahlâklanmakla ve Rabbani makamları**

taleb etmekle isteyen kimseye bağışta bulunmandır.

Sehâ: İhtiyaç miktarı olan şeyi sadece muhtaç olana vermendir.

İşar: Bizat senin muhtaç olduğun şeyi başkasına ihsan etmendir.

Ey Oğul!. Bil!.

Hz. İbrahim Aleyhisselâtu Vesselamın dostluğu cûd, kerem, sehâ ve isârla gerçekleşmiştir.

Allah Subhânehû Cibrîl-i emîn'i bir şahsın suretinde hazrete gönderdi ve Hz. ibrahim'e şöyle dedi "Ey ibrahim dost ve düşmana ikram ettiğini görüyorum" hazrette şu cevabı verdi "Ben iyilik yapmayı Rabbimden öğrendim. Zira o yarattığı hiçbir kulu rızık hususunda darlıkta bırakmıyor. Ve onlara hep cömertlik yapmaktadır. Binâenaleyh ben de onları bu hususta sıkıntıya sokmam." Bu olayın akabinde Allah Subhânehû Hz. İbrahim'e şöyle vahyetti. "**Ey İbrahim sen gerçekten benim halilimsin**".

Zühd sende hakkıyla oluştuğunda; hiçbir şeye sahib olmadığının ve sana kendisinde tasarruf etme yetkisi verilenlerde de vasıta olduğunun idrâk ve bilincinde olursun. Dolayısıyla bu idrâk ve bilinç sende varlık iddiasını düşürür. Zira Malik-i Hakîkî Allah Subhânehû'dur. Sen ise Onun hükmünün altında olan abd'sın. Zahîri ve batınî her işinde Allah'a muhtaç olmaklığında seni ebrar ve mukarribler menziline yükseltir.

Artık sen de o menzilde Vehhab Subhanehû'nun sana bağışlayacağı hikmetlerden başkasını müşahade edemezsin.Her hâlinde ilâhî şu hitaba; «**Sağ elindekini bırak**» (Tahâ / 69) muhatap ol. Her kim de kendi irâdesini Mevlâsının irâde deryasına bırakırsa, Mevlâsı onun işlerini lâtif hikmetiyle üstlenir. Ve onun üzerinde ezeli inayetini icra eder. Artık o kimseyi Hak Subhânehû saadet hayatıyla ve tasarruf etme yetkisiyle ihya eder.

Hak Subhânehû o şahsı ihya ettikten sonra onda bulunan bütün kötülükleri, batıl duyguları ve elindekini attıktan sonra nefsinde aldatıcıların aldatmasıyla peyda olacak vesvese ve hayâlatları yakar ve yok eder.

Onun hayatı da hem cinsleri arasında kâmil şerefle şereflenmesi hâsıl olur. İşte bu nefis hâs kullar arasına dâhil olacak Rahman'a komşuluk edecek ve Cennet-i Firdevste her türlü ni'metle müşerref olacak **nefsi mutmainne, raziye ve merziyedir. O nefsin her iki eli açıktır.** Dilediği gibi **infâk eder.** Zira o nefis, **keşif mahallindedir. Keşif makamında ise her hareket izinledir.**

BU MAKAM SAHİPLERİNE AİT OLAN KERAMETLER

Elini koynuna sokup daha sonra çekip çıkarır eli de görenlere bembeyaz oluverir, Hz. Musa Aieyhisselâm da bu tür mucizeler sudur ettiği

gibi bazı Velîlerde de onun benzeri kerametler zahîrolabilir, Parmaklar arasında suyun çoğalarak kaynaması da Velîlerin kiminde keramet olarak görülebilir.

Allah Rasûlü' ***-Salât ve Selâm Ona ve Âlî'ne olsun-*** nden de böyle mucizelerin sudur ettiği sahih rivayetlerle sabittir. Düşman ordularının yüzüne toprak alıp savurmasının akabinde orduların hezimete uğramasıda bu tür kerametlerdendir.

Allah Subhânehû, dost edindiği kullarından dilediğini havada Âlem-ı Gayb'e alır ve o âlemde altın ve gümüşün hakikâti ona açılıverir.

Kul, yukarda açıklaması geçen sıfatlarla ahlâklandıktan sonra bu menzil ve makamlara çıkabilir.

Artık bu durumda sağ el kendi kalemini sımsıkı tuttuğunu müşâhade eder. O kalem de âlemi, korunan vücûdun levhasında varlığın hakikâtlarını benzerlerinden ayırtmak için nokta nokta harf harf ve şekil şekil olarak yazmaktadır.

O korunan vücûdun levhasında varlığın hakikâtlarını benzerlerinden ayırtmak için nokta nokta harf harf ve şekil şekil olarak yazmaktadır. O korunan vücûdun levhasında yazılan âlemin türlerinden biri de insan türüdür. Meselâ insanın yaratılışındaki sibğâ (boya)nın benzerleri ile hakikâtinin farkını temyiz etmek gibi.

Türlerden dört ayak sahibi olanları olduğu gibi kanat sahibi olanları da vardır. Varlıklardan canlı ve camid olanların sınıflarının durumu da aynen yukarda beyân ettiğimiz gibidir. Hayatdar varlıklarda gelişken olmak ve gelişken olmamak arasındadırlar. Öyle ise bu türler zatları itibariyle noktaya muhtaç olmayan ayrı ayrı emsallerdirler.

Müşterek olan varlıklar ise, onları birbirinden ayırıcı olan özellik ve niteliklerin her bir şahısta peyda olmasına ihtiyaç duyulur. O niteliklere sahib olanları şöyle sıralayabiliriz: **1- Zâhid, 2- Abid, 3- Sofî, 4-Fasık, 5- Kâfir, 6- Mümin.**

Bizim yolumuz ise o niteliklere sahib olanlara şöyle denir. Rabbanî, Rahmanîve İlâhî.

Makamatlarda ise şöyle denmektedir. Melekûtî, Ceberûtî ve Melekî. Artık bu makam sahibi bu plana (sisteme), yüce makama ve en güzel levhada harika suretlerle muhteşem nizâm üzere icâd edilen harflere sürekli temaşa eder.

İnsanın ömrü kısadır. Vakit haddizatında kıymetlidir. Dolayısıyla kul kendisi için iki cihanda faideli olacak işlerle iştigal etmesi lâzımdır. **Kul, kâinatın hadsiz vaziyetlerinde tefekküre daldığı zaman, Allah Subhânehû kulun kalbinde Allah'a boyun eğme, Ona yalvarma ve Onun rızasını celb edecek amellere rağbet etme duygusunu yayar. Bu**

hâl de kulu mevcudatın bütün hikmetlerini ihtiva eden bir makama ulaştırır. Kul da bu makam vesilesiyle bütün vakitlerinde kendisiyle hayat ve neşe bulacağı hikmetler ve sırları bir defada alır. Artık kulun bu hususlara yönelen himmeti (niyeti) sadık olur. O sıdkından dolayı da her işinde Hakka taalluk etmiştir. O himmet de şöyle der: *"Şayet gözün bir lahzada ihata edeceği daracık bir şeyde varlık hikmetleri benim için kemâlıyla ihtisar etmiş olsaydın, ben o hikmetleri bulamazdım. Zira ben bu yüce menzillerden mahrum kalarak âlem-i şehâdette takılı kalırdım."*

Yani **"var olmanın hikmetinden uzaklaşmama sebeb olacak varlıkların görünen şekillerine takılı kalırdım. Bu da benim o yüce menzil ve makamlara ulaşmamı engellerdi."**

Himmetin bu sözlerinin akabinde Allah Subhânehû ona şöyle hitab eder: "Ey himmet işte bütün bu hususlar senin olsun." Himmet bu kitapla müşerref olur olmaz kula kendi nefsini müşâhade etme kapısı açılıverir. Artık (sağ el) kendi nefs-ı zekiyesinin ve kalbi keriminin aynasının cilalanmış olarak görür. (El Yemin burada Ruhtan kinayedir) Sağ el (yemin) sürekli nefsi gözetir durur. Nefs ve kalb mükemmel olarak cilâlandığında ve onların her tarafını örten kir ve paslar temizlendiğinde bast eli meşiet kapısına uzanıverir.

Bast eli meşiet kapısına uzanıverince de cüzîlerin kapısı ve küHîlerin kapısı arasında bulunanlar ona açılıverdi, cilalanmış o mükemmel ayna da Küllînin kapısının yönüne doğru çevrildi. Bütün kainatın suretleri de onda aks ederek mühürlendi. Bu mühürlenme işlemi de küllî kapısının ardında gerçekleşti. O küllî kapı, âlem-i Kebîrin menzillerinden başka bir şey değildir. Artık basiret gözü makama tehayuz etmeyen, başını sağa sola çevirmeyen ve hiçbir cihetle bağlantı kurmayan şey-ı vahidte sururla oturur.

Kalb aynasına tecelli eden ışıkları, o ışıkları verenle birleştirdiğinde o aynanın sureti kendisine yansıyan o ışıklardan daha lâtif, güzel ve sağlam olur. Kalbin o güzellik ve letafet nisbetince müşâhadelerdeki lezzetleri artar ve o müşâhade lezzetlerde büyür.

Tecelli hükümleri ve açığa çıkan esrarların kapısı da cüzî kapıdır.

Hazret-ı ilâhiye ile bağlantısı olan Rabbanî belirtilerden ve kudsi marifetlerden dürülenlerin en bedî ve en ferî de cüzî kapıdır.

Cüzîler varlık âleminde tamamıyla hâsıl olmadığından ötürü tükenmezler. Zira onların varlığı senin onları anlaman ve kavramana ve de o cüzileri müşâhade etmen esnasında Hakkın sende icâd ettiği şeylere bakar. Yoksa onların varlığı bizzat kendilerine bakmaz.

Öyle ise, cüzîlerin en son gayesi: senin nezdinde olan varlıklarına delâlet eden sırların peyda olmasına sebebdir. O cüzîler, Hak

Subhânehûnun onların görünmeleriyle birlikte sende icâd edeceği manâlar için gelen lâfız ve harflerdir. Bu kapı ancak bağışlar sunan Hakkın irâde edeceği miktarda açılabilir. Fakat irâde edilen açılmaktaki miktar sürekli artar. Hâl böyle olunca artık bütün âlemlere ait olan makamat, belirtiler ve esrarları ihata olunmuş ve mansurdur.

Felek-i Yemîne sahibi olan zât bu âlemden daima ilâhi mevhibeleri bulundukları mertebeler üzere alırlar ve aldıkları ilâhi mevhibeleri mertebe ve menzilce kendilerinden düşük olan fukaraya dağıtırlar. Kevnden (varlıktan) dolayı oluşan gaflet perdeleri onun nezdinde mukaddes el yardım edinceye değin salıverilmiştir.

Netice de o da şunu idrâk eder:

«Onun zâtından başka her şey helak olacaktır.»

(Kısas sûresi, âyet:88)

İşte bu esnada kevn (varlık) perdeleri ona parıldamaya başlar ve gaflet de önünü kapatan duvar olmuştu.. Bundan dolayı himmet derhal o duvarı delmeye ve hicabları kaldırmaya kalkıştı. Bu esnada hicabların ardında ona şu nida da bulunuldu:

— "Eliyle bizim hazretimizden başkasına tutunan kimse bize ulaşamaz. Öyle ise ağyarı terk et ki zenginlik ve rahatı bulasın. Âlemi onu icâd edene terk et."

Yani **âlemde olup bitenlere takılıp kalmaktan ötürü âlemî Yaratan Zâta itiraz etme. Yoksa sen böyle davranmakla âlemde ikinci bir Rab mı olmak istiyorsun?..**

Artık kalb de bu hitabı işitir işitmez içinde bulunduğu duygulardan vazgeçer. Hatalarında istiğfar ederek niyaza da başlar. Gözlerini de kendi nefsinin mülâhaza etmekten ve nefs aynasıyla âlemi gözetmekten yumar.

Yemîn (sağ el) bu esnada kalbin semasını dürer ve kalbden varlıkların bıraktığı izleri giderir. Ve de selim göz onun için belirtir. O göz açığa çıktığında El

Yemîn, El Yemîne (sağ ele), neât ve sıfat neât ve sıfata, isim isme ve zât da zâta şahitlik eder. Bunların tamamı toplanarak ittifak ederler. Dağınıklıkları nizâm bulur. Mülkün tamamına bilgi ve müşâhade ile muttali olur. Artık o da mülkü avucunda kendi hakikâtinde nakş edilmiş olarak bulur. Kendi hakikâti ise Hak Subhânehûnun onun kalb aynasına koyduğu lûtuflardır. Zira O herşeyi Mücîdinin aynasında müşâhade etmektedir. Öyle ise o bu suretle lûtfu lûtfa nakş etmiş olur.

Ebul Abbas Er lekkaşa yazdığım bir kaside de o makam işaret yoluyla anlatmıştım.

Kalb aynasında tecelli eden halkın vücûdu Hak'tandır.Öyle ise her işinde sen Hakka itimat et. Artık o vücûdun hakikâti sana belirtidiğinde kurtuluşa erersin.

Her kim, ki bu makama o makamın gereği zuhur edecek manâ ve hakikâtlere uygun hareket ederse kervanlar ona yönelir ve onun görünmesinden ötürü esaret zincirleri darmadağın olur.

Bu makam aynı zamanda Allah Subhânehûnun beyân ettiği ilâhî biatleşmenin vaktidir.

«Her halde sana biat edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar. Allah'ın eli onların elleri üstündedir.»

(Fetîh Sûresi, âyet: 10)

Biz bu makamın **"Mubâyaâtui Kutb"** adlı kitabımızda bütün inceliklerini izah ettik.

Hulâsa-ı Kelâm; o makam sahibi yüce imâmın eli Hacer-i esved, kalbi Kabe, cesedî Harem-i Şerif, sırrı Arefe ve nefsi Minâ'dır.

FELEK-UL BATNÎ (KARINLA ALÂKALI FELEK)

BEYT

Midenin şehvetleri hakkında sırrlar vardır.

O surları hiç kimse bilemez.

Ancak Rezzak'ın rızık verici olduğunu müşâhade edenler bilebilirler.

Gıda ve onun hikmetlerinin sırları olmasaydı hiçbir varlığın feri zahir olmazdı ve damarlar da olmazdı.

Helâl yiyecekleri ye ki, Hak senin kalbine Vehhab ve Hallak olarak onların hikmetlerini icâd ederek ilham etsin.

Ey Oğulcuğum!. Bil ki!.

Allah Subhânehû has kulunun yüce makamlara terakki etmesini dilediğinde, kulun özündeki düşmanları kula yakınlaştırır. Bu sayede kulun özündeki düşmanla yapacağı cihad yüce olur. Ve kul önce nefsî olan düşmanıyla harb etsin. Sonra da kendisinin özündeki düşmanların dışındaki uzak düşmanlarıyla savaşsın.

«Ey imân edenler, kâfirlerden size yakın olanlarla muharebe edin. Onlar sizde büyük bir azm-ü şiddet bulsunlar. Bilin ki Allah muhakkak takva sahibleriyle beraberdir.»

(Tevbe sûresi, âyet: 123)

Sofîler ve salih amellerde muvaffak olan herkesin bu âyetten istifâde ettikleri pay kötülükleri emredici olan nefsin ayıplarını ve kusurlarını görmektir.

Halbuki **nefsin yaratılışında muhalefet etmek esasdır. İşte bu duygu insanı haram ve mekruh olan her şeyi yapmaya, farz ve sünnetleri de terk etmeye azmettirir. Nefs, insana en yakın olan kâfirlerden ve düşmanlardandır.**

Artık **insan nefsiyle hakkıyla cihâd yaptığında ve onu kati ederse veya esir alırsa,** o zaman insan bulunduğu makamın gerektirdiği şekilde ve edindiği menzillerin vereceği şeyler nisbetinde **başkalarıyla olacak cihada yönelebilir.** Öyle ise nefs cesaret ve hırslı olma bakımından en şedîd ve güçlü düşmandır. Bundan dolayı **nefsle yapılan cihad büyük cihaddır.**

Her kim ki nefisle olan cihadda sebat gösterirse ve bu cihâdın manâlarını tahkik ederse Melekût Âleminde Melîk (Padişah) ve Melekler onunla oturan dostlar olur.

Yalnız inkâr edici ve düşman olan bu nefs-i emmarenin insan üstünde kullandığı çok kuvvetli ve büyük silâhları vardır. Onlardan ikisiyle büyük adamların boyunlarını vurur. O ikisi mide **şehveti ve tenasül şehvetidir. Bu ikisi bütün halkı kendilerine taptırır ve esir alırlar.**

İmam Gazali ***-Allah ondan razı olsun-*** bu iki şehvetin tehlikesine binâen "İhya-u Ulumu-ddin" adlı kitabında "Şehvetleri teskin edici" adı altında müstekil bir bölüm yazmıştır. Selefin büyük âlimleri de ***-Allah hepsinden razı olsun-*** bu iki şehvetin tehlikeli oluşlarından ötürü onlarla mücahade etmeye çok önem vermişlerdir. Her an hücum edenlerden biri olan mide şehvetini açıklamaya başlayalım.

Konuya keskin kılıç olan mide şehvetiyle girişi yaptık.. Ondan sonra tenasül şehveti gelmektedir. Geçen bölüm açıkladığımız üslup üzere bu bölümüde keramet ve menzilleriyle tek tek izah edeceğiz.

Ey Oğulcuğum!.

Allah seni te'yid askerleriyle güçlendirsin ve tevhîd-i ihya etmen için sana yardım etsin.

Bil ki. insan diye isimlendirilen bu aciz ve miskin kula Allah Subhânehû iki büyük şehveti ve afeti musallat etmiştir.

İnsanların çoğu bu iki belâdan dolayı helak olmaktadır. Onlar, mide ve tenasül şehvetleridir. Yalnız tenasül şehveti her ne kadar büyük günâh ve onun günâh olmasının delilleri kuvvetli de olsada tesir bakımından mide şehvetinden küçüktür. Zira şehvet-ı fere (tenasül) için şehvet-i batnı (mide)

teyid edecek tesir yoktur.

Eğer midenin şehveti olan bu düşman galebet ederse tenasül uzvundaki şiddet ve sertliği azaltır. Belki de tamamen yok olmasını sağlar.

İşte şehvet-ı batn (mide) sahibini yemekle midesini tıka basa doidurtur. Halbuki o da biliyor ki dini ve tabii olan bütün hastalıkların ana sebebi hazımsızlıktır, insan cesedinin bozulması olan tabiî hastalıkları hazımsızlık peyda eder. Şöyle ki insan çeşit çeşit yemeklerle midesini doldurur. Ondan sonra hazm edemediğinden midede pis kokular ve kötü buharlar oluşur. Bunlarda bünye kaldırmadığından dolayı içten içe vuruşları oluşturur. İşte bu vuruşlarda insanın helak olmasına vesile olan acılar ve ağrılarının oluşumuna sebebdir.

Süleyman bin Abdil Melik bin Mervan çok obur birisiydi. Bir gün seferde giderken kervanda bulunan bineklerden birisinin üstünde içi pişirilmiş yumurta ile dolu bir zenbil gördü. Adamlarına "hemen bana incir getir" dedi sonra her bir yumurtayı bir incirle yemeye başladı.. Tâki zenbiiin içindeki yumurtalar bitinceye kadar.. O bir de ne hissetsin kendisinde müthiş bir ağırlık. Hâl böyle olunca akibeti ölümle sonuçlandı.

Bak işte şehvet-i batn insanı nasıl helak ettirir**. Allah'tan dini dünyavî ve uhrevî selâmet ve afiyet vermesini niyaz ederim.**

İmâm Şiblî'ye ***-Allah ondan razı olsun-***

"Oğlunun dün gece çok yemekten ötürü midesi zehirlendi" denildiğinde., imâm şöyle cevap verdi "O ölseydi onun cenaze namazını kılmazdım." Sanki imâm oğlunun yaptığı bu işi kendisini öldürmeye teşebbüs olduğunu telakki etmiş ve ondan ötürü onu ayıplıyor.

Şehvet-i batında (midede) hâsıl olan bu tür hastalıklar tabiî hastalıklardır. Bu şehvetten hâsıl olacak dini hastalıklar ise şunlardır.

Bu şehvet insanı fuzuli nazara, kelâma, yürümeye ve cimâya ve bunlardan daha başka eziyet verici hareketlere sevk eder. Öyle ise bu şehvet madem ki bu haldedir **her akıl sahibine karnını yemek ve içecekle doldurmaması vacibdir. Eğer bu akıl sahibi dine mensubiyetinden ötürü dünya ve âhırette kurtuluşunu arzuluyorsa ona haramları terk etmek ve zan yoluyla şüpheli olan şeylerden de kaçınmak vacib olur. Şayet haramlığından şüphe edilen şey zan ile değilde şüphesi tahkikle sabit olursa, o zaman bu tür şüpheli şeyleri kesinlikle terk etmesi ne durumda olursa olsun vacib olur. Zira insanın başına ne gelirse karın belâsından gelmektedir. Dünyanın aldatıcı güzelliklerine olan rağbet, kazıncında helâl ve haramlara dikkât etmemek ve Allah'ın tayin ettiği sınırları aşmak hep o şehvetten türemektedir.**

Ey Oğul!.

Allah hakkı için söylüyorum. Sen sen ol türlü türlü yemeklerden ve çeşit çeşit elbiselerden edineceğin güzel gıdayı azalt. Zira, insan bedeni yiyeceklerden nasıl ki gıda ediniyorsa elbiselerden de soğuk ve sıcaktan korunma açısından da gıda edinmektedir. O soğuk ve sıcaklık da açlık, tokluk, susuzluk ve kana kana su içmek mesabesindedir.

Öyle ise **cisminin ibâdetlerde sebat etmesi için ye, iç ve giyin. Yoksa nefsin arzularını yerine getirmek için değil.** Zira, cismin soğukluk ve sıcaklıktan koruyacak ölçülere haiz elbiseyle ihtiyacını gidermekten başka bir arzusu yoktur, ister bu elbise süslü ister aba olsun asi olan onun kendisini koruma ihtiyacını gidermesidir. Kezâlik cisim yemek ve içeceklerden de ihtiyacını giderecek miktara yetinir. O yemek ve içecekler ister çok leziz şeyler olsun ister arpa ekmeği asi olan onun açlığını ve susuzluğunu gidermesidir.

Nefis ise yiyecekler, içecekler, manzaralar, meskenler ve bineklerin içinde en alımlı ve güzel olanlarından başkasını arzulamaz. **Nefs, her şeyin en güzel, en yüce ve en pahalısını ister.**

Nefs, hiç kimsenin edinemeyeceği bunların en güzellerinin tamamını elde etmeye hususunda kusur etmez. **Önde olmak, başbuğluk, başkalarının kendisine nazar etmelerini sağlamak ve parmaklarla gösterilmek güdüsü nefsi bunları işlemeye sevk eder. Bunları yaparken de hiçbir şeye ehemmiyet vermez ve yaptığı işlerin helâl mı, haram mı olduğuna aldırış etmez. Cismin durumu böyle değildir. O sadece edindiği yiyecek, giyecek, binekler ve meskenlerle korunmayı arzular.** Öyle ise cismin (bedenin) tek bunları yapmakta yalnızca korunmayı murad etmektedir.

Akl-ı şer'i bedeni yemek, içecek, giyeceklerinde onu yediren, içirten ve giydiren olur. Şayet nefis bedeni gözeten ve gıdalandıran olursa onu şüpheli şeyleri yapmaya daldırır ve kesin haram olanlarda da vartaya sevk eder. Yani "bu şey haram değildir.." düşüncesiyle işletirir. Zira nefis kötülükleri işlemeye emr edicidir ve neva ile itminan bulur. Artık nefs böyle yapmakla iki cihanda hem helak olur hem de helak edici. Çünkü bazen arzuladıklarını elde edemeye bilir.

Rızık taksim edilmiştir. Kime ne verilecekse o malûmdur. Herkesin ise muayyen bir ömrü vardır. Dolayısıyla hiç kimse taksim edilmiş rızıktan ve tayin edilen ömürden fazlasını elde edemez.

Şayet **akl-ı şer'î bedenin ihtiyaçlarını yerine getirmekte önderlik ederse,** kesinlikle ahkâmlarla işleyeceği herşeyi kayıt altına alır. İhtiyacı olanları da helâl kazançtan alıp yerli yerine kullanır. Yiyeceklerinden helâl olanlarını dahi takva gereği azaltır. Açlığı tokluğa, sert elbiseyi yumuşak olanlarına tercih eder. Artık böyle olanın elbisesi pazusu yaptığıdır. Bu

kimsenin himmeti ebedî olarak Mevlâsının katında kıymetli olanlara yönelir. Ebedî kalıcı ni'metlerin en faziletlisi hiç şüphesiz rü'yettir.

Nefsin durumu akl-ı serînin aksinedir. Zira nefs her ne kadar hâlî hazırda himmeti nesnelerin en güzellerine taalluk etsede onların sonu çoğu zaman çirkeflikle görünmekle ve o nesneler ebedî kalmazlar. Zira nefs nikahlanacağı kimseye baktığında sadece onun çürüyüp yok olacak bedenî ve güzelliğine bakar, Değerli kumaşlarla yapılan elbiselerin akıbeti çöplüğe atılma olan süslerine, mimarisi mükemmel olan binaların akıbeti harabat olmalarına ve lezzetli yiyeceklerin akibeti olan pis kokulu yönlerine takılı kalır. Nefsin dünyada elde edeceği bütün güzel şeylerin akibeti görüldüğü gibi ya çürüyüp yok olmak ya çöplüğe atılacak paçavralar veya pis kokular yayacak pisliklerdir. Şayet nefs sadece şehvanî duyguyla bunlara sahip olmayı arzularsa âhıret hayatına onların intikal edeceği hiçbir faidesi rnevcûd olmaz.

İşte bundan dolayı nefsin arzu ve isteklerine boyun eğmemek gerekir. Onun her arzu ve isteği hiç kuşkusuz şehvetten ve hevâdan ileri gelmektedir. Biz ise bize tebliğ edilen Kitab ve Sünnet'e uyarak hayatımızı düzenlemeliyiz. Keşke nefs dünyada yaşadığı süreçte sınırlara riayet ederek yaşasaydı da âhırette yönlendirilecek şu suallerin sıkıntılarına duçar kalmasın.

Her nefis sahibi kazancından, ilminden, infakından ve insanlık yapıp yapmadığından sorguya çekilecektir.

En kıymetsiz olan hurma çekirdeği üzerindeki zarda şefkat etmek ve bakıma muhtaç olan kitmir hakkında bile sorgu edilerek hesab verecektir.

İnsan dünyada kendisine verilen en yüce ni'met ve en düşük ni'metler, en basit iyilik ve kötülüklerden hisab vereceğini hiçbir an hatırından gidermemesi lâzım.

Artık dünyada verilen meskenlerin akibetinin harabe, süslü püslü elbiselerin paçavra, nikâhlanılan eşlerin sonu çürümek ve yiyecek ve içeceklerin de akibeti pislik olduklarını görmez misin!...

Ey Rabbim bize dünyanın aldatıcı olan bu güzelliklerine gönül bağlamamayı ihsan et ve bizi afiyet üzere daîm eyle!. AMİN.

Halbuki her insan hayatın bütün safhalarında bu durumları müşahade etmesi bizat insanın aleyhinde oluşan net delillerdir. Bunlar sözden ibaret değildir. Sözden ibaret olmuş olsaydı kimi özürlerin olma ihtimali vuku bulurdu. Dolayısıyla bu hususla alâkalı özür beyân etmek yoktur.

Bütün bunların bizden taayyün edişi müşahade edilen hallerin değişimindendir. Öyle ise her akıl sahibinin lehinde veya aleyhinde sabit olan deliler bizzat kendisinde mevcuttur. Yeterki o, bunları fark etsin. Keşke nefs bütün bunları kendi haline bırakıverseydi.

Nefsin içinde bulunduğu hallerin en kötüsü, dünyada arzuladığı şeylerin kendisine verilmesi ve ölümle hem bu hayattan hem de o verilen şeylerden ayrılmasıdır, işte bu da nefs için en büyük felâket ve müzmin hastalıktır. Nefs bu yurttan dünya hayatında işlemiş olduğu salih amellerden başkasının kendisini karşılamayacağı âhıret yurduna geçer. Onun ihtişamlı binaları, güzel hanımları ve leziz yiyeceklerinin hiçbir faidesî olamaz. Şayet **nefs, dünyada salîh ameller işlememişse âhıret yurdunda sığınacağı bir meskeni olamaz. Zira o, dünyada âhırette kendisine lâzım olacak bir evi satın almamıştır. Onu kazanmak içinde çalışmamıştır. Allah'ın meşietinde o berzah da haps edilmiş olarak kalıverir.**

Ey Oğul!..

Senin haram veya şüpheli yiyecekleri terk etmen farz olduğu gibi giyeceklerini de azaltman lâzımdır ki Vera' Mertebesine eresin. İşte bu mertebe, her müridin kendisine ihtiyaç duydukları mertebedir.

Asli ihtiyaçlardan edinilen fazlalıklara hiçkimse muhtaç değildir. O fazlalıklar ister ev olsun ister daha başka şeyler... Zira Allah Subhânehû onlar için mağara, sığınak ve mescidleri yaratmıştır. Mürid için mesken edinme sülük vaktinde asli ihtiyaçdan değildir, insanların tamamına şâmil olan asıl ihtiyaç giyecek ve yiyecek ihtiyacıdır. işte buna binaen Allah Subhânehû şöyle buyurmaktadır:

«**Çünkü senin acıkmaman, çıplak kalmaman hep oradadır. Ve sen hakikaten burada susamayacaksın, Güneştin sıcağı altında) kalmayacaksın.**»

(Tahâ Sûresi, Âyet; 118-119)

Allah Subhânehu insanın hayatını idame etmesi için aslı ihtiyaçtan fazlasını zikretmemiştir, Zaruri ihtiyaçlar izah ettiklerimizden başka birşey değildir.

Asli ihtiyaçlardan fazlasına ihtiyaç duyulmadıkça zaruri değildir, Zaruri ihtiyaçtan maksat, olmazsa olmaz anlamına gelen temel gereksimlerdir. Fazlalıklar ise o ihtiyaçlar gibi değildir. Fakat bazen fazlalıklarda ihtiyaç olabilir.

Subhanel Hakem-il Adlî. -**İbrahim bin Edhem -Allah ondan razı olsun** -:

— Nefsinle mücadele etmekten ötürü akşam yemeğinden bir lokmayı terk etmen o geceyi ibâdetle ihya etmenden hayırlıdır." buyurmuştur.

Terk edilen lokmanın helâl yiyeceklerden olması şartıyla.

Haram yiyeceklere gelince onun hakkında söylenen bir söz değildir.

Zira mü'minin zaten haram işlemekten kaçınması farzdır, Sürekli haram işleyen bir adamın bir lokmasını terk etmesinde ne hayır olabilir?

— Helâl yiyecek ve içecekle tıka basa doldurulan mide, kötülüklerle doldurulmuş kapların en kötüsüdür."

İşte bu o zatın nefisle mücahade etmek için helâl yiyecekleri tavsiye eden sözüdür. O zât ki necat yolunun öncülerindendir. Yine o zâtın güzel kazanç için buyurduğu şu kelâma da ibretle bakmak lâzım.

"Kazancının tayyib olmasına bak ve dikkat et!." Böyle davrandığında nafile ibâdetlerin ister namaz ister oruç olsun seni geçip gitmelerine aldırış etme.. Öyle ise, **helâl tayyibdir. Tayyib olanlarda tayyib şeyeri hâsıl ederler.**

«Kötü kadınlar (ve kötü sözlere), temiz kadınlar (ve temiz kelimeler) ise temiz erkeklere, temiz erkeklerde temiz kadınlara (ve temiz kelimelere yakışır).»

(Nûr Sûresi, Âyet:26)

Bu âyette anlatacağımız hususlarda sofî ve ilâhî müşahade ehline ibretler vardır.

Allah katında habislerden olan bir kimse ancak habis (kötü) yiyeceklerle gıdaianır. Habis fiiller de sadece habislerden sudur eder.

Allah nezdinde tayyiblerden (temizlerden) olan bir kimse de tayyib (temiz) yiyeceklerle gıdaianır. Tayyibler ise onlardan sadece temiz fiiller sudur eder.

Gıda veya bu yiyeceklerin bizat kendileri kötü yiyecek olan haramları kötü insanlara lâyık etti. Nasıl ki o habisler de (kötü şahıslarda) kötü gıdalara ehil kılındığı gibi. Temiz insanlarında temiz yiyeceklerle olan durumu da böyledir. Zira **kim neye ehil kılınmışsa, o şeyde ona lâyık olmuştur. Şayet insan yiyeceklerin helâlıyla gıdalanırsa ve onu da azaltarak yerse kalbî münâcata, bedenin uzuvları ibâdetle, dili tilâvet ve zikre ve gözleri seher vaktinde uykuyu terk etmeye yönelir. Öyle ise, helâl yiyeceklerle gıdalanmak insanı ibâdet etmeye rağbet ettirir. O yiyecekleri azaltmak da o ibâdetlerdekl aşkı arttırır ve ibâdetlere karşı olan tenbelliği giderir. Artık bu iki faideden daha büyük hangi faide olabilir?. Bize de onları tahsil etmek düşer ve Allah'dan onların devamını taleb etmek de..**

Ey Oğul!..

Allah iki cihanın mutluluğunu bize ve size bahş etsin. Sen sen ol!. Ne olduğunu bilmediğin gıdalardan yeme!

Zira, **dinde en büyük sermaye Ver'a ve Zühd'dür.** Ver'a'nın arkadaşlık etmediği amellerin sahibi aldanmıştır. Ver'a ve Zühd iki

cihandaki hâsıl olacak her faidenin saikidir.

Ey Evlad!..

Öyle ise, eğer sen bir sanat sahibi isen kendi el emeğinden yel. Bütün gayretini helâl kazanç elde etmek için sarf et!. Eğer bir sanatın yoksa bostan ve tarlanı koru teşebbüs edeceğin işlerde istikamet yolu üzerinde sebat et ve her amelinde kalblerde töhmet eserini gideren kâmil ve şâfî olan Ver'a'yı terk etme!. Muflihlerden olmayı arzuluyorsan kesinlikle bu anlattıklarımı yapmalısın. Bu anlattıklarımız ancak kazancın hangi türü helâl olduğunu ve kazanılan nesnelerin helâl mı yoksa haram mı olduğunu bilinmedikçe gerçekleşmez. Öyle ise, **helâl ve haramlara alâkalı olan ilmi tahsil etmek de farzdır.**

Buraya kadar anlattığımız üslupla amel etmen şayet sen bir mürşide bağlı değilsen senin için kaçınılmaz bir yöntemdir.

Bütün hallerinde korunmaya alınmış bir mürşide bağlı isen, onun buyruklarına itaat et. Zira o her şeyde senin maslahatını gözetir. Hevâsından birşey söylemez. Mürşid-i kâmil Allah ve Allah Rasûlünün -Aleyhisselâm- tayyin ettiği sınırları aşmaz. Sınırları aştıracak bir işi de emr etmez. Mürşid-i kâmil, takva, ver'a ve zühde sahib olmalı. Başkaları da onun bu faziletlerine şahidlik etmeli. Bizzat yaşantısı da kendisinde görünen ve duyulan o faziletlere mutabık olmalı. Sen ona karşı nefsinde saygı hissediyorsan öyle saygı ki senin kurtuluşuna vesiledir.

Sen gönlünde ona karşı saygı göstermeyi his etmezsen başka bir mürşid ara. Saygı gösteremeyeceğin mürşid insanların en faziletlisi ve en bilgini de olsa sen ondan istifade edemezsin. Gönlünde kendisine saygı göstereceğini his ettiğin bir mürşidi tanıdığında derhal ona hizmet et ve onun huzurunda ölü gibi ol.

O mürşide tabî olduktan sonra nefsin için sen tedbiri terk et. O senin için her şeyin akibetini düşünerek tedbirini alır ve onları sana söyler. Sen de o söylenen şeyleri yaptığında said ve bahtiyar olursun.

Mürşid-i kâmil bir mesleği öğrenmeni ve onu icra etmeni sana emrederse derhal onun emrini uygula. O, sana her şeyden alâkanı kesip bir köşede oturmanı emr ederse her şeyden alâkanı keserek bir köşeye çekilip otur. O senin hevâna göre emr etmemiştir. Bilâkis o hep senin için akibeti güzei olacak maslahatları söyler. Bütün bunları icra etmeyi de mürşidin emrettiği için yap. Kendi arzunmuş diye değil. Mürşid senin için olan maslahatları senden daha iyi bilir. O maslahatlarda seni Allah'a yaklaştıracak olanları da herkesten daha rağbet edicidir. Artık sen mürşidin nurlarından bir nûr oluverirsin. Bunları işitip uyguladığında da "Din nasihattir" Hadisindeki hakikâtle de şereflenmiş olursun. O mürşidin de âhırette bu hükmü yerine getirmesinden hâsıl olacak dereceleri artar. O

seni hisab gününde terazisinin hafif olan kefesini ağır veren olarak bastıranı görür. O, senin ona ittiba etmenle kendisine tâbi olanların çoğalmasını taleb edebilir. Zira ulema Enbiyâ'nın varisleridirler.

Allah Rasûlü Aleyhisselam:

— "Ben sizin çokluğunuzla kıyamet gününde iftihar ederim." buyurmuştur.

Mürşid senin ve başkalarının onun vesilesiyle ıslah olmalarını taleb etmesinde Allah Rasûlü Aleyhisselâm'a tabî olanların çoğalmasından başka bir arzu taşımamıştır. O, zikr ettiğimiz Hadis-i işittiğinden ötürü bu işe kalkışmıştır. Mürşid kendisine tâbi olanların çoğalmasını ancak Allah Rasûlü Aleyhisselâm'ın kadrini yüceltmek ve O'nun saygınlığı için taleb edebilir.

Bu makam nefsi arzu ve iştiyakların husûlundan âlidir yücedir. Mürşidin niyeti bu amaca bağlandığından da Allah Subhânehû onu makamının gereği mükâfatlandırır.

Açıkladığımız ölçülere ve niyetine göre verilecek mükâfatlara rağmen mürşid nasıl az nasihat etsin diye ittiham edilebilir? Yani **mürşid, ne kadar çok nasihatta bulunursa o kadar iyidir.** Mürşid ancak nasihati azalttığı ve makamında taksirat ettiğinde ittiham edilebilir. Ittiham edilme sebebierinden biri de maksattan uzak kalan talebesi için açılanları müşahâde etmesidir. Halbuki o talebesine yıllarca hizmet etmiştir. Talebenin müşâhadesi edilen açılımlara ulaşmaması ya müridin şahsında bulunan bir takım illetlerdir. Veya mürşidin müridi için arzuladığı makamdandır. Halbuki insan içlerinde çok aceieci olarak yaratılmıştır. Mürid de buna rağmen istenilen makama ulaşmakta geri kalmaktadır ve süratle ona ulaşmayı temenni etmektedir,

Heyhat!.. Heyhat!.. Nasıl olabilir?.. Sen hiçbir gayret sarf etmeyeceksin.. Sabır sebatta bulunmayacaksın amma yüce makam ve mertebelere ulaşmayı hemen istiyorsun!!!... Gerçekten çok yazık!!!..

Cüneyd-i Bağdadi'ye ***-Allah ondan razı olsun-*** "Ulaştığın makama neyle ulaştın?" diye soruldu o da şu cevâbı verdi: **"Ben bu makama şu merdivenin altında otuz yıl oturmamla elde ettim."**

Beyazıd-ı Bestâmî -Allah ondan razı olsun- on iki yıl nefsinin demircisi oldu. Ondan sonra elli yıl terzisi. Ondan sonra zahiri zünnarıyı sekiz yılda kesmeye gayret sarf etti ondan sonra da Batın-i Zannarini bir yılda kesti. Ondan sonra ulaşabildiği en büyük nimetlere ulaştı ve onları kendisinde topladı..

Öyle ise, Ey Tâlib sana ne oluyorda kendine bakmıyorsun. O büyük zâtlarla kendini karşılaştır bakalım!.. Senin Allah hakkına ve kul hakkına olan riâyetine ve onların gayretlerine bir bak bakalım senin içtihadınla

onların içtihatları bir midir???!!!... Nefsine hep kusurlarla bak. Onun fethe (açılımlara) ehil olmadığını gör!. Kendini yadırga.

Nefsine *"Eğer sen büyük sâdât'ın makamlarını arzu ediyorsan o zaman onların yolunda sülük ederdin. Mürşidine ey nefsim saygıyle bak. Ondan övgüyle bahs et. Mürşidim benim hakkımda bir iyilik işitirse mutlaka söyler. Ey nefsim eğer sen bu kötü durumda olduğun hâlde sana o iyilikleri işittirirse sen derhâl o iyilikten yüz çevirirsin.. Fakat senin durumun ne olursa olsun sevin. Zira mürşidin her şeye rağmen yine himmet etmektedir. Mürşidin sana olan bu teveccühü aslında büyük bir müjdedir. Zira mürşid eğer senin sâlih amel etmediğini hayâl etseydi sana yaklaşmazdı ve seni kendisine yaklaştırmazdı. O senden hep ümitli oldu. Senden bir takım maslahatların sudurunu temenni etti. Onların senden zuhurunu ve senin fâideli olman için gayret sarf etti. O hep seni gözetir.*

Umulur ki Allah Subhânehû açılımlarla *sana ihsan eder. Artık sen de müflihlerden olursun."*

Her an nerede olursan ol nefsini bu tarz azarla. Ye'se de dü şürme. Zira **Allah'ın rahmetinden kâfirlerden başkası ümidini kesmez.** Artık sen gönlüne Allah Subhânehunun nefsini azarlamalı ilham ettiğini gördüğünü bil ki sen muradsın. Allah Subhânehû bu ilhamı senin elinde tutmak için gönlüne aktarmıştır. O ilhamlardan sonra ilham edilen şeyler hakkında sana tevfîk verilmennişse ve (fiillerini) amellerini o doğrultuda icra etmemişsen nefsinden başkasını yadırgama. Mürşidinin hakkında kötü zan besleme. Bu durumda mürşidine kötü zan edersen dünya ve âhırette hüsrana uğrarsın.

Öyle ise, **Ey Evlâd!.**

Sana söylediklerimi ezberle. Yapılmasını tavsiye ettiklerimi uygulamayla meşgul ol. Sana yapılması gereken hiçbir nasihati gözardı etmedim.. Artık ey Tâlib bekle!.. Allah sana açılımları ihsan etsin. Bu beklemen velevki ömrünce olsa da her an uyanık ol. Allah'ın rahmetinde ümitsizliğe düşme.

Ver'a Mertebesine nail olmak için gösterilen gayrete binaen helâllerden gıda lan ma k pek az ve nadirdir. O mertebeye nail olmak için yapılan harcamaların israf *e tebzire ihtimali yoktur. Yani israf ve tebziri işleyen bir kimsenin ver'a sahibi olamaz. Bilakis sen takva sahibi olan ver'a ehlinin ver'ada terk etmedikleri şeylerden uzaklaşırsan israf edicilikle vasıflanırsın. Artık senin gündelik ihtiyacın olan butun senin kusurlarına rağmen her gün sana teslim edilmektedir. Nasıl olurda sen o verilen kutu nefsi arzularına ulaşmaya sarf edersin.

Ver'a ehlinden **Muhâsibî Hars bin Esed**, ver'a'nın mahiyetini idrâk etmemiz için fiilini hatırat olarak zikr edelim.. Hars bin Esad Sofilerin imamlarındandır. Babası zengin bir şahısdı. Öldüğünde bir çok menkûl ve

gayrı menkul malı varislerine kaldı. Kalan terikeden Harsın payı olarak bin dirhem düşüyordu. Hars o maldan hiçbir şey almadı. Ona soruldu "Babanın mirasından sana düşen payını niçin almıyorsun?" o da "Babam kaderi inkâr edenlerdendi. Allah Rasûlü «iki farklı dine mensub olanlar birbirine varis olamazlar.» diye cevâb verdi." işte ver'a ehlî böyle titiz davranan kimselerdir.

Diğer bir hatıratda bu mevzûyla alâkalı zikr edelim. **Mâlik bin Enes**'in talebesi **İbn-ul Kasım**'ın ***-Allah ikisindende razı olsun-*** babası zengin bir tüccar idi. Babası vefat ettiğinde İbn-ul Kasım'a birçok mal ve bin dinar miras kaldı, ibn-ul Kasım kendisine kalan mirastan hiçbir şey almadı. Ona "niçin sana kalan payını almıyorsun?" diye soruldu o da, "babam alışverişle alâkalı ilmi olmayan bir tüccardı. Hatta alışverişine dikkât etmezdi. Dolayısıyla onun kazancına ribö (faiz) bulaşmış olabilir. Artık ben nasıi o malı alabilirim?" dedi.

İbn-ul Kasım'dan bir başka hatıratı da rnevzûyla alâkalı nakl edelim. Birgün İbn-ul Kasım bir yere gitmek için at kiralar. Adamın biri onun yanına gelerek şöyle der. "Duydum ki sen falan yere gidecekmişsin lütfen benim şu mektubumu da orada bulunan falan şahsa verir misin?" İbn-ul Kasım "Ben o atı kiraladığımda böyle bir şart koşmadım. Dolayısıyla o mektubu taşıyamam." O adamda meseleyi husnî kabulle dinledikten sonra "haklısınız" deyip gitti.

Ver'a ile alâkalı bir hatıratta **Beyazıd-ı Bestami**'den nakledelim. Komşusunun bahçesinin meyveleri onun bahçesinin meyvelerine karıştığından dolayı kendi bahçesinde elde ettiği bütün meyveleri komşusuna vermiş.

Muassırlanmızdan olan Eb'ul Medyen'den de bir hatırat nakledelim. Eb'ul Medyen ***- Allah ondan razı olsun-*** Ketif veya kutuf denilen bir sebzeyi ömründe hiç yememiş. Zİrâ o sebzeye "rum baklası" diye ad koymuşlardı. Kutuf veya ketif diye isimlendirilen bu bitki aslında devşirmekle elde edilen bir mahsûldür.

İşte bütün bunlar ver'a hakkında işittiklerimizdir. Yanlız bunların içinde herhalde ver'a da en kâmil olanı Eb'ul Medyen'in yaptığıdır. Kavmin (sofilerin) ver'a da tutundukları tavır budur. Allah'a Allah'a sığın! Pahalı ve leziz gıdalarla nefsin kendi şehvetini tatmin etmesine arkadaşlık etme. O seni şehvetin buyruğu altına sokmayı hep arzular. Onun buyruğu altına girdin mi seni uçsuz bucaksız tehlikelerin içine atıverir. Sana düşmanlığından ötürü o tehlikeli vadide ne kadar çirkin şeyler varsa hepsini sana şirin gösterir. Gönlüne öyle tahakküm eder ki artık sana haramları işlemek için baskı uygular. Sen de onun bu aldatmalarına kanar kesin haramları bile tevîl etmeye kalkışırsın. Zira yasaklanan bir yerin sınırında otlananın nihâyetinde o yere girmesi kaçınılmaz bir gerçektir.

Her şeyin bir sınırı vardır. Allah'ın işlenmesi haram olan şeylere de bir sınır koymuştur. Senin vazife-i asliyen o sınırları aşmamak ve ona yaklaşmamaktır.

Öyle ise bu durumda sen derhâl o sınırlarda nefsin açtırdığı kapıları kapatman lâzımdır. **Helâl gıdaları ise mükellef olduğun kulluk vazifelerini yerine getirmek için ye. Ver'a mertebesine nail olmak istiyorsan o helâlları da azaltman gerekir. Giysilerin durumu da böyledir. Aile efradına harcadığın nafakan tertemiz helâllerden olsa da onda israf etme.** Zira israf kötüdür. Onu işleyende kötülenen mubezzirdir. Zira Allah Subhânehû israf edenler hakkında şöyle buyurmaktadır:

«Çünkü saçıp savuranlar şeytanların biraderleri olmuşlardır. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür.» (İsrâ sûresi, âyet:27)

Allah Subhânehû bir başka âyette de şöyle buyurmaktadır:

«Ey ademoğuliarı her mescid huzurunda zinetinizi alın (giyin). Yeyin, için, israf etmeyin. Çünkü O (Allah) israf edenleri sevmez.» (A'râf sûresi,âyet: 31)

Bu âyetteki emir yemek, içecek ve giysileri de kapsamaktadır. Öyle ise insan işlediği amel hangi boyutta olursa olsun israf da bulunmayacaktır ki Hakk'ın rızasına nail olabilsin. Mide, nefs ve tenasül uzuvlarından sonra en büyük düşmanlığı işler.

Allah bizi bütün şehvetlere kapılanlardan etmesin ve bizi bu afetlerden muhafaza etsin. AMİN.

MİDE'NİN KERAMETLERİ

Her bir uzva ait kerametler vardır bu uzvada ait bir çok kerametler mevcuttur. Bu kerametlerden biri şudur. **Bu kerametin bizzat kendisi kişinin haram ve şüpheli olan yiyecek ve içeceklerden korumasıdır. Bu keramete asla mekr ve istidraç karışmaz.** Bu kerametin gerçekleşmesi ise şöyledir.

Allah Subhânehû bir takım alâmetleri ya o insanın kendisine veya haram ve şüpheyle vasıflanan nesneleri yerleştirir. Artık ister bu alâmetler onunla kaim olsun ister yiyecek ve giyilecek şeylerde kişi temiz olan nesnelerden başkasıyla gıdalanmasın. Bu alâmetler cüziyatları bir kayidede zabd edilmeyecek kadar çok ve dağınıkdır. O cüziyatların asılları yukarda beyân ettiklerimiz ki onları bir takım hatıratlarla anmıştık.

Haris bin Esed El Muhasibî'ye şüpheli bir yiyecek takdîm edildiğinde parmaklarının üstündeki damarları atmaya başlardı.

Beyazıd-ı Bestâmî'nin annesi Beyazıd'ten hamile iken elini kesinlikle haram bir şeye uzatannamıştır. Kimi Velîler haram veya şüpheli yemekleri

yılan ve daha başka hayvanların suretinde müşâhade ederler. Kimi de o tür yemekleri gördüklerinde karınları bulanır nerdeyse kusacak olurlar. Kimi de gaybtan şöyle nidalar işitirler "Sakın bu yemeği yeme"

Görüldüğü gibi **Allah Subhânehû bu alâmetleri kullarından seçtiği kimselere vermiştir. Bu alâmetlerin ana temelleri üç kısma dönüştürülebilir. Bir, insanın bizzat kendisinde mevcudiyeti. İki, kaçınılması gereken nesnelerde. Üç, hariç veya** dahilde işlenilmesi arzu edilen işlerde ki haram veya şüpheyi ikâz edici da'vetler.

Bu alâmetlerin ana esasları da kendi keyfiyetleri açısındaki kısımlarını da "**Miftah'ul Ekfal-ut Tevhîd**" adlı kitabımızda genişçe izah ettik. **Bu kitabı Beyâzıd-ı Bestâmînin hâllerini şerh etmek için yazdık.** Bu uzva ait kerametlerden biri de az yemekle kalabalık toplulukların doymasıdır. Büyüklerden birisine dostları ziyarete gidiyorlar. O zâtın yanında ise ancak bir kişiye yetecek miktarda yiyecek varmış. O zât o yiyeceği mendil ile örterek onların önüne koyuveriyor. Onlarda mendil ile örtülü olan yiyecekten yemeye başlıyorlar. Ve herkes doyuyor. O yiyecek hiç azalmadan aynen kalmıştır.

Bu Velîlerden sudur eden kerametler Allah Rasûlü Aleyhisselâm'dan onlara mirasdır.

Sahîh-i Müslim'de rivayet edilen bir Hadis-i Şerifte kıtlık günlerinden birinde Allah Rasûlü Ashabına "**Herkes yanında ne varsa şu hasırın üstünde toplasınlar**" dedi. Ashab'da ellerinde avuçlarında ne varsa o hasırın üstüne koydular. Toplanan erzak azıcık bir şeyden başka değildi. Sonra Allah Rasûlü dûa etti ve Ashabına "Herkes kendi ihtiyacı olan miktarınca bu erzaktan alsın" Ashabın her biri kendi ihtiyacı olan miktarı kaplarını doldurup doldurup aldılar. O toplanan erzak yine aynen öyle duruyordu. İşte bu bereket Allah Rasûlü'nün dûasıyla gerçekleşti.

Her hareketinde Allah Rasûlü'ne uyan Evliya ve Asfiyâda da bu tür bereketler Allah Rasûlü'ne uymalarının bereketi olarak zuhur eder.

Bu makama ait kerametlerden biri de sofraya konulan yemekleri yiyen kimsenin damak ve göz zevkine göre çeşit çeşit renk ve tatlara tebdil edilmesidir. Bu makama ait kerametlerden biri de tuzlu ve acı suyu çok tatlı ve leziz suya tahvil edilmesidir. Bu makama ait olan kerametlerden biri de Zyed, Amr'ın yerinde yemek yer. Amr onun yanında olmamasına rağmen aynen o yemeğin damak zevkini- hissederek doyar. Bu makama ait olan bu kabilden sayılmayacak kadar çok kerametler mevcuttur.

Bu makamın tahkiki şöyledir. Her kim el emeği olan helâl gıdayla veya tevhîd gereği olan ver'a ile bu makamda inceden inceye araştırsa, o şüphesiz helâl yiyecek ve giyecekleri azaltır. Helâl gıda ve tevhid gereği olan ver'a da tahkik ettiğinde artık onun himmetinde Allah Subhânehû ibâdet zevkine ve neşesine güç verir. O da Rızâ-ı

Bari için ceht etmeye başlar. Bu da en büyük lûtufdur kul için. Sadece Allah'a hamd olsun. Öyle Allah ki Vahîd'dir; şeriki olmadı ve olmayacaktır.

BU MAKAMIN MENZİLLERİ

Bu makamın ilki İbrâhîmî menzildir.

Bekâ-ı Nefsin kendisiyle oluşacak ruhanî gıdaya ulaşıncaya deyin insan cismânî gıdaların tertibinde araştırma yapmaktan beri olamaz.

Cismanî gıdaların yaratılışlarında^ tertibte araştırma yaparak ruhanî gıdalara ulaşmakta insanı cismanî gıdalardan ve o gıdaların his ve muşahas olan muktezasından istiğna eder. Fakat insan cismanî gıdalardan vazife-i aslisi olan kulluk görevlerini yerine getirmek için yediği içtiği miktar hariç. Zira Ruhanî gıdaların peyda olması cismani gıdaların aslî vazifelerdeki kullanımından ötürü gerçekleşir.

Bu menzillerden ilk karşılaşılacak makam; yeşeren ve büyüyen nesnelerin sır ve hikmetine vakıf olmakdır. Toprağa serpilen tohumlara yağmur yüklü bulutlara ve o bulutları ihtiyaç duyulan yerlere sevk eden rüzgarlara bakmıyor musun? Ne mükemmel bir intizamla emredilenleri harfiyen yerine getirmektedirler. Tohum toprağa serpildikten sonra göklerde yağmur yüklü bulutlar arş emrine imtisal ederek tohumların nevş-u nema etmeleri için rüzgarların vesilesiyle derhâl o bölgeye yönelirler. İhtiyaç miktarı suyu boşalttıktan sonra güneşin o tohumlara vereceği farklı gıdaları için bulutlar bu sefer farklı bölgeye yönelirler. O bitkilerin tohumları toprak altında yavaş yavaş açılıp filiz vermeye başlarlar. Artık filizlenmeye başlarlar bu ne sır ve hikmettir.

İnsanın bütün bunların güzel ve ahenkli hizmetlerinde dehşete düşmemesi mümkün değildir. Her ne kadar o tohumlar ufacık nesneler olsa da bütün kâinat ve içinde var olan nesneler ona hizmet eri misâli hizmet eder. O tohum topraktan yağmurdan rüzgardan ve güneşten kendisine has gıdaları alır ve büyür. İnsan için cismanî gıda olan her hangi bir yiyecek veya meyve veya sebze olur, O tohumun geçirdiği devreler hiç şüphesiz onu icâd eden Mûcid-i Hakîkînin tasarrufuyla olmaktadır. O'nun tasarrufları olmamış olsaydı ne bu kâinat ne de içindeki bu nesnelerden hiçbir şeyin varlığı açığa çıkamazdı. Yüce Yaratıcı'nın kâinatı ve içindeki nesnelerin varlık hazinesi kıldığını görmek elbette insana büyük bir surur vermektedir.

Sofî, varlık alemindeki bu hususlara vakıf olduğunda ve herşeyin üstünde Kadîr-i Mutlak'ın sanat mühürünü müşâhade ettiğinde zuhura gelen ne varsa hepsinin Kudret eseri olduğunu ve onların sırlarını İlmel-Yakînle bilir. Bu ilim büyük ilimdir. Semeresi de en yüce semeredir. Her şeyin bir ilacı ve tedavisi vardır. Bu ilim de nefsin kâmil şifasıdır.

Sofî varlık âleminde oluşan bu muhteşem sanatı kendi varlığındaki hikmetlere delâlet eden deliller olduğunun muhazasıyla tefekkürle terakki etmeyi irâde ettiğinde ve tefekküre başlandığında, kendi varlığında keşf edemediği başka menzilleri müşâhade edip o menzillere yükselir. O menzillerde nefsinin sahih akaidle güzelleştiğimde görür. İmâna delâlet eden deliller artık onun için şuhûdî olur. Varlık âleminde mevcûd olanlarla onunla münasebeti olanları tesbit edip onları kendi nefsinde tatbik etmeli.

Tevfîk kalbe gelen tohum gibidir. O ilâhi hikmetleri aramaya sevk ettiren şevk-ı tefehhusdur. O tohumu gönlünde his eder etmez derhal kendisinden gizli ve bilinmesi arzu olunan ilâhi hikmetleri aramaya başlar. Bu hikmet Enbiyâ ile Ulemânın arasındaki mertebe farkına göre sevablarm oluşumu sağlar.

Hikmet ehlî, o tohumu beden tarlasına serptiğinde ver'a bulutları olan saiîh amellerle tohumu sulamaya başlar. Öyle **bulut ki inayet rüzgârı onu sevk eder. O vakit Tevhîd de ihlâs meyveleri yeşermeye başlar. Bedenin bütün uzuvları da o meyvelerden gıdalanır. Artık hikmet ehlî bu vesile ile ilâhi sırlar, Rabbanî hikmetler ve Furkâni nurları elde etmeye güç getirir. Bu menzilde sulûku sahîh olanların hilleti (dostluğu) gerçekleşir. Allah'a hamd olsun.**

Bu Makama ait menzillerden biri de Mikâilî Menzildir.

MİKÂİLÎ MENZÎL

Mikâilî Menzil, adalet menzilidir. Bu menzil her varlığın kendi mertebesine göre vasıtalarla rızık taksimi için vazifeli olan Melekî müşâhade etmekten ibarettir.

O melek her varlık için ne takdir edilmişse onu işler. O takdir edilende ne noksanlık ne de fazlalık edemez. Artık kulun bu menzilleri müşâhade etmesinde şu hikmet "**Her şey yerli yerine konulmuştur**" ve "**Her hak sahibine hakkı şer'î ve aklî ölçüler üzere verilmektedir**" hasıl olur. Bu makamda çok büyük faideler vardır. Öyle faide ki Allah Subhânehû bize yazacağımız Âyetle tenbîh etmiştir.

«Allah'ın dini(ni tatbik) hususunda acıyacağınız tutmasın.» (Nûr sûresi, âyet:2)

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bu menzilden ötürü oğlu İbrahim'in vefatı zamanında kalbi hüzünlendi. Gözleri yaşla doldu. "**Ey İbrahim ben senin vefatından ötürü mahzun oldum. Amma Rabbimizin razı olmayacağı bir şeyi söyleyemeyiz.**

Bu mübarek menzilin nihayeti Abd-ı husûsînin (özel kulun) Hakk için Rezzak Esmasının tecelli hazretinde El Adi, El Hakîm, El Muksit ve El Cam'i isimlerin müşâhade etmekdir. Kâinata cereyan eden

hadisatların icrasında Hakkın elini keyfiyetsizce ve akla hayâle gelen hiçbir şeye benzetmeksizin müşâhade etmekte bu makama eren Abd-ı husûsînin niteliklerindendir. Artık her Velî kendisine tahsis edilen Mertebeyi bu makamda alır. Her düşman da onun için tâyin edilen sınır ve taksim edilen düşmanlıktaki payını alır.

Bu makam bu bakımdan her varlığın hakikâtinde kendisine gizli kalan sırları bildirmeye vesiledir. Alîm ilmini, cahîl cehaletini, zan ehlî zarınım, şüpheci şüphesini, gafil gafletini, mümin imânını, münafık nifakını, göz görmesini ve lisan nutkunu bu sırra binâen alırlar.

Görüldüğü gibi herşey yerli yerince en mükemmel bir sanat olarak konulmuştur. Bütün mevcudat hayatının ve bekâsının kendisiyle gerçekleşeceği şeyleri ağzı açık olarak kabul etmeye hazırdır. Hatta cisim bütünselliği oluşturan cüzlerini, cevher arazını, mevsuf sıfatını, Nebî nübüvvetini ve Rasûl Risâletini kabule hazırdır. Mevcudattan kimisinin ihtiyacı tabiîdir. Kiminin ihtiyacını varlık hikmeti vermektedir. Tabiî ihtiyaç yaratılışında muhtaç ve acziyet var demektir. Varlık hikmetinin verdiği ihtiyaç ise sonrada muhtaç olduğu şeylere işâretdir.

Her cins bulunduğu makamda ve kendisine özgün olan hakikâtinin verdiği şeylere göre faziletlidir. Her cins için kendisine has türleri vardır. Her şahsın altında arazi bir mertebeyi gerektiren hakikâtler vardır. En son tür şahısla birlikte cinsin türle birlikte olan hâli gibidir. Anla!. Hakikî Mürşîd Allah Subhânehû'dur.

MENZİL

Bu menzillerde ağyarın mülahazası ve ekvanın mübaşereti bulunduğundan ötürü kul Hak Subhânehû'dan onu bu menzillerden daha lâtif gıdalarla gıdalanmış makamlarına intikal etmesini taleb eder. O lâtif gıda ise gıdaların gıdasıdır. Bunu ma'nası şudur: Hayattar olan varlıkların aklen şer'an ve adeten (örfen) gıdası hayatın bekasına sebebdir.

Aklen hayatın bekasına delîl illet ve ma'lul gibi şer'an delili itaat edenlere sevab asilere azap ve adeten delil susayınca su içmek duygusu, acıkınca yemek gibi.

Eşa'rilerin izah ettikleri akaid usulü üzere biz de bu mevzûya temas ettik. Allah onların basiretini nûrlandırsın ve onlardan razı olsun. Artık gıdalanan kimse gıdayı kayb ettiğinde bu onun için yoklukdan ibarettir.

Bu sır gıda alan ile gıda arasındaki münasebet ve gıda alan için gıdanın kendisiyle vücûda geldiği latifeye taalluk eden nisbetdir. Zira gıdalar çok muhtelif şubeleri vardır. jSıda alanın kendisiyle gıdayı temesuk ettiği sır tekdir. Nasıl ki gıda alanın gıda almaya muhtaç kıldığı sebeb de tek olduğu gibi.

Alîm ve Arîf'in nazarı daima bu sırradır. Bu makam Şerîf Makamdır. Bu Makamın kıymetini bil.

TENBİH

Bil ki bir şeyin sırrı ya o şeyin hakikâtinden ibarettir veya o şeyin semeresinden.

Sırr şayet şeyin hakikâtinden ibaretse bize o şeyden fazla bir faide sağlamaz. Şayet sırr o şeyin semeresinden ibaretse o zaman katımızda o şeyle alâkalı bilmediklerimizi bildirmeye vesile olur.

Biz de bu hikmete binâne deriz ki başlangıçta gıdanın sırrı hayatın bekasıdır. Gıdadan iki şey peyda olmaktadır. Biri Hayat diğeride hayatın bekasıdır. Öyle ise gıda oluşum mertebesinde hayattan daha büyüktür. Gıdaya has olan Felek kâinattaki her oluşumu ihata etmesi bakımında hayata has olan Felekten daha azimdir. Öyle ise hayat camid ve camid olmayan bütün varlıklarda cereyan etmektedir. Fakat hayat bazı varlıklarda müşahhas olarak zuhur eder. Kiminde ise manen.

Hayatın en bariz tezahürü insanın hayvan? cisminde (bedeninde) gerçekleşir. Bitkilerdeki Hayat insan bedenindeki hayata oranla daha gizlidir. Cemadattaki hayat da bitkilerin hayatına oranla pek aşikâr değildir. Ukuldaki (ma'nevî varlıklar) hayatı ise cemadatın hayatına oranla daha gizlidir.

İnsan ve insan olmayan varhklardaki hayatın varlığı birdir. Hep sırr olarak karşımızda durmaktadır. Amma bu varlıkların edindikleri bütün gıdaları ilim yoluyla vakıf olmak gerçekten zor bir iştir. O gıdaların varlıkların oluşumundaki incelikleri araştırmak yoluyla ve keşifle kolaydır. Siz bir varlığı incelemeden nasıl oluştuğunu, neyle beslendiği bilemezsiniz.

Varlık hikmeti ilmini pratiğe geçirmek gerekir. Yoksa tasavvuri (teoride) kaldığı müddetçe varlıkların neyle beslendiklerini keşf edemezsiniz. Öyle ise âlemin devrelerinde sürekli olarak hayat ve gıda en düşük âlemden terakki ederler. Onların terakkisi gıdaların gıdası olan ilk gıdaya ulaşıncaya deyin sürer. O ilk gıda da Zât-ı Mutlakdır.

Gıdanın bir şeyin varlığının oluşumunun sebebi olduğunu kesinlikle bildiğimizde kâinatın gıdasının varlığı kâinatta varlıkların şekil ve sureti için var olduğunu görürüz.

Nefislerin gıdası güzel ahlâkdır. Güzel ahlâk yoksa nefislerin bekası söz konusu olamaz. Nefsin de güzel ahlâkla ahlâklanması ancak kalbin ihlâs ile beslenirse. Kalbin de bu besinle beslenmesi de Ruh fevhîdle beslenmedikçe mümkün değildir. Ruhun bu besini sır tevhidte kamil bağlantı oluşturmadığı müddetçe Ruhun tevhidie beslenmesi noksan olur. Sırrında bağlantısı noksan olur sırrın sırrı edeble beslenmedikçe...

Bu sırları idrâk ettiysen senin için artık hayatını ve gıdalarını tanımak ve ona göre yaşamak düşer.

Allah ne güzel yâr ve yardımcıdır. Yalnızca Ondan yardım taleb ederiz ve sadece Ona kulluk ederiz. Allah bizi istikâmet üzere sabit eylesin. AMİN.

TENASUL FELEKİ

Furuc Feleki Altıncı Felekdir

Ey Evlad!..

Bil ki cinsi münasebete sevk eden şehvet haddi zatında zayıfdır. Çünkü onda kendisinde kaynaklanan bir hareket kabiliyeti yoktur. Şehveti yönlendiren esas muharrik kalbe gelen duygulardır.

Kalbe gelen duygular şehveti harekete geçirir ve o da nikâhlanmayı arzular. Kalbe gelen şehveti tahrik eden duyguları da gözün bakışları, elin dokunuşları ve şehvetengiz sohbetleri diniemek doğurur.

Bunların oluşmasının ana sebebi tıka basa karnı doldurmaktır. Öyle ise karnı doldurmak şehveti yönlendiren her hareketin ana esasıdır. Karını tıka basa doldurmak ne zaman gerçekleşirse göz kalbe gelen o duyguyu tatmin etmek için nazar etmeye, el dokunmaya ve kulak o tür konuşmaları dinlemeyi arzular. Bunlardan her birisi gerçekleştiğinde şehvet suitan güçlenir. Şehveti güçlenen ister erkek olsun ister bayan sultana boyun eğerek arzu ve duygudan İbaret olan o hareket uzuvlarına sirayet eder. Ondan sonra uzuvları harekete geçer. Artık o uzuv neye doğru harekete geçmişse onu arar. Şayet şehvetini helâl İlişki ile giderirse o kimse hıfzı ilâhi de olur.

Bir kimse de şehveti azdırıcı yolların tamamı kapatılmış olursa o asla böyle bir arzu için harekete geçmez. Başta da yazdığımız gibi bütün bunların ana sebebi karnı tıka basa doldurmakdır. Karın tıka basa doldurulunca insanın nefsinde boş ve fuzuli düşünceler peyda olur. Artık bedenin uzuvları da o fuzuli ve boş şeylerin türlerinin hakikâtleri üzere harekete geçer. Karın aç kaldığında gözler o duygulara kapanır. Lisân konuşmaz ve kulaklar sağır olur. El ve ayaklar kendilerini geri çekerler. Dolayısıyla fere şehvetide yok oluverir. Fuzuli ve boş duygularda giderilmiş olurlar. Bu hikmete binâen Allah Rasûlü Aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

— "Şeytan insanın kan damarlarında dolaşır. Şeytanın dolaşma yollarını açlık ve susuzlukla kapatın."

Yani tokluk şeytana emredeceği kötülük ve fehşaya yardımcıdır.

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bir başka Hadis de de şöyle buyurmaktadır:

— "Evleniniz. Zira evlilik gözü başkalarına bakmaktan alıkoyar ve

ferci de muhafaza eder. Evlenmeye güç getiremeyeniz de oruç tutsun. Zira oruç onun için bir zırhdır. "Bir başka Hadis de de şöyle buyurmuştur:

"Oruç kalkandır."

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bu Hadislerle bu hasis şehvetin fevran etmesinin ana sebebinin yemek ve içeceklerin olduğunu ikaz etmektedir. **Eğer açlık nefs ile mücahade etmek için olursa kalb nûrlanır ve âlem-ı gaybde keşifler onun için gerçekleşir.** Zira bu açlık bir gayeyi kast etmekten ötürü hâsıl olmuştur. **Artık o hikmetlerden Allah'ın onun için dilediklerine muttali olur. O sır ve hikmetleri müşâhade eder.** Bu âyet işte bu sırra işaret etmektedir:

«(Mahlukatı) Onun ilminden yalnız kendisinin dilediğinden başka hiçbir şey'i (kabil değil) kavrayamazlar.»

(Bakara sûresi, âyet: 255)

Eğer açlık zorunlulukla gerçekleşirse bu kitabta biz bu tür açlıktan bahsetmiyoruz. Yalnız zorunlulukla aç kalan ehli tarik olursa onun açlığı inâyet-i ilâhidir. Ve Hak'tan ona bir hediyedir.

Meşayıhın kimi şöyle demişler:

— Şayet açlık pazarda satılan bir nesne olsaydı, müridlerin pazarda alışveriş yaptıklarında açlıktan başka bir şeyi almaları caiz olmazdı. Açlık ve fakrı ancak tadanlar tanır. Onlar öyle bir gayeye sahibdirler ki o gayeyi sınırlamak ve idrâk etmek mümkün değildir. Madem ki tercin şehveti böyle zayıf bir şeydir. Öyle ise sen ona iltifat etme. Nefsinde o şehvete doğru açılan kapıları izah ettiğimiz ölçülerle kapatmakla meşgul ol.

TENBİH ve TAHKİK

Ey Evlad!..

Allah bize ve sana tevfîk versin.

Kevn ve fesad âleminde tefekkür et. Bu âlemdeki bütün varlıklar canlısı, insan ve hayvanın hepsi çizilmiş harflerdir. Bu âlem de yazılmış bir kitabdır. Ve sen o kitabı okumaya gayret sarf etmelisin.

O harflerden oluşan kelimeleri ve o kelimelerden oluşan cümleleri Allah Subhânehû varlık (vucûd) levhasında yazmıştır.

Şahsiyeti beşeriyeyi ve besinlerle beslenen cismi hassası çizen kalem ikidir. Bu kalemden biri Nefh (üfürmek)le isimlendirilenidir. Diğeri de zeker (penis) diye. Zeker diye adlanan kalemle beşerin ilk anasının levhasında beşerin ilk babası olan Hz. Adem yazıyı yazdı. Fakat bu kalemin çizdiği hatlar şekilsiz ve suretsiz bir heyuladır. Bilâkis Allah Subhânehû'nun dediği gibi oluşmaktadır.

«(O Rabbine karşOki seni yaratan, sana (şu) salim uzuvları veren, (onları birbiriyle denk yapmak suretiyle) sana şu nizam ve i'tidalı bahş edendir O.»

(İnfitar sûresi, âyet:7)

Bu âyette geçen: **"Sana (şu) salim uzuvları veren (onları birbiriyle denk yapmak suretiyle sana şu nizam ve i'tidalı bahş edendir O"** bu bölümde Allah Subhânehû o heyulanın sınırlarını tayin etmektedir.

Yazacağımız âyet yaratılış kanunları diye tâbir edilen ilâhi kalemin yazdığı nüshalardan bir nüsha olduğuna delâlet vardır.

«Seni dilediği herhangi bir sufetde terkib edendir O.»

(İnfitar sûresi, âyet: 8)

Bu kalem heyula olarak zekerin bıraktığı şeye şekil verir. Ve nefh kalemin de mücmel olarak ilka ettiğinin tafsilatını yapar.

Artık zekerin ilka ettiği o heyula rahimde fitil gibi uzanırda nefh diye tabir edilen kalem-ı ruhiyi ilâhî onda hatlarını çizer.

İşte bu safhalara gelen hayvanî rûhdur. O hayvanı rûhdan halk edilende edilmeyende olur. Böyle olmasının hikmeti şudur. Âlemde vücûda gelen hiçbir şey olmasın ki onun hakkında meşieti ilâhi olmasın. **Âlemde icâd edilenlerin vücûdu Allah'ın meşietiyle gerçekleşir. O dilemedikçe hiçbir şeyin olması mümkün değildir. Bütün bunlar aynı zamanda dünya hayatında zahir olanı bilen basireti kör olanların gözlerini örten perde ve sebeblerdir. İlim, insanın basiret gözünde bu örtüleri kaldırmaya ve sebeblerin esnasında bu şeylerin oluşmasını üstlenenin Hak Subhanehû olduğuna ulaştırandır. Sebeblerîn varlığı bize nazarandır. Bütün bunları yaratan Hak'dır. O yarattıklarıyla dilediğini saptırır dilediğini de hidâyet verir. Mülk "O"nundur.**

"O" yaptıklarının hakkında suale tabî kılınmaz. Onlar için üzülme hasrete düşme. Allah onların işlediklerini hakkıyla bilendir. Kalem Adamdır. Levha ise kadındır. Bazen de adam levha olur nefh diye tabir edilen kaleme. Meryem ve İsa Aleyhisselâm gibi.

Öyle ise bu müşahhas olan kalemin müşahhas levhalarda ki çizgilerinde hiçkimse beri değildir. Ancak bu çizgilerden üç şahsiyet müstesnadır. Bunlardan biri **Adem** Aleyhisselam'dır. Allah Subhanehû onu kendi eliyle yarattı. "**Buyurdu: «Ey iblis, iki elimle yarattığım (yâni bizazât) yarattığıma secde etmenden seni hangi şey men'etti? Kibirlenmek mi istedin?"**

(Sad sûresi, âyet: 75)

Bu üçünden biri de Havva anamızdır. Onlardan biri de İsa Aleyhisselam'dır. Bu minvelde yaratılanlardan ikisi ki onlar Havva ve İsa

Aleyhisselam'dır. Onlar bu kalemin çizdiği hattın yarısından oluşmuşlardır. Yalnız Hz. isa Aleyhisselâm'a özel nefhin derecelerinden bir özellik peyda olmuştur o da şudur: **Meryem anamızın fercini korumasıdır.**

Allah Subhanehû'nun buyurduğu gibi.

«**Namusunu muhkem bir kal'a gibi muhafaza eden İmran kızı Meryem'i de (Allah bir misâl olarak irâd buyurdu.) Biz bundan dolayı ona ruhumuzdan üfürdük.**»

(Tahrim sûresi, âyet: 12)

İşte bu ona üfürülen **özel ruhdur.**

«**Irzını (bir kala gibi) koruyan o kızı da (yad et)ki biz ona ruhumuzdan üflemiş, kendisini de, oğlunu da âlemlere ibret kılmıştık.**»

(Enbiyâ sûresi, âyet: 91)

Havva anamız ve Hz. isa o kalemin çizdiği hattın yarısından yaratılmışlardı. Fakat isa Aleyhisselâm'a bu yaratılışta has bir derece ihsan edilmiştir. O da bu âyetlerin ifâde ettiği **Özel Ruh**'dur.

Bu âyetlerde çocuk ancak ana babadan doğar diyenlere red vardır. Zira Hz. İsa Meleğin üfürmesi ve Meryem'den doğmuştur. Şayet bole diyenler ancak çocuk iki şeyden doğar deseydiler sözleri doğru olurdu. Bu araştırılması gereken bir husûsdur. Bu makamda sofînin menzili araştırmak ve tahkikdir. Sofi bu makamda ırzını muhafaza ettiğinde o kendi levhasını pak olarak muhafaza eden birini kasd eder. Sofî levhasını pakladığında ve onda bulunan kirleri giderdiğinde onu özel hatları çizen kalemin yazacaklarını kabul etmeye hazır bir tarzda bırakmış olur. **Allah Subhânehû onun levhasına kendi katındaki ruhu üfler ve yine kendi kelâmından dilediği sözleri onun levhasına nakş eder. Ölüleri Allah'ın izniyle diriltmek, körleri iyileştirmek ve alacalıkları gidermenin sırrı bu ruhun üflenmesiyle gerçekleşir. Bu ruhun üflenmesi aynı zamanda Allah ile meşgul olmaya engel olan şeyleri terk etmeye de sebebdir.** Bu makamın kerametlerinden en yücesi de bunlardır.

Bu makamın **alameti ise dünya ve ehlini terk etmek, kelam ve nasihatlarıda dinleyenlerin çoğunda tesir etmesidir.**

Talebe ve müridler bu makama ermiş üstad ve şeyhlerin levhalarıdırlar. O üstad ve şeyhler o levhalara sırların ruhunu ve kudsi manaların harflerini sürekli nakş ederler.

Bu makamda üstad ve şeyhler "Hallak" ve "Hakîm" isimleriyle muttasıf olurlar. Bu isimler bu uzva bakarlar. Bunları araştır kamil irşada ersin

FELEK-İ KADEMİ (AYAK FELEĞİ)

Ey Evlad!.

Aklınla eşya arasında tercihte bulunduğun, nefsinin hevasına kulluk ettiğin, şeytanın çizdiği yollara tâbi olarak lezzet putlarına tapındığın, isyan ve muhalefet vadisinde karanlıklar içerisinde yüzdüğün, gurur ayaklarıyla her şeye koşruğun ve her şeyin kendisine dönüş yapacağı Zâttan gafil olduğun halde ayaklarının hakikâtine vakıf olmak istiyorsun!!!...

Heyhat!!!.. Heyhat!!!..

Bu ne garipsenecek bir hâl!.

Ayaklar hakkında varid olan hükümleri riayet etmekle mükellef olduğun vazifeleri icra edebilirsin.

O hükümlerin kimi yasaklar kimi de buyruklara ayrılmaktadır. Biz sana burada kısa bir mukaddime ile onlara işaret edeceğiz. Ayağın dışındaki uzuvlarda yaptığımız gibi. Sen de mükellef olduğun vazifeleri bildiğinde o hükümlere riayet ederek mücahade meydanında at koştura bilirsin. Bu kaçınılmaz bir gerçekdir. Asla bunları kulak ardı etme. Kalbin güzelliği bedenin uzuvlarıyla tezahür edebilir. Onun için biz bu kitabda bedenin uzuvlarının ana umdelerini olanları tek tek ele aldık ki okuyucuyu Allah nezdinde ki kendi kıymetini bilmesini sağlayacak nüktelere yönlendirsin.

Sen Allah'ın hükümlerini ne kadar icra ediyorsan Onun katında o kadar değerin olur. Onun buyruklarına boyun eğmelisin. Yoksa sözlü iddiaların hiçbir kıymeti yoktur Onun katında.Varlığında tezahür eden fiillerle sözlerin uyum içinde olmalı.

Öyle ise sen ayağını haram işlerin işlendiği yerlerden kes. Şeytan ve avanesinin peşine takılma. Mescidlere adımlarını artırarak git. Her namazını cemaatle kıl. Gece karanlıkta mescide yürüyenlerden ol ki susmakla müjdenenlerden ol. Müslüman kardeşinin ihtiyaçlarını gider. Çoluk çocuğun nafakasını temin etmek için çalış. Harb meydanından kaçma. Sırat-ı mustakiymde yürü. Mustakiym yolun haricindeki yollara dalma. Yeryüzünde kibirlenerek çalım satma.

Bu açıkladığımız şeylerde yürüyüşünü sağlamlaştırırsan yarın kıyamette kıldan ince kılıçtan keskin olan köprü de sağlam olarak yürür geçersin. O köprü belki daha ince ve daha gizlidir. Bu tarz hayatını düzenlersen Allah Subhânehû dilerse sana bir takım kerametleri de ikram eder. Diğer uzuvlarda olduğu gibi seni bir takım menzillerle şereflendirir. Bütün bunları sadece kalbin itminan bulsun diye sana bahş eder. **Bu makama ait olan kerametler temelde üç kısma ayrılır.**

1- Su üstünde yürümek, 2- Tayyı mekan, uzun mesafeyi kısaltmak, 3- Havada yürümekdir.

Evliyâ'nın bu makama ait olan menkıbeleri meşhurdur. Biz onları zikr etmeyeceğiz. Zira Evliya hayatlarını anlatan Tabakat kitabları bunlarla doludur. Allah'ın öyle dostları vardır ki Allah Subhânehû onlara bütün bunları bir ihsan olarak yaratır. Bizim gayemiz kısa bir üslupla mevzuları izah etmek olduğu için artık bu Felekin menzillerini açıklayalım.

BU FELEKİN MENZİLİ

Ey Evlad!..

Said ve bahtiyar muvaffıklar, sürekli bu kerametlerde at koşturur ve onların sırlarına muttali olmaktan beri olmaz. O bahtiyar, açıklanan güzel ahlâklarla muttasıf olduğunda ona Âlem-i Melekûta açılan bir kapı açılıverir.. Artık onun Âlem-i Melekûttaki sayı ve gayreti Âlem-i Şehâdette hayırlı işleri süratle yapmasının miktarınca tahakkuk eder. Âlem-i Melekûttaki işleri görme süratinin ölçüsüne göre keşifleri olur. Burada Küre-i Arz kendisi için dürülen bu makam sahibine Ruhanî Âlemde cisimlerin arzı onun için toparlanmış olur. O da onların hakikâtlerini bu vesile ile bilir. Onların zahiri ve batini tabakatlarına vakıf olur. Onların gizliliklerini tanır. Allah'ın onlara yerleştirdiği lâtif hikmetleri ve şerif sırları mücmel ve mufassal olarak tamamını bilir. Hepsini ilmi olarak ihata eder.

Bu ne müthiş bir sır. Herkes o sırra kadem basamaz. Ancak Allah Subhânehû inâystiyle bir kula yardım ederse o zaman bütün bunların oluşmasında hiçbir zorluk yoktur. Âlem-i Şehâdette kul anlatılan özellik ve nitelikleri kazanmaya gayret sarf etmeli ve o nitelikler Allah'ın razı olduğu ölçülerde olursa onun için Melekût Âleminde seyr etmek kolay olur.

Su üstünde yürümeyin Şehâdet Âleminde husûluna vesile olduğu fazilet ve ahlâklarda kul yürümeye gayret sarf ederse Melekût âleminde suya yerleştirilen sırlara ve hayatın hikmetlerine bir kapı açılırsa, lezzet ve elemleri his eden cismin varlığa bağlı olan hayatı tanırsa ilimle adlandırılan lâtif hayatı bilirse, varlıkların marifeti sırrına erirse ve lâtif bir üslupla bütün varlıklarda his edilen lezzet ve elemleri birleştirirse bu makam sahibini tanır. O bu hazrette ki bütün ilimlerin mertebesini de bilir. O varlıkta hazzının nerede olduğunu, neye bağlandığını, kime yöneldiğini ve ondan nasıl sudur edeceğini de bilir. O kulun bu ilimlere olan vukufu ve onları tahsii etmekle onun için malumatlar hasıl olur.

Âlem-i Şehâdette su yüzünde yürüyen her Velîye Allah Subhânehû Âlem-i Melekûtta anlattıklanmızı ihsan eder. Yalnız Velînin Âlem-i Melekûtra bu hikmetlere vakıf olmasının şartı hayatını Kur'ân ve Sünnet-i Seniye ile düzenlemesidir. İlâhî ahlâkla

ahlâklanmak Allah Rasûlü'nün Sünnetlerini icra etmekle gerçekleşir.

Dolayısıyla, bu ahlakla ahlâkını düzenleyemeyen insanın Âlem-i Melekûtta hikmet ve sırlar bahs etmesi nasıl mümkün olabilir.

Allah Rasûlü'nün Sünnetlerini küçümseyen ve onları icra etmeyenler ancak nefs ve şeytanın avaneleridirler. En kâmil insan Allah Rasulü'dür.

Kemâlat sahibi olduğunu iddia edenler acaba hiç mi düşûnmüyorlar?

-Allah Rasûlü bugün hayatta olsaydı nasıl yaşayacak, Zamanın gereği bir takım şeylerde değişiklikler oldu. Ve o değişiklikleri Allah Rasûlü'de uygulardı" diyorlar. **Bu sözü söyleyenler Allah Rasûlü'nün Hatemu-l Enbiyâ oluşunun sırrını idrâk etmemiş suflî bir takım nefisperest kimselerdir.** Madem ki **O Hatem-ul Enbiyâ'dır Onun getirdikleri kemâlat açısında en son ve mükemmeldir.** <u>**En son ve mükemmel olanları icra etmesi ister Stayatta olsun istei' olmasın değişmez.**</u>

Muhal farz Allah Rasûlü günümüzde yaşasaydı da en mükemmel olanları yine icra ederdi. Hayatını o gün nasıl duzenlemişse bugün de aynen düzenlerdi.

Bütün bunları anlatmamızdaki amaç Âiem-i Şehadette su da (ilim)de yüzenlerin işin hakikâtine vakıf olmaları içindir.

işin hakikâtine vakıf olduktan sonra ayakların! sağlam yere basar. Âlem-i Melekûtta hâsıl olacak ilimlerde noksanlık olursa Âlem-i Şehadette de icra ettiği sıfatlara bakmalı. O sıfatlan ve ahlâkları hakkıyla icra ediyor mu etmiyor mu?.. Zira kusur onun kendisindedir. Derhal o kusurlarını tesbit etmeli ve onları telafi etmeye çaiışrnaiı. Hangi sıfat ve ahlâkı icra ettiğinde eğer onda kemâlata ermiyorsa o icra ettiği sıfat ve ahlâkta ait olan fitneleri gidersin. Ondan sonra Melekût Âlemine yönetsin.

Öyle ise, **Âlem-i Şehadette icra ettiklerimiz Âlem-i Melekûttaki hakikâtlere ulaşmanın basamaklarıdır.**

İşin ehlî olanlar, yapacakları işin başlangıcı ve sonucunu tesbit ederek yaparlar. Amma bizim için önemli olan; bu başlangıç ve sonuç üzerinde fazla kalmamak. Allah Rasûlü neyi tavsiye etmişse biz onu yaparız. Yapmamızda şevkimizin artması için hikmetlerine bakarız. Yoksa Onun tavsiye ettiklerinin sıhhatli mı, değil mi tartışmasına girmek olan cidal etmememiz lâzım.

Gönül âleminde sabit kadem olan Şehâdet âleminde ilim ve amel ile süslenir. Şehâdet âleminde ilim deryasında hakikât ve şeriat ölçüleri üzere hareket eden de Melekût Âleminde eşyanın hakikâtlerine vakıf olur.

Havada yürümenin gerektirdiği fazilet ve ahlâklarda gayret sarf

ederse ona Melekût Âleminde ki Âlem-i Ervaha açılan kapılar açılır. O da kapıların açılmasıyla varlık sırrının hakikâtlerini, o âleme yükselişi, o âlemde inişi, o âlemde istiva etmeyi, orada yardım taleb etmenin sırrını, oradaki tedbiri, teşhiri ve kavuşmanın keyfiyetinin ne olduğunu bilir. Orada tekliflerin nereden sudur ettiğini öğrenir. Kendisine istiva edilenin haysiyyetiyle istivada duraklar. İstiva eden Rahmanın istivası haysiyyetiyle bu duraklamak gerçekleşmez. Zira o istivanın keyfiyetini ancak Allah bilir.

Bu makamın sahibi asla Kürsî'yi geçmez. Arşı da, o Arş ki bu makamdan sonra zikr edeceğimiz Kalb Makamının sahibine aittir.

Eğer bu sırlardan noksanlık ederse tekrar ilk başlangıca dönmeli. Su yüzünde yürüyenin hasletlerini izah etmemizde bu dönüşümü nasıl yapacağını uzunca yazmıştık.

Artık hangi sıfatta noksanlık etmişse o sıfatı sağlamlaştırsin ki Âlem-i Ervahta ki Makamı da sağlam olsun.

Artık bunlardan açıkça anlaşılan şudur ki **bu âlemin sırrına işara! etmek zor ulaşılan bir şeydir.** Artık gaflete uyan kimse için ne va'd edilmişse o hasıl olur.

Her kim ki bu hakikâtlere vakıf olursa, himmetinin ayağıyla katı müşkül olan bu yolda sebatla yürüse ve o yolculukla Rezzak ve Hâkim-i Mutlak'ın rızasını kazanmayı amaçlayıp İsra ederse işte **o kimse; bacak, ayak ve kadem sahibidir. O dur hakikât meydanında at koşturan. O dur tarikat esrarlarıyla vasıflanan. O dur kendisinin sıfatlarında tahkike eren. O dur akranları arasında meçhul olan asker.**

Allah Subhânehû bu sıfatlarla vasıflananların hürmetine kendi katında bize hediyeler bahş etsin. Eğer biz kalemi bu makamın doğuracağı neticelere uzatırsak ve bacak, kalem ve na'leyni çıkarma hususunda konuşursak konuyu uzatırız. Bu da bıkkınlığa sebebdir. Gayemiz ise bu kitabı kısa olarak yazmaktı. Şeriat dairesi içinde çıkan bütün yollar Allah'a varır. Hamdler yanlızca Allah'a mahsusdur.

KALB FELEĞİ

Muhakkikin kalbi nazar edenlerin aynası olur,

O kalbde ruh ve suretleri icâd edeni görür,

Varlık pasları kalbden giderildiğinde,

Artık bu kalbin sahibinin sıfatlan Hakkın sıfatları üzere olur,

Gerçekten ibret almak ve hikmetlere vakıf olmak,

Bu kalbe sahib olan hikmet ehline aittir.

Ey Oğul!.. Bil ki!..

Kalb Rahmanın parmakları arasındadır. Dilerse kalbi doğrultur. Dilerse saptırır. Şayet saptırırsa kalb Şeytan'ın evi, hüsranların mahalli, rahmetten uzaklaşanın nazargahı, vesveselerin kaynağı ve aldanmanın hazinesi olur.

Şayet kalbi Allah Subhânehû doğrultursa bu kalb muttaki ve ver'a sahibi mü'minin kalbidir.

Bu kalb öyle bir kalb ki Allah Subhânehû onu şöyle vasılıyor.

«**Beni ne gök ne de yer içine sığdıramadı. Beni mü'min kulumun kalbi içine sığdırdı.**».

Öyle ise Kadimi içine sığdıran bu kalb nasıl varlığı sonradan olanları mevcûd olarak hissedebilir?

Bu makamın hakikâtine eren Başbuğ Velîlerinden biri olan Bâyezîd-i Bistâmî ***-Allah ondan razı olsun-*** şöyle buyurmaktadır. "**Arş ve arş'ın ihtiva ettiği herşey Arifin kalbinin bir zaviyesinde toplansa Arif onların varlığını his etmez."**

Öyle ise abd-ı husûsinin kalbi Allah'ın evi, nazargahı, ilimlerin ma'denî, sırlarının bekçisi, meleklerinin iniş yeri, nurlarının hazinesi, kasd edilen kâ'besi ve meşhûd olan a'rafatıdır. Bu kalb, cismin başbuğu ve melîkidir. O kalb bedenin bir şeyi yapmasını hüküm ettiğinde o şeye "Ol!" der. O da selâmetle oluverir. Onun sıhhatli oluşu bedenin sıhhatli oluşuna sebebdir. Onun buzulması cesedin bozulmasına illetdir. İnsan bedeninde zuhur eden hiçbir şey O'nun emri olmadan zuhur edemez. Ne hüküm ne tesir ne emniyet ne de başka şeyler. Kalb irâde etmedikçe açığa çıkamazlar. O'dur kabz ve bastın, recâ ve havfın, şükür ve sabrın mahalli. O'dur imân ve tevhîdin, tenzîh ve tecridin yeri. O'dur sarhoşluk ve ayıklıkla, bir şeyi isbât etmek ve gidermekle, isrâ etmek ve nuzulla vasıflanan. O'dur celâl ve cemâl, üns ve heybet, tecelli ve mihenk sahibi. O dur engelleyici ve tahkim edenin, inen ve yükselenin, nazlanan ve karşılayanın, edeb ve sırrın, kavuşan ve ayrılanın ve gayret ve hayretin ta kendisidir. Bütün bu manâları yüklenen odur.

Allah ona nazar etmediğinde de cehaletin ve gafletin, zan ve şekkin, kibirlenmek ve inkâr etmenin, nifak ve riyanın, ucûb ve hasedin, karıştırmak ve telaşlanmanın sahibidir. Hidâyet ve inayetten mahrum kaldığında da bütün kötü niteliklerin mahallidir. Kalb Hakk'ın cisme gönderdiği elçisidir. Ya sadıkdır. Ya deccaldır. Ya da mudilidir. Ya da hadîdir. **Artık o kalb şayet kerîmse ikram eder. Sulh edici olursa teslîm olur.**

Kalb, eğer iyilik ve hidâyet elçisi olursa beden kafasındaki askerlerini Allah'a itaat etmeye harekete geçirir. Kalbin sefirleri de kendisinin âlem-i gâyb da ve âlem-i şehâdette mevcûd olan on emirine ehlî sünnet vel cemaatta istikâmet üzere olmayı ihtiva eden

mektubu gönderir. O mektubda her bir emirin hakikâtinin gerektirdiği hikmet ve onların her birisine lâyık olan teklifleri içermektedir. O emirler on tanedir. Beşi Âlem-i Melekûtta, beşi de Âlem-i Mülk de mevcûddur. Melekût Âleminde mevcûd olanlara ervah denir. Mülk Âleminde mevcûd bulunanlara da hassalar adı verilmektedir.

Bunlardan işitme hassası, görme hassası, koku almak hassası, tat alma hassası ve dokunma hassasıdır. Kısacası beş duyu organının hassalarıdır. **Melelût Âleminde** olanlar ise şöyledir. **Rûh-i hayvani (nefs), rûh-i hayâli, rûh-i fikri, rûh-i aklî, ve rûh-i kudsîdir. Artık ilâhî bir hüküm bunlardan birine nüfûs edince kalb kalbe tesir eder ve kendi hakikâtinin hasebince ona varid olan hükmü yerine getirmeye süratle yönelir. O sefirler ise kalbe gelen meşhur havatırlardır (duygulardır).**

Ey Oğul!..

Allah seni hayırlı işleri yapmaya muvaffak etsin, kalbini nûrlandırsm, göğsünü genişletsin, elbiselerini tahîr etsin ve senin sırrını münezzeh kılsın.

Bil ki; geçen bölümlerde her bir uzuv için zikr ettiğimiz keramet ve menzillerin hepsinin merkezi kalbdir ve onlar haddizatında kalbe aittirler.

Eğer kalb mevcûd olmazsa o uzuvlardan sudur eden bu olağanüstü olayların hiçbiri mevcûd olamaz. Zira o uzuvlardan açığa çıkan her amelin ruhu ihlâstır. İhlâs ise, katbi bir ameldir. Amel ihlâssız olursa, saçılıp yayılan toz taneleri gibi hiçbir kıymeti yoktur. Böyle olan amellerden hiçbir hayırlı sonuç elde edilemez. Bu ameller insan için edebî mutluluğa vesile olamazlar. Zira **Allah Subhânehû işlenen amellerin ihlâsla olmasını emretmiştir.**

«Halbuki onlar Allah'a, onun dininde ihlâs (ve samimiyyet) erbabı ve muvahhidler olarak ibâdet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekâtı vermelerinden başkasıyla emr olunmamışlardı. En doğru din de budur.»

(Beyyine Sûresi, âyet: 5)

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselamda amellerdeki ihlâsa işaret etmek için şöyle buyurmaktadır:

"Amellerin sıhhatleri, kıymetleri ancak niyetlere göredir. Herkes için ancak niyet ettiği şey vardır. Onun elde edeceği ancak ondan ibarettir. Artık her kimin hicreti Cenab-ı Allah'a ve Onun Rasûlü'ne müteveccih ise hicreti Allah Teâlaya ve Onun Rasûlü'ne olmuş olur. Ve her kimin hicreti kendisine isabet edecek dünyaya ise veya evleneceği bir kadına ise artık onun hicreti kasd etmiş olduğu şeye ait bulunmuş olur." (Buhâri, Müslîm)

Artık bu hakikâtlerle net olarak şu hikmet anlaşılmaktadır. Kalb-i eylemler zahirî ve bâtınî olan amelleri ya tezkiye eder veya bozar. Öyle ise insanın uzuvlarından sudur eden ne kadar hareket ve durgunluk varsa hepsinin menşeî kalbdir. Kalbde ilk önce yapılacak bir amelin duygusu doğar. Kalb de önce tahkik eder ve araştırdıktan sonra o ameli yapmayı kast ettiğinde artık o duyguya has olan ameli yapacak uzva nazar eder etmez, o uzuv, o ameli işlemek için harekete geçer. Bu amel ya ibâdettir veya günâh. Uzvun harekete geçmesinden sonra ondan zuhur eden amele karşılık ya sevap veya ikab yazılır. Görmüyor musun? Yabancı namahrem kadınlara bakmak haramdır. Fakat insanın kasıdsız olarak gözüne ilişen kadınlara olan ilk bakışını Allah Subhânehû afv etmiştir. Zira o bakışı kalbinde bir kasdı olmaksızın gerçekleşmiştir, ilk bakıştan sonra ki bakışların durumu böyle değildir. Zira onlarda artık bir kalbi kasıt mevcûddur. Unutarak yapılan amelde de kalbî kasıt yoktur, insanın kalbine herhangi bir günâhı işlemeye sevk eden duygu doğarsa o insan o duyguda İsrar edici olmadığı müddetçe afv edilir. İnsan kalbine o duyguyu işlemediği müddetçe veya o günâhı konuşmadığı müddetçe kendisine o duygudan dolayı ne ikab yazılır ne de hesaba çekilir, ibâdet ve taatlerle alâkalı gelen duygulardan ötürü kula mükâfat verilmektedir, insan eğer bir kötü ameli işlemeye niyet etse ve sonra onu terk ederse ona bir hasene yazılır.

Allah Rasûlü bir Hadisde bu hakikâti şöyle ifâde ediyor:

— "Kul güzel bir ameli işlemeyi niyet edipde işlemezse ona o niyetinden ötürü bir hasene yazılır. Eğer niyet ettiği o güzel ameli işlerse onun için on katı fazlası hasene yazılır.

Eğer kul kötü bir ameli işlemeyi niyet edipde onu işlerse ona bir kötülük yazılır. Eğer niyet ettiği o kötü ameli işlemezse ona hiçbir şey yazılmayacaktır.

O esnada Allah Subhânehû vazifeli meleklere şöyle emredecek «o kulum için bir hasene yazın. Zira o kulum o kötü ameli benim rızam için işlemedi»."

(Müslîm)

Allah Rasûlü bir Hadisde de şöyle buyurmaktadır:

— "Allah Subhânehû ümmetimin unutarak ve yanlışlıkla işlemiş oldukları amelleri ve kalblerine gelen vesveseleri afv etmiştir." (Müslîm)

Tehdit edilen bir şahsın işlediği amel de afv edilen amellerdendir. Zira bu şahıs o fiili öldürülmek korkusuyla işlemiştir. Allah katında o bu amelden mesul değildir. Zira bu ameli kalben kasd ederek işlememiştir. O bu ameli işlemeye cebr edilmiştir. Allah Subhânehû yüce kitabında bu hususu şöyle beyân etmektedir:

«Kalbî imân üzere (sabit ve bununla) mutmain ve müsterih olduğu halde (cebr-li) ikrahe (tehdite) uğratılanlar müstesna olmak üzere kim imânından sonra Allah'ı tanımaz, fakat küfre sine(-i kabul) açarsa Allah'ın gazabı onların basınadır. Onlar için en büyük bir azab ve vardır.»

(Nahl Sûresi, Âyet: 106)

Bütün bunlardan net olarak anlaşılmakta olan şudur: Kalb bedenin başbuğudur, insanda ilâhi emir ve yasaklara muhatab olan odur. Allah'ı tanıyan odur. Beden yurdunda itaat edilen Melîk odur. Allah Rasûiü bir Hadiste kalb hakkında şöyle buyurmaktadır:

— "İnsan bedeninde bir et parçası vardır. O et parçası iyi ve sıhhatli olduğunda bedenin tamamı iyi ve sıhhatli olur. O et parçası kötü ve sıhhatsiz olursa bedenin tamamı da kötü ve sıhhatsiz olur. Dikkat edin o et parçası kalbdir."

Madem ki kalb bu hususiyetlere sahibdir. Öyle ise insan bedeninde sudur eden ne kadar keramet varsa ve ne kadar nail olduğu menzîl mevcûd ise hepsi kalbe aittir. Artık kalbe özgün keramet ve menzillerin olması da gereklidir. Öyle keramet ve menziller ki kalbin dışındaki hiçbir uzvun onlara yönelmesi mümkün değildir.

Kalblerin bedendeki konumu bir memleketin padişahının konumu gibidir. O memlekette padişah namına hareket eden herkese özgün nimetlerin tamamı padişaha aittir. Fakat padişahın kendisine has bir takım nimetleri vardır ki onun duşunda hiç kimse onlara ulaşamaz. Biz bu konuyu "**Tedbîrât-ı İlâhiyye**" adlı kitabımızın bir bölümünde genişçe izah ettik. Merak edenler ona müracaat etsinler. Fakat biz burada kalbe has olan bazı kerametleri ve menzilleri yazacağız. Kalbe ait olan menzillerin varlığı o menzillerin bir çok şartlarının oluşumuyladır. Öyle şartlar ki kalbin dışındaki uzuvların oluşmasında şart koşulmamışlardır. Kalbin dışındaki uzuvların menzilleri o uzuvlara has olan kerametlerin peyda olmaksızın gerçekleşebilir. Amma kalblerin menzilleri kalbe has olan menzillerin varlığı kalbe ait olan bazı kerametlerin varlığına bağlıdır.

Allah'ın izniyle biz bu kitabta bir nebze de olsa kalbe has olan keramet ve menzillerden bahs edeceğiz.

Kalbe has olan keramet ve menziller iç içedir. Diğer uzuvların keramet ve menzillerinin durumu böyle değildir.

Onların menzil ve kerametlerini ayrı ayrı izah etmiştik. Kalbe has olan kerametlerin tatlılığından ve menzillerle içice oluşlarından ötürü sanki o keramet ve menziller başka bir heyet olmuşlardır. Onları biribirinden ayırmak güç bir işdir.

KALBİN MENZİL VE KERAMETLERİ

Bu kerametlerden ilki kevni (varlığı ve nesneleri) daha oluşmadan önce bilmesidir.

Bir şeyin varlığa açığa çıkmadan önce o şeyi bilmek kalbe ait bir kerametttir. Bu da sırr ilminin mertebesinin üstünde olan hafî ilmidir.

İlm-i hafî'nin mertebesinin üstünde de ilm-i ahfâ (1) mertebesi vardır. İlm-i ahfâ da kendi içinde bir çok mertebeleri vardır. O mertebelerin en üstünde Allah'ın kendisine seçtiği ilm-i ahfâ mertebesi mevcûddur. Allah'ın kendisine seçtiği ilm-i ahfâ ilimleri kullarından seçtiği kimselere verir. Onların dışında hiç kimse bu ilme muttali olamaz. Öyle ise ahfâ ilminin ilk mertebesi Hakkın bahş ettiği bir kerametttir. Bu kimselerin dışındakiler bu ilimden kördürler. Bu ilim, Hakka nisbet edilmesi itibariyle sırrdır. Zira Hak o ilmi sırr mertebesinde müşâhade eder. Kul ise o ilme hafî mertebesinde muttalî olur. Amma sofiler bu ilme edeben sırrın sırrı ilmi diye ad verdiler. Zira onlar Hakk'ın kendisine seçtiği ilmi ahfâ diye isimlendirmişler.

(1) İlm-i ahfâ: En gizli, insanlarda bulunan yedi latîfeden biri.

Ben de kalemimi bu edeb ile icra etmekteyim. Halbuki ben bu sırra ahfâ adını burada zikr ettim.

Böyle zikr etmemin hikmeti şudur. Dinleyici ve okuyucuyu bu sırrın manâsına ikaz etmek içindir. Öyle ise sırrın sırrı olan ilim, bu ve onun fevkindeki ilm-i ahfâdır. İlm-i ahfâ ile Hak temeyyüz etmiştir. Yani her insanın hafî kalan sırrı mevcûddur. Ve o sırrı Allah'tan başkası bilemez.

Heyhat!.. Levh-i mahfuzun, kalemin, Meleğin lümmesî ve şeytanın lümmesinin hikmeti nerede kaldı?..

Evet zevken her insana ait sırlar vardır. O sırları o insanın dışındaki yaratılan varlıkların hiçbiri bilemez. Yalnız Allah Subhânehû bu sırları dilediğine öğrettiğinde bilinmemesi için hiçbir engel kalmaz. Öyle ise **gönül erbabları, Allah'ın bildirdikleriyle sırları bilirler.**

Onlar nefislerinin gizlediklerini de Allah'ın lütfü ile bilirler. Basar feleğinde izah ettiklerimizi hatırlatarak meseleyi daha iyi anlatmış oluruz. **Gönül erbablarından birinin, gönüllerden gelip geçen duygulardan ve nefislerinin gizlediklerinden bildiklerini gönül erbabı olmayanların hiçbiri bilemez.**

Ayrıca gönül erbabı bunların hangi keyfiyet üzere açığa çıkacağını da bilir.

Artık bu imâm, Levh-i mahfûz'u bizzat kalbiyle mukabele eder. Levh-i Mahfuzda olanlar da onun gönlüne keşfinin miktarınca nakş edilir. Bu

makamı müşâhade edenin müşâhade esnasında onun hiçbir uzvu hareket etmez. Ancak gözünün hareket etmesi lâzımdır, Yalnız gözün hareketinide sağlayacak olan basiret gözü olmalıdır. Bu da makamın gerektirdiği kuvvetle olur.

Levh-i mahfuza açılan yolda sülük edenlerin kimi sürekli ona baka kalır, böyle olandan asla istifâde edilmez. Kimi de bazen Levh-i müşâhade eder, bazen de etmez. Kimi bir defa bakar bir daha Levh-Mahfûza nazar edemez. Kimi de nazarını sadece yazılan satırlarına bırakır.

Burada da iki mertebe vardır. Bu mertebelerden biri sadece neyin yazıldığına bakanların mertebesidir. Biri de kalemin nasıl bir hat çizdiğine bakanların mertebesidir. Bu makam sahibi gayet mücmel kelâmla konuştuğu için kimse onun kelâmını anlayamaz.

Bu makamda Rasûllerin içeceği, Nebîlerin içeceği ve muhakkik varîs sofîlerin içeceği vardır. **Bu makamatlardan her bir makama has bir edeb vardır. Kemâl sahibi müşâhade ediciler buna şâhidlik ederler. Biz bunları izah etmekten kaçındık. Bu kaçınmamız da bir edebdir.**

Hatta iddia edicilik ve onun lüzumu olan şeylerle ittiham edilmeyelim. Ben buraya kadar izah ettiklerimle bu makamların tahsil edilmesi içindir. Ne zamon ve nasıl açılacağını izah etmeyi fevk ettim. Bu hususu kasıtlı olarak kapalı bıraktım. Bunları zevk edenlerin da'vası doğrudur ve o bizim ketm ettiklerimizi bilir.

Allah cümlemizi iyilerden etsin. Bu kitabta kalbî perdelerden ve hallerde oluşan gafletlerden bahs etmedik arzularsan "Minhac'ul İstikamet" adlı kitabımızdan bu hususları istifade edebilirsin. Allah ne güzel vekîldir.

İLÂHÎ OLAN MÂTLÂLARIN ÜÇÜNCÜSÜ

İlâhî olan mâtlâların üçüncüsü; Rahamût ve Rahabût berzahında müdebbir olan kutbun burcunda doğan Hilaldir. Bu hilâl zengin ve fakirliğe sebebdir.

Temennim şudur: ***Birbirine benzeyen ve denk iki hakikât temiz, zeki ve rıza sahibi imâma gözüktü mü- Yine muhtelif iki hakikât ona belirti mi? İki kesif şey birleşemedi tâkî iki lâtif şeyle birleşir. Raman hikmetlerini ayan için zahir etti. Zihinlerde aks eden tabiatın varlığını zaman ihtiva edemez. Bunların havanı ardı ardınca tasavvur edilmesi ancak burhanlarla mümkündür. Gönüller yakınlaştmldı. Ateşler tutuşturuldu. Yani peyda olan güzellikler hücum ettiler. Zıtlar buluştu. Birbirine benzeyenler icâd edildiler. Ayrı ayrı gruplar kendi nesillerini ürettiler. Bunlar kıymetli gayb çeşmesinden açığa çıktılar. Yakın ve uzak olanları gördüler. Kalıp ve ikinciyi vurmaktan emin oldular. Putları inkâr ettiler. Güzel bahçelerde koklaştılar. İhsana sığındılar. İmân nimetiyle mükâfatlandılar. Eman zırhıyla korundular. İki şeyin***

birleşmesinde belirginsizlikten başka bir şey zuhur etmez. Kuran inzal edildi. Furkan belirginsizlikleri giderdi. Kur'ân ve Furkan en mükemmel murebbi oldular. Reyhan ve gül bahçelerinde ki en güzellerini sundular. O bahçedeki güzelliklerden onları engelleyecek hiçbir perde yoktur.

Bu güzellikler insan bedeninde haps edildiler. İnsanda onları aramak için yeryüzüne yayıldı.

Asırlar insanlığı içine çekerek zamin oldular. Onların çadırları kırmızı, direkleri beyazdır. İnsanlar Mennan'ın lütfuyla nimete erdiler. Fazilet ve üstünlüğe aşık oldular.

İnsan!. "Hüsrana ilhak ol!" nidasıyla çağrıldı. İnsanda atıldığı derya içinde ağyara maliktik etmek iddiasıyla yüzdü. Gözlerini tavaf eden gazalleri görmekten alıkoydu. İnsan helak oldu. Göz, uzvuyla o hakikatlere işaret eder oldu.

Eğer insan vucûd sırrıyla nikah kıysa ona tahtlar dikildi. Eylemleri ona ağır geldi. Ondan doğan çocukları onu zayi ettiler.

O hakikatlerden insan ve cin varlığı neşet etti. Onlardan kimi taatte kimi de isyanda oldular.

Bu itaat ve isyanda Adnana mensub olan Burhan Sahibi zata karşı işlenmektedir. Bunların tamamının hükmü insandan zahir oldu.

BU MATLAIN ÜNSİYET ETTİĞİ KALASI

Akıl sahibi hakîm dedi ki:

— "Mehirsiz nikah zînadır. Mehir olarak miskalleri ver. Bu Mutaâl'lın muhimmatındandır. Bak ki o nasıl ehemmiyyet vermekte gör. Veya âlemdeki infiallere nazar et.

Ben de dedim ki;

— "Ey feleğin sultanı!. Bu nefs senin için hazırlanmıştır. O senin arşındır, haydi arşına yüksel. Ona galebet et.

Ey padişah sen mükemmel dolunaysın. Ben feleğin özüyüm.

Eğer burada vatansızlık gelir ise orada sultan teşrif eder. Mina berzahında hayat sür. Sana mal kemalin hakikatidir. O malın makamı infialdir. Zekatı hallerdir. Madeni kamil erlerdir. Sultanı visaldir. Cemal içinde yüzer. Dilin dolunayı kum sahibi oldu. Onu zeval gazelleri örttü. O gelen göçe başladı. Pahalı pahalı satıldılar. Onda perdeler zayi oldu. Dolunay ve hilal arasında şekiller değişti. Kemalat dolunayı sıfat ve esmaların gölgesidir. Meyi edenlerin meyle ve dalları ona doğru yöneldiler. Onların işi gizli gizli gitti. Misâller alabildiğine inceldiler. Hayaller lâtifleşti. Unsiyet edebiyle sorularında

alabildiğince yumuşadı. Perdeler onları üst üste örttü. Vaktin uzamasından şikayetçi oldular. Bu darda onlara azabda uzadı. Vusiata engeldir bu dünya. Gözler hicran yağmuru yağdırdı.

Bu firakla oian sözleri işitilmedi. Mal ile levha değiştirildi. Derhal ona giysiler giydirildi.

O giysiler ona Vacib'ul vucûd'un mümkünle birleşmesi mümkünmü ki sen bu tafebde bulunuyorsun?. denildi.

Hiç Vacib'ul vucüd sonradan olanlarla birleşebilir mi?. O da o giysileri bin mıskal ile tasdik etti. Şöyle denildi şerefliler şöyle derler;

— "Allah'a verdiği nimetlerinden ötürü hamd ederiz" söyledi.

FURKANÎ MEVAKİ'UL NÜCÛM

Kitabımızı Kuran âyetferiyle sona erdirdik ki kullarına bir vasiyet hükmünde olsun.

Ey Evlad!.

Hak Subhanehu'nun kitabında zikr ettiği vasaya muttali ol ki hayatını Kur'ân ahlâkı ile düzenleyesin. Söz odur. Hüküm odur. Mutlak doğrular onun ifâde ettikleridir. Öyle ise biz bütün himmetimizi onu anlamaya ve yaşamaya sarf etmeliyiz.

«Rabbin, "Kendinden başkasına kulluk etmeyin. Ana ve babaya iyi muamele edin" diye hükm etti. Eğer onlardan biri veya her ikisi senin nezdinde ihtiyarlığa ererse onlara "öf" bile deme. Onları azarlama. Onlara çok güzel (ve tatlı) söz söyle.»

(İsra sûresi, âyer: 23)

«**Onlara acıyarak tevazu kr nadim (yerlere kadar) indir. Ve "Yarab, onlar beni çocukken nasıl terbiye ettilerse sen de kendilerini (öylece) esirge" de.**»

(İsra sûresi, âyet: 24)

«**Hısıma, yoksula, yolda kalmışa hak (lar)ını ver. (Malını) israf ile saçıp savurma.**»

(İsra sûresi, âyet: 26)

«Elini boynuna bağlı olarak asma. Onu büsbütün de açıp saçma.»

(İsra sûresi, âyet: 29)

«Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, şübhesiz bir hayasızlıktır, kötü bir yoldur.»

(isra sûresi, âyet: 23)

«Evladlarınızı fakîrlik korkusuyla öldürmeyin. Onları da, sizi de rızıklandırırız. Hakîkat, onları öldürmek büyük bir suçdur.»

(İsra sûresi, âyet: 2)

«Yetimin, erginlik çağına erişinceye kadar, malına yaklaşmayın. Meğer ki bu, en iyi bir suretle ola. Bir de ahdi yerine getirin. Çünkü ahid(den caymak) sorumludur.»

(isra sûresi, âyet: 34)

«Allah'ın haram kıldığı cana, haklı bir sebeb olmadıkça, kıymayın.»

(isra sûresi, âyet: 33)

«Ölçdüğünüz vakit de ölçeği tam yapın. Doğru terazi ile tartın.»

(isra sûresi, âyet: 35)

«Senin için hakkında bir bilgi hasıl olmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz, kalb: Bunların her biri bundan mesuldür.»

(İsra sûresi, âyet: 36)

«Yeryüzünde kibr-ü azametle yürüme. Çünkü (ne kadar bassan) arzı cidden yaramazsın, boyca da asla dağlara eremezsin.»

(isra sûresi, âyet: 37)

«O halde insanlar arasında hak (ve adâlet)le hükmet. (Hükümde) hevâ (ve heves)e (hissiyatına) tabî olma ki bu seni Allah yolundan saptırır.»

(Sad sûresi, âyet: 26)

«Şımarma. Çünkü Allah şımarıkları sevmez.»

(Kasas sûresi, âyet: 76)

«Allah'ın sana verdiği (maldan harcayıp) âhıret yurdunu ara. Dünyadan nasibini de unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi sende (insanlara infakta bulunarak) ihsan et. Yeryüzünde fesad arama. Çünkü Allah fesadları sevmez.»

(Kasas sûresi, âyet: 77)

«Nasın eşyasını (mallarını, hakkını) eksiltmeyin. Yeryüzünde ise fesadcılar olarak fenalık yapmayın.»

(Hud sûresi, âyet: 85)

«İnsanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde şımarık yürüme. Zira Allah her kibir taslayanı, kendini beğenip övüneni sevmez.»

(Lokman sûresi, âyet: 18)

«Yürüyüşünde mutedil ol. Sesini alçalt. Seslerin en çirkini hakikat, eşeklerin anırışıdır.»

(Lokman sûresi, âyet: 19)

«Şüphesiz ki (emrettiğim) bu (yol) benim dosdoğru yolumdur. O halde ona uy. (Başka aykırı) yollara tabî olmayın. Sonra sizi Onun (Allah'ın) yolundan ayırır.

İçlerinden zulmedenler müstesna olmak üzere ehl-ı kitab ile en güzel (savaşdan) başka bir suretle mücadele etmeyin. Ve deyin ki: "Bize indirilene de size indirilene de inandık. Bizim ilâhımız da sizin ilâhınız da birdir, (şu kadar ki) biz Ona teslim olanlarız.»

(Ankebût sûresi, âyet: 46)

«İnsanlara güzellikle söyleyin, dosdoğru namaz kılın, zekât verin.»

«Sana (bu emir ve nehiy sebebiyle) isabet eden şeylere katlan.»

(Lokman sûresi, âyet: 17)

«**Nefislerine hainlik etmiş kimselerden yana mücadele etme. Çünkü Allah hainlikde ileri gitmiş günahkarları sevmez.»**

(Nisa sûresi, âyet: 107)

«**Sabah, akşam Rablerine, (sırf) Onun cemâlini dileyerek, dua edenlerle beraber candan sabr(u sebat) et.»**

«Dünya hayatının zinetini arzu edib de gözlerim onlardan ayırma. Kalbine bizi anmaktan gaflet verdiğimiz, hevâ ve hevesine uymuş, işinde haddi aşmış kimselere boyun eğme.»

(Kehf sûresi, âyet: 28)

«De ki: "Ben dinimde, kendine ihlas edeci olarak, ancak Allah'a ibâdet ederim.»

(Zümer sûresi, âyet: 14)

«De ki: "Ben bu (tebliğime) karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Ancak Rabbine (doğru) bir yol tutmayı dileyen adamlar (istiyorum).»

(Furkan sûresi, âyet: 57)

«(Habibim) sen (güçlü değil) kolaylığı (sağlayan yolu) tut. İyiliği emret. Cahillerden yüz çevir.»

(A'raf sûresi, âyet: 199)

«Size azab gelib çatmazdan evvel Rabbinize dönün, Ona teslim olun. Sonra yardım edilmezsiniz.»

(Zümer sûresi, âyet: 54)

Allah Subhânehû'nun kitabında böyle tavsiyeleri ihtiva eden daha çok âyetler mevcûddur.

Biz kitabımızı Hakkın tavsiyeleriyle bitirdik. Umulur ki bize ve okuyup amel edenlere faideli olur.

Allah'ın Rahmetine muhtaç olan abd-ı aciz der ki "bu kitab hakkındaki ilâhi ilkalar ve ruhani ilhamlar burada sona erdi. Her kalb kendi meşrebini bilir.

Herkes neyin talebinde ise onun sırrını edinir. Bedenin uzuvları da taat ve ibâdetlerle neşesini bulur.

Bu vesile ile Hakka yakınlaşır. Rıza ve ndvan makamına kesintisiz olarak, feyizlerle ulaşır.

Masum ve tahir olan Seyyidimiz Muhammed bin Abdillah bin Abdilmuttalik'e Salât ve Selâm olsun.

Öyle Seyyid ki bizi bu âlî makamlara ve kudsî manâlara ulaştırmaya vesile odur.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdler olsun.

A. Tahâ Feraizoğlu

Sultanahmet / İSTANBUL

02 Aralık Perşembe 1999